

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KEMALETTİN TUĞCU’NUN HAYATI VE 50 ROMANINDAN
HAREKETLE ÇOCUK EDEBİYATIMIZDAKİ YERİ

Şahin ŞİMŞEK

Ağustos-2005

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

KEMALETTİN TUĞCU’NUN HAYATI VE 50 ROMANINDAN
HAREKETLE ÇOCUK EDEBİYATIMIZDAKİ YERİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Şahin ŞİMŞEK

Danışman
Yard. Doç. Dr. Nezahat ÖZCAN

Bolu-2005

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Şahin ŞİMŞEK'e ait KEMALETTİN TUĞCU'NUN HAYATI VE 50 ROMANINDAN HAREKETLE ÇOCUK EDEBİYATIMIZDAKİ YERİ adlı çalışma, jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı)	: Yard. Doç. Dr. Nezahat ÖZCAN	imza
Üye	: Yard. Doç. Dr. Serap EMİR	imza
Üye	: Yard. Doç. Dr. Mustafa AYYILDIZ	imza

Prof. Dr. Yaşar AKBIYIK
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür V.

ABSTRACT**KEMALETTİN TUĞCU’S LIFE
AND HIS IMPORTANCE IN CHILDREN’S LITERATURE THROUGH HIS
50 NOVELS****Şahin ŞİMŞEK****High Licence Thesis****Turkish Education Main Learning Department****Thesis Advisor: Yard. Doç. Dr. Nezahat ÖZCAN****August, 2005, 199 Pages**

This master thesis is a study which has aimed, to get a better knowledge of Kemalettin Tuğcu who lived between the years 1902 and 1996 and who wrote over 300 novels for children, to understand his works better and his importance, in our children’s literature.

The introduction of this thesis emphasizes the concepts such as child, literature, children’s literature and popular literature in the first part, the life of the author and his literary character has been expressed in detail and his writing aim have been mentioned. Different points of views about Kemalettin Tuğcu have been stated and at the end of this part, his works have been listed in an alphabetical order.

In the second part of the thesis, fifty novels of the author have been first introduced generally, then analyzed thematically. In his novels Kemalettin Tuğcu, mostly studied themes such as love, helping each other, fair income, thriftiness and patience.

Main characters are always children in Kemalettin Tuğcu's novels. However, these children don't behave like a child; they have the knowledge and experience of adults. In the novels, goodness always wins and bad people are always punished.

The events of the novels, usually take place in İstanbul. In some novels of him, place is a village which he imagined. In a couple of his novels, place is only an isolated island.

Kemalettin Tuğcu, wrote his works in İstanbul Turkish, avoided from long descriptions and long sentences and preferred a simple narration.

The fiction of his novels is strong. The relationship between people and events are at a level which a child can understand. He reflected the place, where he lived, and the characteristic of the period, when he lived to his works. The novels address to both children and early youth period and also can be read by adults.

The frequency of melodrama characteristic in Kemalettin Tuğcu's novels stems from his personality. There is a close relationship between his life and his works.

After the Language Revolution in 1928, in the years at the market it was quite hard to find a book which addressed to children, Kemalettin Tuğcu, with his novels, responded the need of children for reading. Although Kemalettin Tuğcu had several generations get reading habit, he has been a neglected author.

Key Words: Child, Literature, Children's Literature, Popular Literature, Turkish Education.

ÖZET

KEMALETTİN TUĞCU’NUN HAYATI VE 50 ROMANINDAN HAREKETLE ÇOCUK EDEBİYATIMIZDAKİ YERİ

Şahin ŞİMŞEK

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Nezahat ÖZCAN

Ağustos, 2005, 199 Sayfa

Bu master tezi, 1902-1996 yılları arasında yaşayan ve çocuklar için 300’ün üzerinde roman yazan Kemalettin Tuğcu’yu daha iyi tanımayı, eserlerini daha iyi anlamayı ve çocuk edebiyatımızdaki yerini belirlemeyi niyet edinmiş bir çalışmadır.

Tezimizin giriş bölümünde, çocuk, edebiyat, çocuk edebiyatı, popüler edebiyat kavramları üzerinde durulmuştur. Birinci bölümde yazarın hayatı, edebî kişiliği ayrıntılı olarak verilmeye çalışılmış, yazma biçimine ve yazma amacına değinilmiştir. Kemalettin Tuğcu’ya yönelik görüşlere yer verilmiş, bu bölümün sonunda eserleri alfabetik olarak listelenmiştir.

Yazarın elli romanı, tezimizin ikinci bölümünde, önce genel olarak tanıtılmış, sonra tematik olarak incelenmiştir. Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında sevgi, yardımlaşma, çalışarak kazanma, tutumluluk, sabır gibi temalar ağırlıklı olarak işlenmiştir.

Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında, başkahramanlar hep çocuktur. Ancak bu çocuklar, çocuk gibi davranmayan, yetişkinin bilgi ve deneyimine sahip çocuklardır. Romanlarda hep iyilik kazanır, kötüler cezalarını bulur.

Yazarın romanlarında olaylar genellikle İstanbul'da geçer. Bazı romanlarında ise mekân hayalinde yarattığı bir köydür. Birkaç romanında ise, mekân ıssız bir adadır.

Kemalettin Tuğcu, eserlerini İstanbul Türkçesi ile yazmış, uzun tasvirlerden ve uzun cümlelerden kaçınmış, yalın bir anlatımı tercih etmiştir. Romanlarının kurgusu sağlamdır. Olaylar ve insanlar arası ilişkiler, çocuğun anlayabileceği düzeydedir. Yazar, yaşadığı çevreyi ve dönemin özelliklerini eserlerine yansıtmıştır. Romanlar hem çocuk hem de ilk gençlik dönemi okuyucusuna hitap etmekte, yetişkinler tarafından da okunabilmektedir.

Romanlarında melodram özelliklerin ağır basması, Kemalettin Tuğcu'nun kişiliğinden kaynaklanmaktadır. Yazarın, hayatı ile eserleri arasında sıkı bir ilişki vardır.

1928 Harf İnkılâbı'ndan sonra, piyasada çocuğa hitap eden kitap bulmanın zor olduğu yıllarda, Kemalettin Tuğcu, romanlarıyla, çocukların okuma ihtiyacını karşılamıştır. Kemalettin Tuğcu, birkaç nesle okuma alışkanlığı kazandırmasına rağmen, ihmal edilmiş bir yazardır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Edebiyat, Çocuk Edebiyatı, Popüler Edebiyat, Türkçe Eğitimi.

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan değerli hocam Yard. Doç. Dr. Nezahat Özcan'a, Yard. Doç. Dr. Hidayet Özcan'a, bana cesaret veren, yol gösteren hocam Dr. Nesrin Zengin'e, maddî manevî desteğini esirgemeyen aileme ve yüksek lisans arkadaşlarım Ahmet Koçak, Ali İpekçi, Ümit Bozkurt ve Suna Canlı'ya teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	iii
ÖZET.....	v
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	viii
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	3
1. 1. Problem Durumu.....	3
1. 2. Problem Cümlesi.....	4
1. 3. Alt Problemler.....	4
1. 4. Sayıtlar.....	4
1. 5. Tanımlar.....	5
1. 6. Sınırlamalar.....	7
1. 7. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	7
1. 8. Araştırmanın Yöntemi.....	9
1. 9. Evren.....	9
1. 10. Örneklem.....	9
1. 11. Veri Toplama Teknikleri.....	10
1. 12. Verilerin Analizi.....	10
BÖLÜM II	
KEMALETTİN TUĞCU’NUN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ	
2. 1. Kemalettin Tuğcu’nun Hayatı.....	12

2. 2. Kemalettin Tuğcu'nun Edebî Kişiliği.....	21
2.2.1.Kemalettin Tuğcu'nun Edebî Kişiliğinin Teşekkülünde Etkili Olan Faktörler.....	21
2.3. Kemalettin Tuğcu'nun Yazma Amacı.....	29
2.4. Kemalettin Tuğcu'nun Yazma Biçimi.....	31
2.5. Kemalettin Tuğcu'ya Yönelik Olumlu ve Olumsuz Eleştiriler.....	33
2.6. Kemalettin Tuğcu'nun Eserleri.....	45

BÖLÜM III

KEMALETTİN TUĞCU'NUN 50 ROMANININ TAHLİLİ

3. 1. ROMANLARIN GENEL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ.....	52
1. Kuklacı.....	52
2. Bir Garip Kızcağız.....	53
3. Babam ve Ben.....	54
4. Yetimler Güzeli.....	55
5. Dilenci Baba.....	56
6. Kuyulu Bahçe.....	57
7. Annelerin Çilesi.....	58
8. Yetim Ali.....	60
9. Dağdaki Yabancı.....	61
10. Sokak Köpeği.....	61
11. Deniz Kızı.....	62
12. Benim Annem.....	63
13. Küçük Serseri.....	64
14. Şeytan Çocuk.....	65
15. Yılanlı Bağ.....	66
16. Bu Çocuk Kimin?.....	67
17. Cambazın Kızı.....	68
18. Toprak Adamları.....	69
19. Köyde Unutulanlar.....	70
20. Sütannem Nazlı.....	71
21. Sütkardeşler.....	72

22. Babasızlar.....	73
23. Köyden Gelen Kız.....	74
24. Kız Evlât.....	75
25. Küçük Bey.....	76
26. Baba Evi.....	77
27. Küçük Hanım.....	78
28. Güllü Bahçe.....	78
29. Tanrı Misafiri.....	80
30. Bir Dağ Masalı.....	81
31. Doğduğum Ev.....	82
32. Küçük Erkek.....	83
33. Satılan Çocuk.....	84
34. Büyüklerin Günahı.....	85
35. Hacıbaba.....	86
36. Küçük Çalgıcı.....	87
37. Köylü Çocuk.....	88
38. İhtiyar At.....	89
39. Denizlerin Esiri.....	91
40. Bekir'in Arabası.....	93
41. Kahve Çekirdeği.....	94
42. Maymunlar Adası.....	95
43. Gece Kuşları.....	97
44. Eski Bir Masal.....	98
45. Sakat Çocuk.....	100
46. Dedemin Evi.....	102
47. Altın Bilezik.....	104
48. Küçük Gazeteci.....	106
49. Güzel Bir Gün.....	108
50. Yuvadan Uzak.....	110

3. 2. ROMANLARIN TEMATİK OLARAK İNCELENMESİ.....	113
3. 2. 1. Yardımlaşma.....	113
3. 2. 2. Çalışarak Kazanma.....	116
3. 2. 3. Tutumluluk.....	119
3. 2. 4. Din.....	122
3. 2. 5. Sevgi.....	123
3. 2. 6. Sabır.....	127
3. 2. 7. Misafirperverlik.....	127
3. 2. 8. Eğitim.....	128
3. 2. 9. Müzik.....	131
3. 2. 10. Yemek Kültürü.....	132
3. 3. KEMALETTİN TUĞCU'NUN ROMANLARINDA ŞAHISLAR KADROSU.....	133
3. 3. 1. Çocuklar.....	133
3. 3. 1. 1. Erkek Çocuklar.....	133
3. 3. 1. 2. Kız Çocuklar.....	135
3. 3. 2. Yetişkinler.....	138
3. 3. 2. 1. Anne.....	138
3. 3. 2. 2. Baba.....	139
3. 3. 2. 3. Dede/Büyükbaba.....	139
3. 3. 2. 4. Köyüne Dönen, Okumuş, Aydın Tipi.....	139
3. 3. 2. 5. Köylüler.....	139
3. 3. 2. 6. Kasabalılar.....	141
3. 4. KEMALETTİN TUĞCU'NUN ROMANLARINDA ZAMAN.....	142
3. 5. KEMALETTİN TUĞCU'NUN ROMANLARINDA MEKÂN.....	143
3. 6. KEMALETTİN TUĞCU'NUN ROMANLARINDA DİL VE ÜSLÛP.....	145

3. 7. KEMALETTİN TUĞCU'NUN, ROMANLARINDA VERDİĞİ MESAJLAR.....	152
--	-----

3. 8. KEMALETTİN TUĞCU'NUN ROMANLARININ, ÇOCUK VE İLK GENÇLİK DÖNEMİ OKURLARININ GELİŞİM SÜRECİNE KATKILARI.....	158
--	-----

3. 8. 1. Dil Gelişimine Katkıları.....	158
3. 8. 2. Bilişsel Gelişime Katkıları.....	161
3. 8. 3. Kişilik Gelişimine Katkıları.....	162
3. 8. 4. Toplumsal Gelişime Katkıları.....	164

3. 9. KEMALETTİN TUĞCU'NUN ROMANLARININ HATALI YÖNLERİ.....	165
---	-----

3. 9. 1. Anlatım Bozuklukları.....	166
3. 9. 2. Argo veya Kötü Sözler.....	169
3. 9. 3. Olumsuz Mesajlar.....	170
3. 9. 4. Abartılı Cümleler.....	171
3. 9. 5. Ölüm Unsuru.....	171
3. 9. 6. İçerisinde Mantık Hatası Bulunan Cümleler.....	172

BÖLÜM IV

4. 1. Bulgular ve Yorumlar.....	174
4. 2. Sonuç ve Öneriler.....	178
KAYNAKÇA.....	182
ÖZGEÇMİŞ.....	187

BÖLÜM I

GİRİŞ

1. 1. Problem Durumu

Ülkemizde, yıllarca çocuk edebiyatı var mı yok mu diye tartışılmıştır. Hedef kitlesi çocuk olan ve çocuğun düzeyini dikkate alarak kitap yazabilen yazarların azlığı, dikkat çekmektedir. Çocuk ruhunu tanımadan, kahramanı çocuk olan eserler kaleme alınmış, yetişkinler için yazılmış kitapların basitleştirilmesiyle, çocuk edebiyatı konusundaki eksiklik, giderilmeye çalışılmıştır. Hâlbuki çocuklar için yapılacak edebiyata çocuk bakışının, çocuk ilgilerinin, çocuk kültürünün ve çocuğun dünyasının yansıması olması gerekmektedir.

Genellikle, ülkemizde “çocuk”, 1979 yılına kadar hafife alınan bir konu olmuştur. Çocuk edebiyatı da ciddiye alınmamış, çocuk için yazma hafif işlerden sayılmıştır. Çocuk kitabı yazarlar, çevrelerinde hafife alınmışlar, çocukla ilgili yazarlara, “Çocuklara masal yazmayı bırak da, ülke konularına oynat kalemini. Toplumumuzun dertlerini, sorunlarını içeren bir şeyler üret.” denildiği de olmuştur.

Bunun yanında, 1928 yılında gerçekleştirilen Harf İnkılâbı’ndan sonra, çocukların okuma ihtiyacı kaynak kitapların azlığından, Batı Çocuk Klasikleri’nin çevrilmesiyle giderilmeye çalışılmıştır. İncelememize konu olan Kemalettin Tuğcu, bu dönemde çocuklar için kitaplar yazarak, Batı Çocuk Klasikleri’ne karşı alternatif oluşturmuştur.

1. 2. Problem Cümlesi

Kemalettin Tuğcu'nun çocuk edebiyatımızdaki yeri nedir?

1. 3. Alt Problemler

1. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanları, Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir mi?
2. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanlarının, belirgin ortak özellikleri nelerdir?
3. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanlarında, hangi değerler öne çıkmaktadır?
4. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanlarında, şahısların işlenişi nasıldır?
5. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanlarında, zaman ve mekânın işlenişi nasıldır?
6. Kemalettin Tuğcu'nun, çocuk romanlarındaki dil ve üslûp nasıldır?
7. Kemalettin Tuğcu'nun, hayatı ile eserleri arasında, nasıl bir bağ vardır?

1. 4. Sayıtlar

1. Edebiyat araştırmalarına kaynaklık eden, geçerliği ve güvenilirliği yüksek olan eserlerden yararlanılacaktır.
2. Veriler, incelenecek olan eserlerin bizzat kendisinin incelenmesi ile ve bu alanda yazılmış eserlerin ve yapılmış araştırmaların taranması yolu ile elde edilecektir.
3. Elde edilen bulgulardan bir fikir edinilecek araştırmamda kullanılacaktır.
4. Kemalettin Tuğcu, 1970'li yıllardan 1990'lı yıllara kadar çocuklar tarafından çok okunmuş bir yazardır.
5. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanları günümüzde de okunabilir.

6. Kemalettin Tuğcu'nun romanları Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

1. 5. Tanımlar

Çocuk: “Bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak”¹

Edebiyat: “Duygu, düşünce ve hayallerin okuyucuda heyecan, hayranlık ve estetik zevk uyandıracak şekilde sözle ifade edilmesi sanatıdır.”²

Daha geniş bir tanım da şöyledir:

“İnsanları duygu, düşünce ve hayal bakımından yükselten, ondaki estetik duyguyu heyecana/harekete getirecek değerde şiir, roman, hikâye, tiyatro vd. gibi nazım ve nesir halindeki sanat eserlerinin tümüne; bu eserleri inceleyen bilime; bu bilimi konu olarak ele alan kitaplar manzumesine edebiyat denir.”³

Çocuk Edebiyatı:

“Çocukların okuması amaçlanarak yazılan edebiyat ürünlerinin oluşturduğu toplamın genel adı. Çocuklar için yazılan metinlerde, sanat kaygısından çok eğitici, öğretici kaygılar ön plandadır. Bu tür ürünlerin, çocuğun düşünce ve duygu dünyasına hitap edecek seviyede, ahlakî, içten ve kolay anlaşılır, resimlerle süslenmiş olmasına özen gösterilir. Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında, çocuk edebiyatı ürünlerinin önemli bir rolü vardır.”⁴

Alemdar Yalçın ve Gıyasettin Aytaş, çocuk edebiyatını, “Çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce yeteneklerine, zevklerine hitap

¹ TDK, *Türkçe Sözlük*

² **Turan Karataş**, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Perşembe Kitapları, 2001, s.120

³ **Turan Karataş**, a.g.e., s.120

⁴ **Turan Karataş**, a.g.e., s. 89

eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimlerdir.”¹ şeklinde tanımlamışlardır.

Sedat Sever’e göre çocuk edebiyatı,

“Erken çocukluk döneminden başlayıp, ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak, duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin...”² genel adıdır.

Popüler Edebiyat: Çoğunluğun anlayacağı dille, çoğunluğun hoşuna giden konuları işleyen, bu sebeple geniş kitlelere hitap edebilen; edebî/estetik kaygılardan çok eğitmeyi, eğlendirmeyi ya da kâr edinmeyi amaçlayan eserler, popüler edebiyat adı altında değerlendirilebilir.

Nermi Uygur, “uzun uzun yorumlar gerektirmeden anlaşılan, sıkmadan okunan, eğlendirip oyalayan, tatlı tatlı öğreten...”³ eserlerden “Yığın Edebiyatı” olarak söz eder.

Servet-i Fünuncular edebiyatı, âli edebiyat ve adî edebiyat şeklinde ayırmayı uygun bulmuşlar ve kendilerinin, âli edebiyat yaptıklarını dile getirmişlerdir. Adî edebiyat, aşağı edebiyat, bayağı edebiyat, yığın edebiyatı ya da popüler edebiyat. Popüler kültür tartışmalarının çokça yapıldığı günümüzde, popüler edebiyat deyişi daha yaygındır.

¹ Alemdar Yalçın - Gıyasettin Aytaş, *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2002, s.5

² Sedat Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, Ankara: Kök Yayıncılık, 2003, s.9

³ Nermi Uygur, *İnsan Açısından Edebiyat*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1985, s.112

Türkçe Eğitimi:

“Eğitim, insanların davranışlarında değişiklik yapma sürecidir. Türkçe, Edebiyat, Dil Bilgisi, Kompozisyon eğitimi ise, insanların dil becerilerini geliştirme; duygu, düşünce, hayal ve davranışlarında müspet anlamda değişiklikler yapma, duygularını terbiye etme, estetik zevk anlayışlarını geliştirme ve millî motiflerle süsleme, toplumun saygın bir ferdi olarak hayata atılmalarını sağlama sürecidir.”¹

1. 6. Sınırlamalar

Araştırmada:

1. Kemalettin Tuğcu’nun çocuk romanlarından 50 tanesi incelenecektir.
2. Veri toplarken sadece, Kemalettin Tuğcu ile ilgili olan materyaller taranacaktır.
3. Daha önce yapılan araştırmaların, sadece çocuk edebiyatı ve Türkçe eğitimi ile ilgili olanlarından faydalanılacaktır.

1. 7. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma, 1902-1996 yılları arasında yaşayan ve çocuklar için 300’ün üzerinde roman yazan Kemalettin Tuğcu’yu daha iyi tanımayı, eserlerini daha iyi anlamayı ve çocuk edebiyatımızdaki yerini belirlemeyi niyet edinmiş bir çalışmadır.

Eserleri 1940-1970 yılları arasında kitapları çok satılan Kemalettin Tuğcu’nun hedef kitlesi çocuklardır.

¹ İdris Karakuş, *Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*, Ankara: Sistem Ofset Yayınları, 2000

Nebil Özgentürk, *Star* dergisinde, “Kemalettin Tuğcu, Türkiye’nin en çok satan, en kolay ve çabuk okunan yazarıydı...”¹ şeklinde bir ifade kullanır. Buna rağmen, Kemalettin Tuğcu, 1970’li yıllara kadar ciddiye alınmamıştır.

Tercüman Kültür Sanat’ta, Kemalettin Tuğcu için, “Hemen bütün kitapçı dükkânlarında, bir rafı kitaplarıyla dolduran, Türkiye’de yıllardan beri çocukların en çok okuduğu, fakat aydın çevrelerde adından hemen hiç bahsedilmeyen bir yazar...”² diye söz edilir.

1970’li yıllardan sonra da, suskunluk devri yerini olumsuz eleştirilere bırakmıştır. Bazı çevrelerce, eserlerinin edebî yönü olmadığı düşünülmüş, çocuğu karamsarlığa ittiği, ağlattığı ifade edilmiştir.

13 yaşında şiire ilgi duyan, ilk romanlarını büyükler için yazan Kemalettin Tuğcu’nun yayınlanmış 318 kitabından 306 tanesi çocuklar içindir. Yazmaya 13 yaşında başlayan yazar, 92 yaşında gözleri az görünceye kadar, devam etmiştir.

Kemalettin Tuğcu hakkında yapılmış yüksek lisans ve doktora tezi yoktur. Yazarla ilgili tek ciddi çalışma, 1977 yılında, Hediye Oral’ın İstanbul Üniversitesi’nde, Prof. Dr. İnci Enginün yönetmenliğinde hazırladığı bitirme tezidir. Bu tezde yazarın 11 romanı incelenmiştir. Daha sonra, Prof. Dr. İnci Enginün, yazarın daha fazla romanının incelenmesi gerektiğini ve yönettiği çalışmada zamanın yetersiz olduğunu, dar bir zamanda çalışıldığını ifade etmiştir. Kemalettin Tuğcu’ya ansiklopedilerde rastlanmaz, hakkında yazılanların çoğu da, ölümünden sonra gazetelerde çıkan yazılardır. Yeğeni Nemika Tuğcu, yazarın hayat hikâyesini, Sırça Köşkün Masalcısı adıyla, 2004 yılında yayınlamıştır. Bu kitap, yazarın hayatı hakkında en kapsamlı kaynaktır.

Biz bu çalışmamızda, Kemalettin Tuğcu’yu çeşitli yönleriyle ele almak, romanlarını edebiyat ve eğitim açısından inceleyerek, bir eksikliği gidermek istedik.

¹ Nebil Özgentürk, “Çocukların Kemalettin Dedesi”, *Star*, sayı: 111, yıl: 3, 28 Kasım 1993

² İmzasız, “Yazdıklarından Hiçbir Karşılık Beklemedim”, *Tercüman Kültür Sanat*, 8 Ocak 1989

Bu çalışmamız, Kemalettin Tuğcu'nun ve eserlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak, çocuklar için yazdığı romanların Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılıp kullanılmayacağını ortaya koyacak, daha sonra yapılacak araştırmalara kaynaklık edecektir.

1. 8. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada, nitel araştırma tekniklerinden tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplarken fişleme tekniği ile bilgiler kaydedilmiştir. Kemalettin Tuğcu'nun 50 romanı, Sadık Tural'ın "Tahkiyeli Eserleri Tahlil Planı"na göre incelenmiştir.

1. 9. Evren

Araştırmamızın evrenini Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanları teşkil etmektedir. Evreni temsil edecek sayıda roman seçilerek, örneklem tayin edilmiştir.

1. 10. Örneklem

Araştırmamızda, yazarın 50 romanı "random" yoluyla seçilerek, araştırmanın örnekleme oluşturulmuştur.

Örneklemi oluşturan 50 romanın, romanların ortak kurgusunu belirlediği, romanlardaki ana çizgiyi ve ortak özellikleri ortaya koyduğu düşünülmüştür.

1. 11. Veri Toplama Teknikleri

Bu araştırmada:

1. Kaynak taraması yapılmıştır. Kemalettin Tuğcu'nun çocuklar için yazdığı romanlardan ulaşabildiğimiz 50 tanesi okunmuştur. Yazarla ilgili her türlü yazı taranmıştır. Çocuk edebiyatı ve Türkçe eğitimi ile ilgili kaynaklardan da tarama yapılmıştır.
2. Fişleme tekniği kullanılmıştır. Okuduğumuz romanlardaki ortak özellikler, romanların konusu, zaman ve mekâna ait unsurlar, toplumsal ve bireysel mesajlar, değerler, kültürel unsurlar, şahısların özellikleri, yazarın üslûbunu ortaya koyan unsurlar... fişleme tekniği ile kaydedilmiştir. Yazarla ilgili kitap, dergi ve gazetelerden toplanan bilgiler de fişlenmiştir. Ayrıca çocuk edebiyatına ve çocuğun eğitimine yönelik çalışmalardan da fişleme yapmak suretiyle yararlanılmıştır.

1. 12. Verilerin Analizi

Fişleme tekniği ile elde ettiğimiz verilerden tasnif yapılmak suretiyle yararlanarak:

1. Araştırmamızın giriş kısmında çocuk, edebiyat, çocuk edebiyatı ve popüler edebiyat kavramları verilmiştir.
2. Yazarın hayatı ve edebî kişiliği verilmiştir. Yazarın yazma amacı ve yazma biçimi, edinilen verilerin yorumlanması suretiyle ortaya koyulmuştur. Yazara yönelik olumlu ve olumsuz görüşlere değinilerek, yazarın edebiyat dünyasında nasıl değerlendirildiği ortaya koyulmuştur. Yazarın yayınlanan eserleri ilk basım tarihleri dikkate alınarak, alfabetik sırayla verilmiştir.

3. İncelediğimiz 50 romanın konuları ve ana hatlarıyla olay örgüleri verilmiştir. Daha sonra bu romanlardaki değerler ortaya konmuş, şahısların işlenişi verilmiş, zamana ve mekâna ait unsurlara değinilmiş, yazarın dil ve üslûbu ortaya koyulmuş, romanlardaki toplumsal ve bireysel mesajlara, romanların eğitimsel içeriğine değinilmiştir. Ayrıca incelediğimiz romanların hatalı yönleri de ortaya koyulmuştur.

Kemalettin Tuğcu'nun, hayatı ile eserleri arasında doğrudan bir ilişki vardır. Yazarın hayatını bilmek, eserlerini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Bu bakımdan ikinci bölümde yazarın hayatına yer verilmiştir.

BÖLÜM II

2. KEMALETTİN TUĞCU’NUN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

2. 1. KEMALETTİN TUĞCU’NUN HAYATI

Kemalettin Tuğcu’nun aile kökleri Safranbolu’ya dayanmaktadır. II. Mahmut’un son yıllarında Safranbolu Yeniçeri Ağası Mustafa, iyi bir eğitim görmeleri için oğulları Halil ve Ömer’i alarak İstanbul’a gider. Mustafa Ağa, çocuklarını Enderun Mektebi’ne verir. Eğitimi tamamlayan Ömer, sarayda kilercibaşı olur; Padişah’ın mutfak alışverişlerine ve çiftliklerine bakar. Kemalettin Tuğcu’nun hayatını geçirdiği Çengelköy’deki köşkün bulunduğu arazinin Padişah tarafından Ömer Ağa’ya düğün hediyesi olarak verildiği söylenir.

Kemalettin Tuğcu’nun büyükbabası Fâik Bey (1858- 1910), Ömer Ağa’nın oğlu, II. Abdülhamit’in komiseri, Yedisekiz Hasan Paşa’nın muavini, Bahriye Nezareti Heyeti Teftiş Reisi Sânisidir. Fâik Bey, Ayşe Hatice Hanım’la evlidir, bir çocukları vardır.

27 Aralık 1902 tarihinde Çengelköy’de, dedesinin köşkünde doğan Kemalettin Tuğcu’nun, ayak tabanları doğuştan içe dönüktür. Şaziment Hanım ve Galip Bey’in ilk çocukları Mehmet Nurettin, sağlıklı bir çocuk olarak dünyaya gelmiştir, fakat Mehmet Kemalettin aileyi üzüntüye boğar. Çareler aranırken tavsiye üzerine çıkıkçı Şahnazar getirilir. Kemalettin Tuğcu bir haftalıktır. Şahnazar, bebeğin kemikleri çok yumuşak olduğu için ayaklarını tahtalara sararak, bir ay sonra düzeleceğini söyler. Tahtalara sımsıkı sardığı bacakların bu süre içerisinde açılmamasını tembih eder. Canı yanan bebek avaz avaz ağlamaktadır. Galip Bey eve gelip de oğlunun ağladığını görünce dayanamayıp sargıları açar ve bebek rahatlar.

Şahnazar, bir ay sonra gelip bebeğin sargıların açıldığını görünce, yeniden iki tahtaya sımsıkı bağlar ve “Sargıları açacak olursanız çocuğunuz sakat kalır.” der. Kemalettin Tuğcu sakat kalır. Babası eve geldiğinde oğlunun feryatlarını duyar,

basamakları üçer beşer atlayarak bir hamlede üçüncü kata çıkar, loğusa odasının kapısını bir tekmede açar, beşiğinde yatan bebeği kucaklayıp, yatağın üstüne yatırır, sargıları kesip atar, tahtaları da camdan dışarıya fırlatır. Babasının merhameti yüzünden sakat kalır.

Kemalettin Tuğcu, altı yaşındayken 2. Meşrutiyet ilan edilir. Babasından çok sevdiği dedesi, Hürriyet'in ilanından kısa bir süre sonra vefat eder. Dedenin ölümünden sonra aile iyice yoksullaşır. 31 Mart Olayı'nda yedi yaşındadır. Savaş yıllarında aile, köşkün bir bölümünü Nevfer Mektebi'ne kiraya vermiştir. Yazar ayaklarında açılan yaralar nedeniyle bu okula devam edemez, okuldan gelen sesleri bir ağacın altına saklanıp dinler.

Babası Galip Tuğcu, Balkan Savaşı çıkınca, Çanakkale'de, 27. Alay'ın 3. Tabur'unun 4. Bölük kumandanlığına atanır. Galip Bey, iki metreye ulaşan boyu ve heybetli görünüşüyle, herkesin hem çok sevdiği, hem de çok çekindiği biridir. Anne Şaziment Hanım, çok güzel, keman çalan, sevecen, şefkatli bir hanımdır. Çanakkale'de Saat Mahallesi'nde bir evde otururlar. Çanakkale boşaltılırken, gebe bir atın üzerine eşyalarını atarak, 7- 8 aylık kardeşi Faik'i de yanlarına alıp, annesiyle birlikte bulundukları yerden ayrılırlar. Çanakkale Savaşı'nı bir tepeden izlemiştir. Babası Galip Bey'den uzunca bir zaman haber alamazlar. Galip Bey, omzundan kurşun yemiştir. İstanbul'a dönerler. Kemalettin Tuğcu, 13 yaşındadır. Yazarın, Çanakkale günleri ile ilgili anısını, yeğeni Nemika Tuğcu, şöyle aktarıyor:

“Babam, Cevat Paşa'nın emrinde 27. alayın 3. taburunda kumandandı. Biga'dan Çanakkale'ye gelmiştik. Bizi, harem olarak daima taşırdı, babam. Çanakkalesi'nde, Saat mahallesinde bir evde oturuyorduk. Bir sabah sokağa çıktım, bir de baktım ki, Çanakkale halkı bir nehir gibi akıyor. Kapılar açık, yatak yorgan sırtlanmış, çoluk çocuk bağıra çağıra gidiyor. Halk kaçıyor. Az sonra, babamın emir eri Hafız Efendi geldi. Hanımefendi haydi gidiyoruz, beyefendi emretti, Hastane Bayırı'na gideceğiz, dedi. Gebe bir atın üzerine bir yatak, bir sepet, bir de yedi-sekiz aylık kardeşim Faik'i alıp, yürümeye başladık. O sırada, Çanakkale'de kimse kalmamıştı. Geriye dönüp baktığımda,

mecmualarda neşredilen Çanakkale zorlaması gözümün önündeydi. Zırhlılar gelmiş, ateş ediyor, torpidolar vızır vızır geçiyor, mayınlar patlıyor...

Daha sonra Belgaz kasabasına kaçtık. Adı, sonradan Umurbey oldu. Anafartalar muharebesine gireceğimiz sırada, babam, omzundan bir kurşun yedi ve bizi görmek için, Belgaz'a geldi. Sonra Çanakkale ve oradan da İstanbul'a döndük. Bu hadise olduğu zaman, on üç yaşındaydım."¹

İlk romanını 1915 yılında,13 yaşında iken yazar. Bu ilk romanını havuzda yakmıştır. Daha sonra yazdığı, **Fazilet Tacı** isimli romanını, yayınlamak için, Cumhuriyet Gazetesi'ne götürür. Ertesi gün "Ben iyi düşünmeden size bir defter getirdim. Onu yırtın kâğıt sepetine atın. Cüretimi mazur görün." diye, gazeteye mektup yazar. **Üç Aylıklar** isimindeki romanının elindeki tek nüshasını, Tahsin Demiray'a verir. **Üç Aylıklar** Tahsin Demiray'da kalır ve kaybolup gider. Yazmaya başlamasını şöyle anlatır:

"Akrabalarımızdan bir Münevver Hanım vardı. Gelir, elimde yazdığım defteri alır, okurdu. Kaldığım yerden sonrasını sorardı, 'Sonra ne olacak?' diye merakla sorardı. Ardından da 'Ama, söyleme söyleme!' der defteri bırakırdı. Ertesi gün yine gelirdi. Bir gün ısrar etti, 'Niye bir gazeteye vermiyorsun?' diye. Adını 'Fazilet Tacı' koyduğum bir romanımı defter halinde götürdüm, Cumhuriyet Gazetesi'ne. Gittiğimde orada oturan beyler, 'Ne istiyorsun?' dediler. Ben de, 'Yazı yazıyorum. Bir defa bakın, münasip görürseniz neşredin' dedim. Verir vermez, dilenen bir adam gibi bir his geldi bana. Mahcup oldum. Ertesi günü bir mektup yazdım. 'Rica ederim' dedim. 'Ben iyi düşünmeden size bir defter getirdim. Onu yırtın, kâğıt sepetine atın. Cüretimi mazur görün.'"²

Galatasaray Mektebi'ne bir müddet devam edip, sonra ayrılmak zorunda kalır. Dayısından Fransızca öğrenir, okuduğu kitaplarla Fransızca'sını geliştirir.

¹ **Kemalettin Tuğcu**, "İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu", Tüay Konferans Salonu, 5 Kasım 1996

² **İmzasız**, *Cumhuriyet Kitap*, sayı 195, s.9

Yirmi yaşındayken Kasımpaşa Deniz Hastanesi'nde, ameliyatla bir ayağı düzeltilir. Narkozun etkisi geçince, çok şiddetli acılara dayanmak zorunda kalır. Öbür ayağının da düzelme ihtimali vardır. Kemalettin Tuğcu, öteki ayağının iyileşmesi için, bu acıları göze alamayacağını söyler. Üstelik iyileşme dönemi de uzun olmaktadır. Doktoru, kalkıp yürüyebileceğini söylerken, bir de baston uzatır, Kemalettin Tuğcu'ya. Yirmi yaşında bir delikanlı iken, baston kullanmaya başlar.

1919'da Sultan Ahmet'te, "Camlı Köşk" denilen bir kimya enstitüsünde, Ligor Bey adlı bir Rum'un, eski harflerle yazılmış, *Kimyayı Hayati* isimli kimya kitabını, yeni harflere çevirir. Vezneciler'deki Şamlı Selim'in yerinde gramofon tamirciliği de yapar.

Kemalettin Tuğcu, 21 yaşında iken Cumhuriyet ilan edilir. İstanbul'un işgalini de, kurtuluşunu da görmüştür.

Kemalettin Tuğcu, 1 Aralık 1927 yılında, İsveç Grubu'nda çalışan, akrabası Ömer Bey'e, bir mektup yazarak, iş isteğini bildirir. Mektuba, olumlu bir cevap gelir. 1928 yılında, ilk defa yaşadığı şehirden ayrılarak, Ankara'ya gider ve Ankara yakınlarındaki, Irmak İstasyonu'nda, Ankara-Çankırı demiryolunun yapımında, ambar memuru olarak çalışmaya başlar. 25 yaşındadır. Buradaki işi, amelelere kazma, kürek, manivela gibi aletleri, sabah dağıtmak, akşam toplamaktır. 40 kişilik bir vagona yatıp kalkar. İşçilerin çoğu sıtma hastalığına yakalanınca, onlara kinin veren Kemalettin Tuğcu, kendisi de bu hastalığa yakalanınca, işi bırakır ve tedavi olmak için, İstanbul'a döner. Yazarın, Irmak İstasyonu günlerindeki, hiç unutamadığı anısı şöyledir:

"İşsizlik had safhadaydı. O sıralarda İsveç grubu, demiryollarının döşenmesi işindeydiler. Ambarda işe başladım. Çalışan müteahhitler, para yiyip başka şeyle ilgilenmiyorlardı. 700 kişi vardı çalışan. Ve hepsi harpten sonra salıverilmiş mahkûmlardı. Kimi katil, kimi hırsız, ipten kazıktan kurtulmuş adamlar...

İşim aletleri toplamak, sabahları tevzi etmektir. İş yaptıranlar, gaddardı biraz. Sıtma salgını, çalışanları perişan etmişti. Kinin yoktu. Ankara’da Tabarin Bar’da, karaborsa satıldığını duyuyorduk. İsveç grubunun kontrol mühendisi, Santen isminde bir adam vardı. Kum dolu bir sandığın içine testi oturtup, etrafındaki kumu ıslatarak, soğuk su elde ediyordum. Santen gelip, bu sudan içerdi. Ben ona su veriyordum, o bana bir kilo kinin veriyordu. İşçiler gelirler, ‘Kemal Efendi’ deyip, ağızlarını açarlardı. Ben de, o pembe haplardan birini ağızlarına bırakırdım. Perişandılar, vagonların altında tir tir titrer, ölümler gibi yatarlardı. Kinini, onlara dağıttığım için, hepsi beni çok severlerdi. Çünkü alıp götürüp, satacaklarından, mühendislere vermiyordum. Bir gün işçiler, isyan ettiler. İki ay boyunca para almamışlar, daha da sefilleşmişlerdi. Mühendis kaçıp, kömürlerin altına saklanarak, kendini kurtarmıştı. Ankara’dan telefon geldi sonra. Mühendis Mollazâde Baha Bey, benden, işi bırakan işçileri yeniden çalışmaya ikna etmemi istiyordu. Paraları da verilecekti. ‘Gayret ederim.’ dedim, gittim. O akşam Kızılırmak’a vardım. Nehir çekilmiş, yer yer bitkiler yetişmiş, kumlar açığa çıkmış... Oralara yatmışlar, kiminin battaniyesi, sandığı var; kiminin hiçbir şeyi. Sefil hâldeler. Yedikleri, bir gaz tenekesi dolu suya, biraz şekerle yapılmış şerbet. Ekmeği banıp yiyorlar. Onlara anlattım, beni dinlediler. Kabul ettiler. Sabah sisinde, bir tahta sandığa çıkıp konuştum. Hepsi trene bindiler. Kendimi tutamadım, ağladım o gün. Her zaman 120 metre yol döşenirken, o gün 250 metre yol döşediler. Tüney köyünün makasını bağladık, işi bitirdik. Orada fazla çalışmadım. Sıtmaya yakalandım. İstanbul’a gidiyorum deyip, ayrıldım.”¹

Tedavi görüp, iyileştikten sonra, Beylerbeyi Sıhhiye Deposu’nda marangozluk yapar. Burada, tahtaları, biçimli olarak kestirip, ölçülü ecza dolapları yapmakta, ilaç kutularını paketlemektedir. Berlitz mektebine giderek, daktilo öğrenir. 1928 yılında Harf Devrimi’yle yeni harfleri halka öğretme seferberliğine, bir fırında ders vererek katılır.

1932 yılının ikinci günü, Tahsin Demiray’ın matbaasında çalışmaya başladığı zaman, 30 yaşındadır. Matbaa, sonradan Türkiye Yayınevi adını alır. İki yıl matbaada çalıştıktan sonra, 1934’te idarecilik görevini üstlenir. Türkiye Yayınevi’nde, haftada 350 kuruş almaktadır. Burada, Tahsin Demiray’la birlikte

¹ imzasız, “Çocuk Edebiyatının Tükenmez Kalem”, *Aktüel*, sayı: 201

Yavrutürk Mecmuası'nı çıkarmaya başlar. Yazarlığı süresince, Mehmet Yaman ve Feriha Demiray gibi müstearlar kullanır.

1937 yılında, ilk kitabı Dişi Kuş serisinden, *Kocanızı Nasıl Muhafaza Edebilirsiniz?* Arif Bolat Yayınevi tarafından, yayınlanır. Genç kızlara ve kadınlara hitap eden bu kitap, dört baskı yapar. Şevket Rado, bu kitap üzerine, akşam gazetesinde, “Koca Öküz mü ki Muhafaza edilsin!” isminde bir makale yazar. Kemalettin Tuğcu, “Dişi Kuş serisi, İğfal Edebiyatı, İffet Düşmanları, Görenek ve Tesirleri, Seviye Meselesi ve Saadet Nedir”, gibi yazılarla genç kızları ve kadınları aydınlatmış, hayat hakkında bilgilendirmiştir. Daha sonra “Cilt Güzelliği ve Sizin İçin Ne Diyorlar” yayınlanır. Yine 1937 yılında, Yavrutürk'te, fabl türündeki uzun hikâyesi; “Çiftlikten Kaçanlar” yayınlanır.

Türkiye Yayınevi, Ev-İş adlı aylık dergiyi yayınlamaya başlamış, dergi yöneticisi hastalanınca Kemalettin Tuğcu, görevi devralmıştır. Yıl 1939'dur ve dergi yüksek tirajlara ulaşmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın başlarında, üst üste romanlar yazmaya ve yayınlamaya başlar. O yıllarda, çocuk kitapları yayıncılığı tercüme eserlerin egemenliği altındadır. Kemalettin Tuğcu, yayın dünyasında olmanın verdiği avantajla yazdıklarını yayınlama imkânı bulur.

1939'da, Büyükler İçin Evin Romanları dizisinden beş kitabı çıkar. Bu kitaplar büyükler içindir. *Hissiz Adam*, *Uçurum*, *Taş Yürek*, *Saadet Borcu*, *Küçük Sevgili* gibi, kitapları yayınlanır.

Gençlere hitap eden “1001 Roman” isimli haftalık yayına, hikâyeler ve tefrikalar yazar. Çocuklar için, *Çırak Uçman*, *İzci Korkut*, *İzciler Kralı*, *Araba ile Dünya Turu* gibi kitap çevirileri yapar.

Bir yandan romanlar yazar, bir yandan da Ev-İşi yıllıklarını ve Moda mecmuasını yayına hazırlar.

Kemalettin Tuğcu, yazarlığının yanı sıra, Doğan Kardeş Mecmuası'nda yönetici olarak da çalışmaya başlar. Daha sonra, arşiv ve kütüphanede görev alır. Bu arada, Hayat dergisinin hazırlık çalışması yapılmaktadır. Derginin yayın müdürü Şevket Rado ile çalışmaya başlar.

Piyano ve keman çalmasını bilen Kemalettin Tuğcu, ara sıra mandolinini alarak, köşkün yukarılarına doğru çıkar. Sonya isminde bir köpeği vardır. Yazar, Sonya'ya çok bağlıdır. Sonya'nın ölümüyle, iyice yalnızlaşır, sigarayı da çoğaltır.

1941 yılının baharında, annesini de babasını da kaybettiği için akrabalarının yanında yaşayan bir göçmenle, Beyhan Hanım'la evlenir. Kemalettin Tuğcu'nun babaannesinin adı, Ayşe Hatice'dir. Bu yüzden Beyhan Hanım'a, köşkte Ayşe Beyhan diye hitap edilir. 1942 yılında, bir kızları olur, adını Fatma Gülsevin koyarlar. 1943 yılında da, Mehmet Yaman ismini verecekleri, bir erkek çocukları dünyaya gelir.

Çengelköy'deki yokuşu çıkmakta zorlanan Kemalettin Tuğcu, 1959'da, Esentepe'de gazeteciler için yaptırılan, kooperatif evine taşınır.

Kemalettin Tuğcu, hayatı boyunca, engellilerin vergi indiriminden yararlanmamıştır. Kendisine, yararlanması gerektiği söylendiğinde;”Ben evimden çıkıp, 56 numaralı otobüse binmek için yürüyerek, durağa kadar gidebiliyorum, çalışıyorum ve para kazanıyorum. Sakatlığım yaşamama, para kazanmama engel olmadığına göre, böyle bir indirimden yararlanmam da gereksiz.” demiştir.

1974 yılında, emekli olan Kemalettin Tuğcu, bundan sonra da kızıyla birlikte, haftanın birkaç günü, danışman olarak, Hayat Mecmuası'nda çalışmalarını sürdürür.

Çalışkan, üretken bir insandır. Yeğeni Nemika Tuğcu, amcasını şöyle anlatır:

“Hafta sonlarında, köşkte musluktan sifona dek bozulan her şeyi tamir eder, yerdeki tahtaları onarır, damı aktarırdı. Gençliğinde halter çalıştığı için, kolları kuvvetliydi. Hava güzelse bahçede, değilse evde, fotoğraflarımızı çeker, kendisi banyo eder, kurutmak için odasının camına yapıştırırdı. Bizim fotoğraflarımızı çeker, ama kendininki çekilsin istemezdi. Hep bir şeylerle uğraşırdı, boş durduğunu görmedim hiç.”¹

Eşi Ayşe Beyhan Hanım, 1985 yılında hastalanır. Kemalettin Tuğcu, 1987 yılında, Esentepe’deki evini satıp, Şişli’de bir kat alır. Bu eve eşi ile birlikte taşınmak, nasip olmayacaktır. 5 Haziran 1987’de Ayşe Beyhan Hanım vefat eder. Şişli’ye, kızıyla birlikte taşınır. Burada, bir müddet kızıyla bir müddet de oğluyla beraber oturur.

Hamdi Değirmencioğlu, yazarın üç kitabından yaptığı bir senaryoyla, “Ayşecik” filmini çeker. Bunun için yazara hiçbir ücret ödenmez. Daha sonra, **Kolsuz Bebek** birtakım ilavelerle çekilir. **O Yolun Yolcusu**, “Yüz Karası” adıyla film yapılır. “Ayşecik” için o zaman, Muzaffer Arslan, Kemalettin Tuğcu’ya, bin lira verir.

“Hamdi Değirmencioğlu, bir gün bana geldi ve ‘Sizin kitaplardan film yapayım. Size de telif hakkınızı öderim’ dedi. Ben de kabul ettim ve üç kitabımı verdim. Kızı dört yaşındaydı o sıralarda.

Sonra film hazırlandı ama gazetelerde bazı yazıları görünce çılgına döndüm. Hamdi Bey, gazetecilere, ‘Senaryoyu kızımın eğilimlerinden faydalanarak yazdım’ diyor ama benden tek kelime söz etmiyor. Bunun üzerine film şirketine telefon edip ‘Dava açacağım’ dedim. Daha sonra Hamdi Bey, kızıyla geldi, elimi öptürdü, özür diledi. Ben de davadan vazgeçtim. Ama yine uslanmadı. Bu kez ‘Ayşecik’ adıyla çiklet bile yaptı. Üzerinde durmadım. Böyle bir adamla uğraşıp başımı ağrıtamazdım.”²

1990 yılında, katarakt ameliyatı olur. Yine de gözleri iyi görememektedir. Televizyonu seyretmez, dinler. Nemika Tuğcu bu durumu şöyle anlatır:

¹ **Nemika Tuğcu**, *Sırça Köşkün Masalcısı*, İstanbul: Can Yayınları., 2004, s.91

² **Nebil Özgentürk**, “Çocukların Kemalettin Dedesi”, *Star*, sayı:111, yıl:3, 28 Kasım 1993

“Yazmayı son günlerine dek bırakmadı. Disiplinli bir insandır. Sabah kahvaltı saati hiçbir zaman şaşmazdı. Saat 8:30’da kalkar, kahvaltısını yapar; 9:30’da yazı masasının başına geçerdi. Saat 10’da kahvesini içer, 12:30’a kadar yazardı. Yemek yer, bir saat kadar uyur, sonra saat 3’ten 5’e kadar yazardı. 5’te televizyon dinlemeye giderdi.”¹

Kemalettin Tuğcu, 1958 yılında, Yapı ve Kredi Bankası’nın açtığı senaryo yarışmasında, “Bir Köy Uyanıyor” isimli senaryosuyla birincilik kazanmıştır. 1991 yılında Çocuk Vakfı tarafından, “Çocuk Edebiyatı Ödülü” ile ödüllendirilmiştir. Yine 1992 yılında, Çocuk Vakfı tarafından verilen, “Son 40 Yılda Çocuk Dünyasına Hizmet” ödülünü almıştır. 1993 yılında da, Türap Kitap Fuarı’nda, Türkiye Yazarlar Birliği tarafından verilen, “Çocuk Edebiyatı” ödülüne layık görülmüştür.

Şiir yazma hevesi, çok küçük yaşlarda başlayan Kemalettin Tuğcu’nun, *Gelişigüzel* isimli şiir kitabı, 1995 yılında Helios Yayınları tarafından yayınlanır. Bu kitap, Kemalettin Tuğcu’nun ölümünden önce yayınlanan son kitabıdır. Yeğeni Nemika Tuğcu’nun belirttiğine göre, yazar, yayıncı tarafından ısrarla alınan bu kitabının basımından hiç memnun kalmamış, kitaptaki hatalar nedeniyle çok üzülmüştür.

Yazarın belli bir politik görüşünün olmadığı söylenebilir. “Bana solculardan mektup gelir, sen de bizdensin diye. Bazen öbürlerinden de gelir. Ben hiçbirinden değilim.”² Siyasî görüşünü soranlara, “Benim siyasetle ilgim yok.”³ diye cevap verir.

Kemalettin Tuğcu, 1996 yılının 18 Ekim Cuma günü vefat eder. Şişli Camii’nde kılınan öğle namazından sonra, Çengelköy Mezarlığı’nda toprağa verilir.

2.2. KEMALETTİN TUĞCU’NUN EDEBÎ KİŞİLİĞİ

¹ **Nemika Tuğcu**, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, Türap Konferans Salonu, 5 Kasım 1996, saat: 14:15-16:00

² **Can Kozanoğlu**, “Fakir Çocuklardan Robotlar Dünyasına”, *Nokta*, 8 Ocak 1989, s.71

³ **Necdet Neydim**, “Kemalettin Tuğcu Niye Çok Tartışılıyor, Karşı Çıkılıyor? Ama Bir O Kadar da Çok Okunuyor” *Dünya Kitap*, 6 Kasım 1998, sayı:85, s.41

2. 2. 1. KEMALETTİN TUĞCU’NUN EDEBÎ KİŞİLİĞİNİN TEŞEKKÜLÜNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER

2. 2. 1. 1. Yazarın Fizikî Durumu: İki ayak tabanı içe dönük olarak dünyaya gelen yazar, bu yüzden okula gidememiş, çocukluğunu yaşayamamıştır. Yaşlılarıyla oynayamaz, ayakları diğer çocuklarıinki gibi değildir. Bu halinden utanır, insanlara yaklaşamaz, annesinin etekleri altına saklanır. Ayaklarında kışın yaralar açılmakta, bu yüzden dizlerinin üzerinde yürümek zorunda kalmaktadır. İnsanlardan kaçarak gizli gizli ağlar. 26 yaşına kadar evden çıkmamıştır. Engelli olmanın ezikliğini yaşayan yazarın, sıkıntılı bir çocukluk ve gençlik dönemi olmuştur. İçinde bulunduğu sıkıntıdan kurtulmak için hayaller kurmuş, hayallerini yazıya dökerek avunmuştur. Kemalettin Tuğcu’nun yazarlığının başlaması bu şekilde olmuştur.

Buhranlı günlerinde, annesinin aldattığı defterlere birşeyler yazar. Yazdıkları bitince, bahçedeki havuza atarak yakar. Neden yaptığı sorulduğunda, “Onların işi bitmişti. Ben buhranımı atlatmak için yazıyordum.” der. Sıkıntısından kurtulmak için yazmaya başlayan Kemalettin Tuğcu’da, yazma hevesi, gittikçe bir tutkuya dönüşür.

“İşte kimlik kartım, işte hayatımın özeti.” dediği şiiri şöyledir:

“Ne sanatım var benim
Ne mesleğim ve işim
Istırap çekmek için
Bu dünyaya gelmişim

Ne okul yüzü gördüm
Ne yol gösteren kişi
Yalnızlık içerisinde
Yazıya döktüm işi

Kendimi yetiştirdim

Kendi azmimle kendim
İnsafsız kaderimi
Yazı yazmakla yendim...”¹

“‘İstirap çekmek için dünyaya gelmişim’ diyor. Kemalettin Tuğcu, doğuştan sakat. Annesi onu sakat doğurduğu için, hayatı boyunca ağlamış. Dahası ömrünün verdiği gerçek ve manevi ıstıraplarla okula gidememiş bir ‘ümmî’dir.”²

Güzel Bir Gün isimli romanında, belden aşağısı tutmayan Adnan, sanki yazarın kendisidir.

“Herkesten kaçıyor, kimseye görünmek istemiyordu. Evlerinin alt katındaki odasında, pencerenin önündeki divanda oturuyor, ömrü bu pencerede geçiyordu.”³

Engelli olması onu melankolik bir insan yapmıştır. “Ziyan olmuş bir hayat, bir gençlik benimki. Okuyamamışım, gezememişim, ama oturduğum yerden hayat kurmuşum. Başka ne olacaktı ki?”⁴ diyen Kemalettin Tuğcu, bu melankolik yapısını eserlerine de yansıtır. Bu melankoli işine de yarayacaktır.

“Kitaplarım benim her şeyim. Sakat olduğum için, bir yere çıkamıyorum. Kendi kendime kalıyorum. Bu yalnızlık, bana, ma’li hülya dedikleri bir şeyi verdi. Düşünüyorsunuz daima, kendinizi hayale kaptırıyorsunuz.”⁵

Bu konuda Prof. Dr. İnci Enginün, şunları söylemiştir:

“Kendisinin rahatsızlığı, hayata doğrudan doğruya aktif olarak karışamamış olması, evine kapanması hassas bir ruhu daha da hassaslaştırmış; hatta zaman zaman bu eserlerde gördüğümüz gibi, marazi bir boyuta vardırmıştır. Ancak, öte taraftan da hayattan bütünüyle el ayak çekmemiş, hayallerini, kahraman olma tasavvurlarını, eserlerinde canlandırdığı çocuklar

¹ Özcan Ünlü, *Türkiye Gazetesi Kültür Sanat*, 23 Ekim 1996, s.10

² Erol Özbilgen, “Kemalettin Tuğcu İçin”, *Cihannüma, Zaman*, Ekim 1996, s.17

³ Kemalettin Tuğcu, *Güzel Bir Gün*, İstanbul: Nehir Yayınları, 1996, s.6

⁴ Deniz Ekin, “Merhamet Onun Ana Temasıydı”, *Tempo*, 30 Ekim 1996, s.44-45

⁵ Özcan Ünlü, *Türkiye Gazetesi Kültür Sanat*, 23 Ekim 1996, s.10

vasıtasıyla gerçekleştirerek, kendisinin de içinde yer aldığı büyük bir çocuk dünyası kurmuştur.”¹

2. 2. 1. 2. Ailesi: Kemalettin Tuğcu’nun dedesinin köşkünde, kalabalık aile bireyleri hep bir arada yaşamaktadırlar. Köşkte, bir vekilharç², bir aşçı ve iki bahçıvanla birlikte çok sayıda kalfa ve hizmetçi bulunmakta, köşkün geleni gideni eksik olmamaktadır. Bu köşkü ve bir arada yaşayan kalabalık aile bireylerini, yazarın romanlarında bulmak mümkündür.

Kemalettin Tuğcu’nun babası Galip Bey, otoriter bir insandır. Baskı altında, mutsuz bir çocukluk dönemi geçirdiğini ifade eden yazar, ayaklarının düzeltilememiş olmasından da, babasını sorumlu tutar.

“İşte babamın acıma duygusu yüzünden ben sakat kaldım ve ömrüm boyunca sakatlığın bütün ıstırabını çektim. Bu sakatlık yüzünden gençlik hayatımı yaşayamadım ve okula da gidemedim. Çünkü her iki ayağım da yaralar açılır, aylarca yürüyemezdim, ancak evin içinde dizlerimin üzerinde dolaşabiliyordum. Artık, babam merhametten mi, yoksa benim ağlamama sinirlendiği için mi bilmem, sargılarımı açmış. Ben o yüzden sakat kaldım.”³

Galip Bey, çocuklarına karşı mesafeli, sert ve sevgisini göstermeyen bir babadır. Yazar, babasından korktuğunu dile getirmiştir.

“Babam, benden on altı ay büyük olan ağabeyime, ilk okuma dersini gazeteden veriyordu. Sert, acımasız, düşüncesiz bir insandı. Beş altı yaşındaki oğluna, gazeteden ders veriyor, onu hırpalıyor, ama ağlamasına da müsaade etmiyordu. Ben, aynı odada, bir yer minderinde oturur dinlerdim. Dedem sofada merak içinde, bir aşağı bir yukarı dolaşır, ara sıra, ‘Nurişan, ben yatıyorum,’ diye ağabeyime seslenirdi. Babam, dersi kesmez, uyku saati olduğunu düşünmezdi. Zavallı ağabeyim, ağlaya sızlaya gazete okumaya çalışırken, korkudan olacak

¹İnci Engünün, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, 5 Kasım 1996, Tüyap Konferans Salonu, saat: 14:15-16:00

² Bir konağın alışverişini yapmakla görevli kimse, kesedar.

³ Nemika Tuğcu, *Sırça Köşkün Masalcısı*, İstanbul: Can Yayınları, 2004, s.48

ben de Arap harfleriyle okumayı öğrendim. Benim öğretmenim böylece, korku olmuştu.”¹

Kemalettin Tuğcu, babasının kütüphanesinde okuyarak kendini yetiştirir. “Büyük bir kütüphanesi vardı babamın. Tarih kitapları, salnameler, Jules Verne’in tercüme edilmiş eserleri ve o dönemin değerli kitapları bulunurdu.”²

Kemalettin Tuğcu’nun eğitiminde, kişilik kazanmasında babasının ve bu kütüphanenin önemi büyüktür. Her ne kadar, yazmaya başladıktan sonra, okumayı bıraksa da, Erol Özbilgen, onun Edebiyat-ı Cedide yazarlarının tamamını okuduğunu dile getirmiştir.”Edebiyat-ı Cedide yazarlarının hepsini okumuş, Fransızca’dan romanlar tercüme etmiş, 350 dolayında eser meydana getirmiştir.”³

“Ben babamın kütüphanesinde okuyarak yetiştim... Bir çok roman okudum. Babam da okumaya çok meraklı idi...”⁴

Babasına karşı korku ile karışık saygı duyan Kemalettin Tuğcu, ailede dedesini çok sevmektedir. Romanlarında dede karakteri önemli bir yere sahiptir.

Babasından çok sevdiği dedesi Hürriyet’in ilanından kısa bir süre sonra vefat eder. Dedenin ölümünden sonra aile iyice yoksullaşır. Abdülhamit döneminin saltanatı sona ermiştir. Evin gedikli misafirleri de birer birer ellerini eteklerini çekerler. Ne ziyafet sofraları kalır, ne mehtap gezileri, ne de hamam sefaları. Bu yüzden kitaplarında varlıklı, fedakâr ama evlatlarından hayır görmeyen büyükbaba karakterini çok işler. Evde büyükbaba’yı seven torundur. Çok katlı evin ya da çok odalı köşkün sahibi büyükbabadır. Üstelik evdekileri besleyen de o olmasına rağmen, genelde oğulları ve kızları kıymetini bilmezler. İncelediğimiz romanlardan, Kuklacı,

¹ Nemika Tuğcu, *Sırça Köşkün Masalcısı*, İstanbul: Can Yayınları, 2004, s.79

² Nemika Tuğcu, a.g.e., s.74

³ Erol Özbilgen, “Kemalettin Tuğcu İçin”, *Cihannüma, Zaman*, Ekim 1996, s.17

⁴ O. Olcay Yazıcı, “Kemalettin Tuğcu’yla Çocuklar İçin Yazmak Üzerine”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı* 1987, yay. Mustafa Ruhi Şirin, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1987, s.349

Doğduğum Ev, Dedemin Evi ve Yuvadın Uzak isimli romanlarda bu konu işlenmektedir. Dedesi, yazarın hayatında önemli bir yere sahiptir.

“Dedemizin bize büyük yardımları oluyordu. O hepimizin iyi okutulmasını isterdi. Bunun için de sık sık yardım yapardı. İşte o öldüğü zaman alıştığımız bu bolluktan darlığa düşmüştük.”¹

Yazarın annesi Şaziment Hanım, çok iyi keman çalan, sevecen, şefkatli bir hanımdır.

“Kemalettin Tuğcu’nun annesi Şaziment Hanım (1881- 1965), Üsküdarlı bir ailenin kızı. Risalei ahlak, ilmihal ve elifba okumuş, güzel keman çalan, lisanı düzgün bir hanım. Annesini böyle anlatırdı amcam.”²

Şaziment Hanım, oğlunun rahatsızlığından, hep kendini sorumlu tutmuştur. Kemalettin Tuğcu, annesinden sevgiyi ve acımayı öğrenmiştir. *Sakat Çocuk* isimli romanında da, anne oğlunun engelli olmasından hep, kendini sorumlu tutar.

Kemalettin Tuğcu’nun, yazarlığa başlamasında annesi önemli bir yere sahiptir. Oğlunu sıkıntı içinde gören, kendini toparlaması, rahatlaması için, oğluna defterler aldırılan ve onun yazarak içindekileri dökmesini, rahatlamasını sağlayan anne Şaziment Hanım’ın, Kemalettin Tuğcu ile ne derece ilgilendiğini yazarın romanlarında da görebiliriz. Bazı romanlarda, evi terk eden ya da başka bir kadınla giden baba karakterine karşı, anne, daima oğlunun yanındadır, hep ona destektir.

Yazarın annesinin keman çalması da önemli bir unsurdur. Yazarın pek çok romanında, anne karakteri, okumuş, kültürlü, varlıklı ama sonradan fakir düşmüş, gururlu, asil, keman yahut piyano çalan kadın şeklindedir. Romanlardaki anne tiplerleri, yazarın annesinden izler taşımaktadır. Zaten kendileri de, baba Galip

¹ Nemika Tuğcu, *Sırça Köşkün Masalcısı*, İstanbul: Can Yayınları, 2004, s.3

² Nemika Tuğcu, a.g.e., s.72

Bey'in az bir para ile emekli edilmesinden ve büyükbabanın ölümünden sonra, ülkenin de içinde bulunduğu şartlar nedeniyle fakirleşmişlerdir.

Oğlunu, iki ayağı içe dönük olarak dünyaya getiren anne Şaziment Hanım, oğlunun ayaklarını bebekliğinde düzelttirmese de, bu konuda umudunu kaybetmemiş, hep arayış içinde olmuştur. Kemalettin Tuğcu yirmi yaşındayken, annesinin araştırıp bulduğu, Kasımpaşa Deniz Hastanesi'ndeki bir doktor tarafından ameliyat edilir ve bir ayağı düzeltilir. Böylece annesi, Kemalettin Tuğcu'nun topluma karışmasını, hayatını kazanmasını sağlamıştır.

Kemalettin Tuğcu, keman çalmayı annesinden öğrenmiştir. Ayrıca piyano ve mandolin de çalan yazarın, Çengelköy'deki köşkte düzenlenen fasıllarda cümbüş çaldığını, yeğeni Nemika Tuğcu ifade etmiştir.

Kemalettin Tuğcu, dayısından da Fransızca'yı öğrenmiş, kendi kendine çalışarak, eser tercüme edecek kadar yabancı dil bilgisine sahip olmuştur.

Yazarın edebî kişiliğinin oluşmasında, ailesinin payı büyüktür.

Çengelköy'de oturan ve Kemalettin Tuğcu'nun çocukluğunda, köşke sık sık gelen ve ilginç hikâyeler anlatan Gülter isminde bir Çerkez hanım vardır.

“Birbirinden değişik çok güzel hikâyeler anlatırdı, Gülter Hanım. Ben de büyük bir merakla dinlerdim. Cinli, perili masallar, beş arşın boyunda devler, bir dudağı yerde, bir dudağı gökte Arapların hikâyeleri beni başka dünyalara götürürdü. Sarayda geçen hikâyeler de vardı. Korkunç olurdu bazıları... Korkudan titrerdim ama merak ederdim bir yandan da, hikâye nasıl bitecek diye.”¹

Kemalettin Tuğcu'nun edebî kişiliğinin oluşmasında, Gülter Hanım'ın hikâyelerinin de payı olabilir.

¹ **Nemika Tuğcu**, *Sırça Köşkün Masalcısı*, İstanbul: Can Yayınları, 2004, s.42-43

2. 2. 1. 3. Sosyal Çevresi: Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında, yardımlaşma önemli bir konudur. Aşağıda Nemika Tuğcu tarafından ifade edilen, yazarın yetiştiği sosyal ortamla ilgili bilgiler, bu konuyu daha iyi anlamamızı sağlayacaktır.

“O yıllarda Çengelköy'deki iki yüz yirmi hanenin yüzde altmış Rum'dur. Otuz yoksul ailenin de on altısı Rum, on dördü Türk'tür. İlk iş olarak beş kişilik bir heyet oluşturur muhtar, kendisi de başkanı olur. Köyün hali vakti yerinde olan kişilerinden her ay para toplarlar. Türkler de Rumlar da katılır bu yardıma. Tevfik Cenani de verir, Zino da, Pandeli de.

Köydeki bakkal, kasap, fırıncı, oduncu, kömürçünün veresiye defterindeki borçları, toplanan paralarla kapatılır. Hali vakti yerinde olan, olmayana yardım eder. Kahvede tavla ya da prafa oynarken, sohbet ederken karşı karşıya gelir yardım eden ve yardım alan. Ama ikisi de bunu asla bilmez. Sistem öyle güzel kurulmuştur ki.

Dayanışma duygusu çok yüksekmiş o yıllarda. Esnaf akşam olup dükkânını kapattıktan sonra, o gün satış yapamayan arkadaşları için gönüllerinden kopan parayı dükkânların arasında yüksekçe bir taşın üzerinde duran 'para havuzu'na atarlarmış. El ayak çekildikten sonra ihtiyacı olan, çanak biçiminde, taştan yapılmış, üstü kapalı para havuzuna gider, 'ihtiyacı kadar' para alır, gerisini bırakmış. 1950'li yıllara kadar devam etmiş para havuzu.”¹

Eserlerinde yardımlaşma konusunu sık sık işleyen, hedef kitlesine yardımlaşmanın güzelliklerini öğreten Kemalettin Tuğcu, işte böyle bir sosyal çevrede doğup, büyümüştür.

“O tarihlerde Çengelköy'de, Türklerden çok Rumlar vardır. Çoğu bahçıvanlık, meyhanecilik ve balıkçılık yaparlar. İçlerinde, dükkân sahipleri de vardır. Esnaf, namusludur. Türklerle Rumlar iyi geçinirler, panayır olduğunda, özellikle çarşı içi ve Rumların çoğunlukta olduğu Yenimahalle semti bayrak ve fenerlerle donanır, laterna sesleri duyulur.”²

¹ **Nemika Tuğcu**, *Sırça Köşkün Masalcısı*, İstanbul: Can Yayınları, 2004, s.77

² **Nemika Tuğcu**, a.g.e., s.62

Bir de yazarın edebî hayatında önemli bir yere sahip olan Nevfer Mektebi vardır. Savaş yıllarında aile, köşkün bir bölümünü Nevfer Mektebi'ne kiraya vermiştir. Yazar, ayaklarında açılan yaralar nedeniyle bu okula devam edemez, okuldan gelen sesleri bir ağacın altına saklanıp dinler.

“Nevfer Mektebi modern bir okuldu. Anaokulu ve ilkokul birlikteydi. Öğretmenlere abla veya ağabey deniyordu. Müsamere ve toplantılar yapılırdı, öğrencilerin aileleri gelirdi gösterilere. Günaydın ve tünaydını ben ilk olarak orada duydum.”¹

Yazar bu okula devam edemez ama bu okulun modernliği, bu okuldaki öğretmenlerin öğrenciler ve aileler için düzenlediği müsamere, toplantı ve gösteriler onun romanlarına ilham kaynağı olur. Özellikle köylerdeki kalkınmada öncelik verdiği okullarında da idealist öğretmenler, öğrencilere ve köylülere modernliği çeşitli etkinliklerle göstermektedirler.

Yazarı, yaşadığı dönemden kaynaklanan toplumsal sorunlar da derinden etkilemiş ve edebî kişiliğine yansımıştır. Üç padişah döneminde yaşaması, 1. ve 2. Meşrutiyet'in ilanını görmesi, 31 Mart Olayı'nda büyükbabasının başına gelenler, Çanakkale Savaşı'nı bir tepeden izlemesi, İstanbul'un işgaline ve kurtuluşuna şahit olması, ailenin yaşadığı yangınlar, zaten duyarlı, hüznü, mutsuz bir insan olan Kemalettin Tuğcu'yu daha da hissileştirmiştir. Bu da eserlerine melodramatik bir duyarlılık olarak yansımıştır.

“Kendisiyle konuştuğumda anılarını anlatırken Çanakkale'de subay olan babasıyla beraber bulunduğunda cephenin yanında, yakın bir köyündeler. Asker geliyor, ‘Çabuk terk edin burayı’ diyor. At getirip, en değerli eşyalarını, atın tergisine koyuyorlar, üzerine de annesi biniyor, kendisi de altı yaşında. Ata bindiriyorlar. ‘Atla biz uzaklaşıyoruz’ diye anlatırken burada durdu, ‘At da hamileydi’ dedi. Şimdi, Kemalettin Tuğcu'nun burada, duygu yapısını, duygu örgüsünü görmüş oluyoruz.”²

¹ Nemika Tuğcu, a.g.e., s.65

² Turan Yüksel, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, 5 Kasım 1996, Tüyap Konferans Salonu, saat: 14:15-16:00

2. 3. KEMALETTİN TUĞCU’NUN YAZMA AMACI

Kuklacı romanındaki Recai Bey’in şu sözleri, hem yazarın yazma amacını, hem de insanlardan ne beklediğini çok iyi izah etmektedir:

“...sanata ihtiyacım var. Öteden beri beni rahatsız eden arzularımın yatırılmasına ihtiyacım var. Yapacağım, kukla yapmakla vakit geçireceğim. Bu işimin, bir folklor hizmeti olduğunu da anlayacaklar çıkar. Ama ben, kimseden takdir beklemiyorum. Ben kendi kendimi eğlendiriyorum.”¹

Kemalettin Tuğcu da bir bakıma kukla yapmıştır, tıpkı Recai Bey gibi. “Yazdığım romanlardaki tipler benim kuklalarımdır.”² diyen Kemalettin Tuğcu, içindeki sıkıntıyı gidermek için kaleme sarılmış, hayallerini yazıya dökerek rahatlamış bir yazardır. Kuklacı romanındaki Recai Bey, yaptığı kuklaları, oyuncakları, çocukları çok sevdiği için, onlara ucuza satar. Kemalettin Tuğcu da, romanlarını yayınevlerine ucuza vermiştir.

“Birkaç ay önce en son elli bin liraya sattım bir kitabı. Ben ucuzcuyum, parayı cebime koyarım, bir daha da sormam, ikinci baskı, üçüncü baskı oldu mu diye.”³

Bugün bile, 2005 yılında, çocuk kitapları arasında Kemalettin Tuğcu’nun romanları diğerlerinden daha ucuzdur. Bunun çocuklara bir hediye olduğunu düşünebiliriz. Çünkü çocuklar, bilhassa fakir çocuklar Kemalettin Tuğcu için hep çok önemli olmuştur.

“Çocukları, elinden tutup adam etmekten zevk alıyorum. Ekseriya fakir çocukları yazdım. Çünkü kendim de, aşağı yukarı yoksulluk içinde büyüdüm. Bu

¹ Kemalettin Tuğcu, *Kuklacı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.30

² Mustafa Ruhi Şirin, “Kemalettin Tuğcu ile Yazarlığı Üzerine”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı* 1989, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, s.367

³ Can Kozanoğlu, “Fakir Çocuklardan Robotlar Dünyasına”, *Nokta*, 8 Ocak 1989, s.71

yoksulluk biraz da manevidir.”¹ diyen Kemalettin Tuğcu, neden hep fakir çocukları yazdığı sorusuna, şöyle bir cevap verir:

“...Bu kesimdeki çocukların problemleri daha çoktur. Zengin çocuğun pek o kadar ihtiyaç ve problemi yoktur. Fakat kenar mahalle çocuklarının ve öksüzlerin istediği ama erişemediği çok şeyler vardır... Onlara bir yol göstermek, elinden tutarak yükseltmek beni mutlu ediyor.”²

Kimseden bir takdir beklemediğini ifade eden yazar, eserlerinin edebî olmadığı şeklindeki eleştirilere de;

“Benim yazarlığım bir hastalık halidir. Bir şeyden hoşlanmadır. Bir vakit geçirme, tiryakilik gibi bir şeydir. Onun için edebî bir kisve vermiyorum yazdıklarına. Öyle bir kayıta değilim. Kendi duygularımı yazıyorum, hepsi bu.”³

diyerek karşılık verir.

“Anası babası ölmüş çocukları ele aldığım oldu ama fazla acı çektirmedim. Hiç kimseyi öldürmedim romanlarımda. Bende intihar ettirme, verem filan bulamazsınız. İnsanlar mutluluk arıyorlar. Ben de onları mutlu etmeyi seviyorum.”⁴

diyerek yazma amacını ortaya koyan yazarın şu şiiri, duygularını ve ne için yazdığını çok iyi izah etmektedir:

“Onlar benim ömrümü çalıp giden kuşlardı,
Yıllarca oyalamış, beni avutmuşlardı,
Onlar benim gözyaşım, kanım ve alın terimdi,
Onlar benim boşalmış ilaç şişelerimdi.”⁵

¹ **Özcan Ünlü**, *Türkiye Gazetesi Kültür Sanat*, 23 Ekim 1996, s.10

² **O. Olcay Yazıcı**, “Kemalettin Tuğcu’yla Çocuklar İçin Yazmak Üzerine”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1987*, yay. Mustafa Ruhi Şirin, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1987, s.353

³ **Mustafa Ruhi Şirin**, “Kemalettin Tuğcu ile Yazarlığı Üzerine”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1989*, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1989, s.365

⁴ **Özcan Ünlü**, *Türkiye Gazetesi Kültür Sanat*, 23 Ekim 1996, s.10

⁵ **Erol Özbilgen**, “Kemalettin Tuğcu İçin”, *Cihannüma, Zaman*, Ekim 1996, s.17

“Kitaplarım benim her şeyim. Sakat olduğum için, bir yere çıkamıyorum. Kendi kendime kalıyorum. Bu yalnızlık, bana, ma’li hülya dedikleri bir şeyi verdi. Düşünüyorsunuz daima, kendinizi hayale kaptırıyorsunuz. Bir de gördüklerim beni çok etkiledi. Mesela, rahmetli babamdan kalan emekli maaşını almaya gittiğimde, çekilen sıkıntıları yaşadım ve basılmayan ilk kitabım Üç Aylıklar’ı yazdım.”¹

diyen Kemalettin Tuğcu’nun yazma amacını 3 maddede toparlayabiliriz:

1. Kendisi için yazmıştır. Sıkıntısından kurtulmak, kendisini oyalamak için.
2. Çocukları, insanları çok seven yazar, onları iyiliğe, güzelliğe sevk etmek istemiş, okuyucularıyla iletişimde olmak hoşuna gitmiştir.
3. Kendisine bir meşgale olan yazma işi, yazara az da olsa para kazandırmış, gerek çocuklar için gerek büyükler için yazdığı kitaplarla, gazetelerde tefrika edilen yazılarla yayın dünyasında sağlam bir yer edinmiştir.

2. 4. KEMALETTİN TUĞCU’NUN YAZMA BİÇİMİ

Yazarın, eserlerini iyi anlayıp, hakkıyla değerlendirebilmek için, yazma biçiminin bilinmesi gerekmektedir.

“...geldiği gibi yazıyorum. Hatta konum filan yok. Beni etkileyen küçük bir nokta yazmama imkân sağlıyor.”² diyen Kemalettin Tuğcu, ilhamını çevresinden alan bir yazardır. Küçük bir temadan büyükçe bir hikâye çıkarabilmektedir. Gördüklerinden etkilenen yazar, daktilonun başına oturur ve yazmaya başlar.

“Babâli’den iniyorum. Önümde bir ihtiyar yürüyor. Yağmur yağmaktadır. Yanında bir çocuk, çocuğun yüzü solgun... ayakkabıları ıslanıp

¹ Özcan Ünlü, *Türkiye Gazetesi Kültür Sanat*, 23 Ekim 1996, s.10

² Mustafa Ruhi Şirin, “Kemalettin Tuğcu ile Yazarlığı Üzerine”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1989*, s.366

kararıyor. Diyor ki çocuk. ‘Bak dede, ayakkabılarım yeni gibi oldu!..’ Bakın ne güzel bir histir, ne güzel bir görüştür, ne güzel bir sevinçtir bu!..”¹

diyen yazar için bu bir roman konusudur.

“Bir de gördüklerim beni çok etkiledi. Mesela, rahmetli babamdan kalan emekli maaşını almaya gittiğimde, çekilen sıkıntıları yaşadım ve basılmayan ilk kitabım Üç Aylıklar’ı yazdım.”²

Yazarın, “Benim yazı yazmam biraz gariptir. Makineye kâğıdı koyarım. Bir kelime yazarım, ikinci kelimenin ne olacağını bilmem. Beni etkileyen konu, kendiliğinden, makineye akar sanki. Yazdığımı bir daha okumam, tashih yapmaya tahammülüm yoktur.”³

şeklindeki sözleri, eserlerini estetik açıdan değerlendirmenin gereksizliğini ortaya koymaktadır. Mustafa Ruhi Şirin, eserlerinin edebî olmadığı konusunda, Kemalettin Tuğcu’ya yöneltilen olumsuz eleştirilere, “Bu, yazarlık biçimini değerlendirmeden yazarını yargılamanın ciddiyetsizliğidir.”⁴ şeklinde cevap verir.

“Ben yazı yazmaya başladığım andan itibaren, etki altında kalırım diye kitap okumayı bıraktım. Sinemaya gitmedim, efkârımı dağıtır diye...”⁵diyen Kemalettin Tuğcu için, yazarlık, bir nevi inzivaya çekilmektir.

Mustafa Ruhi Şirin, kendisiyle 2004 yılının Nisan ayında yaptığımız görüşmede, Kemalettin Tuğcu’nun çok özel bir yazma biçiminin olduğunu dile getirmiştir. Mustafa Ruhi Şirin’e göre, yazar, çevresini çok iyi gözlemlemekte,

¹ **O. Olcay Yazıcı**, “Kemalettin Tuğcu’yla Çocuklar İçin Yazmak Üzerine”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı* 1987, yay. Mustafa Ruhi Şirin, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1987, s.353

² **Özcan Ünlü**, *Türkiye Gazetesi Kültür Sanat*, 23 Ekim 1996, s.10

³ **Necdet Neydim**, “Kemalettin Tuğcu Niye Çok Tartışılıyor, Karşı Çıkılıyor? Ama Bir O Kadar da Çok Okunuyor” *Dünya Kitap*, 6 Kasım 1998, sayı:85, s.41

⁴ **Mustafa Ruhi Şirin**, “1988’de Çocuk Edebiyatı”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı* 1989, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1989, s.42

⁵ **O. Olcay Yazıcı**, “Kemalettin Tuğcu’yla Çocuklar İçin Yazmak Üzerine”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı* 1987, yay. Mustafa Ruhi Şirin, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1987, s.348

kendisini sürekli yazacağı konularla meşgul etmekte, daktilonun başına oturduğunda da düşünceleri yazıya dökülmektedir.

Çok küçük yaşlarda yazmaya başlayan ve hayatının son yıllarına dek yazmayı sürdüren Kemalettin Tuğcu, yazarlığı çok ciddiye almış, yazmayı hayat tarzı edinmiştir. Yeğeni Nemika Tuğcu, onun yazma tarzını şöyle ifade eder:

“Yazmayı son günlerine dek bırakmadı. Disiplinli bir insandır. Sabah kahvaltı saati hiçbir zaman şaşmazdı. Saat 8:30’da kalkar, kahvaltısını yapar; 9:30’da yazı masasının başına geçerdi. Saat 10’da kahvesini içer, 12:30’a kadar yazardı. Yemek yer, bir saat kadar uyur, sonra saat 3’ten 5’e kadar yazardı.”¹

2. 5. KEMALETTİN TUĞCU’YA YÖNELİK OLUMLU VE OLUMSUZ ELEŞTİRİLER

Kemalettin Tuğcu’ya yönelik olumsuz eleştiriler, eserlerinin edebî olmadığı, çocukları karamsarlığa ittiği, aşırı duygusal yaptığı ve onları ağlattığı konularında yoğunlaşmaktadır. 1940’lı yıllardan 1990’lı yıllara kadar kitapları basılan Kemalettin Tuğcu, eserlerinin en çok okunduğu 1970’li yıllara kadar ciddiye alınmamış, 1970’li yıllardan sonra da, suskunluk, yerini olumsuz eleştirilere, küçümsemelere bırakmıştır. Turan Yüksel, yazara yönelik eleştirileri kronolojik olarak vermeye çalışmıştır.

“1976. Yansıma dergisinde, çocuk eğitimi ve edebiyatı özel sayısında, çocukların en çok okuduğu kitaplar üzerine bir alan soruşturması yapılıyor. Sonuçta ortaya çıkan listede, 50 kitaptan 26’sının yazarı Kemalettin Tuğcu’dur. Bunların içinde çeviri kitapları da var. Aynı dergide, en çok okunan yazar için şunlar yazılıyor. ‘İçeriklerine baktığımızda kapitalist ve emperyalist amaçlar doğrultusunda oluşturulmuş, burjuvalar hesabına çalışan kitaplar’ olarak gösterilmiş, 1976 yılında.

¹ **Nemika Tuğcu**, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, 5 Kasım 1996, Tüyap Konferans Salonu, saat: 14:15-16:00

Bundan bir yıl sonra yayınlanmış olan Nesin Vakfı, 1976 Edebiyat Yıllığı'nda ise şunlar söylenmiştir. –Bu bölümü, sanırım Erdal Öz hazırlamış- ‘Daha yakın yıllarla gelince karşımıza bir, Dağlarca çıkıyor, bir Aziz nesin çıkıyor, bir Rıfat Ilgaz çıkıyor; yoksa Kemalettin Tuğcu gibi, Rakım Çalapala gibi Eflatun Cem gibi bugün de çok okunan ama yararlarından çok zararları olduğuna inandığım yazarlar,’ deniliyor. Yine aynı yıl, Hikmet Altınkaynak imzasıyla, şunlar söylenmiştir: ‘Hele bir öğrenci, Kemalettin Tuğcu ve benzerleri yazarların, çocukları okumaktan soğuttuğunu dile getirdi. Bu yazarlar 40 kitap da yazsalar, konuların tekrarından, sözlerin bayatlığından, basitliğinden kaçınmadıklarını belirtti. Bunları okumanın gereksizliğini ortaya koydu. Okunması zorunlu olan çağdaş, toplumcu yazarlardan örnekler verdi, bu ortaokul öğrencisi.’ Burada şunu da belirtelim. Bu yıllarda, bu görüş doğrultusunda olan öğretmenler, Kemalettin Tuğcu’nun kitaplarını, öğrencilere okutmazlar ve Millî Eğitim Bakanlığı, onun kitaplarını öğrencilere tavsiye etmez. Ne var ki 1971 yılında, Millî Eğitim Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü’nün, Kitap Haftası nedeniyle, çocuklar için yılda bir yayınladığı dergide, çocuk kitapları yazarlar diye Kemalettin Tuğcu’nun özgeçmişini veriyor ve 34 kitabın da listesini yayınlıyor. Şimdi 1971 yılında, Millî Eğitim Bakanlığı, Kemalettin Tuğcu’yu kabul ediyor. Fakat bu dediğim yıllarda, Kemalettin Tuğcu’nun kitapları, Talim Terbiye Kurulu’nca çocuklara zararlı görülüyor ve okutturulmuyor.

1977 yılına gelindiğinde tek, Türkiye’de bilimsel açıdan bakılmış, İstanbul Üniversitesi’nde hazırlanmış doktora¹ tezi var. O tezi, okudum. Tipler, konular, mekân açısından, bir otuz² kadar romanı incelenmiş. İyi bir yaklaşımla, çözümlemeleri yapılmış, bu kitapların. Fakat sonunda şöyle bir ifade yer almış: ‘Her şeyden önce yazar, bir çocuk edebiyatı bilgisine vâkıf değildir. Yazdığı eserler çocuklarla ilgili olmasına rağmen; bu kitapların şuurlu olarak yazılmış olduğunu söyleyemeyeceğiz. Kemalettin Tuğcu’da ilham yoktur, sadece tesir vardır. Ticari yönünü kavramış olduğundan, daha fazla yazmak düşüncesindedir.’ –Bunlar yetmemiş gibi bir de- ‘Yazar, çok para kazanmak için, birbirinin tekrarı olan romanlar yazmıştır.’ Yakından tanıyanlar özellikle, Kemalettin Tuğcu için ne büyük iftira olduğunu, iyi bilirler. Para için yazmayacağını...

¹ Hediye Oral tarafından hazırlanan, “Kemalettin Tuğcu’nun Çocuk Romanları” isimli tez, lisans tezidir.

² Hediye Oral, tezinde Kemalettin Tuğcu’nun 30 romanını değil, 11 romanını incelemiştir.

Bu çevrelerden gelen tepkilerin yanında bire de, bazı dinî çevrelerden gelen tepkiler var. ‘Acıklı Romanlar ya da Kemalettin Tuğcu’dan İnciler’ Efe Bahçebaşı, yazarı. Selamet, Ümit nesline aylık dergi, Mart 1987. ‘Bütün romanlarında sefalet ve bunun yanında, çocukların hislerini suiistimal edip, asıl reklamlarını yaptığı ve bu suretle aşağılık duygularını aşıladığı zenginlik var’ diyerek tepkilerini göstermişlerdir.

Yıl 1979. Siyah beyaz televizyonda, Kitaplar ve Düşünceler Saati adlı bir açık oturum yapılır. Burada Tuğcu dile getirilir. Ve bu konu, basına da yansır, ikinci gün. Gazeteden okuyorum. TRT’nin ak camı üzerinde önceki gün bir açık oturum vardı. Açık oturuma katılanlar, orada olmayan Kemalettin Tuğcu’yu, kıyasıya eleştirdiler. Kabak çekirdeğine benzettiler, Tuğcu’nun romanlarını. Çocukları şartlandırıldığını öne sürdüler. Değersiz buldular, yazdıklarını. Kendisinin yokluğuna inat, üzerine üzerine yürüdüler.

1979, Uluslararası Çocuk Yılı’dır. Yani çocuk edebiyatına ilginin doruk yılıdır. Yazılı basının yanında, televizyon da konuya eğilmiştir. Orada da çocuk edebiyatımız Tuğcu’ya takılmıştır. Bunları Erdal Öz, Nesin Vakfı, 1980 Edebiyat Yıllığı’nda şöyle aktarmıştır: ‘İkinci programda ise yönetici Hilmi Yavuz’dur. Konuşmacılar da, Ülkü Tamer, Demirtaş Ceyhun, Enver Naci Gökşen ve Bülent Hazer’dir. Benim burada asıl değinmek istediğim, bu programda büyük çapta saldırıya uğrayan Kemalettin Tuğcu konusu. Açık oturumun bir yerinde, söz döndü dolaştı, Kemalettin Tuğcu üzerine yoğunlaştı. Konuşmacılardan, özellikle Ramazan Arkın, Kemalettin Tuğcu’nun yazarlığını alay konusu yapıverdi.¹

“Görüldüğü gibi, 1950’li yılların sonundan beri, olağanüstü yaygınlıkta okunagelen bir yazarın raflar dolusu çocuk romanları, ancak 1970’li yılların sonunda ciddiye alınmış, incelenmesi gerektiğinden söz edilmiştir.

1980’li yıllarda(M. Ruhi Şirin, 1988’de Çocuk Edebiyatı, Çocuk Edebiyatı Yıllığı, 1989) ‘Özellikle 60’lı yılların başından itibaren kitapları çok satıldı. Köyden kente göçle beraber, bu yazarın kalemi açıldı./ Her çevre bu yazarı kendine çekmeye çalıştı. Hiçbirine aldırış etmedi. Marazi bir duygu olarak yazarlığını sürdürdü./ Birkaç yayınevini zengin etti. Kitaplarının çoğu basılmadan kayboldu. Birçok ünlü yazar, onu okuyarak işe başladı./ Bu, yazarlık

¹ **Turan Yüksel**, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, 5 Kasım 1996, Tüyük Konferans Salonu, saat: 14:15-16:00

biçimini değerlendirmeden yazarını yargılayanın ciddiyetsizliğidir.’ denilmesiyle, Tuğcu’nun gözardı edilmesi ve öfkeyle çocuk edebiyatının dışına atılması döneminin kapandığını görüyoruz.

Ardından, çocukluk kitaplığında, Tuğcu’nun büyük yer edindiği yazarlarımız konuşmaya başladı. Selim İleri, (Çocuk Edebiyatı Yıllığı, 1988) ‘Kemalettin Tuğcu’nun bütün romanlarını okumuştum, defalarca okumuştum./ Böylesi bir yeteneğim olsaydı, hiç durmaz çocuk romanları kaleme alırdım. Özellikle de Kemalettin Tuğcu’nunkilere benzesin isterdim. Ama biliyorsunuz, çocuk edebiyatımızda adı bile geçmez, Kemalettin Tuğcu’nun. Merhamet aşılایıcı eserlerine, beyin yıkadığı yaftası bile kondurulmuştur.’ Derken, Orhan Pamuk da (Aydınlık, 5.5.1993) ‘Melodramatik duyarlılığında, hayat kavgası veren çocuklara gösterdiği dikkatlerde Dickens’dan bir şeyler vardır./ Bugün onu, bana daha ilginç kılan yanı ise, şehir hayatına, İstanbul hayatına gösterdiği sevgidir. Köprü altı çocukları, yeraltı tünelleri, dilenci çeteleri, seyyar satıcılar, okul hayatı, şehrin karanlık köşeleri gibi şeyler. Kara Kitap’ı yazarken, ondan da bir şeyler öğrenmiş olduğumu, şimdi sevgiyle düşünüyorum.’ diyor.”¹

Ama onu anlamaya niyeti olmayan ya da anlamaya da yeterli olmayanların sesleri kesilmemiştir. İşte size 1995 yılında yayınlanmış bir yazı. Çağdaş Türk Dili dergisinde. 1995, Mart sayısı. Dönüş adlı romanı üzerinde durulmuş. Ben iki paragrafını okuyacağım: ‘Tanıtmak istediğim kitap, başarılı sayamayacağımız bir çocuk kitabına örnek; çocuklar için sakıncalı diyebileceğimiz kadar kötü bir kitap. Çocuğun bedensel, ruhsal ve düşünsel özelliklerinin hiçbir hesaba katılmadan yazılmış kitap, duygu sömürüsüne çok açık bir olay üzerine kurulmuş. Boşanan bir çift ve arada kalan iki çocuk. Yazar, iyi bir gözlemci de değil. Bu yüzden, ne kötü insanları, ne de kötülüklerini inandırıcı bulabiliyoruz. Biri çıkıp, bu kötü insanların gerçek yaşamda da olduğunu söyleyebilir. Olabilir. Hem, daha da kötü insanlar var bu dünyada. Ancak bütün bunları çocuğa bir karabasan gibi sunmaktır, yanlış olan. Bu tür kitaplar, çocukta dünyaya, başkalarına güven duymayan kuşkucu bir kişilik geliştirir. Kâğıdı, baskıları ve resimleriyle biçimdeki niteliksizlik, içerikteki niteliksizlikten pek farklı değil. Sonuç olarak, başarısız bir çocuk kitabına örnek sayıyorum, bu kitabı.

¹ **Turan Yüksel**, “Kemalettin Tuğcu”, *Cumhuriyet Kitap*, 18 Kasım 1993, sayı:195, s.8

Tuğcu'ya en büyük haksızlığı, ülkemizde yayınlanmış ansiklopediler yapmıştır. Bugün kitaplıklarda yer alan ansiklopedilerin çoğunluğu, Kemalettin Tuğcu'ya yer vermemiştir. Bunların içerisinde bir tek Büyük Larousse, kısa bir paragrafla yer vermiş. Diyelim, açıyorum, Türk ve Dünya Ansiklopedisi, yok. On ciltlik kocaman ansiklopedide Kemalettin Tuğcu'ya yer verilmemiş. Yine, Atilla Özkırımlı'nın hazırladığı Türk Edebiyatı Ansiklopedisi'ni açıyorum, yok. Tuğ, arıyorum Tuğcu'yu, Pars Tuğlacı var Tuğcu yok. İlk, değerini veren Behçet Necatigil. Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü'nde, Kemalettin Tuğcu'yu diğer yazarlar kadar almış, kitabına.”¹

Mustafa Ruhi Şirin, Kemalettin Tuğcu'yu “çağdaş bir masal yazarı” olarak değerlendirir.

Fatih Erdoğan, “Edebî niteliğinin yüksek olmaması, tiplerindeki yüzeysellik ve şematizmi onun suçu değildi ki, o edebiyat yapma kaygısı içinde değildi, hayatını yazıyordu.”² şeklinde konuşur, Kemalettin Tuğcu için.

Hamit Can, Yeni Şafak'taki yazısında Kemalettin Tuğcu hakkında, şunları söyler:

“Kahramanlarına, bütün sıkıntılarına, acı çekmelerine, üzülmelerine, ağlamalarına rağmen mutlu bir final hazırlamış. İntihar etmek gibi, aslında insanın fitratıyla bağdaşmayan olaylara hiç yer vermemiş, onun yerine umudu, insanları sevmeyi, hoşgörüyü işlemiş.”³

Fatma Karabıyık Barbarasoğlu, romanlarını okumuş bir yazar olarak, Kemalettin Tuğcu'yu şöyle değerlendirir:

“Ağlayarak arındığımızı düşünürdük herhalde. Kirli dünyanın renklerini içimizden gözyaşlarıyla söküp attığımızı. Çünkü Kemalettin Tuğcu, iyi olursak her şeyin bir gün mutlaka iyi olacağına inandırmıştı bizi. Evet ona

¹ **Turan Yüksel**, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, 5 Kasım 1996, Tüyük Konferans Salonu, saat: 14:15-16:00

² **Fatih Erdoğan**, “Tuğcu, Gözyaşları ve Annelerim”, *Cumhuriyet Kitap*, 18 Kasım 1993, sayı:195, s.9

³ **Hamit Can**, “O Hep Çocuktı”, *Yeni Şafak Kültür*, 20 Ekim 1996, s.11

inanırdık. Yarınlarımıza güven duymayı en çok onun satırlarından öğrendik. Kötüler nasıl olsa cezasını çektiğine göre bize sadece iyi olmak düşerdi.

İstanbul kültürünü, Anadolu’da yaşayan pek çok çocuk onun satırlarından öğrenirdi. Semt isimlerini ezberler, iki lafın sonunu öğrendiği bu semt isimlerine getirirdi, İstanbul’u bildiklerini ispat etmek için. İstanbul’un yalıları, fakir düşmüş eski zenginlerin evi olarak girerdi satırlara. Fakir ama fakirliği asaletle taşıyan insanların dünyası, kuru fasulye ve soğanın mis gibi kokusuyla satırlardan çıkıp bize ulaşırdı. Onu okudukça değişik yemek isimlerini değil yoklukta bile var olan ağız tadını öğrenirdik.”¹

Ali Sirmen, Kemalettin Tuğcu’yu,

“..yaşamın her gün yeni bir tadını tattığım, kentimin yepyeni köşelerini keşfettiğim, sokakların olduklarından büyük görüldüğü, hafta sonlarında eve çıktığımda , bana hapishane gibi gelen okuldan azat olma keyfiyle, yollarını ellerim cebimde ılık çalarak arşınladığım, Kadıköy’ü efsunlu sandığım yıllarımın en önemli kişilerinden biriydi.”²
diye anlatır.

Ali Çolak’ın şu sözleri, okuyucuyu ağılattığı şeklindeki eleştirilere bir cevap mahiyetindedir.

“Ağlamayı öğrenmek de insanın erdemlerinden biri değil midir? Kemalettin Tuğcu, okurlarını ağlatarak büyüten bir yazardır. Yoksul insanların, zavallı çocukların hikâyelerine karıştıkça, taşıdığımız kalbin acılara duyarlı yanları konuşacak ve ağlayacaksınız. Başkalarının yaşadıklarına ağlayabilen insanların yüreği ne kadar incelmıştır..Hangi kötülük hangi zorbalık geçer onların yöresinden?”³

Bedri Koraman, “Ben şöyle düşünmüşümdür hep: Kemalettin Tuğcu’nun romanlarını okuyarak büyüyen insanın kötü olmasına imkân yoktur gibi bir düşünceye kapılmışımdır. Çünkü doğamızda var olan o temiz, o insancıl,

¹ Fatma Karabıyık Barbarasoğlu, “Çocukluğumuzun Sahici Dünyası: Kemalettin Tuğcu”, *Yeni Şafak*, 27 Ekim 1996, s.11

² Ali Sirmen, “Kemalettin Tuğcu”, *Milliyet*, 20 Ekim 1996, s.22

³ Ali Çolak, “İyi Adam’ın Ardından”, *Zaman Kültür*, 26 Ekim 1996, s.17

o saf duyguyla bizi daha çok geliştirmiş, bizi daha çok sevgiye yöneltmiştir. Hatta yoksulluklarımızı, yoksunluklarımızı karşılamakta bize direnç vermiştir. O yüzden Kemalettin Tuğcu'yu okumayan çocuklar sanki eksik gibi gelir bana.”¹ şeklinde ifade eder, Kemalettin Tuğcu hakkındaki fikirlerini.

“Neydi onu kuşaklar boyu çekici kılan? Mayamızdaki ‘melodram’ dokusunu neredeyse kendiliğinden, son derece doğal bir şeymiş gibi, yine mayamıza uygun biçimde yüzeyden yakalaması olabilir mi?”² diye sorar Zeki Coşkun.

“Kemalettin Tuğcu, küçük okurunu yüreğinin tam ortasından vurur, acıma acındırma duygusunu bütün olanaklarıyla kullanır.”³ diye yazar Ülkü Tamer.

Selim İleri, yazısında Kemalettin Tuğcu'ya yönelik olumsuz eleştirilere, sitemli bir şekilde cevap verir.

“Bununla birlikte insafsız tahlillere girişilmiştir. Kemalettin Tuğcu gibi yüksek duyarlı bir gençlik, çocuk edebiyatı yazarını karalamaya yeltenenler çıktığını çok iyi hatırlıyorum. Önemli bir şairimiz, yıllar önce, bir televizyon programında, Kemalettin Tuğcu'nun eserlerinin ve o soy çocuk, gençlik kitaplarının beyin yıkadığını ileri sürmüştü. Demek, bugüne yıkanmış bir beyinle gelmiştik. Herkesin ‘köşe dönme çağı’na ayak uydurduğu günlerde, yetersizliğimizin nedeni büyük olasılıkla o gençlik, çocukluk romanları, onların aşılacağı sevgi, merhamet duygularıydı.”⁴

“Kemalettin Tuğcu İçin Ne Dediler” başlıklı Çocuk Vakfı duyurusunda, yazar için şunlar söylenmiştir:

Gülten Dayıoğlu: “Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarında anlatım, akıcı ve açık seçiktir. Ancak hep acıklı olmaları nedeniyle olumsuz eleştirilere sebep oldu. Ama kitapları yarım yüzyıldır hep okundu, hâlâ daha okunuyor.”

¹ Bedri Koraman, “Cumhuriyete Kanat Gerenler: Kemalettin Tuğcu”, *TRT 2*, 7 Mayıs 1995

² Zeki Coşkun, “Hep Aynı Efsaneyi Yazdı”, *Radikal*, 20 Ekim 1996, s.24

³ Ülkü Tamer, “Kıyamet Çiçekleri”, *Milliyet Pazar*, 17 Şubat 2002

⁴ Selim İleri, “Gençlik Kitapları”, *Cumhuriyet*, 11 Nisan 1995, s.12

Prof. Dr. İnci Enginün: “Kemalettin Tuğcu, çevresine bakan ve çevresinden ilhamını alan bir yazardır. Bu bakımdan onu, Ahmet Mithat Efendi, Hüseyin Rahmi Gürpınar çizgisine bağlayabiliriz.”

Dr. Fatih Erdoğan: “Kemalettin Tuğcu pedagojik değilse vay hâlimize! Öyleyse bizlerin, hepimizin bu açıdan sakatlanmış insanlar olmamız gerekiyor. Bunun gerçek olmadığını hepimiz biliyoruz. Sonuç olarak, yapılması gerek şey; hem pedagojik açıdan, hem de edebiyat açısından incelenmesidir. Kemalettin Tuğcu, çocuk edebiyatımızın önemli kilometre taşlarından biridir.”

Prof. Dr. Hüsrev Hatemi: “Onun duygusallığı millî özellikler taşıyordu. Çocukluğumda severek okuduğum Kemalettin Tuğcu, aşırı sulugöz edebiyatı yapmıyordu. Aziz Nesin’in, A. Kadir’in, Rıfat Ilgaz’ın anılarına şöyle bir göz atmak bile, Kemalettin Tuğcu’nun ne kadar gerçekçi olduğunu ispat eder.”

Selim İleri: “Kemalettin Tuğcu’nun bütün romanlarını okumuştum. Çocuklar için yazmak, öyle sanıyorum ki apayrı bir yetenek gerektiriyor. Böylesi bir yeterliliğim olsaydı, hiç durmaz, çocuk romanları kaleme alırdım. Özellikle de Kemalettin Tuğcu’nunkilere benzesin isterdim.”

Mustafa Ruhi Şirin: “Tuğcu, modern zamanların yaman yazıcılarından biri olarak, hep bu toprakların hikâyesini yazdı. Çok okunmasının temel nedeni, çok sade ve anlaşılır bir dille yazmasıydı. Kimse onu, kendi saflarına çekmeyi başaramadı. Ancak o, hep çocukların safında yer aldı ve en çok okunan çocuk yazarımız oldu.”

Turan Yüksel: “Kemalettin Tuğcu, çocuk edebiyatımızda kendine özgü bir olaydır. Açıkça söylemek gerekirse, Türkiye’de hiçbir yazar onun kadar okunur bir yazar olamamıştır.”¹

Gülten Dayıoğlu, Kemalettin Tuğcu ile ilgili mühim tespitlerde bulunur:

¹ İmzasız, “Kemalettin Tuğcu İçin Ne Dediler”, *Çocuk Vakfı Duyurusu*

“Harf Devrimi yapıldığı sıralarda, Kemalettin Tuğcu Bey gibi başka yazarlar da eğer bol bol kitaplar yazsalar, bizler şimdi az okuyan, az düşünen, az konuşan bir ulus konumunda bulunmazdık diye düşünüyorum... Günümüzde okumayı yaşam biçimi edinmiş olanların kültürel kökeninde, Kemalettin Tuğcu kitaplarının katkısı vardır... Kemalettin Tuğcu Bey, bizlere, acı aşısı yapmıştır. Nasıl, hastalık aşısı yapılıyor. O bize acı aşısı yapmıştır ki; onun kitaplarını okuyanlar, hayatta acıyla karşılaştıklarında, gerçekten daha dayanıklı olmuşlardır.”¹

Rakım Çalapala, yazar hakkında şunları söylemiştir:

“Kemalettin Tuğcu beyle, 1936 yılında tanıştım. Ondan sonra 17 sene kapı yoldaşlığımız var. Pek sevişirdik. O, hatta sevdiği kimselere isim takmaya meraklıydı, bana da ‘Çelebi’ derdi. Hâlâ, telefon filan açtığımız zaman, ‘Çelebi nasılsın?’ diye hatır sorar. Eski bir tabirle velut, çok eser verebilen bir insandı.”²

1981, Yılı Çocuk Yayınları Sempozyumu’nda, Kemalettin Tuğcu ile ilgili şunlar söylenir:

“Ayrıca Kemalettin Tuğcu’nun çok okunan ‘Küçük Besleme’, ‘Yetim Ali’, ‘Öksüz Oğlan’ ve ‘Üvey Baba’ gibi kitaplarında olduğu gibi, ‘yetimlik’ ve ‘üveylik’ kavramları ile verilmek istenilen imajlar sık sık işlendiğinden ve çocukta aile bireylerine karşı duyduğu yetim kalabileceğine ve üvey anne veya baba ile yaşamak zorunda kalabileceğine göre ‘üveylik’in daima ‘acımasızlık, sevgiden yoksunluk, kötülük’ kavramlarıyla; ‘yetimlik’ in de ‘ezilmek, horlanmak, ihmal edilmek, zulüm görmek’ kavramlarıyla yan yana ve ilgili olarak işlenmesi, bu durumdaki ailelere psikososyal yönden olumsuz etkiler yapmaktadır.”

Aynı yazının devamında şöyle denilmektedir:

“Bu itibarla ortaokul çağı çocuklarının bu dönemlerinde psikososyal karakterlerine uygun olarak, konusunu millî tarihimizden ve büyüklerimizden

¹ **Gülten Dayıoğlu**, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, 5 Kasım 1996, Tüayap Konferans Salonu, saat: 14:15-16:00

² **Rakım Çalapala**, “Cumhuriyete Kanat Gerenler: Kemalettin Tuğcu”, TRT 2, 7 Mayıs 1995

alan roman ve hikâyelerin daha yararlı olduğu, Ömer Seyfettin, Abdullah Ziya Kozanoğlu ve Kemalettin Tuğcu'nun eserlerinin çocuklarca sevilerek okunduğu kütüphanelerimizin istatistiklerinden anlaşılmaktadır.”¹

Yazar, ağılattığı yönündeki eleştirilere şöyle cevap vermiştir:

“Duygusal insan olmak demek ağlatan demek değildir... Yazarken ağladığım gibi, gülüyorum aynı zamanda. Büsbütün karamsar değilim.”²

Eserlerinin edebî olmadığı şeklindeki eleştirilere; “Ne söyleyeyim, çocuklar veya büyükler beni nasıl biliyorlarsa öyleyimdir. Kitaplarımın edebî niteliği olduğunu savunmuyorum; ama kim ne derse desin ben iyi bir adamım. Kimselere, kötülük yapmayı öğütlemedim...”³ diye cevap verir.

Kemalettin Tuğcu'ya yönelik olumsuz eleştirileri sebepleriyle birlikte, 3 maddede toparlayabiliriz:

1. Yazarın, kitaplarının içeriğinden kaynaklanan olumsuz eleştiriler: Yazarın seçtiği konulardan ve bu konuları işleyişinden kaynaklanmaktadır. Yazar iyi bir gözlemcidir. İşlediği konuları gerçek hayattan almış, realist bir yazardır. Yazdığı romanların duygusal yönünün ağır basması, kendi kişiliği ile ilgilidir. Ayrıca yazar, edebiyat yapma gayesinde değildir.

2. Yazarın, kitaplarına verdiği isimlerden kaynaklanan önyargının sebep olduğu olumsuz eleştiriler: İçinde hayatla mücadele ve sonunda mutluluk olsa bile, bazı romanlar isimleri nedeniyle hep mutsuzluğu, kötü kaderi anlatıyor gibi algılanabilir. *Annelerin Çilesi*, *Annesizler*, *Ayrılık Yılı*, *Babamın Günahı*,

¹ **Murat Yüksel**, “Muhteva İtibariyle Çocuk Yayınları ile Okul Çağı Çocuklarının Psikososyal Gelişmeleri Arasındaki İlişkiler”, *Çocuk Yayınları Sempozyumu Bildiriler*, 11-15 Kasım 1981, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987, s.92-93

² **Mustafa Ruhi Şirin**, “Kemalettin Tuğcu ile Yazarlığı Üzerine”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1989*, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1989, s.366

³ **Yusuf Çağlar**, “Tuğcu Aramızdan Sessizce Ayrıldı”, *Zaman*, 19 Ekim 1996, s.17

Babasının Çilesi, Babasızlar, Bir Çocuk Düşmanı, Bir Evlatlığın Hatıra Defteri, Bir Garip Kızcağz, Bir Ocak Söndü, Bu Çocuk Kimin, Büyüklerin Günahı, Canavar Doktor, Çalınmış Çocuklar, Çocuk Pazarı, Çocuksuzlar, Düşkün Çocuk, Ekmek Parası, Evlatlık, Garip Emine, Geçim Dünyası, Gurbet Acıları, İçler Acısı, Kimsesiz Çocuk, Kolsuz Bebek, Köyün Garipleri, Öksüz Dilimi, Öksüz Murat, Öksüz Oğlan, Sakat Çocuk, Unutulan Çocuk, Üvey Anne, Üvey Baba, Yetim Malı, Zavallı Annem, Zavallı Çocuk gibi romanlar, daha içeriklerine bakılmadan insana olumsuz bir fikir verebilir. *Sakat Çocuk*, adından dolayı, bir çocuk edebiyatçımız tarafından, üniversitelerimizden birinde katıldığı söyleşide, kıyasıya eleştirilmiştir. Yazar, bu romanda sakat yerine özürlü kelimesini neden kullandığını izah eder:

“Sakatlar için özürlü diyorlardı. Fakat özür belki ruhsal bir kusur, bir insanın hatası, bir hareket tarzı idi. Özür dilerdi insanlar. Bir suçlarını itiraf eder gibi. Sapasağlam oldukları hâlde, mazeretlerini beyan ederlerdi. Geçici bir hastalık, bir engel özürdü. Ama bedensel eksiklikler, körlük, sağırılık, dilsizlik, topallık, yaradılış bozukluğu özür değil sakatlıktı.”¹

Yazar, eserlerini adlandırmada özellikle mi, bunu yaptı, bilemiyoruz. Kemalettin Tuğcu’nun, neden hayatın hüznünlü taraflarını anlattığı ve bu yüzden ağlattığı konusunda dönemin özelliklerini de iyi bilmek gerekmektedir. Bir dönem, Yeşilçam filmlerinde kadın başrol oyuncularını seslendiren Jeyan Tözüm’e, televizyon kanallarından birinde yöneltilen, neden hep ağlıyordunuz, ağlatıyordunuz sorusuna verdiği cevapta Tözüm; insanların sinemalara mendilleri ile geldiğini, bilhassa ağlamak istediklerini, yönetmenlerin de kendilerinden filmin tutması için özellikle, ağlamalarını istediklerini ifade etmiştir. Savaşlarla bunalmış, fakir düşmüş, köyden kente göçle birlikte sorunları çoğalmış bir millet için ağlamak mantıksız olmasa gerek.

3. Yazarın kitaplarının şekil özelliklerinden kaynaklanan olumsuz eleştiriler: Sanat yapma amacında olmayan, içinden gelenleri yazan, yazdıklarını bir daha okumayan, düzeltme yapmayan Kemalettin Tuğcu’nun kitaplarındaki cümle, kelime

¹ Kemalettin Tuğcu, *Sakat Çocuk*, İstanbul: Erdem Yayınları, 2003, s.78

yanlışları, imla bozuklukları, kötü resimlendirme, baskı kalitesinin düşüklüğü yazarın romanlarına karşı olumsuz düşüncelere sebep olmaktadır. Hâlbuki bu madde içerisinde saydıklarımızdan yazar sorumlu değildir.

Ayrıca, tarihin belli bir döneminde çok ilgi gören eserlere, bir zaman sonra demode gözüyle bakılmaktadır. Çocukluğunda Kemalettin Tuğcu'yu okuyan bazı yetişkinler, bugün kendi çocuklarının Kemalettin Tuğcu okumasına sıcak bakmamaktadırlar. Onlara göre Kemalettin Tuğcu'nun zamanı geçmiştir. Zaman değişmiştir.

İncelediğimiz eserlerdeki bazı olumsuz özellikleri, tezimizin üçüncü bölümünde, Kemalettin Tuğcu'nun Romanlarının Hatalı Yönleri başlığı altında ele alacağız.

2. 6. KEMALETTİN TUĞCU'NUN ESERLERİ

- 1- Açık gözler, Maviş Yay., 1991
- 2- Adam ve Çocuk, Ünlü Yay., 1987
- 3- Adını Değiştiren Çocuk, İtimat Kitabevi, 1971
- 4- Aferin Yaşar, Anadolu Yay., 1983
- 5- Ağaçlar Uyanıyor, Şenyıldız Yay., 1987
- 6- Ah Bu Çocuklar, İtimat Kitabevi, 1968
- 7- Ahretlik, Ceylan Yay., 1958
- 8- Altın Bilezik, İtimat Kitabevi, 1970
- 9- Altın Rüyası, İtimat Kitabevi, 1971
- 10- Amcamın Kızları, Şenyıldız Yay., 1967
- 11- Ana Hakkı, Erdem Yay., 1991
- 12- Ana Kucağı, Damla Yay., 1984
- 13- Anaların Anası, Özer Yay., 1997
- 14- Anasının Kızı, İtimat Kitabevi, 1976
- 15- Anasının Kuzusu, İtimat Kitabevi, 1964
- 16- Annelerin Çilesi, Damla Yay., 1975
- 17- Annem, Anadolu Yay., 1964
- 18- Annemin Hikayesi, Damla Yay., 1981
- 19- Annesizler, Kurtuluş Yay., 1977
- 20- Arabacının Kızı, Maviş Yay., 1990
- 21- Arkadaşım Teoman, İtimat Kitabevi, 1974
- 22- Arkadaki Demir Kapı, İtimat Kitabevi, 1970
- 23- Ateş Böcekleri, Ünlü Kitabevi, 1985
- 24- Aşifte, İtimat Kitabevi, 1972
- 25- Ayrılık Yılı, Kurtuluş Yay., 1982
- 26- Ayşecik, Ceylan Yay., 1960
- 27- Baba Evi, Damla Yay., 1977
- 28- Babaların Dönüşü, Kurtuluş Yay., 1982
- 29- Babam ve Ben, Damla Yay., 1983
- 30- Babamın Günahı, Kurtuluş Yay., 1980
- 31- Babasının Çilesi, Kurtuluş Yay., 1982
- 32- Babasının Oğlu, İtimat Kitabevi, 1968
- 33- Babasızlar, Damla Yay., 1977
- 34- Balıkçı Güzeli, İtimat Kitabevi, 1970
- 35- Balıkçının Kızı, Damla Yay., 1977
- 36- Bekçi Baba, Kurtuluş Yay., 1977
- 37- Bekir'in Arabası, Maviş Yay., 1991
- 38- Benden Sonrakiler, Şenyıldız Yay., 1987
- 39- Benim Annem, Damla Yay., 1982
- 40- Benim Babam, İtimat Kitabevi, 1968
- 41- Benli Ahmet, İtimat Kitabevi, 1974
- 42- Bir Çocuğun Öyküsü, Kurtuluş Yay., 1980
- 43- Bir Çocuk Düşmanı, Kurtuluş Yay., 1982
- 44- Bir Çırağın Öyküsü, Maviş Yay., 1991

- 45- Bir Dağ Masalı, Damla Yay., 1980
- 46- Bir Evlatlığın Hatıra Defteri, Anadolu Yay., 1982
- 47- Bir Garip Kızcağz, Damla Yay., 1983
- 48- Bir Köpeğin Anıları, İtimat Kitabevi, 1976
- 49- Bir Ocak Söndü, Ünlü Kitabevi, 1985
- 50- Bitişik Komşular, İtimat Kitabevi, 1971
- 51- Bizans Yıkılıyor, İtimat Kitabevi, 1972
- 52- Bizim Kuşak, Ünlü Kitabevi, 1985
- 53- Bizim Mahallenin Çocukları, İtimat Kitabevi, 1973
- 54- Bizim Sokak, Şenyıldız Yay., 1987
- 55- Boş Beşik, Ünlü Yay., 1987
- 56- Bu Çocuk Kimin, Damla Yay., 1975
- 57- Bu Toprağın Çocukları, İtimat Kitabevi, 1977
- 58- Bücür, Şenyıldız Yay., 1987
- 59- Büyük Göç, İtimat Kitabevi, 1972
- 60- Büyüklerin Günahı, Damla Yay., 1979
- 61- Cambazın Kızı, Damla Yay., 1975
- 62- Canavar Doktor, Arif Bolat Kitabevi, 1943
- 63- Can Yoldaşları, Damla Yay., 1982
- 64- Ceylanlı Bahçe, Erdem Yay., 1991
- 65- Ceylan Kuzu, Türkiye Çocuk Yay., 1990
- 66- Cilt Güzelliği, Arif Bolat Kitabevi, 1937
- 67- Çalınmış Çocuklar, İtimat Kitabevi, 1970
- 68- Çeşitli Hikayeler, İtimat Kitabevi, 1972
- 69- Çıkmaz Sokak, Kurtuluş Yay., 1980
- 70- Çiçekçi Amca, Maviş Yay., 1990
- 71- Çiçekçi Kız, Anadolu Yay., 1982
- 72- Çiftlikteki Sürgünler, İtimat Kitabevi, 1973
- 73- Çifte Kumrular, Erdem Yay., 1991
- 74- Çilli Kız, Maviş Yay., 1991
- 75- Çingene Kızı, Erdem Yay., 1991
- 76- Çocuk Hırsızları, Erdem Yay., 1991
- 77- Çocuk İhtiyar, Damla Yay., 1981
- 78- Çocuk Pazarı, İtimat Kitabevi, 1971
- 79- Çocuk Sesleri, Şenyıldız Yay., 1987
- 80- Çocuklar Adası, İtimat Kitabevi, 1970
- 81- Çocuklara Şiirler, İtimat Kitabevi, 1972
- 82- Çocukluk Arkadaşım, Damla Yay., 1981
- 83- Çocuksuzlar, Ceylan Yay., 1959
- 84- Dağdaki Yabancı, Damla Yay., 1975
- 85- Dağların Çocuğu, Şenyıldız Yay., 1987
- 86- Dağların Delisi, Kurtuluş Yay., 1980
- 87- Dedemin Çocukları, Maviş Yay., 1991
- 88- Dedemin Evi, Kurtuluş Yay., 1980
- 89- Dede ile Torun, Erdem Yay., 1991
- 90- Demir Adam, İtimat Kitabevi, 1976
- 91- Deniz Çocuğu, Kurtuluş Yay., 1980

- 92- Deniz Kızı, Damla Yay., 1980
- 93- Denizlerin Esiri, Maviş Yay., 1991
- 94- Dert Ortağı, Şenyıldız Yay., 1987
- 95- Devlet Kuşu, Damla Yay., 1984
- 96- Dilenci Baba, Damla Yay., 1983
- 97- Doğduğum Ev, Damla Yay., 1985
- 98- Doktor Anne, Kurtuluş Yay., 1982
- 99- Düşkün Çocuk, Ceylan Yay., 1957
- 100- Dişi Kuş, 1942
- 101- Ekmek Parası, İtimat Kitabevi, 1970
- 102- El Kapısı, Damla Yay., 1981
- 103- Emekliler, Maviş Yay., 1991
- 104- En Güzel Çocuk Şiirleri, İtimat Kitabevi, 1972
- 105- Eski Bir Masal, Erdem Yay., 1991
- 106- Eskici Baba, İtimat Kitabevi, 1968
- 107- Eskicinin Köpeği, Damla Yay., 1982
- 108- Eski Evimiz, Şenyıldız Yay., 1987
- 109- Eski Toprak, Şenyıldız Yay., 1987
- 110- Evlatlık, Kurtuluş Yay., 1977
- 111- Fırtına Gecesi, Şenyıldız Yay., 1987
- 112- Garip, İtimat Kitabevi, 1970
- 113- Garip Emine, Kurtuluş Yay., 1980
- 114- Garip Kuşun Yuvası, Kurtuluş Yay., 1980
- 115- Gecekondu Kızı, Kurtuluş Yay., 1980
- 116- Gece Kuşları, Erdem Yay., 1991
- 117- Geçim Dünyası, Şenyıldız Yay., 1987
- 118- Gelişigüzel(Şiirler), Helios Yay., 1995
- 119- Geriye Dönüş, Maviş Yay., 1991
- 120- Göçmen Kızı, Ünlü Yay., 1985
- 121- Göçmen Kuşlar, Şenyıldız Yay., 1987
- 122- Göçmen Oğlu(Tefrika)
- 123- Gönül Sevince(Tefrika)
- 124- Görmeyen Yavrucak, İtimat Kitabevi, 1970
- 125- Gurbet Acıları, Kurtuluş Yay., 1980
- 126- Gurbetteki Çocuk, Kurtuluş Yay., 1982
- 127- Gülçin Abla, Erdem Yay., 1991
- 128- Güllü Bahçe, Damla Yay., 1978
- 129- Güngörmüşler, Kurtuluş Yay., 1980
- 130- Güzel Yusuf, İtimat Kitabevi, 1972
- 131- Güzin Hala, Kurtuluş Yay., 1980
- 132- Hacıbaba, Damla Yay., 1981
- 133- Handaki Yabancı, Şenyıldız Yay., 1987
- 134- Hayat Arkadaşı, Yeni Sabah, (Brş.), Arif Bolat Kitabevi, 1943
- 135- Hayırlı Evlât, Maviş Yay., 1991
- 136- Herkesten Uzak, İtimat Kitabevi, 1959
- 137- Hırdavatçı Dede, Erdem Yay., 1991
- 138- Hırsızın Oğlu, Ceylan Yay., 1959

- 139- Hissiz Adam, Türkiye Basımevi, 1943
- 140- Huysuz Çocuk, İtimat Kitabevi, 1968
- 141- İçki Saati(Oyun), Yeşilay Cemiyeti, 1976
- 142- İçler Acısı, İtimat Kitabevi, 1968
- 143- İhtiyar At, Kurtuluş Yay., 1992
- 144- İhtiyar Balıkçı, İtimat Kitabevi, 1972
- 145- İhtiyar Dilenci, Kurtuluş Yay., 1980
- 146- İhtiyarlar, Ünlü Yay., 1985
- 147- İhtiyar Öğretmen, Kurtuluş Yay., 1980
- 148- İki Kardeş, Türkiye Çocuk Yay., 1990
- 149- İncili Terlik, İtimat Kitabevi, 1971
- 150- İnci'nin Kismeti, Maviş Yay., 1991
- 151- İstanbul Sokakları, Kurtuluş Yay., 1977
- 152- İstenmeyen Çocuk, Kurtuluş Yay., 1980
- 153- İyi Saatte Olsunlar(Tefrika), İtimat Kitabevi, 1972
- 154- Kaçak, İtimat Kitabevi, 1972
- 155- Kaçık, Garip Bir Adam, İtimat Kitabevi, 1971
- 156- Kahve Çekirdeği, Maviş Yay., 1991
- 157- Kahvedeki Adam, Maviş Yay., 1991
- 158- Kapı Yoldaşları, Kurtuluş Yay., 1980
- 159- Kara Annem, Özer Yay., 1997
- 160- Karakağan, Damla Yay., 1984
- 161- Karanlıkta Bir Çocuk, Kurtuluş Yay., 1977
- 162- Karataşlı Emine, Maviş Yay., 1991
- 163- Karayılan(Tefrika), İtimat Kitabevi, 1972
- 164- Kardeş Çocukları, İtimat Kitabevi, 1972
- 165- Kardeş Kalbi, Şenyıldız Yay., 1987
- 166- Kardeşim Tomris, İtimat Kitabevi, 1971
- 167- Kartalın Yuvası, Damla Yay., 1984
- 168- Kayıkçı Güzeli, Ünlü Yay., 1985
- 169- Kayıp Aranıyor, Anadolu Yay., 1982
- 170- Kediler Ülkesi, 1987
- 171- Kırk Ev Kedisi, Damla Yay., 1984
- 172- Kız Arkadaşım, Kurtuluş Yay., 1977
- 173- Kız Evlât, Damla Yay., 1977
- 174- Kimsesiz, Anadolu Yay., 1982
- 175- Kimsesiz Adam, İtimat Kitabevi, 1971
- 176- Kimsesiz Çocuklar, İtimat Kitabevi, 1963
- 177- Kimsesizler, Kurtuluş Yay., 1980
- 178- Kimsesiz Çocuk, Şenyıldız Yay., 1987
- 179- Kirli Çıkın, Şenyıldız Yay., 1987
- 180- Kocanızı Nasıl Muhafaza Edebilirsiniz, Arif Bolat Yay., 1942
- 181- Kolsuz Adam, Şenyıldız Yay., 1987
- 182- Kolsuz Bebek, Ceylan Yay., 1961
- 183- Komşularımız, İtimat Kitabevi, 1972
- 184- Korkunç Yıllar, Ceylan Yay., 1958
- 185- Korudaki Adam, İtimat Kitabevi, 1972

- 186- Korudaki Ev, İtimat Kitabevi, 1972
- 187- Koruköy'ün Yetimi, Kurtuluş Yay., 1980
- 188- Köpekli Adam, Maviş Yay., 1991
- 189- Köy Doktoru, Kurtuluş Yay., 1980
- 190- Köye Dönenler, İtimat Kitabevi, 1972
- 191- Köye Gelen Yabancı, İtimat Kitabevi, 1969
- 192- Köyde Bir Yabancı, Kurtuluş Yay., 1982
- 193- Köyde Unutulanlar, Damla Yay., 1984
- 194- Köydeki Arkadaşım, Damla Yay., 1981
- 195- Köydeki Evimiz, Kurtuluş Yay., 1980
- 196- Köydeki Kısım, Maviş Yay., 1990
- 197- Köydeki Kız, Maviş Yay., 1990
- 198- Köyden Gelen Kız, Damla Yay., 1977
- 199- Köyden İndim Şehire, Ünlü Yay., 1987
- 200- Köyden Kaçan Kız, Şenyıldız Yay., 1987
- 201- Köylü Çocuk, Ünlü Yay., 1987
- 202- Köyün Garip, Şenyıldız Yay., 1987
- 203- Köyünü Unutan Adam, İtimat Kitabevi, 1970
- 204- Kucaktan Kucağa(Tfrk.), İtimat Kitabevi, 1970
- 205- Kuyulu Bahçe, Damla Yay., 1984
- 206- Kuklacı, Damla Yay., 1983
- 207- Küçük Adam, İtimat Kitabevi, 1972
- 208- Küçük Anne, İtimat Kitabevi, 1972
- 209- Küçük Balıkçı, Kurtuluş Yay., 1980
- 210- Küçük Besleme, Kurtuluş Yay., 1977
- 211- Küçük Bey, Damla Yay., 1977
- 212- Küçük Boyacı, Kurtuluş Yay., 1982
- 213- Küçük Çalgıcı, Ünlü Yay., 1985
- 214- Küçük Çırak, İtimat Kitabevi, 1971
- 215- Küçük Erkek, Damla Yay., 1979
- 216- Küçük Gazeteci, İtimat Kitabevi, 1970
- 217- Küçük Göçmen, Kurtuluş Yay., 1980
- 218- Küçük Hanım, Damla Yay., 1977
- 219- Küçük Hanımefendi, Kurtuluş Yay., 1982
- 220- Küçük İşportacı, Damla Yay., 1982
- 221- Küçük Kambur, Kurtuluş Yay., 1982
- 222- Küçük Kaptan, İtimat Kitabevi, 1976
- 223- Küçük Mirasyedi, İtimat Kitabevi, 1970
- 224- Küçük Ressam, Şenyıldız Yay., 1987
- 225- Küçük Sanatçı, Kurtuluş Yay., 1977
- 226- Küçük Serseri, Damla Yay., 1975
- 227- Küçük Sevgili, İtimat Kitabevi, 1946
- 228- Küçük Sürgün, Kurtuluş Yay., 1982
- 229- Küçük Şoför, Anadolu Yay., 1982
- 230- Küskün Çocuklar, Kurtuluş Yay., 1980
- 231- Küskünler, Şenyıldız Yay., 1987
- 232- Mahallenin Sevgilisi, Kurtuluş Yay., 1977

- 233- Mahzendeki İskelet, Şenyıldız Yay., 1987
- 234- Mavi Gözlü Bebek, Kurtuluş Yay., 1982
- 235- Maymun Adam(Tfrk.), İtimat Kitabevi, 1980
- 236- Maymunlar Adası, İtimat Kitabevi, 1968
- 237- Mehmetçik, Ünlü Yay., 1985
- 238- Mercan Kolye, Erdem Yay., 1991
- 239- Mine'nin Arkadaşı, Erdem Yay., 1991
- 240- Mirasyediler, Ünlü Yay., 1987
- 241- Ninelerin Ninesi, Erdem Yay., 1991
- 242- Ormandaki İhtiyar, Kurtuluş Yay., 1977
- 243- Oyuncakçı Dede, Kurtuluş Yay., 1980
- 244- Öksüz Dilimi, Kurtuluş Yay., 1980
- 245- Öksüz Murat, İtimat Kitabevi, 1969
- 246- Öksüz Oğlan, İtimat Kitabevi, 1970
- 247- Ömer'in Rüyası, Kurtuluş Yay., 1980
- 248- Pasifik'te Bir Türk Genci, İtimat Kitabevi, 1969
- 249- Piyangocu Kız, Anadolu Yay., 1982
- 250- Resimlerle Hz. Muhammed'in Hayatı, Hayat Derg. Eki
- 251- Saadet Borcu, Türkiye Yay., 1943
- 252- Sakat Çocuk, Erdem Yay., 1991
- 253- Satıcı Kız, Şenyıldız Yay., 1987
- 254- Satılan Çocuk, Damla Yay., 1979
- 255- Sedefli Çekmece, Şenyıldız Yay., 1987
- 256- Sen Bizden Değilsin, Şenyıldız Yay., 1987
- 257- Serseri Çocuk, İtimat Kitabevi, 1968
- 258- Sizin İçin Ne Diyorlar, Seviliyor musunuz, Kadın Neşriyatı, 1943
- 259- Simitçi Kız, İtimat Kitabevi, 1968
- 260- Siyah Atlı Şövalye, İtimat Kitabevi, 1972
- 261- Siyahlı Kadın, Ünlü Yay., 1985
- 262- Sokak Çocuğu, Ceylan Yay., 1955
- 263- Sokak Köpeği, Damla Yay., 1975
- 264- Sokaktaki Adam, İtimat Kitabevi, 1976
- 265- Sokaktan Gelen Çocuk, Damla Yay., 1982
- 266- Son Çocuk, Erdem Yay., 1991
- 267- Son Günlüğü, İtimat Kitabevi
- 268- Sonradan Görmeler, 1987
- 269- Soylu Çocuk, Kurtuluş Yay., 1980
- 270- Sucu Kız, Şenyıldız Yay., 1987
- 271- Sultanın Gözdesi, İtimat Kitabevi
- 272- Sürgün, Özer Yay., 1997
- 273- Sütannem Nazlı, Damla Yay., 1984
- 274- Süt Kardeşler, Damla Yay., 1977
- 275- Sütçü Kız, Kurtuluş Yay., 1980
- 276- Şehir Çocuğu, Erdem Yay., 1991
- 277- Şeytan Çocuk, Damla Yay., 1975
- 278- Şımarık Kız, Maviş Yay., 1991
- 279- Şımarıklar, Kurtuluş Yay., 1982

- 280- Şoförün Kızı, Özer Yay., 1997
- 281- Talihsiz Çocuk, İtimat Kitabevi, 1969
- 282- Tanrı Misafiri, Damla Yay., 1978
- 283- Taş Yürek, Türkiye Yay., 1947
- 284- Tekinsiz Ada, Kurtuluş Yay., 1980
- 285- Toprak Adamları, Damla Yay., 1984
- 286- Toprak Ana, Kurtuluş Yay., 1982
- 287- Uçurum, Ahmet Sait Basımevi, 1945
- 288- Uğurlu Çocuk, Erdem Yay., 1991
- 289- Unutulan Çocuk, Ceylan Yay., 1960
- 290- Unutulan Kadın, Maviş Yay., 1990
- 291- Unutulan Kız, İtimat Kitabevi, 1968
- 292- Üç Arkadaş, İtimat Kitabevi, 1968
- 293- Üç Aylıklar (Tahsin Demiray'da kaldı)
- 294- Üvey Anne, Kurtuluş Yay., 1980
- 295- Üvey Baba, İtimat Kitabevi, 1971
- 296- Viranbağ, Kurtuluş Yay., 1982
- 297- Yalancı, Şenyıldız Yay., 1987
- 298- Yalnız Adam, Kurtuluş Yay., 1982
- 299- Yalnız Çocuk, Kurtuluş Yay., 1982
- 300- Yapraklar Dökülürken, Ünlü Yay., 1985
- 301- Yarım Adam, Şenyıldız Yay., 1987
- 302- Yaşar'ın Kaderi, Şenyıldız Yay., 1987
- 303- Yavrucak, İtimat Kitabevi, 1971
- 304- Yer Altında Bir Şehir, İtimat Kitabevi, 1964
- 305- Yerin Kulağı Var, Şenyıldız Yay., 1987
- 306- Yetim Ali, Damla Yay., 1975
- 307- Yetim Kardeşler, Şenyıldız Yay., 1987
- 308- Yetim Malı, Ceylan Yay., 1959
- 309- Yetimler Güzeli, Damla Yay., 1983
- 310- Yılanlı Bağ, Damla Yay., 1975
- 311- Yolunu Şaşıran Adam, Ceylan Yay., 1959
- 312- Yurt Özlemi, Kurtuluş Yay., 1980
- 313- Yuvadın Uzak, İtimat Kitabevi, 1970
- 314- Yuvaya Dönüş, Anadolu Yay., 1982
- 315- Zavallı Annem, Kurtuluş Yay., 1982
- 316- Zavallı Baba, İtimat Kitabevi, 1972
- 317- Zavallı Büyükbaba, İtimat Kitabevi, 1970
- 318- Zavallı Çocuk, Anadolu Yay., 1982

ÇEVİRİ KİTAPLARI

Araba İle Dünya Gezisi, Türkiye Yayınevi, 1949 (Jules Verne'den)
 Çıracık Uçman, Türkiye Basımevi, 1936-1937
 İzci Korkut
 İzçiler Kralı(Çocuk Sesi mecmuasının eki, Jean de Lahire'den)

BÖLÜM III

KEMALETTİN TUĞCU'NUN 50 ROMANININ TAHLİLİ

3. 1. ROMANLARIN GENEL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

1. KUKLACI ¹

Romanda, vali muavinliğinden emekli Recai Bey'in vakit geçirmek, sıkıntısını azaltmak için bir dükkân açıp; burada ağaçtan kuklalar ve çeşitli oyuncaklar yapması ve ailesinin onun bu merakına karşı aldığı tutum konu edilmektedir.

Ana hatlarıyla vak'a: Vali muavinliğinden emekli Recai Bey, oldukça varlıklıdır. Kendisine ait olan apartmanda, ailesiyle birlikte yaşar. Bütün masraflar, evin geçimi Recai Bey'in üzerindedir. Ailede kendisine değer verilmeyen Recai Bey, vakit geçirmek, kafasını meşgul etmek, hayattan zevk almak için bir dükkân açar. Torunu Yıldız, okuldan çıkınca merakla bu dükkâna gelmekte, dede-torun birlikte çalışmaktadırlar. Recai Bey, dükkânında, ağaçtan kuklalar ve çeşitli oyuncaklar yapmaktadır. Karısı Sahire Hanım, oğlu Bedri, damadı Hayri Bey ve kızı Calibe, Recai Bey'in bu merakıyla alay etmektedirler. Onu anlayanlar ise, torunu Yıldız, gelini Perihan ve kızının ikinci eşi Cevat Bey'dir.

Romanda eğitim açısından önemli değerler işlenmektedir: İsrafi sevmeyen Recai Bey, çocuklara karşı çok cömerttir. Çocuklara, hoşlarına gidecek hediyeler hazırlar: Şık defterler, pergel takımları, dolma kalemler, sözlükler, ansiklopediler... Torunu Yıldız'a " Helâl olsun... Ben küçüklüğünden beri senden kitap esirgemedim. Yırttın, kirllettin, ama okudun, yararlandın."(s.25) der. Yıldız, bu romanı okuyan kız çocuklarının kendisiyle özdeşleşebilecekleri bir tiptir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 80s.

Romanda çalışkanlık, yardımlaşma, eğitim, misafirperverlik gibi değerler öne çıkmaktadır. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

2. BİR GARİP KIZCAĞIZ¹

Zengin ve iyi bir ailenin kızı olan İnci'nin, köyde kötü insanların eline düşmesi, İstanbul'da iyi bir ailenin evine bırakılarak, onlar tarafından yetiştirilmesi, sonunda da gerçek anne ve babasını bulması, romanın konusunu teşkil etmektedir.

Ana hatlarıyla vak'a şöyledir: Eşini bir iş kazasında kaybeden Mihri Hanım tek evlâdı Cemal ile yaşamaktadır. Bir gün kadının biri, evlerine bir kız çocuğu bırakıp kaçar. Mihri Hanım bu kıza sahip çıkıp, ona çok iyi bakar ve onu evlât edinir. Evlerine neşe ve güzellik gelir. Ancak bu kızın geçmişi biraz karışıktır. İyi, varlıklı bir ailenin kızı iken, annesinin hastalanıp yurt dışına gitmesi ile bir sütanneye verilmiş, bu kadının kocası tarafından horlanmıştır. Kendi kızları ile zengin ailenin kızını değiştirmişler, kendilerinde kalan zengin ailenin kızını da bir kadınla İstanbul'a yollamışlardır. Büyüdükçe yetenekleri ortaya çıkan, iyi bir aileden geldiği pek çok bakımdan belli olan kız, günün birinde gerçek anne ve babasını bulur. Ama kendisine bakan, büyüten insanları da bırakıp gidemez. Mihri Hanım'ın kendisini çok seven ve evlenmek isteyen oğlu Cemal ile nişanlanır.

Kemâlettin Tuğcu, çoğu romanında çocuğun davranışlarını kalıtımla izah eder. İyi bir ailenin çocuğu iyi, kötü bir ailenin çocuğu kötüdür. Bu tutum, çocuğun eğitimi açısından sakıncalıdır. İyi bir aileden gelen İnci, kötü insanların eline düşmüş olsa bile, soyundan getirdiği güzel huylar zamanla gün yüzüne çıkmakta; bilgisiz, görgüsüz bir ailenin kızı olan Durdu ise, iyi bir ailenin yanında kalmasına rağmen günden güne kaba saba bir kız olmaktadır. "...bu kız kendisine gösterilen ihtimam ve özentiden şımardıkça şımarmış. Hiç kimseye karşı sevgisi, saygısı yokmuş... Obur,

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 80s.

pisboğaz, pasaklı, saygısız, iki kişinin içine çıkarılamayacak kadar kötü bir kızmış. Güzellikler, öğütler para etmezmiş. Zamanı gelmiş, okula vermişler, ama okuyan kim? Kaçıp kaçıp sokaklarda dolaşmış. Yapmadığı patavatsızlık kalmamış. Sonra öğretmenler tutmuşlar, yine okutamamışlar. İşte ortaya çıkan bu, Durdu babasının bir örneği.” (s.52)

Yardımlaşma, vefa duygusu gibi değerlerin öne çıktığı romanda, yazarın çocuğun davranışlarını kalıtımla izah etmesi sakıncalı bir tutumdur.

3. BABAM VE BEN¹

Romanın konusunu, Orhan Bey’in, oğluna hiç analık etmeyen Handan Hanım’dan ayrıldıktan sonra, oğluna, hizmetçileri Sâit Efendi’ye, kız kardeşi Cahide’ye ve kızı Belma’ya, Handan Hanım’ın ikinci evliliğinden olan Sevim’e, çalışarak iyi bir hayat sağlaması teşkil etmektedir.

Ana hatlarıyla vak’a şöyledir: Sudanlı bir Arap olan hizmetçi Sâit Efendi, Orhan Bey ve oğlu Murat’ın evinde yaşamaktadır. Orhan Bey’in eşi Handan Hanım, menfi bir tip olarak çizilmiştir. Kayın validesini evden kovmuş ve onun ölümüne sebep olmuştur. Orhan Bey de onu evden kovunca kadın, bir kumarbazla evlenir, oğlu Murat’ı hiç aramaz. Orhan Bey apartmanlarında oturan dürüst, sakin bir kadın olan Calibe ile evlenir. Calibe Hanım çok uyumlu bir hanımdır. Bu arada Handan Hanım bir trafik kazasında ölür. İkinci evliliğinden olan Sevim, Orhan Bey’i bulur, akıl danışmaya gelmiştir. Orhan Bey, Sevim’i kız kardeşi Cahide’nin yanına yerleştirir. Bir müddet sonra da kendi evine alır. Hep beraber mutlu bir aile hayatı yaşarlarken, yaşlanmış olan Orhan Bey vefat eder. Ardından da Sâit Efendi ölür. Calibe Hanım, Murat ve Sevim yalnız kalırlar.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 80s.

Yazar, romanı anlattırdığı Murat'ı tanıtmamıştır. Romanın bir iki yerinde geçen, önemsiz sayılabilecek bir tipi, uzunca anlatan yazar, böyle önemli sayılabilecek bir tip hakkında bilgi vermeden geçmiştir.

Romanda yardımlaşma, aile bireylerine sahip çıkma, çalışkanlık gibi değerler ön plandadır. Romanda, ölüm unsurunun çok kullanılması ve aile arası ilişkilerin karmaşık olması olumsuz bir durumdur.

4. YETİMLER GÜZELİ¹

Babası olmadığı için, mahalleli tarafından Canan'a "yetimler güzeli" denilmektedir. Romanda, varlıklı bir ailenin kızı olan Müzeyyen Hanım'ın, anne-babasını ve eşini kaybettikten sonra hayatının zorlaşması; dürüstlüğü ve çalışkanlığı sayesinde, çevresinde kalıcı dostlar kazanıp iki çocuğunu refaha kavuşturması anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Müzeyyen Hanım, kocası ölünce iki çocuğuyla yalnız kalır. Anne ve babasını da kaybetmiştir. Subay torunu ve doktor kızı olan Müzeyyen Hanım, varlıklı iken, kaderin bir oyunuyla yoksul düşmüştür. Dürüst, gururlu bir kişiliğe sahiptir, güzelliği de yerindedir. Dikiş dikerek çocukları Can ve Canan'a bakar. Komşular onu kıskanmakta, ona sataşmakta, kızı Canan'a ise "yetimler güzeli" diye ad takmaktadırlar. Apartman komşusu-iyi niyetli bir kadın olan- Gülden Hanım, Can'a giymesi için bir palto verir. Paltonun cebinde unutulmuş bilete, ikramiye çıkar. Can bileti götürüp Gülden Hanım' a verince kadın duygulanır, bu aileye yardımda bulunur. Gülden Hanım'ın kocası da Müzeyyen Hanım'a maaş bağlatır. Başarılı bir terzi olan Müzeyyen Hanım, çalışarak, tutumlu davranarak işlerini yola koyar. Can, liseyi bitirir, fakülteye gider. Gülden Hanım'ın oğlu İhsan da fakülteye gitmektedir. Canan'a karşı ilgilidir. Canan ile İhsan nişanlanır. Can da sevdiği kız ile nişanlanır. Çocuklar ve aileleri çok mutludurlar.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 79s.

Romandaki çocuk karakterler, çocuklar için olumlu birer model teşkil etmektedir. Sabır, yardımlaşma, çalışkanlık, dürüstlük, tutumluluk, eğitim gibi değerlerin öne çıktığı roman Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

5. DİLENCİ BABA¹

Romanda, Kore Savaşı'na gidip orada esir düşen, sakat kalan, yıllar sonra yurduna ihtiyarlamış olarak dönmüş; Abdullah Hızır Efendi'nin kendisine acıyanların verdiği paralarla mal mülk sahibi olması; sokaklarda gezerek rastladığı yardıma muhtaç kişilere yardım etmesi anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Dilenci Baba diye çağrılan Abdullah Hızır Efendi, askerde iken Kore Savaşı'na gitmiş, savaşta esir düşmüş, Mançurya'da ve Hindistan'da yıllarca kalmış, 25 yıl sonra yurduna dönebilmiştir, üstelik de bir bacağı eksik olarak. Bolu'nun Gerede ilçesine bağlı bir köy olan Ahlatlık Köyü'ne döndüğünde tanıdıklarından kimseyi bulamaz. Aradan geçen zaman zarfında, köyde çok şey değişmiştir. Bu arada haline acıyanlar, o istese de istemese de, ona para verirler. İstanbul'a gider. Sokaklarda gezerken, bir zenginin çocuğunu boğulmaktan kurtarır ve hayatı değişmeye başlar. Çocuğun babası Dilenci Baba'ya bir arsa hediye eder. Yoksul düşmüş bir kadın olan Emine Hanım'la yolları kesişir. Dilenci Baba bir taraftan da kendisine verilen paraları biriktirmektedir. Emine Hanım'la beraber bu arsaya büyük bir ev yaptırırlar. Kiracıları da olur. Sokakta tanıştığı, babası ölünce fakir düşmüş İlhan'a ve onun hastanedeki annesine yardım eder. Onları evlerinde oturtur. İlhan'ın annesi dikiş dikerek geçimlerini temin eder. Dilenci Baba ayrıca, yaşlanınca sokağa atılmış olan Arap bir adama da yardım eder. Evinde ona kapıcılık görevini ayarlar. Kendisine verilen fitre ve zekâtları bankaya yatıran, sokaklarda eline tutuşturulan paraları da fakirlere veren Dilenci Baba, bir gün ağırlaşır, namazını kılar ve ölür. Büyük bir kalabalık onu son yolculuğuna uğurlar.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 80s.

Romanda yardımlaşma, tutumluluk, çalışkanlık gibi değerler öne çıkmaktadır. Romanın, konusu ilginçtir. Anlatımın akıcı, dilinin sağlam olması sebebiyle Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

6. KUYULU BAHÇE¹

“Kervan geçmez, kuş konmaz, yılan bağırını sürmez bir çorak yerde” (s.5) kuyulu bir bahçe inşa edilmiştir. Bu bahçe, köyün de kaderini değiştirmiştir. Bu yüzden romanın adı Kuyulu Bahçe olmuştur. Romanda, eşini kaybetmiş, kızının da her gün üzüldüğünü gören Rüstem Bey’in kurak bir köye gelip kurak bir tarlada bir tesis kurması, köyü suya kavuşturması ve kalkındırması anlatılır.

Ana hatlarıyla vak’a: Koruköy’ün adı zamanla Kuruköy olur. Suyu hasret, çorak bir köydür. Bir gün varlıklı bir şehirli, köye gelerek Sadık Efendi’nin çorak bir tarlasını satın alır. Bütün köylü meraklıdır, çünkü zamanla bu çorak tarlaya bir köşk, havuz, sera yapılacaktır. Köylüler susuzluk için bir çare düşünmemekte, tembellik etmektedirler. Köylü cahildir. Sadık Efendi’nin ailesi ise farklıdır. Bu aile gelişmeye, değişmeye açıktır. Rüstem Bey’in gelişi ile köylülerin hayatları değişir. Şehirli zengin Rüstem Efendi, Sadık Efendi ile eşi Emine Hanım’ın da yardımlarıyla, köyde çok şeyleri başarır. Muhtar Rasim Efendi her ne kadar, yapılan işlere mani olmak istese de, eline bir şey geçmez. Kuyudan buz gibi su çıkarılır. Suyu hasret kalan köylü, bu sudan faydalanır. Hatta burada elektrik bile üretilir. Rüstem Bey bir süre sonra, İstanbul’daki kızını da yanında getirir. Zaten tüm bunları, eşi ölünce annesiz kalan ve çok üzgün olan kızı için yapmıştır. Kızı Yıldız, köyde çok eğlenir, köy halkına yardım eder. Sadık Efendi’nin oğlu Oktay ile çok iyi anlaşır. Oktay’ın ailesi fakirdir. Rüstem Bey, köye gelmeden evvel, baba oğul uzak bir nehirden eşek sırtında, köye su taşıyarak geçinmeye çalışmışlardır. Rüstem Bey ve kızı, köye cami, çeşme, misafir ve muhtar odası da yaptırırlar, köyü adeta kalkındırırlar. Köye su gelir, fidanlar dikilir, yeni evler yapılır, şehirde yaşayanlardan bazıları köye dönerler.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 80s.

Köyün adı Kuyulu Bahçe olur. Rüstem Bey ve kızı Yıldız, köyü ve köşklerini Sadık Efendi, eşi Emine ve oğulları Oktay'a bırakarak İstanbul'a dönerler.

Kemâlettin Tuğcu'nun köyü ve köylüleri anlattığı bu romanında, çalışmanın ve her şeyi devletten beklememenin önemi vurgulanmıştır. İnsan isterse kurak toprakları cennet parçasına çevirebilir, tıpkı bu romanda olduğu gibi. Yazar bu romanında, her şeyi devletten bekleyen köylüleri eleştirmiş, varlıklı, kültürlü bir insan olan Rüstem Bey'i İstanbul'dan köye göndermiştir. Romanda, imkânsız diye bir şey yoktur, önemli olan zoru başarmaktır. Rüstem Bey, çorak bir tarlaya küçük bir cennet kurar. Rüstem Bey'e karşı duran Muhtar, cahil ve inatçıdır. Rüstem Bey'in arkasından gidenler kârlı çıkacaktır. Romanın sonuna doğru Muhtar da yola gelir. Rüstem Bey, köye su getirmiş, istenirse pek çok şey yapılabileceğini göstermiş ve köyün kalkınma temelini atmıştır. İşinin bittiğini düşündüğü zaman da köyden ayrılmıştır.

Romandaki çocuk kahramanlar, çocuk okuyuculara olumlu model olabilecek tiplerdir. Romanda sabır, çalışkanlık, yardımlaşma, eğitim gibi değerler ön plandadır. Romanda anlatılanlar çocukların ilgisini çekebilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

7. ANNELERİN ÇİLESİ¹

Kocası tarafından terk edilen bir kadının çilesi işlendiği için, romana Annelerin Çilesi adı verilmiştir. Anne ya da babanın eksikliğinin, bireyin hayatında ne gibi problemlere sebep olabileceğini kavrayabileceğimiz bu romanda, Doğan isimli çocuğun, annesini terk edip bir başka kadınla yaşamaya başlayan babası yüzünden üvey anne ile tanışması; geçirdiği bir rahatsızlık sebebiyle babasının ölümünden sonra, üvey annesinin bir başka adamla evlenmesi, tüm bunlara

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 80s.

dayanamayıp öz annesinin yanına dönen çocuğun, annesiyle çektikleri yoksulluğun yanında bir de üvey anne ve onun kocası ile uğraşmak zorunda kalmaları anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Yıldız, sivri dilli, haksızlığa gelemeyen, konuşkan bir kızdır. Babası avukattır. Anne ve babası ile birlikte yaşar. Arkadaşı Doğan da kendi gibi çok çalışkandır. Arkadaşının her halini takip eden Yıldız, Doğan'ın babasının evi terk edip başka bir kadınla yaşadığını, pişman olan adamın geçirdiği bir rahatsızlık sonucu öldüğünü, Doğan'ın üvey annesinin başka bir adamla evlendiğini, çocuğun hem üvey anne hem de üvey babaya dayanamayıp öz annesinin yanına döndüğünü öğrenir. Arkadaşı çalışmak zorunda olduğu için, okula da gelememektedir. Üstelik üvey anne, Doğan'ın üzerinde görünen babasından kalma mal varlığı için dava açar, öz anne Cemile Hanım'ı mahkeme salonunda haksız duruma düşürür. Tüm bunları içine sindiremeyen Yıldız, babasından davayla ilgilenmesini ister. Doğan, malların tespiti için, bir müddet üvey anne ve babasının yanında kalır. İçkili üvey baba ve üvey annesi kavga ederler. Adam kadını vurur. Kendini de bir kamyonun altına atar. Doğan ve annesinin hayatları yoluna girecektir.

Kemâlettin Tuğcu'nun romanlarının çoğunluğunda, vak'anın çıkış noktasını teşkil eden baba, ya ölmekte, ya da evi terk etmektedir. Ancak geride kalanlar, kesinlikle hayata küsmezler. Bir müddet sıkıntı geçirseler de, sonunda refaha kavuşurlar. Bu romanda da terk edilen kadın hayata küsmez. Yazar iyileri olayların sonunda ödüllendirirken, kötülerini cezalandırır. Evini terk eden baba pişman olur, hastalanarak ölür. Üvey anne ve üvey baba da hayatlarını kaybederek cezalarını çekerler.

Yazar, bu romanda ölüm unsurunu çok kullanmıştır. Aile ilişkileri karmaşık bir şekilde anlatılmıştır. Yardımlaşma ve sabır gibi değerler göze çarpar.

8. YETİM ALİ¹

Romanda, kimsesiz bir çocuk olan ve köylülerin Yetim Ali diye ad taktıkları Ali'nin dürüstlüğü ve çalışkanlığı ile herkese kendini sevdirmesi; köydeki hayatı ve başından geçen olaylar anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a şöyledir: Ali anasız, babasız, kimsesiz bir halde Burçak köyünde yaşamaktadır. Köylüler onu çok sever, yetim diye sahip çıkarlar. Hasan Dayı, küçük sıpasını dövüp neredeyse öldürecekken, Yetim Ali yetişir ve zavallı hayvanı, Hasan Dayı'nın elinden kurtarır. Hasan Dayı'ya, sıpaya kendisinin bakacağını söyler. Muhtarın kızı Nazlı ile beraber, küçük sıpayı sütle beslerler. Hem ineğe ve danasına, hem de sıpaya bakarlar. Köylüler Ali'ye çoğunlukla Aliş diye seslenirler. Aliş, dana büyüyünce onu satar. Bu arada sıpa büyür, güzelleşir. Hasan Dayı onu geri almak ister. Alamayınca çalar. Ama sonra sıpa yine Aliş'in olur. Aliş, sıpaya Mercan adını takmıştır. Bir gün kasabaya inerlerken Aliş ve köylüler soyulur. Mercan da kaybolur. Aliş, komiser Rahmi Bey'e yardımcı olarak hırsızları yakalatır. Vali, Aliş'e ödül verir, köyün de yolunu yaptırır. Aliş, Nazlı'ya bir bilezik alır. Muhtar, kızını Aliş'e vermeyi düşünmektedir. Çünkü köyde herkes Aliş'i çok sevmektedir. Aliş işlerini yoluna koyar ama üzgündür, çünkü sıpası hala dönmemiştir.

Yetim Ali romanındaki Aliş, çocukların ilgisini çekebilecek bir tiptir. Çocuk okuyuculara olumlu bir model teşkil edebilir. Romanda çalışkanlık, sabır, dürüstlük gibi değerler öne çıkar. Yazar bu romanda bir macera havası oluşturur. Köylüyü soyan hırsızların, yakalanmasına yardım eden Aliş, köyde kahraman ilan edilir. Romanda, hayvan sevgisi yoğun bir şekilde işlenir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 80s.

9. DAĞDAKİ YABANCI¹

Romanın konusunu, bir gencin, susuzlukla mücadele eden Kavaklı köyüne su getirmesi ve bu arada ilginç insanlarla tanışması teşkil etmektedir.

Ana hatlarıyla vak'a: Babası Erol'u dargın olduğu kardeşinin yanına köye gönderir. Erol, amcasının kendilerine ayırdığı para ile susuz kalmış olan köye su getirmek ister. Bunun için kolları sıvar. Bu arada köyde ilginç biriyle tanışır. Tahsilli, kültürlü biri olan Demir Bey-doktordur-kendisine dağ başında bir çiftlik kurmuş, orada yalnız başına yaşamaktadır. Erol, Demir Bey'le arkadaş olur. Ondan hayat hikâyesini dinler. Demir Bey'in ilginç bir hayat hikâyesi vardır. Erol, yetim bir kız olan Güzide ile Demir Bey'in evlenmelerine yardımcı olur. Güzide, yanında kaldığı Deli Zilha'dan çok çekmiştir. Demir Bey'le evlendikten sonra hayatı değişir. Günler süren su getirme çalışmalarından sonra, köye su gelir. Köylüler mutludur. Erol'a minnettardırlar. Okullar açılacağı için Erol, amcasına, köylülere, Demir Bey ve Güzide'ye el sallayarak köyden ayrılır.

Romanda sabır, çalışkanlık ve eğitim gibi değerler öne çıkar. Susuz bir köye, su getirme çalışmaları okuyucunun ilgisini çekebilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

10. SOKAK KÖPEĞİ²

Romanda, Yüksel isminde bir gencin, babasının bir ev yaptırması, arsalarını bekleyen akıllı köpekle olan ilişkileri ve babalarını kaybedince ablası ile başlarına gelen olaylar anlatılmaktadır.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 79s.

² İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

Ana hatlarıyla vak'a: Yüksel, babası Ahmet Bey, üvey annesi ve kızı Belma birlikte yaşamaktadırlar. Nesrin Hanım, saygılı bir hanımdır. Belma da üvey babasını çok sevmektedir. Ahmet Bey'e ilk eşinden bir miras kalır. Arada sırada ev plânları çizen Ahmet Bey'in en büyük hayali kendi evini yaptırmaktır. Babadan kalma arsasına büyükçe bir ev yaptırır. Evden arta kalan arsa için de bir mimarla anlaşılır ve bir daire de bu apartmandan alınır. Böylece aile ekonomik olarak rahatlar. Tek sıkıntıları geçimsiz komşuları İbrahim Efendi iken, Ahmet Bey felç geçirir ve bir süre sonra ölür. Ahmet Bey'in evini yaptırmadan evvel gördüğü, arsalarını bekleyen sevimli, akıllı bir köpek ailenin hayatına girmiştir. Nesrin Hanım bir süre sonra, sonradan dolandırıcı olduğu anlaşılan Ali Bey adında bir adamla evlenir. Evin düzeni bozulur. Yüksel de, Belma da evi terk eder. Yüksel dayısını devreye sokup, Ali Bey'i hapse attırır. Nesrin Hanım zor durumdadır. Yüksel'den Belma'yı kaldığı yurttan alıp getirmesini ister. Ali Bey, evin köpeği Karabaş'ı bile evden atmıştır. Bir süre sonra Belma ve Yüksel eve dönerler. Bu kez de köpekleri Karabaş'ın yolunu gözlemeye başlarlar. Nihayet bir gece köpek çıkıp gelir ve bundan sonra hayatlarını birlikte devam ettirirler.

Romanda sevgi, çalışkanlık ve sabır gibi kavramlar öne çıkar. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

11. DENİZ KIZI¹

Romanda, balıkçılık yapan babasını, kaybeden, deniz sevdası yüzünden de Balıkçı Kızı diye adlandırılan Bilge ve oturdukları yalının yanması üzerine birlikte yaşamaya başladıkları, Doktor Kenan Bey'le eşi Sâime Hanım'ın hayat hikayeleri anlatılmaktadır.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

Ana hatlarıyla olay örgüsü şöyledir: Bilge, balıkçı bir baba ile ev hanımı bir annenin kızıdır. Boğaziçi'nde bir yalıda otururlar. Bir gün balığa giden baba dönmez. Ana kız, hayatlarını devam ettirmeye çalışırken, oturdukları yalı yanar. Komşuları Doktor Kenan Bey'le eşi Sâime Hanım'ın yanlarına sığınır. Bu aile onlara çok iyi davranır. Bilge'nin annesi Dürdane Hanım, ev işlerine yardım eder. Fakat bir süre sonra kendisi de vefat ederek Bilge'yi yalnız bırakır. Sâime Hanım'la Kenan Bey, Bilge'yi evlât edinirler. Bilge çok vefalıdır. Sâime Hanım'a her konuda yardımcı olur. Onlara evlât sevgisini yaşatır. Bilge, deniz sevdalıdır. Denize çıkıp tuttuğu balıkların fazlasını ihtiyacı olan ailelere vermektedir. Rahatsızlıkları çoğalan Sâime Hanım vefat eder. Kenan Bey sıkıldığı için bir muayenehane açar ve hastalara bakmaya başlar. Bilge üniversiteyi kazanmıştır. Üniversiteden arkadaşı Selma'nın ağabeyi Necip Bey'den hoşlanmaktadır. Evleneceklerdir.

Romanda çalışkanlık, sevgi, eğitim, sabır gibi değerler ön plandadır. Romandaki Bilge karakteri, kız çocuklar için olumlu bir model teşkil edebilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

12. BENİM ANNEM¹

Romanda, annesini çok seven Faruk'un onunla birlikte paylaştığı hayat mücadelesi konu edilmektedir.

Ana hatlarıyla vak'a: Romanın çocuk kahramanı Faruk, hem okula gider, hem de Kadri Bey'in yanında çalışır. Babası ölmüştür, annesiyle birlikte yaşamaktadır. Annesi Nesibe Hanım, kültürlü bir kadındır; hastane, ilaç ve muayene konularında bilgilidir. Kadri Bey'in yardımıyla, Nesibe Hanım bir işe girer. Bu işte çok başarılı olur. Ancak bir zaman sonra patronu vefat eder ve işsiz kalır. Faruk'un patronu da yurtdışına gidince, ana oğul ikisi de işsiz kalır. Nesibe Hanım bir gün

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 78s.

yakışıklı, bekâr bir doktor olan Nihat Bey’le iş görüşmesine gider ve işe alınır. Bir müddet beraber çalışırlar. Nihat Bey, annesini çok sevdiği için o yaşına kadar evlenmemiş bir adamdır. Faruk da annesini çok seven bir çocuk olduğu için, Nihat Bey’i annesine eş olarak uygun görmek kolay olacaktır. Nihat Bey, Nesibe Hanım’a evlenme niyetini söyler. Uzunca bir tereddütten sonra, Nesibe Hanım evlenmeyi kabul eder. Şişli’deki eve taşınırlar. Burada hem hastalara bakarlar, hem de hayatlarını sürdürürler.

Romanda çalışkanlık ve eğitim gibi değerler ön plandadır. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

13. KÜÇÜK SERSERİ¹

Romanda, annesinin yeniden evlenmesini ve üvey baba zulmünü kaldıramayan Erol’un sokaklara düşmesi, serseri gibi yaşaması ama sonunda iyi dostlara ve annesine kavuşması anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak’a: Erol, çok sevdiği babasını kaybetmiş, annesi de başka bir adamla evlenmiştir. Üstelik bu adam Erol’u döver. Tüm bunlara katlanamayan çocuk, kendini sokaklara atar, serseriliğe özenir ve sokaklarda yaşamaya başlar. Başından ilginç olaylar geçer. İşlemediği bir suça karışarak hapse girer. İçerde kaldığı kısa zaman zarfında, babayığit bir adam olan Tahir Baba’yla arkadaş olur. Çıkınca da onu unutmaz. Bir viraneliği kendisi için ev yapan Erol, af çıkınca Tahir Baba’yı karşılamaya gider, onu bulur, derme çatma evine getirir. Erol, geceleri, bir lokantanın bulaşıklarını yıkar, artan yemekleri eve getirir. Tahir Baba da takunya yapıp satar. Böylece geçinirler. Ama ikisinin de derdi vardır. Erol bir gün, bitkin bir durumda bulunan annesini görmüş, üvey babasından ayrıldığını duymuştur. Tahir Baba da hasretini çektiği torununu görmüştür. Erol, Tahir Baba’nın isteği üzerine

¹İstanbul: Damla Yayınları , 2002, 2. baskı, 80s.

annesinin yanına döner. Tahir Baba da bir dükkân açar. Erol ve annesi bir bayram günü, Tahir Baba'yı ailesine kavuştururlar. Herkes mutludur.

Romanda yardımlaşma, sevgi, çalışkanlık, sabır gibi değerler ön plandadır. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

14. ŞEYTAN ÇOCUK¹

Romanında, köyde rençperlikten sıkılmış becerikli, dürüst ve akıllı bir gencin, çalışarak, tıp fakültesini bitirmesi ve doktor olması anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a tertibi şöyledir: Ahmet, köyde anne ve babasının kendisini çok çalıştırmalarından bıktığı için, onları ve köyü terk eder. Uzaklara gitmeyi kafasına koymuşken, bir çiftlik sahibi onu yolundan alıkoyar. Âdem Savaş Bey, zekâsına hayran olduğu Ahmet'i yanına, çiftliğe alır. Burada çocuk hesap kitap işleri ile ilgilenecektir. Ayrıca Âdem Bey'in kızı Nazlı'yı da oyalayacaktır. Âdem Savaş Bey, Ahmet'i İstanbul'a götürür. Ahmet hem okula gidip, hem çalışmaktadır. Çevresindekilerden tam not alan, sevilen Ahmet, Âdem Savaş Bey kızını İsviçre'ye götürdüğünde, İstanbul'daki işlere bakar. Bu arada derslerine yardım ettiği Semra adında bir kız, ona âşık olur. Nazlı İsviçre'de evlenmiştir. Mektupla Ahmet'e hep beraber dönüleceği bildirilir. Bu aileye uzun zaman yük olduğunu düşünen ve kendini evde fazlalık olarak gören Ahmet, bir pansiyona çıkar. Semra ile evlilik plânları yaparlar. Ahmet tıp fakültesini bitirince evleneceklerdir. Ahmet, okulu bitirir, işe başlar. Bir ara köyüne gitmesi gerekir. Babası vefat etmiştir. Köyden dönüşünde Semra'nın başka birisiyle evleneceğini duyar. Yokluğunda aralarına birileri girmiş, işler karışmıştır.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

Ahmet'in köyü, olayların çıkış noktasında ve bitişinde önemlidir. Ailesini kendi isteği ile terk eden ve yepyeni bir hayata atılan Ahmet, babasının vefatı nedeniyle bir ara köye gidip dönüşünde hiç beklemediği olaylarla karşılaşır. Yokluğunda dönen olaylar onun için kötü olmuştur. Hem babasını kaybetmiş, hem de sevdiği kız başkasıyla evlenmiştir. Üstelik annesini köyde yalnız bırakmak zorunda kalmıştır. Çünkü okuyup bir meslek sahibi olmuştur. Askerî bir hastanede hem stajını, hem askerlik görevini yapmaktadır. Yazarın çoğu romanının aksine bu roman, mutsuz sonla bitmektedir. Ahmet koca şehirde yalnızlığı, garipliği hisseder. Mutsuzdur.

Romanda çalışkanlık, sabır ve eğitim gibi değerler ön plandadır. Ahmet, erkek çocukların kendileriyle özdeşleştirebilecekleri bir tiptir. Çocuklara ideal kazandırabilir. Ancak Ahmet'in kendisini çok çalıştırdıkları gerekçesi ile ailesini terk etmesi eğitim açısından sakıncalıdır.

15. YILANLI BAĞ¹

Romanda, Germece köyüne eğitim götüren Erol öğretmenin, köydeki mücadeleleri ve Fadime'nin hayat hikâyesi anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Germece; suyu olmayan, okulunda öğretmen durmayan, geri kalmış bir köydür. Aynı zamanda hukuk eğitimi de almış, bir doktor olan Erol Bey, gönüllü olarak bu köyde öğretmenlik yapar. Köyde ağılık düzeniyle savaşı, köylüler üzerinde etkili olur. Öğretmen, bu köyde bazı olaylara şahit olur. Fadime adındaki bir kızın hayat hikâyesini dinler. Anası babası olmayan bu kızı, Rüstem Efendi, oğlu İdris'e alır. Fadime'yi çok çalıştırır. Yılanlı Bağ'ın taşlarını temizlemekle görevlendirir. Evliya sabrı gösteren Fadime, Yılanlı Bağ'ın taşlarını temizler, güzel bir tarla meydana getirir, Yılanlı Bağ'ın yılanlarıyla dost olur. Fadime, bu aileyi zengin eder. Rüstem Bey ve karısı ölünce, Fadime yalnız kalır.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

Ama her iş yolundadır. Bolluk bereket vardır. Fadime uğurlu bir insandır. Fadime'yle babasının zoruyla evlenmiş olan İdris, askerden gelince Fadime'yi, köyüne geri yollar. Fadime'nin Ahmet adında bir oğlu vardır. Ahmet, Erol öğretmenin öğrencisidir. Ahmet, annesinden ayrı kalınca hastalanır. Bereket getiren topraklar verimsizleşmeye, Fadime'nin diktiği ağaçlar kurumaya başlar. İdris, çaresiz, Fadime'yi geri getirir ve onu kabullenir. Köyü kalkındıran, köye medeniyet götüren Erol öğretmenin gitme vakti gelmiştir. Herkes onu sevgiyle uğurlar.

Romanda eğitim, çalışkanlık, sabır gibi değerler ön plandadır. Romanın başkahramanı Fadime'nin başından geçenler, okuyucunun ilgisini çekecek mahiyettedir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

16. BU ÇOCUK KİMİN?¹

Romanın konusu, yetenekli bir gencin ait olmadığı dünyanın farkına varıp, ait olduğu dünyayı tesadüflerle keşfetmesidir.

Ana hatlarıyla vak'a ise, şöyledir: Yaşar, Ovacık köyünde annesi Cemile ve babası Ahmet'le yaşamaktadır. Köyün öğretmeni ondaki yetenekleri keşfeder. Yaşar, edebiyata, resme, müziğe tutkun yetenekli bir gençtir. Diğer köylülere benzemeyen çocuğu, köy işlerini yapamayacağı için babası, İstanbul'a yollar. Yaşar, İstanbul'da anne ve babasının yıllar önce hizmetlerinde çalıştığı, Ömer Bey ve Serpil Hanım'ın yanlarında kalacaktır. Çocuğu seve seve kabullenen aile, ondaki yetenekleri ve iyi huyları gördükçe daha çok memnun olur. Yaşar, Serpil Hanım'a karşı yakınlık duymakta, onu annesi gibi sevmektedir. Yaşar'ın kafasında zamanla şüpheler oluşur. Serpil Hanım'la Ömer Bey'in oğulları Oğuz, Yaşar'ın köydeki babasına çok benzemektedir. Yaşar, annesinin rahatsızlanması üzerine köye gider. Yaşar'ın annesi, ölürken Yaşar'dan, Oğuz'u korumasını istemiştir. Kafasını meşgul eden bu sözle,

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

arayışa giren Yaşar sonunda gerçek anne ve babasının Serpil Hanım'la Ömer Bey olduğunu öğrenir.

Romanda eğitim, sevgi, yardımlaşma gibi değerler göze çarpar. Yazar, *Bir Garip Kızcağız* romanında olduğu gibi, bu romanda da çocuğun davranışlarını kalıtımla izah etmektedir. Bu tutum eğitim açısından sakıncalıdır.

17. CAMBAZIN KIZI¹

Romanda, anne babasını kaybetmiş, onlardan öğrendikleri cambazlıkla geçinen iki kardeşten biri olan Sevim'in, zengin bir ihtiyar olan Kadri Bey'in hizmetinde bulunması ve hem kendinin, hem de kardeşinin hayatlarının değişmesi anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Sevim ve Selim, annesiyle babasını kaybetmiş iki kardeşdir. Onlara ağabeylik eden, Kaptan isminde kimsesiz biri ve Selim'in arkadaşı Can ile birlikte aynı evde yaşarlar. Sevim, anne ve babasını cambazlık yaparlarken bir iş kazası sonucu kaybetmiştir. Sevim, bir doktorun yardımıyla hastanede iş bulur. Bakıma ihtiyacı olan hastalara bakarken Kadri Bey'le tanışır. Kadri Bey, zengin ama yalnız, çocuklarından beklediği ilgiyi göremeyen, parası için sevilen bir adamdır. Sevim onun gözüne girmeyi başarır. Kadri Bey de Sevim'i yanına alır. Dükkânda muhasebe işlerine bakan Sevim, evde de Kadri Bey'in özel hizmetindedir. Kadri Bey'in kızları ve oğulları, Sevim'i kıskanmaktadırlar. Sevim, Selim ile Can'ı, Kadri Bey'le tanıştırır. Kadri Bey onları fabrikasında işe koyar. İşler yoluna girmişken, Kadri Bey'e felç gelir ve adamcağız birkaç gün sonra ölür. Sevim, zaten evde istenilmediği için hemen kovulur. Selim'le Can da fabrikadan atılır. Sevim başka bir yerde iş bulur. Hem okula gider hem çalışır. Bir gün Kadri Bey'in avukatına rastlar. Avukat da onu aramaktadır. Kadri Bey'in Sevim için bir ev alıp döşettiğini, bankaya

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

da bir miktar para yatırdığını söyler. Sevim işlerini yoluna koyar. Selim’e de, Can’a da iş bulurlar. Kaptan da onlarla birlikte. Hayatlarına hep birlikte devam ederler.

Romanda çalışkanlık, sabır, sevgi ve yardımlaşma gibi değerler ön plandadır. Romanda, olaylar ilgi çekici bir biçimde anlatılmıştır. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

18. TOPRAK ADAMLARI¹

Romanda, sabırlı, çalışkan bir insan olan köylü Bekir Efendi’nin çalışarak yoksulluktan kurtulup, zengin olması anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak’a: Bekir Efendi, servet olarak babasından umduğunu bulamamış, fakir kalmış bir köylüdür. Ağabeyi Tahir Efendi, malın mülkün çoğuna sahip çıkmış, kardeşine bir şey bırakmamıştır. Bekir Efendi’nin karısı Şerife’nin babası Halim Efendi de fakir bir köylüdür, kızı ve damadından başka kimsesi yoktur. Bekir, karısıyla Halim Efendi’nin yanına sığınır. Burada karı koca çok çalışırlar, hayata sıkı sıkıya sarılırlar. Alınlarının teriyle geçinip giderler. Halim Efendi çok memnundur şimdi hayatından. Adamcağız gün görmeye başlamıştır. Tahir, köydeki malını mülkünü satıp İstanbul’a giderken, ölen ikinci karısından olan, Ahmet’i, bakması için Bekir’e yollamıştır. Zaten Bekir ve Şerife’nin de çocukları yoktur. Ahmet’e zevkle bakarlar. Bekir, komşu köyde bir çiftlikte çalışmaya başlar. Çiftliğin sahibi epeyce zengindir. Her işten anladığı için, işlerin tamamı emanet edilen Bekir Efendi, çalışmaya dört elle sarılmıştır. Hayatından memnundur. Bu arada Ahmet büyümüştür. Komşunun kızı Emine ile aralarında bir sevgi oluşur. Tahir Efendi’nin hor gördüğü oğlu Cemil, okumuş öğretmen olmuştur. Kayırdığı oğlu Halil ise, hapse düşmüş, kaçmak isterken yakalanınca askerlere ateş açmış ve öldürülmüştür. Komşu köydeki çiftliğin sahibi Himmet Bey, işleri Bekir’e bırakır ve İstanbul’a gider.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 79s.

Ahmet askerlik yaşına gelmiştir. Askere gider. Himmet Bey, çiftliği satılığa çıkarır, Bekir epeyce zorlanarak çiftliği alır. Askerden gelen Ahmet, Emine ile evlenir. Ahmet'le Emine vefat etmiş bulunan Halil Efendi'nin evine yerleşirler. Bekir'le Şerife de işlerin başında durmak için çiftliğe yerleşirler. Bundan sonra hayatları güzel geçecektir.

Romanda sabır, çalışkanlık, yardımlaşma, sevgi gibi değerler göze çarpar. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

19. KÖYDE UNUTULANLAR¹

Romanın konusunu, kocası tarafından terk edilen bir kadının, köydeki ağır işlerden ve eziyetten İstanbul'a kaçması, burada çalışıp para kazanması, oğlunu okutması, yaşlı ama kibar bir beyefendi olan Hikmet Bey'le evlenip köyüne geri dönmesi, teşkil etmektedir.

Ana hatlarıyla vak'a: Munise, kocası tarafından terkedilmiş, huysuz kayın valide ve kayın baba ile bir köyde yaşamaktadır. Bir de oğlu vardır. Kayın babasının eziyetlerine dayanamayacak duruma gelen Munise, oğlunu yanına alarak, Kozluca köyündeki dayısının yanına gider. Oradan da çalışmak için İstanbul'daki akrabaları Zülfiye'nin yanına İstanbul'a giderler. Zülfiye'nin kocası Fettah, Aksaray'da bir apartmanın kapıcısıdır. Munise, bakıma muhtaç bir kadının yanına, işe girer. Oğlu Caner, okuluna devam eder. Bu arada para biriktirip, dayılarına yollarlar. Dayıları bu parayla yatırım yapar; tarla alır, fidan diker. Yaz tatillerinde köylerine dönüp, dayılarına yardım ederler. Munise Hanım, bir müddet de kızlarının bakmak istemediği, yaşlı ama kibar ve iyi biri olan Hikmet Bey'e bakıcılık yapar. Bu arada Munise'yi bırakıp başka bir kadınla evlenen Ali, çok kötü duruma düşmüştür, acınacak bir haldedir. Hikmet Bey, Munise'ye evlenme teklif eder. Böyle bir evliliğe,

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 79s.

Hikmet Bey'in kızlarının rızası olmamasına rağmen, Hikmet Bey'le Munise Hanım, evlenirler. Munise, iyi bir adamla evlenmiştir. Artık parası da vardır. Caner lise diplomasını alınca hep birlikte, köye dönerler. Öğretmen, İhsan Bey onları karşılar.

Romanda çalışkanlık, sabır, eğitim, tutumluluk gibi değerler öne çıkar. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

20. SÜTANNEM NAZLI¹

Romanda, öksüz bir çocuğun, köyde sütannesi Hasibe Hanım ve inekleri Nazlı ile olan maceraları anlatılmaktadır. Hayvan sevgisinin yoğun olarak işlendiği bir serüven romanıdır.

Ana hatlarıyla vak'a: Kayapınar isimli köyde yaşayan Murat'ın annesi de babası da ölmüştür. Ona sütannesi, Nesibe Hanım bakmaktadır. Murat, bazen de sütü inekleri Nazlı'yı emer. Böylelikle Nazlı da Murat'ın bir çeşit sütannesi olmuştur. Ancak Nazlı, bir gece çalınır. Jandarma ve muhtar, dere tepe ineği aramaktadır. Zavallı hayvanı yüksekçe bir dağın içlerinde bulurlar. Besili inek, hastalanmış, zayıflamıştır. Murat, yürüyemeyecek durumdaki hayvana bir müddet dağda bakar. Kendine gelen Nazlı, Murat'la birlikte eve döner. Murat ilkokulu köyde bitirir. Ortaokulu da, kasabaya gide gele bitirir. Liseden sonra askere gider. Askerde iken Nazlı da, Hasibe anası da ölür. Şehir hayatını sevmeyen çocuk, askerlik vazifesini tamamlayınca köyüne döner. Murat, öğretmenin kızıyla evlenecek, hayatını köyde devam ettirecektir.

Romanda sevgi, yardımlaşma, eğitim gibi değerler öne çıkmaktadır. Hayvan sevgisinin yoğunca işlendiği romanda heyecan unsuru da kullanılmış, bir macera havası oluşturulmuştur. Romanın başkahramanı Murat, erkek çocukların kendileriyle özdeşleştirebilecekleri bir tiptir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

21. SÜTKARDEŞLER¹

Romanda, annesi hastalıklı, kendinden de ümit kesilmiş bir bebeğin, anne ve babasından uzak, iyi insanlar tarafından büyütölüp, öz annesine kavuşturulması anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Ahmet, bir bankada hademe olarak çalışmaktadır. Bir gün bankanın müdürü onu yanına çağırır. Müdür, Muhtar Bey adındaki bir arkadaşının karısının tedavisi için İngiltere'ye gideceklerini, hayatından ümitlerini kestikleri kız çocuklarını da bir sütanneye vereceklerini söyler. Ahmet'in eşi Hanife, yeni doğum yapmıştır ve Fatma adını verdikleri kızları yaşamamıştır. Ahmet, Muhtar Bey'le görüşüp, Gül den adındaki bebeğe, bakmaya razı olur. Muhtar Bey, Ahmet'e Aksaray'da ahşap bir ev ile bir miktar para bırakır. Ahmet ve Hanife, bebeğe çok iyi bakarlar. Kimsenin sütünü kabul etmeyen bebek, Hanife'nin sütünü emmektedir. Muhtar Bey'den yıllarca ses çıkmaz. Gazeteler bir gün öldüğü haberini yazar. Gül den büyür, liseye gider. Meraklı bir kızdır. Piyano dersleri de alır. Ahmet ve Hanife, zor imkânlarına rağmen onu hiçbir şeyden mahrum etmezler. Hatta, oğulları Selim, süt kardeşi Gül den'in piyano dersleri ve diğer masrafları için üniversiteye gitmekten bile vazgeçer. Aksaray'daki ev yanmış, yerine müteahhit güzel bir ev yaptırmış, beş dairesi Gül den'in üstüne tapulanmıştır. Ancak evin miras problemleri ortaya çıkar. Muhtar Bey'in eşi Belma, Paris'te bir Türk doktorla evlenmiştir. Kızının yaşadığından haberi yoktur. Gül den'in piyano hocası Belma Hanım'ın arkadaşısıdır. Belma Hanım, ikinci kocası da ölünce, beş parasız yurda dönmüş, piyano dersleri vererek geçimini sağlamaya başlamıştır. Bir ders esnasında Hanife, Belma'yı tanır. Avukat Belma Hanım'a kızından haber verir, mahkeme işlerini halleder. Aksaray'daki ev, Belma Hanım'a devredilir. Gül den de, Belma Hanım'ın

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

yanına yerleşir, ancak sütanne ve babasının hasretine dayanamaz ve annesiyle birlikte, onları ziyaret ederler.

Romanda sabır, sevgi, yardımlaşma gibi değerler göze çarpar. Romanın ilginç bir konusu vardır. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

22. BABASIZLAR¹

Romanda, “babasızlar” diye çağrılan, okuldan arkadaş Murat ve Gülçin’in hayatları; Murat’ın annesi, üvey babası ve Nesibe Hanım’la olan ilişkileri; babasızlığın bu iki genci birleştirmesi anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak’a: Murat ve Gülçin birbirini seven, sınıfta yan yana oturan iki arkadaştır. İkisi de anneleriyle yaşamaktadır. Gülçin’in babası ölmüş, Murat’ın babası ise, başka bir kadınla evlenip gitmiştir. Hasta bir kadın olan Güzin Hanım’a doktor evlenmesini salık vermiştir. Güzin Hanım, bir bankada çalışan Cemil Bey’le evlenir. Cemil Bey, önceleri Murat’a iyi davranırken, sonradan çocuğu evde istememeye başlar. Murat da, anne babasının aile dostu, yalnız bir kadın olan, Nesibe Hanım tarafından evlât edinilir. Varlıklı sayılabilecek bu kadın, Murat’ın okul masrafları ile ilgilenir. Güzin Hanım da bu arada, kötü giden evliliğini bitirir. Cemil Bey’in imam nikâhlı karısı çıkagelmıştır. Murat’la Gülçin’in arasına Gülçin’in annesi girer. Hâlbuki Murat, yaşı küçük olmasına rağmen Gülçin’le evlenmek istemektedir. Uzunca bir süre görüşmezler. Bu arada Murat, babasını bulmuş, üvey kardeşi ile tanışmıştır. Adam pişmandır, çok kötü durumdadır. Murat, edebiyat fakültesine gitmektedir. Yıllar sonra babasını bulan Murat, onu yine kaybetmiştir. Adam ölmüştür. Bir bayram günü babasının mezarını ziyaretten dönen Murat, Gülçin ve annesi İclâl Hanım’la karşılaşır. Arabası ile onları evlerine bırakır. Murat’a iyi davranan İclâl Hanım, evden ayrılırken Murat’a, Nesibe Hanım’la ve Güzin

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

Hanım'la bayramlaşması için, Gülçin'i de yanında götürmesini, söyler. Gülçin ve Murat mutluluğa doğru yol alırlar.

Romanda yardımlaşma, eğitim, sevgi gibi değerler öne çıkar. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

23. KÖYDEN GELEN KIZ¹

Babasız Gülçiçek'in, köydeki öğretmeni tarafından İstanbul'a gönderilmesi, okuyup öğretmen olarak köyüne geri dönmesi, Köyden Gelen Kız'ın konusunu oluşturmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Öğretmeni, Gülçiçek'in zeki ve yetenekli bir kız olduğunu düşünerek, İstanbul'daki annesinin yanına yollar. Gülçiçek'in babası ölmüştür. Annesi Fadime, köyde bir başına çalışır, çabalar, okuması için kızına her ay para yollar. Öğretmenin annesi Nesibe Hanım, Gülçiçek'i çok sever. Bütün ilgisi kızın üzerindedir. Ailenin diğer bireyleri, özellikle Nesibe Hanım'ın torunları kızı kıskanmakta, ona kötü davranmaktadırlar. Gülçiçek, derslerinde çok başarılıdır, okulun şeref listesine geçmiştir. Kadın hakları gibi konularda, liseler arası münazaralara katılır. Gülçiçek, annesinin hayalini gerçekleştirir. Öğretmen olur, köyüne döner.

Romanda eğitim, yardımlaşma, sevgi, çalışkanlık gibi değerler ön plandadır. Romandaki Gülçiçek, kız çocukların kendileriyle özdeşleştirebilecekleri bir tiptir ve olumlu bir modeldir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

24. KIZ EVLÂT¹

Romanda, kız diye horlanan Cahit'in, yardımsever bir kadın olan Besime Hanım'la dostluğu, kadının Cahit'i sahiplenışı ve malını mülkünü Cahit'e bırakması anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Cahit, kız çocuğu diye horlanan, erkek olacak niyetiyle adı bile peşinen konmuş bir kızdır. Üstelik babası kız doğurdu diye annesi Nezihe Hanım'ı boşamıştır. Cahit'le annesi bir müddet Nezihe Hanım'ın küçük bir kasabadaki evinde yaşarlar. Nezihe Hanım, İhsan Bey'le evlenince İhsan Bey'in, annesi Besime Hanım'ın evine taşınırlar. Besime Hanım'la Cahit çok iyi anlaşır, birbirlerini severler. Cahit, annesinden görmediği sevgiyi bu kadından görür. Nezihe Hanım'ın bir oğlu olur, adını Yaşar koyarlar. Bu arada İhsan Bey'in İstanbul'a tayini çıkar. Cahit, ilkokulu bitirince Besime Hanım'la beraber onlar da İstanbul'a giderler. Nişantaşı'nda bir ev tutarlar. Besime Hanım, Fatih'teki evini de müteahhide verir. Cahit ortaokulu başarı ile bitirip Nişantaşı Kız Lisesi'ne gider. Dersleri bu okulda da çok iyidir. Büyümüş, güzel bir kız olmuştur. Babası Adil Bey bir ayakkabı mağazasında çalışmaktadır. Cahit bir gün çizme almak bahanesiyle, kendisini kız olduğu için istemeyen babasına gider ve ona bir ders verir. Bu arada İhsan Bey'in işleri bozulunca Nezihe Hanım'la beraber kasabaya geri dönmüşlerdir. Epeyce sıkıntı ve yokluk çekerler. İhsan Bey vefat edince, Besime Hanım onları yanına İstanbul'a çağırır. Nezihe Hanım ve Yaşar, Nişantaşı'na gelirler. Birlikte yaşamaya başlarlar. Bir müddet sonra Besime Hanım da ölür. Varidatını Cahit'e bırakır.

Romanda yardımlaşma, sevgi, eğitim gibi değerler karşımıza çıkar. Romandaki Cahit, kız çocukların kendileriyle özdeşleştirebilecekleri bir tiptir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

25. KÜÇÜK BEY¹

Romanın konusunu, varlıklı bir ailenin kibar bir çocuğu olan Küçük Bey'in, babası yurt dışından dönene kadar, bir gecekondu mahallesinde Arif Efendi'nin ailesiyle kalması, onları sevmesi, babası yurda dönünce onlardan ayrılması ve bir süre sonra onlara geri dönüp, kızları Güllü ile evlenmek istemesi teşkil etmektedir.

Ana hatlarıyla vak'a: Ekrem, zengin bir ailenin iyi yetiştirilmiş çocuğudur. Annesi ölünce, babası başka bir kadınla evlenmiş, yeni karısıyla yurt dışına gitmiştir. Ekrem'i de Türk kültürü ile yetişsin diye tanıdığı bir ailenin yanına bırakmış, her türlü masrafını peşinen karşılamıştır. Ekrem'e Arif Efendi ile karısı Hasene Hanım bakacaktır. Bu ailenin bir de kız çocukları vardır. Güllü, Ekrem'e arkadaşlık eder. Bir gecekondu mahallesinde oturan bu aile, zar zor geçinmektedir. Ekrem'e görgüsü, kibarlığı nedeniyle Küçük Bey diye hitap ederler. Yazları hep beraber, Ekrem'in babasının Bostancı'daki lüks dairesine giderler. Birlikte güzel vakit geçirirler. Güllü Ekrem'i gizliden ve gizliye sevmektedir. Ne var ki, Küçük Bey, babası yurt dışından dönünce, Arif Efendi'nin evinden ayrılır. Ve onları uzunca bir müddet aramaz. Hukuk fakültesinde okumaktadır. Üvey annesi, onu kendi kızıyla evlendirmeyi plânlasa da Ekrem'in aklı, Güllü'dedir. Ekrem, bir gün durakta Arif Efendi'yi görür. Onlara geleceğini, onları özlediğini söyler. Güllü'nün kalbi kırıktır. Fakat Ekrem'i görünce yumuşar. Bu görüşmede Güllü'ye Ekrem, onunla evlenmek istediğini söyler. Askerliği bitene kadar bekleyip beklemeyeceğini sorar. Güllü, bekleyeceğini söyler.

Romanda sevgi, eğitim gibi değerler öne çıkar. Ekrem ile Güllü arasındaki sevgi düzeyli bir şekilde işlenmiştir. İlk gençlik dönemi okuyucusunun ilgisini çekebilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 79s.

26. BABA EVİ¹

Romanda, Baba evini unutamayan Mühendis Kenan Bey'in ailesini de ikna ederek köyüne dönmesi, güzel bir ev yaptırması, imar çalışmaları, köye su getirmesi ve karısı Fâhire'nin huylarının değişmesi anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Mehmet Ali ve ailesi köyden büyük şehre gitmek için çıktıkları yolda Mühendis Kenan Bey'le karşılaşırlar. Kenan Bey, başını dinlemek için, baba ocağı olan köyüne dönecektir. Yardımcı olarak onları, yanına alır. Kenan Bey, kötü durumdaki baba evinin yanına bir köşk yaptırır. Evin yanına su getirir. Ağaçlar diker. Rüzgârgülü dikip elektrik elde eder. Tüm bu işlerde ona, Mehmet Ali ve ailesi yardım eder. İstanbul'daki ailesi, onun bu hâllerine kızar. Gereksiz yere para harcadığını düşünürler. İstanbul'da iken Kenan Bey bir şekilde ailesini ikna eder ve hep birlikte, köye dönerler. Fâhire Hanım, İstanbul'da sosyete hayatı yaşayan biridir. İlk zamanları kocası ile ayrılma noktasına gelmişken, köyde bazı şeyler değişmeye başlar. Fâhire Hanım'la Kenan Bey'in arası düzelir. Kenan Bey'in kızı ve oğlu, İstanbul'a geri dönerler. Fâhire Hanım, hamiledir. Çocukların bundan haberi yoktur. Fâhire Hanım eşiyle kaldığı için mutludur; birlikte yayla hayatının güzelliklerini keşfederler. Bir gece köşte değil de baba evinde yatarlar. Anne ve babalarını özleyen çocuklar, köye gelip dedelerinin evine baktıklarında annelerinin kucağındaki sürprizle karşılaşırlar. Üstelik anneleri köylüler gibi giyinmiştir.

Romanda, sevgi, çalışkanlık gibi değerler ön plandadır. Büyük şehirden köyüne dönen bir insanın köyünde yeni bir ev yaptırması, bahçe işleri okuyucunun ilgisini çekebilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

27. KÜÇÜK HANIM¹

Romanda, annesi de babası da olmayan Bilge isminde bir kızın, emekli bir paşa tarafından evlât edinilmesi ve bir küçük hanım olması anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak’a: Bilge’nin annesi de babası da ölmüştür. Teyzesi ile yaşamaktadır. Eniştesi ona iyi davranır. Ancak kızları Serpil ile anlaşılamazlar. Üstelik bu aile fakirdir, yokluk çekmektedir. Boğaziçi’nde yaşayan ailenin yan komşusu, emekli bir paşadır. Bilge ile Paşa arasında bir dostluk gelişir. Paşa varlıklıdır. Bilge’yi yanına alır. Onu evlât edinir. Paşa, Bilge’ye evde büyük sorumluluklar yükler. Bilge evin küçük hanımefendisi olmuştur. Paşa Bilge’nin teyzesine de her ay para yardımı yapmaktadır. Hilda adında bir yabancı kadından, piyano dersleri alan Bilge, mutludur. Yokluk çektiği günleri unutmaz. Hilda, parası için Paşa’ya yaklaşır; aralarında geçen bir ilişki neticesinde Paşa’ya felç gelir. Evin küçük hanımefendisi olan Bilge, hem evin işleri ile hem de Paşa ile ilgilenir. Konuşamasa da Paşa, durumundan memnundur. Paşa ölürken Bilge başındadır. Paşa’ya karşı görevlerini yerine getiren ve evdeki düzeni sağlayan Bilge, o öldükten sonra da evin düzenini sağlamaya devam eder.

Romanda sevgi, yardımlaşma, çalışkanlık gibi değerler ön plandadır. Romandaki Bilge karakteri, kız çocuklarının kendileriyle özdeşleştirebilecekleri, olumlu bir modeldir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

28. GÜLLÜ BAHÇE²

Romanın konusunu, kumar yüzünden lüks hayatını bırakıp köye dönen Ahmet Kenan Bey’in, kayalıklardan bir “güllü bahçe” meydana getirmesi, hayatında çok önemli bir yere sahip olan oğlu Selim’in, kendisine desteği, teşkil etmektedir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 79s.

² İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

Ana hatlarıyla vak'a: Ahmet Kenan Bey, ikinci evliliğini öğretmen bir hanımla yapar. Bir, devlet dairesinde veznedar olan Ahmet Kenan Bey'in önceki evliliğinden Halil ve İbrahim adlarında iki oğlu vardır. İyi yetiştiremedikleri için bu çocuklar serseri olmuştur. Sonraki evliliğinden olan oğulları Selim ise saygılı, babasına karşı sevgi dolu bir çocuktur. İçkiye ve kumara düşkün olan Ahmet Kenan Bey, çalıştığı yerin parasıyla kumar oynayıp kaybedince hapse girer. Evliliği de bundan dolayı biter. İçeride kaldığı sürede adamın huyları değişir. Ahmet Kenan Bey'in kendisinden boşanan eşi Belma Hanım, bir öğretmenle evlenip, Selim'i de babasının yanına yollar. Baba oğul birlikte köye giderler. Selim'in amcası Şahin Bey, onları hiç de iyi karşılamaz. Evine almaz, onlara taşlı bir tarlayı gösterir. Ahmet Kenan Bey, yavaş yavaş taşları kırar, kerpiçten geçici bir ev yapar. Günlerce oğlu ile çalışırlar, kayalara güzelce bir ev oyarlar. Evin etrafında, içine güller dikecekleri bir de bahçe meydana getirirler. Yıpranan, yorulan adamın tek desteği oğlu olur. Başlangıçta kardeşine ve onun oğluna karşı soğuk davranan Şahin Bey, neticede onlara her türlü yardımı yapar, onları aç koymaz. Bir de inek hediye eder. Selim ile babasının artık, yerleri, yurtları vardır, inekleri, köpekleri vardır. Köyde kimsesiz bir kız olan Emine'yi de yanlarına alırlar. Taşlıktan öyle bir ev meydana getirmişlerdir ki; evin hemen yanından bir asfalt geçer, asfaltın yapımında çalışan işçiler paralarıyla Ahmet Kenan Bey'in evinin bahçesinde yemek yerler, tereyağı satın alırlar. Bahçede sebze yetiştirirler. Hayat güzeldir. Selim büyümüş, askere gitmiştir. Askerliğini yaptığı yerden mektuplar yazar. Emine bir mektubunda Selim'e babasının hastalandığını yazar. Bundan sonraki mektuplarda babası konusunda suskun kalınca, Selim şüphelenir. Askerden dönüşünde babasını bulamaz. Emine de gelinlik kız olmuştur. Babası, Emine ile evlenmesini istediği için Selim, Emine ile evlenecektir.

Romanda sabır, eğitim, yardımlaşma, sevgi gibi değerler öne çıkmaktadır. Kayalıklardan bir ev meydana getirilmesi, güllü bir bahçe oluşturulması okuyucunun ilgisini çekebilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

29. TANRI MİSAFİRİ¹

Romanda, kıt kanaat geçinen, yiyecek bulamayan Dülger Ahmet Efendi ve ailesinin hayatına, Aziz Dede isminde bir zatın girmesiyle durumlarında meydana gelen değişiklikler anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Dülger Ahmet Efendi, müşterilerinden, zamanında para alamadığı için parasızlık çekmekte, evine ekmek götürememekte, bu yüzden aile zor günler geçirmektedir. Kapılarına gelen, onlardan yiyecek isteyen birini, Aziz Dede'yi, evlerine kabul ederler. Bir lokma ekmeklerini misafirlerine ikram ederler. Gidecek bir yeri olmayan bu adamı, evlerinde yatırırlar. Aziz Dede yaşlı, beyaz sakallı, evliya denilecek özelliklere sahip bir insandır. Birkaç gün içinde ailenin hayatı değişmeye başlar. Ahmet Efendi'nin işleri açılır, alacağı paralar bir bir gelir. İçinde yaşadıkları, Dülger Ahmet Efendi'nin dedesinden kalma ev, göçmek üzereyken Aziz Dede'nin uyarısı ve yardımları ile, bir müteahhitte anlaşır bir apartman dairesine taşınırlar. Kendi evleri yapılarına kadar oturacakları bu daire, çok rahattır. İçinden çıkar çıkmaz yıkılan evin kalıntıları temizlenmiş, inşaata başlanmıştır. Bir süre sonra kendi evlerine taşınırlar. Dülger Ahmet Efendi, çalışmaya devam eder, artık kira gelirleri de vardır. Aziz Dede'ye de bir oda verirler. Ama o, bir gün çıkar gider ve bir daha da geri dönmez.

Romanda yardımlaşma, misafirperverlik, çalışkanlık gibi değerler göze çarpar. Eski bir evden apartman dairesine geçiş ve yoksulluktan kurtulma ilginç bir şekilde anlatılır. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

30. BİR DAĞ MASALI¹

Romanda, Doktor Kenan Bey'in Kumluca adı ile anılan köydeki kalkındırma faaliyetleri, Şahin Ağa'nın yanından kız kaçırması, kimsesiz bir çocuk olan Selim'e sahip çıkması ve Ağa'nın karısı Meliha'ya yardım etmesi anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Selim, Kumluca köyünde kimsesiz kalmıştır. Şehirden gelen Doktor Kenan Bey, babasından kalma evin yerine bir ev yaptırır ve hayatını köyde devam ettirir. Dağdaki evinde yaşayan Şahin Ağa'nın yanında kimsesiz bir Gürcü kızı vardır. Bu kızı beğenen Doktor Kenan, onu kaçıtır; evlenip birlikte yaşamaya başlarlar. Doktor, köyde önde giden biridir. Köye su getirmek, köyü kalkındırmak için uğraşmıştır. Bir gün karşıki dağdan silah sesleri gelir. Bir aşiret reisi olan ve kan davası bulunan Şahin Ağa'nın evine baskın yapılmış, Şahin Ağa kaçarken ölmüştür. Karısı Meliha, taş ocaklarında bulunmuş, isteği üzerine jandarma tarafından Doktor Kenan Bey'e getirilmiştir. Doktor onu iyileştirmeye çalışır ve kadın birkaç günde iyileşir. Meliha Hanım, yanan evden altınlarını ve mücevherlerini kurtarıp, bir valizin içinde taş ocaklarına sakladığını söyler ve doktordan gidip almasını ister. Doktor, Selim'le birlikte giderek valizi bulur ve getirir. Valizdeki mücevherler, epeyce bir yekûn tutmaktadır, Meliha Hanım, bu paralarla hayır yapıp, babasının yanına Bursa'ya gidecektir. Doktor'dan ve Esmâ'dan Şahin Ağa'nın yanan evinin yerine bir ev yapmalarını ve orada bir köy oluşturmalarını ister. Bu isteği gerçekleşecektir.

Romanda çalışkanlık, yardımlaşma, sevgi gibi değerler öne çıkmaktadır. Romanda yazar, yer yer macera havası oluşturmuştur. Bu bakımdan çocuk okuyucunun ilgisini çekebilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 79s.

31. DOĞDUĞUM EV¹

Romanda, bir asker emeklisi olan Doktor Ekrem Bey'in, torunu Deniz'le, kendisini istemeyen kızları ve damadı Kadri Bey'le olan ilişkileri anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Doktor Ekrem Bey, Çamlıca'da kendisine ait köşkte, eşi, kızları, oğlu, damadı ve torunları ile yaşamaktadır. Aile büyüktür. Hep bir arada yaşamaları zordur. Evin her türlü geçimi ise, Ekrem Bey'e aittir. Diğerleri ekmek elden su gölden rahatlarına baktıkları gibi, bir müddet sonra her şeyin sahibi babaları Ekrem Bey'i evde fazlalık olarak görmeye başlarlar. Koca evde adamacağı anlayan tek kişi, torunu Deniz'dir. Deniz hep Ekrem Bey'in tarafında olduğu, onu savunduğu için anne babası tarafından azarlanmış, asi bir kız olmuştur. Evdeki huzur günden güne kaybolur, kavgalar arttıkça artar. Ekrem Bey dayanamaz, köşkün bahçesine kendisi için küçük ve güzelce bir ev yaptırır. Ekrem Bey, Can ve Deniz, burada yaşamaya başlarlar. Köşkte geçim sıkıntısı yaşanır, kavgaların şiddeti artar, olan biten bahçedeki evden duyulur. Kötü huylu damat Kadri Bey, köşkü yakar. Kendisi hapse atılır, karısı da hastaneye yatırılır. Deniz, hastanede yanıklar içindeki teyzesine yardımcı olur, araları yavaş yavaş düzelmeye başlar. Kadri Bey, cezaevinde çıkan bir kavgada yaralanır ve ölür. Ekrem Bey yanan köşkün yerine, üç tane yeni köşk yaptırır. Deniz'in üniversiteye gittiği yıllarda, çok sevdiği dedesi artık yoktur. Bayramlarda mezarının başına giderek ağlar, "Bugünlerimi göremedi dedem." diye çok üzülür.

Romanda sevgi, eğitim, yardımlaşma gibi değerler göze çarpar. Deniz, kız çocuklarının kendileriyle özdeşleştirebilecekleri bir tiptir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

¹İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

32. KÜÇÜK ERKEK¹

Romanın konusunu, Coşkun ve Cemâl isminde iki çocuğun arkadaşlığı, Cemâl'in çalışarak fakirlikten kurtulması; Coşkun'un, babasından kalan paraya ulaşarak hayalindeki evi satın alması oluşturmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Coşkun'un kimsesi yoktur. Babasının ölümünden sonra kendisine bakan dadısı ve her türlü işlerini halleden avukatları da ölmüştür. Gidecek yeri yokken bir parkta, Cemal ile tanışır ve birlikte Süthane'ye giderler. Süthane, Cemal'e babasından kalmıştır. Annesiyle yoksulluk içinde yaşamaktadırlar. Coşkun'u zevkle misafir ederler. Süthane'nin yukarısında yapılan yüksek katlı yeni binalar yüzünden huzurları yoktur. Molozlar, koca koca taşlar, evlerinin önüne kadar gelmektedir. Coşkun iki müteahhidin yanında işe başlar. Cemal ve annesini ikna ederek Süthane'yi kat karşılığında müteahhide devreder. Cemal, iş peşindedir. Çoğu zaman evde yiyecekleri hiçbir şey yoktur. Bazen Coşkun, eve yiyecek bir şeyler getirmektedir. Cemal bir kunduracı ile anlaşır, bitişiğindeki küçük ilave dükkânı kiralar. Burada o çevredeki işçi ve esnafa yönelik yemeklerden yapıp satacaktır. Bu arada Coşkun da, babasının banka hesap numarasını öğrenir, kendisine babasından, yüklü bir para kalmıştır. Cemal işlerini yoluna koymuştur. Annesi birazcık gün görmeye başlamışken ne yazık ki ölür. Coşkun parasının bir kısmıyla bir apartman dairesi alır. Annesi ölünce yalnız kalan Cemal, genç yaşına rağmen evlenir ve yemek işini devam ettirir. Coşkun mutludur, hep sahip olmak istediği evi almıştır. Ama yalnızdır, zile bastığında içerden duyacağı bir ayak sesine hasrettir.

Romanda yardımlaşma, çalışkanlık, sabır, sevgi gibi değerler ön plandadır. Romandaki Coşkun ve Cemal, erkek çocukların kendileriyle özdeşleştirebilecekleri tiplerdir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

33. SATILAN ÇOCUK¹

Romanda, anasız babasız bir çocuğun, dayısı tarafından zengin, okumuş bir kişiye satılması ve çocuğun hayatında meydana gelen değişimler anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Yaşar annesini de, babasını da kaybetmiştir. Bir müddet ona dayısı bakar. Adamın daha fazla bakacak durumu olmadığı için onu Sadık isminde bir beye verir. Sadık Bey, Yaşar'ın dayısına, elli lira ödeme yapar. Böylece Yaşar elli liraya satılmış olur. Kasaba halkı, ona Satılmış diye hitap eder ve hor görür. Sadık Bey, hukuk fakültesini bitirmiş, okumayı çok seven, görgülü, kültürlü biridir. Kasabanın dışındaki evinin suyu, ağacı ve çiçeği boldur. Zengindir. Yaşar burada çok rahat etmekte, okula da gitmektedir.. Yaşar'ı satın alan Sadık Bey, yakın köyden Güllü adında bir kızı da alır. Sadık Bey, erken yaşta zorla evlendirilecek olan bu kıza, böylece sahip çıkmış, onu kurtarmıştır. Güllü, zamanla Sadık Bey'i sever, onunla evlenmek ister. Sadık Bey, yaşının Güllü'den epeyce fazla olması nedeniyle, evlilik konusunda isteksizdir. Ama Güllü onu evlenmeye razı eder ve evlenirler. Evde bir müddet, Yaşar'a iyi davranan Güllü dizginleri ele geçirince, ona bir iftira atar ve Yaşar ne olduğunu bile anlamadan Sadık Bey'in gözünden düşer. Yatılı bir okula verilir. Zamanla Güllü'nün gerçek yüzü ortaya çıkar. Gittikçe fakirleştiğini gören Sadık Bey, Yaşar'ı yanına alır ve Güllü'yü evden kovar.

Romanda yardımlaşma, sevgi gibi değerler göze çarpar. Romanı okuyan çocuk, gerçeklerin bir gün mutlaka ortaya çıkacağını kavrayabilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 79s.

34. BÜYÜKLERİN GÜNAHI¹

Romanda, bir inatlaşma yüzünden ayrılıp, başka kişilerle yeniden evlenen bir anne babanın çocuğu olan Cahit'in, hiç tanımadığı insanların arasında, kendisine bir hayat kurması anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Cahit, annesi babası ayrılınca, ne üvey anne, ne de üvey baba yanına sığınabilir. Kâsım Efendi adında biri, onu, köydeki kardeşi Tahir Efendi'nin yanına yollar. Hiç çocukları olmayan, Tahir Efendi ile karısı Emine, Cahit'i yanlarına alırlar. Tahir Efendi'ye çok yardımcı dokunan çocuk, köy hayatına kolaylıkla uyum sağlar. Günler böylece geçip giderken, Tahir Efendi'nin karısı, Emine hamile kalır ve bir kız çocuk doğurur. Cahit evde kendisine karşı sevginin azaldığını hisseder. Çolak Musa adında bir tamircinin yanında çalışmaya başlar. Para biriktirir, kendine eski bir ev alır. Bahçesine güller diker. Bu arada Cahit, İstanbul'daki kız kardeşi Sevim'le de mektuplaşır, birbirlerini olan bitenden haberdar ederler. Sevim de çalışmakta ve para biriktirmektedir. Cahit, kendisine ait bir hayat kurmaya başlar. Artık Tahir Efendi ve Emine Hanım'la daha az görüşmektedir. Akşamları kendi evine çekilir. Tarla satın alır, işlerini ilerletir. Askerlik çağı gelmiştir. Askere gider. Askerde Sevim'le mektuplaşmaya devam eder. Sevim bir mektubunda evleneceğinden bahseder. Cahit üzülür. Sevim davet eder ama Cahit gidemez. Askerliği bitince Cahit, köyüne döner. Köydeki öğretmenler onu, genç bir öğretmen olan Nermin ile tanıştırlar. Cahit'le Nermin, birbirlerine yakıştırılmaktadırlar. Bu sıralarda Sevim'den mektup gelir, babalarının çok hasta olduğunu bildirmekte, Cahit'i İstanbul'a çağırılmaktadır. Cahit gider ve annesiyle de babasıyla da barışır. Ne yazık ki babası vefat eder. Cahit, İstanbul'da Sevim'le eşi Necib'i de görmüştür. Derin bir üzüntü ve yalnızlık duygusu içinde köye dönmeyi istemektedir.

Romanda yardımlaşma, sevgi, çalışkanlık, sabır, tutumluluk, misafirperverlik gibi değerler öne çıkmaktadır. Cahit, erkek çocukların kendileriyle

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

özdeşleştirebilecekleri bir tiptir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

35. HACIBABA¹

Romanda, annesi ölünce babası ile İstanbul'a gelen ancak ortalarda kalan Engin'in, iyi kalpli bir ihtiyar olan Hacıbaba ile dost olması neticesinde, hem kendinin, hem de babasının hayatlarının değişmesi, konu edilmektedir.

Ana hatlarıyla vak'a: Engin, babasıyla köyden İstanbul'a gelir. Dayısı Hasan Çavuş, iş buluvermek amacıyla, Engin'le babasını, İstanbul'a çağırıştır. İstanbul'a geldiklerinde ne yazık ki adam ölür ve baba oğul ortada kalırlar. Engin'in babası da yolda üşütmüş, hastalanmıştır. Hastaneye yatırılır. Engin bir müddet Rüstem Efendi'nin kahvesinde bekler, burada Hacıbaba ile tanışır. Hacıbaba, Engin'i evine götürür. Rüstem Efendi, Engin'e babasının öldüğünü söyleyerek, onu Hacıbaba'nın yanından alır ve kahvesinde zor şartlarda çalıştırmaya, çocuğu sömürmeye başlar. Engin, babasının ölmediğini öğrenir, kahveyi terk ederek kendisine, terzi Ali Usta'nın yanında bir iş bulur. Ali Usta evinin altındaki küçük dükkânında terzilik yapmaktadır. Engin burada işe başlar. Ali Usta'nın da ölümüyle çocuk bu kez de bir berberin yanında çalışmaya başlar. Berber, kalfası köyünden gelene kadar çalışsın diye işe almıştır Engin'i. Müşteriler, Engin'in hizmetinden memnun kalır. Ancak kalfanın köyden gelişi ile Engin'e yol görünür. Hacıbaba'ya gider, onu bulamaz. Komşunun kızı Cemile, Hacıbaba'nın, kızının yanına gittiğini söyler. Engin Cemile'den anahtarı alıp eve girer. Günlerdir sulanmayan sebzeleri sular, dutları silkeleyip satar, dükkânı açar. Hacıbaba döndüğünde çocuğa biraz çıkışır. Ama yokluğunda her işini güzelce yapan çocuğu, mutlu etmek için, hastaneden çıkınca köye gitmiş olan babasını, İstanbul'a çağırır. Hacıbaba biriktirdiği parasıyla bir araba alır. Bu araba ile Engin'in babası şoförlük yapacaktır.

¹ İstanbul: Damla Yayınları, 2002, 2. baskı, 80s.

Engin'in babası zengin birinin şoförü olur, durumunu düzeltir. Engin liseyi bitirince ehliyet alır. Arabayla Hacıbaba'yı gezdirir.

Romanda sevgi, yardımlaşma, çalışkanlık, sabır gibi değerler öne çıkmaktadır. Engin'in başından geçenler, çocuk okuyucunun ilgisini çekebilir. Engin, erkek çocukların kendileriyle özdeşleştirebilecekleri bir tiptir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

36. KÜÇÜK ÇALGICI ¹

Romanda, anne ve babalarını kaybedince zor şartlarda yaşamak zorunda kalan, müzikte üstün yetenekli iki kardeşin, akrabaları Cahit Bey'in desteğiyle, başarıya ulaşmaları anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Engin ve Derya, anne ve babalarını bir trafik kazasında kaybeder. Bir müddet onlara, hizmetçileri Zeynep Hanım bakar. Zeynep Hanım, bir bankada avukat olarak çalışan, çocukların akrabaları Cahit Bey'e, mektup yazar. Bu mektup üzerine kuzenlerini almaya gelen Cahit Bey, onları açlık ve sefalet içinde bulur. Çocukları alır ve İstanbul Şişli'deki evine götürür. Cahit Bey'in eşi Gönül Hanım önceleri, bu iki çocuğun evlerinde kalmasına karşı çıkar ancak zamanla müzik konusunda çok yetenekli bu gençleri kabullenir. Hatta onları sevmeye başlar ve eğitimleri ile ilgilenir. Derya'yı konservatuvara gönderirler. Engin'e de komşuları Hacı Rasim Efendi'den ders aldırırlar. Derya, bir burs kazanarak Viyana'ya gider. Orada beş yıl müzik eğitimi alır. Engin de askere gider. Orduvinde müzisyenlik yapar. Askerliği bitince bu işe devam edecektir. Cahit Bey ve Gönül Hanım, yalnız kalmışlardır. Zamanında çok emek verdikleri bu iki gencin kendilerini unuttuklarını düşünerek hüznlenirler. Çünkü Ankara'da konservatuvarda öğretim görevlisi olarak çalışan Derya geldiğini dahi haber vermemiştir. Karı koca

¹ İstanbul: Ünlü Yayınları, 1998, 1. baskı, 64s.

üzgün bir halde, olanları uzaktan seyrederken, Cahit Bey bir gün eve gelişinde Derya ve Engin'i evde bulur. Çok mutlu olurlar. Derya, Hacı Rasim Efendi'nin sağlığında bastıramadığı, zamanla sözleri unutulmuş şarkıları derlediği defterini bastırır. Engin de bir müzik okulu açacaktır.

Romanda sevgi, sabır, eğitim, yardımlaşma gibi değerler ön plandadır. Engin ve Derya, çocuk okuyucular için olumlu birer model teşkil edebilir. Bu roman çocuğa ideal kazandırabilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

37. KÖYLÜ ÇOCUK¹

Romanda, okumak üzere, annesini köyde yalnız bırakarak, İstanbul'a gelen, hem okuyup hem çalışan Ahmet'in, askerliğini yapıp bir meslek sahibi olması, köyüne dönmesi, ancak annesini dönüşünde bulamaması anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Ahmet, Urgancı isimli köyde annesi Gülsüme ile yaşamaktadır. İçinde okuma hevesi bulunduğu için, kapıcı olan eniştesinin yanına İstanbul'a gider. Annesi köyde yalnız kalmıştır. Babası zamanında çalışmak için Almanya'ya gitmiş kendisinden bir daha haber alınamamıştır. İstanbul'da eniştesi Ahmet'e iyi davranmaz. Apartmanda birinin yardımıyla Selim Usta ile tanışır. Elektrik işlerini birlikte yaparlar. Ahmet, Selim Usta'dan çok şey öğrenir, bir de artık onun evinde kalmaktadır. Selim Usta'nın eşi Naciye Hanım ve kızları Sevim, Ahmet'e çok iyi davranmaktadırlar. Ahmet bir taraftan çalışırken, bir taraftan da sanat okuluna gider. Yazları köyüne dönüp anasına bakmayı da ihmal etmez. Annesi üzgündür, oğlunun onu yalnız bırakıp gidişine rızası yoktur. Ama Ahmet, şehre alışmıştır, okulu bitirecektir. Okulu bitirince askere giden Ahmet, askerden dönüşünde köyüne gider, ama annesini bulamaz. Oğlunun yanından ayrılmasını istemeyen, hep hasret ve yalnızlık içinde yaşayan kadın ölmüştür. Çok üzgün olan

¹ İstanbul: Ünlü Yayınları, 1998, 1. baskı, 63s.

Ahmet, birkaç gün sonra İstanbul'a gelince orada da bir sürprizle karşılaşır. Sevim'in evleneceğini öğrenir. Naciye Hanım da evlenecektir. Çünkü hasta olan Selim Usta ölmüştür. Ahmet köye döner. Annesinin bir kurulu düzeni vardır. Annesi ona ölmeden, komşusunun kızı Ümmühan'ı almak istemiştir. Köyün öğretmeni Bekir, araya girer. Başlık parası yüzünden Ümmühan'la evliliği geciken Ahmet, köyde bir dükkân açar, işlerini yoluna koyar ve Ümmühan'la evlenir.

Romanda eğitim, sevgi, çalışkanlık gibi değerler ön plandadır. Ahmet, erkek çocukların kendileriyle özdeşleştirebilecekleri bir tiptir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

38. İHTİYAR AT¹

Romanda, arabacı Ahmet Usta ve ailesinin kendilerine uzun yıllar hizmet etmiş emektar bir ata karşı olan sevgileri, bu atı yanlarından ayırmamaları ve ona iyi bakmaları anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a şöyledir: Ahmet Usta, yıllarca arabacılık yapmış, atı Gazanfer yaşlanıp, Ahmet Usta'nın kendisinde de derman kalmayınca çalışmayı bırakmıştır. Ahmet Usta'nın eşi Hasene Hanım, evlere temizliğe giden bir gündelikçidir. İşini iyi yapan, iyi de para kazanan bir kadındır. Karı koca yıllarca çalışmış, bir arsa alıp, gecekondur yapmış, çocukları Sevim ile Saygın'a rahat bir hayat sağlamaya çalışmışlardır. İhtiyar at Gazanfer, gecekondunun mutfağından geçilen ahırda kalmakta, ailenin bütün fertleri ona iyi davranmaktadır. Sevim'le Saygın, zengin çocukları gibi giyinmekte, kibar çocukları gibi davranmakta ve henüz gelişmemiş, alt yapısı bile olmayan, gecekondulardan oluşan bir mahallede oturduklarını, arkadaşlarından saklamaktadırlar. Sakin, ağırbaşlı bir baba ile çalışkan tutumlu bir annenin çocukları olan Sevim'le Saygın, zengin muhitlerinde oturmak

¹ Ankara: Kurtuluş Yayınları, 1992, 1. baskı, 80s.

isteyen, gözü yükseklerde olan iki gençtir. Arabacılık yapan baba ve gündeliğe giden anne, evlerine buzdolabı, televizyon gibi eşyaları dahi alabilmiş, gecekondu mahallesinde oturmalarına rağmen, iyi bir hayat standardına sahip olabilmişlerdir. Ailenin hayatını değiştiren, bir yılbaşı bileti olur. Sevim’le Saygın beraber bir bilet almışlar ve yılbaşı gecesini merakla beklemeye başlamışlardır. Yılbaşı gecesini, piyango çekildiğinde, Sevim’le Saygın’ın biletine, iki milyon çıkar. Emin olmak için, ertesi gün gazeteden kontrol ederler ve biletlerine gerçekten para çıktığını öğrenirler. Sevim’le Saygın, okuldan dönüşlerinde kiralık ev araştırırlar, gecekondu mahallesinden çıkıp gitmeyi kafaya koymuşlardır. Ancak ortada bir sorun vardır: Zengin bir muhitte, yaşlı bir ata nasıl bakılacak? Aile çok sevdiği, emektar atı yanından ayırmayı, hiçbir zaman düşünmemiştir. Bir süre uygun ev ararlar. Nihayet Harbiye’de, bir apartmanın giriş katı bulunur. Dairenin arka odalarından birine bir kapı açıp, Gazanfer’e orada bakmayı düşünmektedirler. Çocuklar, çok sevinçlidir, Ahmet Usta ise evinden ve yıllarını geçirdiği mahallesinden ayrılacağı için üzgündür. Harbiye’deki yeni evlerine taşınırlar. Gazanfer de yeni yerine yerleşir. Ne var ki, bir zaman sonra, apartmanda bazı huzursuzluklar çıkar. Ahmet Usta’nın üst kat komşusu, yöneticiye şikâyetle bulunur. Yönetici, Ahmet Usta ile konuşur. Ahmet Usta, üst katlarında kurt köpeği beslediğinden, gece yarılarna kadar yüksek sesle müzik dinlendiğinden bahsetse de yönetici, ikna olmaz ve iş mahkemeye intikal eder. Mahkemeden çıkan karar, apartmanda at beslemenin mümkün olmayacağı şeklindedir. Ahmet Usta, ailesiyle konuşur ve onlara, gecekondu mahallesine geri dönmeleri gerektiğini söyler. Harbiye’deki evi satmak, kolay olmayacaktır. Neyse ki mahkeme, atı evden çıkarmaları için, süre vermiştir. Ahmet Usta, gecekondunun yerine apartman yapılması için, bir müteahhitle anlaşır. Sevim’le Saygın için de en önemlisi Gazanfer olduğundan, eski mahallelerine geri dönmek zor olmayacaktır. Üstelik eski mahallelerine yeni yeni evler, sıra sıra dükkânlar yapılmış, gecekondu mahallesinin siması değişmiştir. Ahmet Usta ve ailesi, evlerinin yapımı bitince, atları Gazanfer’i de alarak eski mahallerine geri dönerler. Yeni evlerinde hayat daha güzeldir. Gazanfer, her zaman evin bir bireyi gibi olmuştur. Saygın, liseyi bitirince üniversiteyi kazanır. Sevim de pedagoji okuyacak öğretmen olacaktır.

Romanda sevgi, sabır, çalışkanlık gibi değerler göze çarpar. Çok sevdikleri atlarını yanlarından ayırmak istemeyen bir ailenin, zengin bir muhitten, gecekondu mahallesine dönüşleri ilginç bir şekilde anlatılır. Romanda, hızlı değişen sosyal hayatla birlikte, nesiller arasında meydana gelen kopukluk ve İstanbul'un çabuk değişen çehresi gözler önüne serilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

39. DENİZLERİN ESİRİ¹

Küçük Asya Şilebi, Issız Ada, İstanbul'dan Uzakta gibi bölümlerden oluşan romanda, Engin ve Sevim isiminde iki gencin, Avustralya'dan Türkiye'ye dönerken, ailelerinden para elde etmek isteyen bir kaptan tarafından kaçırılıp, ıssız bir adaya bırakılmaları, buradaki hayat mücadeleleri ve birbirlerini günden güne sevmeleri anlatılmaktadır.

Denizlerin Esiri isimli roman, Kemalettin Tuğcu'nun diğer romanlarından konu, yer ve zaman bakımlarından ayrılmaktadır. Pasifik'te, ıssız bir adada, İkinci Dünya Savaşı sonrasında geçen romanda, Daniel Defoe'nun, Robinson Cruseau isimli romanının tesirleri görülmektedir. Ancak Daniel Defoe, ıssız bir adada Robinson Cruseau'u yalnız bırakmışken, Kemalettin Tuğcu, Sevim'le Engin'i birbirine destek etmiştir. Sevim'le Engin adanın şartlarına kolayca uyum sağlamış, yanlarındaki erzaklarla gündelik hayatlarını devam ettirebilmişlerdir. Yanlarındaki erzaklar bitince de kendileri üretmeye başlamışlardır. İlk zamanlar adaya gelecek insanları, dört gözle bekleyen iki gencin, kendilerine yeni bir hayat kurduktan ve birbirlerinden hoşlanmaya başladıktan sonra, adadan ayrılmayı pek de istememeleri, Robinson Cruseau romanıyla arasındaki önemli farklardandır.

¹ İstanbul: Servet Basım Yayın, 1992, 1. baskı, 93s.

Ana hatlarıyla vak'a: Sevim, İngilizce öğrenmek için Avustralya'daki babasının yanına gitmiştir. Engin de tatilini geçirmek üzere, babasının yanında Avustralya'dadır. Engin'in babası armatör, Sevim'in babası da konsolostur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Pasifik'in pek emniyetli olmadığı gerekçesiyle, gençler, babaları tarafından Küçük Asya isimli bir gemi ile memlekete gönderilmek istenmektedir. Gemi yola çıkar. Kaptan Todori'nin niyeti başkadır. Kimselerin bilmediği ıssız bir adaya, gençleri saklayarak, zengin olan ailelerinden para koparmayı planlamaktadır. Gemide bulunan ve kaptanın bu kötü niyetinden haberdar olan, Engin'le Sevim'in babalarının aile dostu Sadık Efendi, Todori gençleri bir hile ile adaya bırakırken, pek çok erzak ve yiyeceği de bir şekilde gençlerin salına koyar. Adada günler başlar. İlk zamanlar, yiyecek ve giyecekleri olduğu için pek sıkıntı çekmeyen Engin ve Sevim, günler geçip yiyecekleri azalmaya başlayınca yiyecek elde etmenin yollarını ararlar. Adadaki cevizlerden yağ elde ederler, tavuk yetiştirirler, patates dikerler, buğday ekerler... Zamanla adaya alışır. Birbirlerini de sevmeye başlarlar. İlk zamanları adaya gelecek insanları dört gözle bekleyen gençler, burada kendilerine bir hayat kurarlar ve gelen giden artık pek umurlarında olmaz. Dört yıl adada kalırlar. Ve sonunda Sadık Efendi, Engin'in babası ve diğer aile üyeleri, Amasya isimli bir gemi ile onları bulurlar. Birkaç gün hep beraber adada kalınır. Adadan onlar da hoşlanmışlardır. Adaya veda ederek hep beraber geri dönerler.

Romanda sevgi, sabır, çalışkanlık gibi değerler ön plandadır. Engin'le Sevim'in adadaki hayatları, okuyucuya ilginç gelebilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

40. BEKİR'İN ARABASI¹

Zoraki Şoför, Yaşar'ın Annesi, Babasının Oğlu gibi bölümlerden oluşan romanda, karısının vefatından sonra küçük oğlu Yaşar'la yalnız kalan Bekir'in, çocuğuna ve kendine iyi bir hayat temin edebilmek için çok çalışması, oğlunu da kendi gibi becerikli ve çalışkan yetiştirmesi; birlikte bir ev almaları anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Bekir, köyde karısı ve tek çocukları Yaşar ile birlikte yaşamaktadır. Bekir, bir araba sevdasına kapılmış ve atlı bir araba almış, taşımacılık yapmaya başlamıştır. Bu, araba sevdası yüzünden karısına da fazla zaman ayıramamıştır. Kadıncağız bir gün ölür ve Bekir, oğlu Yaşar'la yalnız kalır. Arabasıyla, köyden bir beyin hanımını doğuma yetiştirir. Karşılığında adam Bekir'e bir otomobil hediye eder. Bir müddet köyden kasabaya, kasabadan köye müşteri taşır. Oğlu Yaşar da büyümektedir. Meraklı bir çocuktur. Eli işe yatkındır. Babasının yaptığı her işi kısa zamanda kapmaktadır. Baba-oğul, köydeki insanların cimriliğinden, karşılıksız iş gördürme huylarından bıkip şehre göçerler. Bir apartmanın alt katına yerleşirler. Hem arabasıyla yolcu taşıyan, hem de tamir işlerine bakan Bekir, oğluna hem analık, hem babalık yapar. Yaşar, okula devam etmekte, arta kalan zamanında da, apartmanın elektrik işlerini yaparak ve apartman sakinlerinin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayarak, para kazanmaktadır. Oturdukları yeri satın alırlar. Evleri de arabaları da vardır. Kazançları iyidir. Becerikli oluşları ve temiz halleri sebebiyle apartmanda sevilirler, benimsenirler. Kıskanılan bir hayatları vardır. Yaşar liseye devam etmektedir. Apartmandaki muhasebecinin baldızı Nurten Hanım, Bekir Efendi'ye ilgi duyar. Apartmanda adları çıkar. Evlenmeleri yönünde baskılar olur. Önceleri evlenmeyi düşünmeyen Bekir Efendi, zamanla Nurten'i sevmeye başlar ve onunla evlenmeye karar verir. Ancak yılbaşı akşamı yönetici, Bekir Bey'in evine gelir ve ona Nurten Hanım'a görücü geldiğini haber verir. Bekir Efendi, üzgündür, hayal kırıklığına uğramıştır. Nurten evlenir ve apartmandan gider. Bekir Efendi, oğlunu annesinin mezarına götürür. Ona, arabasının atlarını nasıl boşandırıp, arabayı bir uçurumdan nasıl attığını, eski günleri anlatır.

¹ İstanbul: Servet Basım Yayın, 1992, 1. baskı, 95s.

Romanda çalışkanlık, sabır, sevgi gibi değerler göze çarpar. Yaşar'la babasının başından geçenler, okuyucuya ilginç gelebilir. Yaşar'la babasının para kazanmak için gösterdikleri sabır ve çalışma aşkı okuyucuyu heveslendirebilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

41. KAHVE ÇEKİRDEĞİ¹

Sami Bey'in Malikânesi, Kahve Çekirdeği, Son Çocuk gibi bölümlerden oluşan romanda, varlıklı bir kişi olan Sâmi Bey'in, köşküne hizmetçi olarak alınan genç Habeş kızının köşteki hayatı, evin hanımı Şivekâr'ın hile ile bir çocuk sahibi olması, Sâmi Bey'in ölümü ile köşkün düzeninin bozulması, Habeş kızı Nergis'in bozulan düzeni yeniden kurması ve Şivekâr Hanım'ın sırrının ortaya çıkışı anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Sâmi Bey, insanlardan uzak, bir korulukta yer alan köşkünde karısı Şivekâr Hanım, karısının annesi, hizmetçileri ve bahçıvanları ile yaşamaktadır. Bir gün ailesi zor durumda bulunan Habeşistanlı bir kızı alır, karısına yardımcı olarak köşke getirir. Karısı ise bu zavallı kızı hor görecektir. Ancak Habeş kızı Nergis, iyi huyları ve güzelliği ile kendini sevdirebilir. Bu kız çok iyi sır saklamakta ve üstüne lazım olmayan işlere kesinlikle karışmamaktadır. Onun bu özelliği ise en çok Şivekâr Hanım'ın hoşuna gitmektedir. Bir türlü çocuk sahibi olamayan Şivekâr Hanım, evliliklerinin tehlikeye girdiğinin farkındadır. Çünkü Sâmi Bey, soyunu devam ettirecek bir çocuğa hasrettir. Şivekâr'ın annesi sahip olunacak bir çocuk için planlar yapmaktadır. Şivekâr, hamile kalır. Evin hizmetçilerinden Halime de hamiledir. Şivekâr ile Halime aynı gün hastaneye kaldırılır. Şivekâr hastaneden kucağında bir bebekle döner. Halime ise bir daha köşke dönmeyecektir. Ölü bir çocuk doğuran zavallı kız, köşkün aile doktoru Asaf Bey tarafından Bursa'ya gönderilir. Şivekâr Hanım ve Sâmi Bey mutludur. Oğullarının adına Adnan koyarlar.

¹ İstanbul: Servet Basım Yayın, 1992, 1. baskı, 80s.

Bu arada Sâmi Bey'in hukukî işlerini gören genç avukat Adil Bey, Habeş kızına gönlünü kaptırır. Bir müddet sonra evlenirler ve Nergis, köşkten ayrılır. Zamanla köşkte hayat değişir. Sâmi Bey vefat eder. Hizmetçiler değişir. Köşkün düzeni iyiden iyiye bozulur. Hizmetçiler kendi aralarında âlemler yapmaktadırlar. Köşkün hesapları, olmayacak kişilerin elindedir. Adil Bey ile Nergis'in de bir çocukları olur. Zor durumda kalmış olan Şivekâr Hanım, düzeni sağlaması için Nergis'i köşke çağırır. Nergis döner ve herkese haddini bildirir. Gururlu, sert, kendine çok güvenen tavırları karşısında, kimse duramamaktadır. Nergis, ilgilenip büyüttüğü Adnan'ın da gününü gün ettiğini görünce ona da çıkışır. Köşk artık eski düzenine kavuşmuştur. Yaşlanmış olan Şivekâr, mutsuzdur, vicdan azabı çekmektedir. Bir gün, malikâneye Halime'nin oğlu gelir ve fakir olduğunu, iş istediğini söyler. Nergis, ona bir iş verir. Annesini de köşke çağırmasını ister. Halime bir zaman sonra, yıpranmış, zavallı bir kadın olarak gelir. Nergis onu köşke alır. Adnan askerden izne gelir. Bir gün tesadüfen Halime'nin oğlu Osman'la yan yana gelirler. Birbirlerine çok benzedikleri gözden kaçmaz.

Sevgi, yardımlaşma gibi değerlerin öne çıktığı romanda, ilgi çekici olaylar vardır. Romanın sonunda bir sır, ortaya çıkar. Nergis, kız çocukları için olumlu bir modeldir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

42. MAYMUNLAR ADASI¹

Kaçak Yolcu, Acıklı Bir Hikâye, Armatörün Kararı gibi bölümlerden oluşan romanda, oğullarını da kendisi gibi denizci olarak yetiştirmek isteyen ve bunun için büyük oğlunu yanına alarak, yabancı bir şirket gemisi ile Sydney'e giden Derinceli Aziz'in, oğlunu bir adada kaybetmesi; onu bulmak için geri dönmesinden sonra kendisinden de haber alınamaması; küçük oğlu Adnan'ın, onları aramak için

¹ İstanbul: İtimat Kitabevi, 1969, 2. baskı, 75s.

Armatör Oğuz Bey'in, Dragon isimli şilebine, kaçak yolcu olarak girmesi ve onları bulması anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Dragon isimli gemi, yıllarca Türkiye'de çalışmış ve işini bitirmiş bir yabancı şirketin sondaj aletlerini Sydney'e götürmek için yola çıkmıştır. Geminin sahibi armatör Oğuz Bey'dir, kaptanı ise deneyimli biri olan Tahir Kaptan'dır. Gemide bir de kaçak yolcu vardır. Bu kişi babasını ve ağabeyini aramak için Sydney'e gitmeği kafasına koymuş olan, Derinceli Aziz'in oğlu Adnan'dır. Adnan gemide yakayı ele verir. Oğuz Bey'le görüşmesine izin verirler. Oğuz Bey, çocuğu dinler ve halinden anlar. Adnan'ın babası Derinceli Aziz, çalıştığı gemide bir kaza geçirince emekliye ayrılmıştır. Sekiz yaşındaki oğlunu da yanına alarak, özel bir şirket gemisi ile Sydney'e gitmiştir. Derinceli Aziz, oğlu İlhan'ı da denizci yapacaktır. Gemi, Pasifik'te fırtınaya yakalanmış ve bir adaya vurmuştur. Adaya çıkan yolcular kendilerine yiyecek tedarik ederken bir ara İlhan kaybolmuştur. Geminin tamiri bitince hemen yola çıkılacaktır. Dar vakitte evladını çabalayarak arayan baba, bir netice alamamış ve oğlunu orada bırakarak dönmek zorunda kalmıştır. Türkiye'ye dönünce para tedarik etmiş, ve en kısa zamanda oğlunu bulmak için, yabancı bir şirket gemisi ile yola çıkmıştır. Oğuz Bey, geminin rotasını değiştirir. Hep birlikte Derinceli Aziz ve oğlunun bulunduğu adayı aramaya başlarlar. Günlerce ada aranır. Nihayet bir ada bulunur. Adaya demir atılır. Adada yaşayan var mı diye sinyal gönderilir. Geceleyin bir maymun, yüzerek gelir ve bir mesaj getirir. Acilen ilaç istenmektedir. İlaç gönderirler. Sabah olunca hemen adaya çıkarlar ve Adnan önde diğerleri arkada, adayı dolaşmaya ve aramaya başlarlar. Adnan, babasını görür ve onu hemen tanır. Babası ile kucaklaşırlar. Hasta olan İlhan'dır. Derinceli Aziz, hikâyesini anlatır; adadaki hayatını, şempanzelerle anlaşmalarını... Adadaki hayvanların rahat yaşamaları için bazı çalışmalar yaparlar. Adanın görünen bir yerine bir de abide dikerler ve adaya veda ederler.

Sabır, sevgi gibi değerlerin öne çıktığı roman, çocukların ilgi ile okuyabilecekleri bir macera romanıdır. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

43. GECE KUŞLARI¹

Romanda, annesi ve üvey babası ile yokluk, sefalet içinde yaşayan Mehmet Ali isminde bir çocuğun, üvey babası öldükten sonra, annesiyle birlikte, varlıklı bir kadın olan Vasfiye Hanım'a bakmak için onun evine yerleşmeleriyle fakirlikten kurtulmaları, çalışıp refaha kavuşmaları anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Mehmet Ali, üvey babası Hamdi Bey ve annesi Seher'le bir apartmanın alt katında, bir göz odada yaşamaya çalışmaktadır. Durumları iyi değildir. Fakirlik ve sefalet içindedirler. Çocuk, bu sebeplerden dolayı okula da gidememektedir. Annesi Seher Hanım, bir yandan apartmanın işlerine yetiştirmeye çalışırken bir yandan da yatalak olan kocası Hamdi Bey'e bakmaktadır. Hamdi Bey, durumu kötüleşip ölünce ana oğul kendilerine yeni bir yer aramak zorunda kalacaklardır. Apartmanda onları isteyen pek yoktur. Bir göz odayı bile çok görmektedirler. Seher'i ve oğlunu apartmandan çıkarırlar. Mehmet Ali'den yaşça büyük olan Niran isminde bir kız, ana oğlu tanımakta onları sevmektedir. Niran, Mehmet Ali'ye ve annesine, aynı mahalleden bakıma muhtaç bir kadın olan Vasfiye Hanım'ın yanına yerleşmelerini söyler. Niran her iki tarafla da konuşup işi ayarlar. Vasfiye Hanım, sinirli, huysuz bir kadındır. Seher Hanım, çok sabırlı davranır, kadını idare eder, ona çok özenle bakar. Mehmet Ali de terbiyeli hali ve iyi huyları ile Vasfiye Hanım'a kendini sevdirebilir. Mehmet Ali'nin bir alışkanlığı vardır: Geceleri sokakları seyretmeyi çok sevmektedir. Bu alışkanlığının sayesinde mahallede gerçekleşmiş olan bir hırsızlık olayını aydınlatır. Suçlunun ortaya çıkarılmasını sağlar. Seher'i hiç sevmemiş olan mahalle kadınları, Seher'le ilgili dedikodularını artırırlar. Varlıklı bir kadının evinde yaşayıp, ona bakmalarını çekememektedirler. Vasfiye Hanım da dedikodulara kulak asacak biri değildir. Kadıncağz gün yüzü görmüş, rahata kavuşmuştur; Seher'den de oğlundan da memnundur. Vasfiye Hanım'ın tek akrabası olan Muhtar Bey, kadını hiç arayıp sormamaktadır. Vasfiye Hanım bu yüzden kırgındır. Gördüğü iyi muameleden etkilenir, nesi varsa Seher'e ve oğluna bırakır. Bunu duyan Muhtar Bey, bazı girişimlerde bulunur. Gün geçtikçe

¹ İstanbul: Erdem Yayınları, 2003, 1. baskı, 88s.

yaşlanan ve sağlık durumu da iyice bozulan Vasfiye Hanım ölür. İşlerin bundan sonra karışacağını düşünen Seher Hanım, Vasfiye Hanım'ın kendisine devrettiği daireyi satarak, parasıyla bir başka semtten güzel bir daire alır. Dedikodulardan ve miras çekişmelerinden kaçmış olurlar. Onların gittiği yeri sadece Niran bilmektedir. Seher ve Mehmet Ali'nin yeni mahalleleri, iyi insanların bulunduğu güzel bir mahalledir. Ana oğul bundan sonra mutlu bir hayata devam edeceklerdir.

Romanda sabır, sevgi, çalışkanlık, yardımlaşma gibi değerler göze çarpar. Mahalle arası ilişkiler canlı bir şekilde anlatılmıştır. Mahalleye dadanan hırsızın, Mehmet Ali'nin yardımıyla yakalanması okuyucunun ilgisini yükseltebilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

44. ESKİ BİR MASAL¹

Romanda, Derya isminde bir kızın, dedesinin dedesinden kalma gizli altınları Erol ismindeki arkadaşının yardımıyla bulması anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Erol, okumuş ilkokul öğretmeni olmuştur. Hukuk okumak için sınavlara hazırlanmaktadır. Boğaz'da bir köyde Salim Reis'in evinde bir oda tutar. Köyde ilginç bir kız vardır. Derya ismindeki bu kız, balıkçıların gözdesi, köyün uğurudur. Kızın atalarından kalma bir de masalı vardır. Erol, Derya ile tanışır. Derya'nın ağzından hikâyesini dinler. Derya'nın dedesi Server Paşa, II. Mahmut ve III. Selim döneminde laladır. Bir iftira neticesinde işine son verilmiş, emekli aylığı bile alamamıştır. Paşa'yı çekemeyenler mallarına da göz diktikleri için, Paşa, yavaş yavaş varidatını satarak, altına dönüştürmüş ve köyün sırtlarında, ağaçlıklar içindeki yalısında toplamaya başlamıştır. Yeniçeri İsyanı'nda altın bulmak maksadıyla, Paşa'nın aile mezarlığı da talan edilir. Yeniçerilerden korkan konağın hademeleri bir bir kaçıp giderler. Konakta Server Paşa, Lala Beşir Efendi, Şevkidil Kalfa, ihtiyar bir

¹ İstanbul: Erdem Yayınları, 1999, 1. baskı, 88s.

aşçı ve cariyesi Gülniyaz ile yalnız kalmıştır. Altınları ne yapacağını ve nereye saklayacağını bilmeyen Paşa, bir gece aşçıyı ve Şevkidil Kalfa'yı konaktan uzaklaştırır. Konağın üst katından getirdiği altınları bir bir sayarak, Beşir Efendi ile birlikte büyükçe bir Çin vazosuna doldurur. Üstüne de Gülniyaz'ın bilezik, gerdanlık gibi takılarını koyar. Gülniyaz'ı odada bırakarak altınları saklamaya giderler. Uzun zaman kimseden ses çıkmayınca, Gülniyaz, kucağında bebeği ile uyur. Sabahleyin bir takım seslerle uyanır. Durmadan kapı çalınmaktadır. Gülniyaz bulunduğu odadan çıkamaz, çünkü odanın kapısı dışarıdan kilitlenmiştir. Pencereden seslenir. Aşçı ile Şevkidil Kalfa gelmiştir. Az sonra bir çığlık atılır. Gülniyaz, odadan çıkarılır. Paşa boğazlanmıştır. Beşir de kuyuda ölü bulunmuştur. Bu cinayetlerden, orada başka kimse bulunmadığı için, Gülniyaz sorumlu tutulur. Kadıncağız nerdeyse idam edilecektir. Padişah Abdülmecit idam edilmesini istemez. Aşçı ve Şevkidil Kalfa, Gülniyaz'ın bulunduğu odanın dışarıdan kilitlendiğine dair Kur'an'a el basarlar. Bir de, güçlü kuvvetli bir adam olan Beşir'i Gülniyaz gibi nazik bir kadının öldürüp kuyuya atamayacağı düşünüldüğü için, kadıncağız serbest bırakılır. Paşa, altınları saklayıp döndüğünde entarisinin etekleri ıslak, elleri de kanamış bir vaziyettedir. İhtimal ki Paşa'yı Beşir boğazlamış, eline de usturayı tutuşturarak, olaya intihar süsü vermiştir. Paşa'nın ıslak eteklerinden ve kanlı ellerinden onun kuyuya indiğine hükmeden Beşir, kuyuya inerken ayağı takılıp düşmüş ve orada ölmüştür. Hikayeyi dinleyen ve çok etkilenen Erol'un içinde bir merak uyanır. Daha önce Derya'nın sülalesinden kimseye nasip olmayan bu altınları bulmak konusunda Derya'ya yardım edecektir. Bir harabeye dönmüş olan konağa giderler. Erol kuyuya iner. Kuyunun duvarları çöker. Bir korku geçirirler. Derya vazgeçer, ancak Erol kararlıdır. Erol kuyunun dibinde bir kapak görmüştür. Daha sonraki çalışmalarında Erol, bu kapağın mutfağa açıldığını tespit eder. Üzeri harçla kapatılmış kapağı kaldırdığında bir dehliz ortaya çıkar. Kuyuya taş yığarak dehlize inerler. Vazoyu bir beze sarılmış halde bulurlar. Derya, sadece vazonun üstündeki Gülniyaz'a ait çıkını alır. Vazoyu yerine saklayarak köye dönerler. Derya altınların bir kısmı ile balıkçılara yardım etmeyi istemektedir. Birkaç gün ortalarda görünmeyen Erol, sürpriz bir şekilde kaybolur. Derya'ya bir haber bırakmamıştır. Konağa babasının arkadaşı ihtiyar avukatla giden Derya, vazoyu olduğu yerde bulamaz. O civarda koyunlarını otlatan yaşlı adam da Erol'un bir araba ile geldiğini ve gittiğini söyler. Derya vazoyu Erol'un alıp kaçtığını

düşünür. Derya Gülniyaz'ın mücevheratını yaşlı avukata emanet eder. Avukat değişik kuyumcularda bunları paraya çevirir. Mevsim kıştır ve Derya, kız öğrenci yurdundadır. Derya, yazın köye gider. Gülniyaz'ın mücevherleri çok para etmiştir. Derya, bu para ile balıkçılara yeni bir tekne hediye eder. Salim Reis Derya'ya Erol'un kendisini aradığını haber verir. Kırgın olan Derya, Erol'un bir mektup bile bırakmadan kaybolduğunu söyler. Hâlbuki böyle olmamıştır. Erol vazoyu alıp giderken bir mektup bırakmış, Salim Reis ile karısı mektubu vermeyi unutmuşlardır. Erol, altınları II. Mahmut dönemine ait olduğu için yavaş yavaş bozdurur, paraları Derya'nın adına, bankaya yatırır. O yaz, köye gelmiş Derya'yı bulamamıştır. Çünkü Derya, köye gelmemiştir. Anlaşmazlık böylece ortadan kalkmıştır. Derya ile Erol, birlikte bir ev tutarlar. Derya, yaşlı avukatı, Erol da kendisine yıllarca bakmış olan Andelip Kalfa'yı yanına alır. Derya ile Erol evlenirler.

Romanda sevgi, yardımlaşma gibi değerler öne çıkmaktadır. Derya ile Erol, çocukların kendileriyle özdeşleştirebilecekleri tiplerdir. Yazar romanda, heyecan unsurunu kullanmıştır. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

45. SAKAT ÇOCUK¹

Romanda, küçük yaşında geçirdiği çocuk felcinden dolayı ayakları basmayan, bu yüzden evde yaşamaya mahkûm olmuş bir çocuğun, sanata yönelerek, ailesinin yardımıyla yaşamını zenginleştirmesi ve Bilge adındaki komşu kızıyla olan arkadaşlığı ve sonunda evlenmeleri anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Boy boy dizilmiş apartmanların arasında Bekir Bey'in eski ahşap evi dikkat çekmektedir. Bekir Bey tapu dairesinde memurdur, sonradan sivil muhafız memuru olur, karısı ve oğlu ile beraber yaşamaktadır. Mahallenin eski evleri yıkılıp yerine çok katlı yenileri yapıldıkça gidenler olmuş,

¹ İstanbul: Erdem Yayınları, 2003, 1. baskı, 80s.

yeni komşular gelmiş, Bekir Bey'in ailesini tanıyan pek kalmamıştır. Apartman sakinleri, eski evin sakinlerini hor görmekte, eski evin arka bahçesine pencerelerinden çöp atmaktadırlar. Bekir Bey'in eşi Necibe Hanım, üşenmeden bu çöpleri toplarken bile, lafla sataşmalara maruz kalır. Sabırlı, kendi hallerinde yaşayan insanlardır. Anne babanın en büyük sıkıntısı, biricik evlatları Candar'ın, küçüklüğünde geçirdiği çocuk felcinden dolayı, çocuğun yürüyememesidir. Anne baba vicdan azabı duymakta, doktorlar da hep anne babayı suçlayarak azaplarına azap katmaktadırlar. Eski evin cumbasında oturarak oynayan çocukları seyreden Candar'ın durumunu mahallede bilen yoktur. Mahallenin yaramaz çocuğu Oğuz, camları kırmakta ve kaçmaktadır. Bir gün Bekir Bey'in evinin yanındaki apartmanın yöneticisi ve yaşlı bir bey, Oğuz'un kırdığı camları Candar'ı kırdı zannederek, Necibe Hanım'ın kapısına dayanırlar. Teklifsiz içeri girdiklerinde cansız ayakları ile camın kenarında oturan çocuğu görürler. Necibe Hanım, kızgın bir şekilde çocuğunun cam kırmasının mümkün olmadığını, çünkü yürüyemediğini söyler. Adamlar, üzgün ve mahcup olarak çıkar, giderler. Hep cumbada oturup dışarı bakan bu çocuğun yürüyemediği böylece anlaşılır. Anne baba, çocuğun çevreye nasıl uyum sağlayacağını ve kendilerine bir şey olursa bu çocuğun hayatını nasıl devam ettireceğini düşünmekte, çareler aramaktadır. Necibe Hanım bir gün, pencerelerinin önünden geçen yeni öğretmen Saime Hanım'a seslenir, ondan oğluna öğretmenlik yapmasını ister. Öğretmen kabul eder, haftanın belirli günlerinde Bekir Bey'in evine gelir ve Candar'ı okutur. Gayretli, zeki bir çocuk olan Candar, okuma yazmada bir hayli ilerlemiştir. Dışarıdan imtihanlara girerek diploma alacaktır. Ayrıca müziğe de meraklı olan Candar, çok güzel mandolin çalmaktadır. Ailenin durumu ekonomik açıdan iyidir. Mahalleli de artık eski evin sahiplerini tanımış, davranışlarında değişiklikler olmuştur. Hayat böylece devam ederken, bir gece Bekir Bey'in evinin yanındaki evde yangın olur. Yangın Bekir Bey'in ahşap evine de sıçrar. Eski ev yok olur, gider. Oğuz'un babası Bedri Bey, Bekir Bey'i ve ailesini kendi apartmanının yeni boşalmış olan giriş katına alır. Kendi eşyalarından eşya da verir. Bedri Bey'le Bekir Bey bir anlaşma yaparlar. Bekir Bey, yanan evinin yerini daire karşılığında Bedri Bey'e vermiştir, ev yapılına kadar da Bedri Bey'in evinde oturacaktır. Eski evdeki hayat bir müddet apartman dairesinin giriş katında devam eder, evleri yapılıncaya yeni evlerine taşınırlar. Artık güzel bir apartman dairesinde oturan Bekir

Bey ve ailesinin yeni komşuları da olmuştur. Kendilerine ait olan daireyi bir bankacıya kiraya verirler. Kiracıları, geçimsiz bir ailedir. Ailenin hanımı ile kızı parayı çok harcamakta, gezmeyi çok sevmektedir. Bu ailede bir de genç bir kız vardır. Annesi babası ölünce bankacı dayısının yanına sığınmış olan bu genç kızın adı Bilge'dir. Necibe Hanım evine davet ettiği, konuştuğu bu kızı çok sever. Bilge Candar'la da çok iyi anlaşmaktadır. Yengesinin olmadığı zamanlarda Necibe Hanım'ın yanında kalan Bilge'ye, yengesi evi terk edince, dayısı da bir trafik kazasında ölünce, Bekir Bey sahip çıkar. Evde her işe yardımcı olan, Candar'a arkadaşlık eden bu kız eve neşe getirmiştir. Bekir Bey vazife başında bir kalp krizi geçirir ve ölür. Aile bu ölümle sarsılır. Bir müddet sonra kendilerini toparlarlar. Candar Fransızca ve tambur dersleri almaktadır. Bilge, ehliyet alır. Araba ile Candar'ı ve annesini gezdirir. Birlikte iyi vakit geçirirler. Yaşlanan Necibe Hanım'ın tek derdi Bilge'nin bırakıp gideceği, ölümünden sonra oğlu Candar'ın yalnız kalacağıdır. Ancak öyle olmaz. Bilge, Candar'ı sevmektedir ve iki genç evlenirler.

Romanda sabır, eğitim, sevgi, yardımlaşma gibi değerler öne çıkar. Roman engelli bir çocuğun ruh halini yansıtır. Roman okuyucuya engelli bir insana nasıl davranılacağını öğretebilir. Romanda apartmanların arasına sıkışan cumbalı ahşap ev, kaybolan değerleri, insana saygıyı temsil etmektedir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

46. DEDEMİN EVİ¹

Romanda, babaları ölüp anneleri de başka bir adamla evlenince, bir müddet kendi başlarına geçim mücadelesi veren iki kardeşin, son çare olarak başvurdukları dedeleri ile ilişkileri ve dedelerinin yalısındaki hayatları anlatılıyor.

¹ İstanbul: Serhat Yayınları, 2000, 1. baskı, 94s.

Ana hatlarıyla vak'a: Ergin ablası Şükran'la sefil bir hayatı paylaşmaktadır. Babaları Nihat bir kumar masasında çıkan kavga sonunda ölmüştür. Anneleri de bir başka adamla evlenmiştir. Kiraladıkları tek göz odada, havanın soğuk olduğu günlerde, yorganın altında birbirlerine sarılarak ısınmaya çalışmaktadırlar. Bu halleri alay ve azar konusu bile olmuştur. Ev sahibeleri olan kadın, ara sıra oda kapısını açarak, "Köpek yavruları gibi koyun koyuna yatıyorlar." diye söylenir. Ergin bu sözü hiç unutmayacaktır. Bir mağazada çalışan ve emeğinin karşılığını alamayan Şükran, bir gün Ergin'i, neler söyleyeceğini ezberletip, dedeleri Azmi Bey'e gönderir. Boğaziçi'nde bir köyde, lodos estiği zaman dalgaların çarptığı bir yalıda, hizmetçileri ile yaşayan, köyde kimsenin sevmeyip, çoğunun kötülediği Azmi Bey'in yalısına vardığında kapıda Ergin'i total bir kedi karşılar. Bu kediyi Azmi Bey'in total bıraktığı söylenmektedir. Arap hizmetçi Mansur, Ergin'i Azmi Bey' götürür. Ergin için sıcak bir karşılama olmaz. Azmi Bey, sert bir mizaca sahiptir. Torunu Ergin'e karşı mesafeli davranmaktadır. Ergin içinde bulundukları durumu zor da olsa anlatabilmiştir. Azmi Bey, Ergin'i yalıya kabul eder. Çalıştığı yer ile alakasını kesince Şükran da gelecektir. Yalının hanım hizmetçisi Mergube, Ergin'i istememekte Azmi Bey'i Ergin'den soğutmak için çeşitli oyunlar tertip etmektedir. Ancak akıllı bir adam olan Azmi Bey, Mergube'nin bu oyunlarını ortaya çıkarır. Kadın yalıdan ayrılır. Ergin okula gitmekte, okuldan gelince de dedesine kütüphanede yardım etmektedir. Birlikte kitapların tozunu alıp, havalandırırlar. Ancak aralarında tam bir dede torun ilişkisi yoktur. Şükran sivri dilli bir kız olduğu için, Azmi Bey'le sık sık ağız dalaşına girmektedir. Çocuklar yeni ve temiz elbiseler giyinip, güzel mekânlarda bulunup, güzel yataklarda yatmalarına, nefis yemekler yemelerine rağmen rahat değillerdir. Neye kızdığı neden hoşlandığı belli olmayan, asabi, otoriter Azmi Bey, zamanında iki evlâdı Nihat ile Cihat'ı iyi yetiştirmeğe çalışmış, yalıda ailesine güzel bir hayat tahsis etmiş, eğitimlerine önem vermiştir. Ancak çocukların babaları Nihat ile amcaları Cahit, köyün delikanlıları ile yalıda içki ve kumar âlemlerine dalmışlardır. İkaz ve tembihlerle, tatlılıkla bir netice elde edemeyen Azmi Bey, iki evlâdını çocukları ile birlikte, yalıdan atmıştır. Köyün gençleri de yalıdan ayaklarını çekmek zorunda kalmışlardır. Köylü Azmi Bey'e düşman olmuştur. Bu düşmanlığın sebeplerinden biri de Azmi Bey'in babası gibi olmayıp, köylüye karşı nakıs davranmasıdır. Azmi Bey'in bahçesine giren köyün

çocukları, ağaçların dallarını koparıp, limonluğun camlarını kırmışlardır. Azmi Bey bu olaylardan sonra köyle alışverişini ve her türlü alakasını kesmiş, yalısının bahçesini yüksek duvarlarla ördürmüştür. Çocuklar da babalarını suçlamakta, dedelerini haklı görmektedirler. Şükran, yalının masraflarını tutar. Ergin de okuluna gidip gelmektedir. Köyün çocukları ona düşmanlık beslemektedir. Yalıda hayat sürüp giderken, Ergin ve Şükran, gazeteden amcaları Cihat'ın öldüğü haberini alırlar. Azmi Bey, amcalarının mirasını Ergin'le Şükran'ın almasını ister. Ancak çocuklar, kendisine gittiğimizde bize sahip çıkmadı, böyle bir adamın parasını alamayız diyerek dedelerine karşı çıkarlar. Miras işi halledilir. Çocuklar mirası, Cihat Bey'in boşandığı karısı-nesi ver nesi yok satıp, işleri için kocasına verdiği için-Mürşide Hanım'a vereceklerdir. Mirasın onun hakkı olduğunu düşünürler. Bizim dedemiz var, bize o yeter şeklinde konuşmaları, bu sözleri duyan Azmi Bey için şok etkisi gösterir, adamcağız bu beklemediği sevgi ve güven karşısında iyiden iyiye yumuşar, değişir. İşte bundan sonra gerçek bir dede torun ilişkisi başlayacaktır.

Romanda sevgi, sabır, çalışkanlık, yardımlaşma gibi değerler ön plandadır. Romanda, çocukların dedeleri tarafından hoş karşılanmamaları, evin hizmetçisinin Azmi Bey'i çocuklardan soğutmak için yaptığı planlar heyecanın yükseldiği yerlerdir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

47. ALTIN BİLEZİK¹

Esnaf Kahvesinde, Demirci Ali Usta, Ahmet'in Derdi gibi bölümlerden oluşan romanda, ailesinin düştüğü fakirliğe bir çare olmak için, haber bile vermeden İstanbul'a giden Ahmet'in, Demirciler Çarşısı'nda Ali Usta'nın çırağı olması; çalışkanlığı, azmi ile para kazanıp ailesini yokluktan kurtarması ve usta oluşu anlatılmaktadır.

¹ İstanbul: Nehir Yayınları, 1996, 1. baskı, 127s.

Ana hatlarıyla vak'a: Bergama'dan İstanbul'a gelen Ahmet'in büyük bir derdi vardır. Babası işsiz, kız kardeşi veremli, annesi bitkin bir haldedir. Varlıklı bir aile iken, bir yangın sonrasında iflas edip fakir düşmüşler, yiyecek bir kuru ekmeğe muhtaç olmuşlardır. Ailesinden kimseye haber vermeden yollara düşen, soluğu İstanbul'da alan Ahmet, bir sabahçı kahvesinde, iyi bir insan olan İbrahim Usta'ya derdini anlatır. İbrahim Usta onu, Demirciler Çarşısı'nın sözü geçen, elinden iş geri dönmeyen, bütün çarşı esnafının saygı duyduğu Demirci Ali Usta'ya götürür. Ahmet burada çırak olarak işe başlar. Birlikte çalışırlar, akşam olunca da dükkânı içeriden kapatıp, üst kattaki tek odalı yerde yatarlar. Gece Ahmet'in ağladığını duyan Ali Usta, çocuğa derdini sorar ve onu dinler. Ali Usta, Ahmet'in ailesine para gönderir. Ahmet, çok mutludur. Ustasını sevmeye başlar, canla başla çalışmaktadır. Kazandıklarını ailesine gönderir. Ahmet dört elle işine sarılır, kendini kanıtlar. Demirciler Çarşısı, artık Ahmet'i tanımaya başlamıştır. Ara sıra Ahmet Usta diye hitap edenler bile olur. İşler iyi giderken, Demirci Ali Usta, Ahmet'i günlük beş yüz bin ücretle çalışmak üzere, dükkâna gelen Doğan isimli bir adamla gönderir. Ahmet, gözyaşlarını belli etmeden dükkândan ayrılır. İyi niyetli, babacan ustasını çok sevmiştir. Doğan Bey, bir makine icat etmeğe çalışan, bu yüzden gecesi gündüzü belli olmayan, sinirleri yıpranmış bir adamdır. Zehra isimli, kendisinin yüzünden evlenememiş ablası ile birlikte Çamlıca'da bir köşkte yaşayan Doğan Bey, kuvvet harcamadan kuvvet üreten bir makine icat etmek istemektedir. Çalışmasını bir türlü neticelendiremeyen Doğan Bey, eksik olan şeyi bir türlü bulamamaktadır. Ahmet ile Zehra Abla dost olmuşlardır. Konuşmaya hasret kalmış olan bu kadın Ahmet'e çok iyi davranmaktadır. Kadının bir sürü de kedisi vardır. Bir akşam köşke hırsız girer, makineyi almak istemişlerdir. Ahmet, Zehra Ablasının dişli kedisinin de yardımıyla hırsızları def eder. Bu olaydan sonra Ahmet iyice göze girer, iyi de para alır. Ailesine para yollar, onlarla mektuplaşır. Kız kardeşi Sevim'in günden güne iyileşmekte olduğunu öğrenmiştir. Babası Arif, bir saatçi dükkânı açmıştır. Köşkte bir yangın çıkar. Ahmet, Doğan Bey ve ablası Zehra'yı güçlükle evden çıkarır. Köşk kundaklanmış, makine yine çalınmak istenmiştir. Doğan Bey, aklını yitirmek üzereyken, Ahmet, makineyi çalınmaktan kurtaramayacağını anlayınca parçalara ayırdığını bir de içinde bir milyara yakın para ve önemli kâğıtların bulunduğu çantayı kurtardığını söyler. Adamcağız bunun üzerine kendine gelir. Sultanahmet'te bir ev

alıp yeni bir hayata başlarlar. Ahmet daha da ileri giderek bir gün Doğan Bey'e makinede eksik olan şeyi söyler. Su yerine cıva koyması gerekmektedir. Makineyi birlikte tamamlarlar. Doğan Bey makineyi tanıtmak ve insanlığın faydasına sunmak için Amerika'ya gidince Ahmet'e yol görünür. Üstelik Ahmet, durumunun rahatlığından dolayı mektup yazıp ailesini de yanına istemiştir. Ev tutmak, eşya almak gerekmektedir. Ahmet zor durumdadır. Demirciler Çarşısı'na gittiğinde Demirci Ali Usta'yı da bulamaz, bir kaynak işi için Amerika'ya gitmiştir. Dükkânda kalfa olan Hüseyin vardır. Ahmet elindeki parayla ev tutar, birkaç eşya alır. Ailesi artık yanındadır. Ahmet onlara belli etmeden iş aramaktadır. Hüseyin ağabeyinin yanında çalışmak için Demirciler Çarşısı'na gittiğinde, dükkânın kapısını kilitli bulur. Hüseyin Eskişehir'e gitmiş, dükkânı açıp çalıştırması için de Ahmet'e bir not bırakmıştır. Ahmet dükkânı açar, çalışmaya başlar. Demirci Ali Usta da Amerika'dan döner. İşler yolundadır. Esnaf neşeli, Ali Usta sakin ve huzurludur. Bildiği her şeyi küçük çırağına öğretme derdindedir. Ali Usta, bir gün dükkânda çalışırken ağırlaşır, üst kata çıkarıp yatağına yatırır. Adamcağız ölmek üzereyken mirasını açıklar. Dükkânı Ahmet'e bırakır. Ahmet, Ali Usta'nın sanatını gururla devam ettirecek, dükkânına gelen iş yapılmadan geri dönmeyecektir.

Romanda sabır, çalışkanlık, yardımlaşma, sevgi, tutumluluk gibi değerler öne çıkmaktadır. Çalışıp, para biriktirerek ailesini yoksulluktan kurtaran Ahmet'in, ustası ile arasında geçenler çocuk okuyucunun ilgisini çekebilir. Roman çocuğa ideal kazandırabilir. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

48. KÜÇÜK GAZETECİ¹

Cinayeti Yazıyor, Baba Oğul, Bir Yabancı Adam gibi bölümlerden oluşan romanda, babası işten atılınca, sabah akşam gazete satarak ailesini geçindiren

¹ İstanbul: Nehir Yayınları, 1996, 1. baskı, 144s.

Ali'nin, bir cinayetten sorumlu tutularak suçsuz yere hapse atılan babasını, bir dedektif gibi çalışarak kurtarması ve başından geçen maceralar anlatılmaktadır.

Ana hatlarıyla vak'a: Ali, (Ali'ye iş arkadaşları ve mahalledekiler Filispit derler) babası işten çıkarılınca, sabah akşam gazete satarak ailesine bakmaktadır. Babası Davut Bey, hakkını aramak maksadıyla, Taksim'deki işyerine gittiği gün patronu öldürülmüştür. Bu sebeple Davut Bey polis tarafından aranmaktadır. Davut Bey, suçsuz olduğu için gönül rahatlığıyla karakola gider. Orada o koşuşturmada kimse onunla ilgilenmez, yarın gel diye gönderirler. Eve kestirmeden gitmek için girdiği dar sokakların birinde, polisler tarafından yakalanır ve tutuklanır. Deliller Davut Bey'in suçlu olduğunu düşündürmektedir. Davut Bey, hapse atılır. Aile endişe içinde kalır. Bir akşam, iri yarı, yarık kaşlı, mavi gözlü bir Rum, Ali'ye Davut Bey'e borcu olduğunu söyleyerek, onun evini sorar. Ali evi gösterir ve Hristaki adındaki bu kişiyi uzaktan takip eder. Hristaki, Davut Bey'in evine yaklaşıncı oralarda bir kuyu bulur ve kuyunun içine gazeteye sardığı ve koltuğunun altında taşıdığı keseri atar ve oradan uzaklaşır. Ali gazeteye bakar, Rumca bir gazete olan Apoyevmatini olduğunu görür. Gazetenin kenarında kurumuş bir kan izi vardır. Ali bu adamdan şüphelenir ve ikinci şubenin çalışkan dedektiflerinden Ekrem Bey'in evine giderek bu konuda onunla konuşur. Ekrem Bey, olayı araştıracaktır. Ali de bu konuda çalışmalar yapmaya başlar. Sultanahmet'te bir parkta, arkadaşlarını toplar, onlara Hristaki'yi tarif eder. Rastlayan olursa takip etmesini, adresini öğrenmesini ister. Ali'nin arkadaşlarından Camgöz, Hristaki'yi bulur. Galata'ya taşınan, sonra Taksim'deki daha önce oturduğu eve dönen Hristaki'nin eline topluca bir para geçtiğini öğrenir. Bu arada Ali, Apoyevmatini gazetesini de satmaya başlar. Arkadaşları ile bir plân yaparlar. Ali'nin arkadaşları bir bahane ile Hristaki'ye saldırınca, Ali de uzaktan polis diye bağırarak gelecek ve arkadaşları da uzaklaşacaktır. Ali böylelikle Hristaki ile konuşma ortamı bulacaktır. Olaylar bu şekilde gelişir. Hristaki'nin sevgilisi Eleni de yanlarında olmak üzere Ali, Hristaki'nin evine gider. Ali, bu arada hapisteki babasını da ziyaret etmekte, ona hediyeler götürmekte, olandan bitenden onu da haberdar etmektedir. Duruşmanın yapılacağı gün mahkeme salonunda Hristaki'yi gören Ali, onun da kendisine baktığını görür ve tedirgin olur. Hristaki onu tanımıştır. Ali gazete satarken, çocuğun biri eline bir mektup tutuşturur ve bu mektubu

Hristaki'ye götürmesini rica eder. Ali mektubu kapıdan verirken, Hristaki onu kolundan tutup içeri çeker ve bir sandığa kapatır. Ali'yi Eleni kurtarır ve onu yatak odasındaki karyolanın altına saklar. Hristaki'nin adamları sandığı gizlice evden çıkarıp, denize atarlar. Hristaki evde olduğu için Ali, saklandığı yerden bir türlü çıkamaz. O gece Hristaki, Eleni ile kavga eder. Evde boğuşmalar yaşanır. Hristaki Eleni'yi de bir sandığa kapatır. Ali saklandığı yerden çıkar ve hemen Ekrem Bey'i arar. Taksim'deki eve gelindiğinde Hristaki ve adamları çıkmış, evde sadece Ali kalmıştır. Ali, Eleni'nin hayatının tehlikede olduğunu, kendisini Eleni'nin kurtardığını ve şimdi de kendisinin onu kurtarmak istediğini Ekrem Bey'e söyleyerek, acele sahile gitmeleri için yalvarır. Bir tekneye binerler ve Hristaki'nin bulunduğu tekneyi takip ederler. Sandık denize atılmadan Eleni'yi kurtarırlar. Yüzerek kaçmaya çalışan Hristaki de yakalanır. Hristaki'nin arkadaşları her şeyi itiraf ederler. Davut Bey hapisten çıkarılır. Ertesi gün Ali, yine gazete satmaya çıkar. O gün gazeteler, Ali'nin kahramanlığını yazmaktadır.

Romanda sabır, yardımlaşma, çalışkanlık gibi değerler göze çarpar. Yazar, romanına bir macera havası vermiştir. Merak unsuru sıkça kullanılmıştır. Roman, okuyucusuna, gerçeklerin bir gün mutlaka ortaya çıkacağını kavratabilir. Romanın kusurlu yönü ise, argo kelimelerin sıkça kullanılmış olmasıdır.

49. GÜZEL BİR GÜN¹

Romanda, annesi de babası da olmayan Selim'in çalışarak fakirlikten kurtulması, bu arada çevresindekilere faydalı oluşu, onların hayatlarını da değiştirmesi anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Selim, annesini ve babasını bir kazada kaybetmiştir. Teyzesinin yanında kalmaktadır. Selim'in aynı mahallede oturan arkadaşı Adnan, altı yaşında geçirdiği çocuk felcinden sonra bacaklarını kullanamaz olmuştur. Bu sebeple

¹ İstanbul: Nehir Yayınları, 1996, 1. baskı, 132s.

eve mahkûm olan, sinirli çocuğun tek arkadaşı Selim'dir. Ancak Adnan, biricik arkadaşı olmasına rağmen Selim'e karşı çok acımasızdır. Adeta bütün hıncını ondan çıkarmaktadır. Selim anlayışlı ve uysal bir çocuk olduğu için, Adnan'a karşılık vermez ve onu daima idare eder. Her iki çocuk da birbirlerine imrenmektedirler. Adnan Selim'e yürüyebiliyor diye imrenir. Selim de Adnan'a canının istediğini aldırıyor diye imrenir. Sonuçta ikisi de hallerinden memnun değildir. Bulunduğu durumdan kurtulmak için çaba sarf eden, hayata karşı ilgisiz ve karamsar olan arkadaşına yaşama sevinci veren ise Selim'dir. Adnan'a evde ders veren öğretmen, Selim'in de bir köşeden dikkatle dersleri takip ettiğini görür. Artık Selim de derslere katılacaktır. Selim daha akıllı, istekli ve daha heyecanlıdır. Öğretmen bu iki genci dışarıdan bitirme imtihanlarına sokar. İki genç de çok çalışırlar ve diploma alırlar. Selim'in eniştesi Nail içkicidir. Çalışmayan, içtiği içkinin parasını da karısından alan bu adam evde huzur koymaz. Nail, Selim'i de çalışmaya zorlamakta, ona kötü davranmaktadır. Selim, bir elektrikçinin yanında çalışmaya başlar, az da olsa eve para getirmektedir. Selim'in hakkını alamadığını düşünen Arif Efendi onu dükkânına alır. Bu dükkânda elektrikli aletler bulunmakta, bu aletlerin tamiri de yapılmaktadır. Arif Efendi, Selim'e çok güvenir, ona dükkânın bütün işlerini emanet eder. Dürüst, çalışkan bir çocuk olan Selim, kısa sürede o çevrede tanınır ve sevilir. Bu arada eniştesi Nail, borçları yüzünden çıkan kavgada adam yaralamaktan hapse atılır. Kendisine karşı hep kötü davranmış olan bu adamı hapiste ziyaret eden Selim, eli boş da gitmemiş, eniştesine sigara, yiyecek ve bir miktar da para götürmüştür. Nail'de yavaş yavaş değişmeler olmaktadır. Bağırıp çağırmayı devam ettirse de kalbi yumuşamaya başlamıştır. Teyzesiyle baş başa kalan Selim, teyzesi hastalanınca hem çalışmak hem de ev işlerini yapmak zorunda kalır. Hangi işe koşturacağını bilemeyen Selim, Adnan'ı da ihmal etmez. Çünkü Adnan üzerindeki sıkıntıyı Selim sayesinde atmaktadır. Selim bir gün Adnan'ı çalıştığı dükkâna götürür. Kendi hayatını kazanmaya başlamış olan Selim, artık etrafındaki yardıma muhtaç çocuklara yardım etmektedir. Ailesi iflas edince okulu bırakıp, çalışmak zorunda kalan Sevim'le arkadaş olur. Arif Efendi dükkânı satar. Selim'in yeni patronu iftiracı bir adamdır. Selim işten ayrılır. Bir müddet sokak sokak gezerek, elektrikli alet tamiri yapar ve bu şekilde para kazanır. Tutumlu bir çocuk olan Selim, çalıştığı sürece para da biriktirmiş, bu paraları bankaya yatırmıştır. Bu arada Selim, bir mühendisle

tanışır. Mühendisin büyük bir fabrikası vardır. Mühendisin iş teklifini kabul eden Selim, bu fabrikada çalışmaya başlar. Arkadaşı Sevim'e de burada bir iş ayarlar. Adnan tedavi olmak için Almanya'ya gitmiştir. Nail de hapisten çıkar. İçkiyi bırakmış olan Nail, balığa çıkanlara yardım ederek para kazanmaktadır. Zamanla Nail'in çevresindekilerin Nail hakkındaki menfi düşünceleri değişir. Beş yıl sonra, Selim bir dükkân sahibi olur. Hemen yanındaki dükkân da Sevim'indir. Adnan iyileşmiştir, üniversiteyi okumaktadır. Nail çok sevilen bir, kaptan olmuştur. Selim'in yardım ettiği arkadaşlarından biri olan Hüseyin'in bir taksisi vardır, iyi para kazanmaktadır. Değişmeyen bir tek kişidir. O da boş bir arsada değnekleri yontan ve süsleyen Rıza'dır. Adnan'ın babası bir akşam yemeği tertip eder. Kerim Bey misafirlerine çeşitli hediyeler verir. Selim'e de yıllar önce elinden alarak yenisini hediye ettiği kırık kalemi verir.

Romanda çalışkanlık, eğitim, sabır, tutumluluk, sevgi gibi kavramlar öne çıkar. Roman okuyucusuna, engelli bir çocuğa nasıl davranılması gerektiğini öğretebilir. Roman engelli bir çocuğun ruh halini yansıtmaya çalışır. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

50. YUVADAN UZAK¹

Başlarken, Toraman, Okul Kaçkını gibi bölümlerden oluşan romanda; sorumsuz olduğu için ailesi tarafından kendisine bir oyun oynanan Toraman'la, evlatlarından bir hayır görememiş Selim Baba'nın bir mahzende buluşmaları, bundan sonraki hayat mücadeleleri ve tekrar ailelerine kavuşmaları anlatılıyor.

Ana hatlarıyla vak'a: Selim Baba, bir medreseden arta kalan mahzene sığınmış, orada yaşamaya çalışmaktadır. Mahzenin önünde bir de bahçesi vardır. Çocuklar Selim Baba'yı çok sevmekte, park olarak da kullanılan, mahzenin önündeki

¹ İstanbul: Nehir Yayınları, 1996, 1. baskı, 147s.

bahçede oynamaktadırlar. Bir gün, çocukların arasına Toraman adında bir çocuk karışır. Gözü yaşlı, mahzun bir çocuk olan Toraman, Selim Baba'nın parkına gelir. Selim Baba, ona yemek verir, derdini sorar ve onu dinler. Bir kahvecinin yanında çalışırken kaza ile fincanları kırmış, bu yüzden dayak yemiştir ve oradan kaçmıştır. Babası zengin bir tüccarken, parasını batırmış ve fakir düşmüşlerdir. Ailesi Toraman'ı İstanbul'da bir işe koyarak kendileri Bursa'ya gitmişlerdir. Selim Baba Toraman'ı sever, ikisi iyi anlaşır. Toraman kendisine sahip çıkan Selim Baba'ya elinden gelen yardımı yapar. Selim Baba, Toraman'ı evlat edinir. Ayrıca Selim Baba, Toraman'a iş bir marangozun yanında iş bulur. Toraman, çok becerikli ve çalışkan bir çocuktur. Toraman, yarım bıraktığı okuluna da devam eder. Ancak okuldaki eski arkadaşları onu rahat bırakmaz. Çünkü geçmişte zengin olan ve arkadaşlarına para yediren, okulu asıp onlarla birlikte gezmelere, sandal sefalarına giden Toraman, şimdi hem kılık olarak değişmiş hem de çalışkan bir öğrenci olmuştur. Arkadaşları bu yüzden Toraman'a hep düşmanlık ederler. Toraman sabırlı bir çocuktur; çalışmasının karşılığını da sınıfı birincilikle geçerek alır. Toraman hem okula gitmiş hem de marangoz ustasının yanında çalışmıştır. Toraman, bu tempoyla liseyi de birincilikle bitirir. Hayat güzel bir şekilde akarken, acılar da ortaya çıkar. Selim Baba, dertlidir, gizli gizli ağlamaktadır. Toraman adamcağızın derdini öğrenir. Çok varlıklı bir kişi olan, Kurmay Albay Ahmet Selim, evlatlarına bakarken, onların hayırsızlığını görmüş, bunu gururuna yedirememiş ve evden ayrılarak bir sandalcı ile anlaşmış kaybolmasına, kendisini denize attı ve öldü süsü vermiştir. Selim Baba, uzunca bir zamandır evlatlarından ayırdır ve torununu çok özlemiştir. Toraman, Selim Baba'ya belli etmeden bazı araştırmalar yapar ve Selim Baba'nın ailesini bulur. Selim Baba, Toraman'ın kendisinden izinsiz gizli işler çevirmesine kızar ama sonra olayların bu şekilde gelişmesinden memnun olur. Selim Baba, bir gece Toraman'a mahzeni kazdırır. Mahzenden bir testi çıkar. Testinin içinde bin altın vardır. Bu altınlar Selim Baba'nındır. Toraman Selim Baba'nın ailesi hakkındaki araştırmalarına devam eder ve aile bireylerinin fakir düştüklerini ve çok zor durumda olduklarını öğrenir. Selim Baba Toraman'la birlikte, altınları satıp bir ev almayı kararlaştırır. Selim Baba ile Toraman, Fatih semtinde, sekiz odalı büyükçe bir evi uygun paraya alırlar. Zor durumdaki aile fertlerine birer birer ulaşılır ve ev yavaş yavaş dolar. Selim Baba mutludur. Bir gün Toraman, mahzenin kapısında anne ve

babasını görür. Toraman şaşırır. Çünkü annesi ve babası zenginlik zamanlarındaki gibi giyinmişlerdir. Babasının Toraman'a söyleyeceği çok önemli bir şey vardır. Ailesi Toraman'a bir oyun oynamıştır. Derslerine çalışmayan, sorumluluklarını bilmeyen Toraman'a iyi bir ders vermek ve onu olgunlaştırmak için tertip edilen oyuna göre iflas edilmiş ve güya Bursa'ya gidilmiştir. Toraman ailesine, Selim Baba'dan ayrılamayacağını söyler, bu yüzden hep beraber Fatih'teki eve giderler. Selim Baba'nın çıkışından sonra mahzene hemen yeni bir aile yerleşir. Mahalle sakinleri şaşırırlar, çok sevdikleri Selim Baba'nın gidişine üzülmürler. Fatih'teki eve yavaş yavaş yerleşen aile sakinleri bu evi onlara kimin aldığını, bu iyiliği kimden gördüklerini bilmemektedirler. Bu işleri ayarlayan Toraman olmuştur. Fatih'teki konakta bir öyle yemeğinde Selim Baba, herkese gerçeği açıklar.

Kemalettin Tuğcu bu romanı beklenmedik bir şekilde sonlandırmıştır. Bu ilginç bir sonudur. Toraman'ın gerçekten fakir düştüğüne, hem çalışıp hem okumak zorunda olduğuna inanan okuyucu için bütün bunların, anne ve babasının Toraman'a oynadığı bir oyun olduğunu öğrenmek, ilginçtir.

Romanda sabır, çalışkanlık, yardımlaşma, sevgi, eğitim gibi değerler ön plandadır. Romanın beklenmedik bir sonu vardır. Roman çocukların ilgisini çekebilir. Romanda çocuğun, hayatın zorluklarıyla karşılaştırılarak eğitilmesi dikkat çeker. Romanın olumsuz bir yönü yoktur. Akıcı bir anlatım ve sağlam bir dille yazıldığından Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

Yazar, romanlarında genel olarak sevgi, yardımlaşma, çalışkanlık, sabır, eğitim, tutumluluk gibi değerleri ağırlıklı olarak işlemiştir. Bu romanlarda ortak bir kurgudan söz edilebilir. İyi durumdaki bir çocuk, kötü duruma düşer; çevresindekilerin de yardımıyla durumunu düzeltir; kendisi de çevresine faydalı olur. Yazarın romanlarındaki idealist, ahlâklı, dürüst, çalışkan, yardımsever çocuk kahramanlar çocuk okuyucu için iyi bir model teşkil edebilir. Yazar, romanlarında akıcı bir anlatım ve sağlam bir dil kullanmıştır. Yazar bu üslubu sayesinde kolay okunmuş, çocukları kitap okumaya sevk etmiştir. Bu bakımdan Kemalettin Tuğcu'nun romanları Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.

3. 2. ROMANLARIN TEMATİK OLARAK İNCELENMESİ

Kemalettin Tuğcu, romanlarında, sevgi, merhamet, yardımlaşma, çalışarak kazanma, tutumluluk, sevgi... gibi konuları duygusal ve etkileyici bir anlatımla işlemiştir. Hayalinde kurduğu köyde geçen romanlarında ise, köylünün kalkınması, kalkınmada eğitimin önemi, modernleşme ile kadınların hayatında meydana gelen değişiklikler öne çıkmaktadır.

3. 2. 1. YARDIMLAŞMA

Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında yardımlaşma insanlar arasında sevgiyi artıran, dostluk bağlarını kuvvetlendiren bir unsur olarak karşımıza çıkar. Aile bireyleri arasındaki yardımlaşmanın dışında, yazarın romanlarında kahramanlar, hiç tanımadıkları insanlara da yardım ederek toplumsal birliği sağlamada üzerlerine düşen görevi yapmış olurlar.

Yazarın romanlarında, aile bireyleri arasındaki dayanışma son derece kuvvetlidir. *Babam ve Ben* romanındaki Orhan Bey'in hali vakti yerindedir, zor durumdaki kız kardeşine sahip çıkar. “Daireyi kızın adına satın aldım. Sonra, evi döşemeleri için, ayrıca kızın kıyafetini yoluna koymaları için para verdim. Epeyce yekûn tutan bir parayı da bankaya yatırdım.”¹

“Sensiz boğazımdan geçmedi”, sözü tam anlamıyla bir sevgiyi ve paylaşmayı ifade etmektedir. Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında, bu söz daha yoğun bir anlam kazanmaktadır. Merhamet etmeyi öğrenen, vicdan sahibi olan, Kemalettin Tuğcu'nun çocuk kahramanları, yardımlaşarak ve bir dilim ekmeklerini paylaşarak mutlu olurlar.

¹ Kemalettin Tuğcu, *Babam ve Ben*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.38

Aile bireyleri arasındaki yardımlaşma, hem ailenin dağılmasını önleyecek, hem de zor günlerden birlikte kurtulup, refaha erilecektir. Ev içindeki görev dağılımında, kız erkek ayrımı olmayıp, herkes bir işin ucundan tutmaktadır.

“Liseden dönen Canan, annesinin hazırladığı dikişlerin başına geçiyor, bazen ders kitabını yanına koyarak, arada bir göz atıyordu. Çoğu zaman, derin bir sessizlik içinde çalışıyorlardı. Can, ev işlerinden bir kısmını üzerine almakla onlara yardımcı oluyordu.”¹

Yazar, çocuğa sorumluluk yüklemek konusunda cinsiyet ayrımı yapmaz. Erkek kahramanlar da yemek yapar, bulaşık yıkar. Hayata dört elle sarılan aile bireylerini, fedakârlık ve yardımlaşma birbirlerine bağlar. Yazarın bu tavrı, eğitim açısından önemlidir. Kız çocukların daha disiplinli, daha çalışkan olmalarına karşılık, erkek çocukların çalışmak istemeyip hoşuna giden şeyleri yapmak istemeleri günümüzde ailelerin karşılaştıkları sorunlardan biridir. Bu sorunun kaynağı ise, erkek çocuklarına sorumluluk yüklememektir. Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında, kızlar da, erkekler de sorumluluklarının bilincindedirler.

Hırsın ve bencilliğin yer almadığı romanlarda, karakterler, kendilerine yetecek kadarına razı olup, gerisini ihtiyacı olanlarla paylaşırlar. *Deniz Kızı* romanındaki Bilge de, tuttuğu balıkların eve yetecek kadarını ayırıp, gerisini komşulara dağıtır.

Kemalettin Tuğcu romanlarında, darda kalana el uzatan biri mutlaka çıkar. Çalışmak, bir iş sahibi olmak önemlidir. İş arayan birine, iş buluvermek, o kişiye yapılacak en büyük iyiliktir.

Düşmanlık, kin, nefret nedir bilmeyen roman kahramanları, yardımlaşma konusunda öyle ileri giderler ki, rakibi durumdakilere bile yardım ederler. *Cambazın Kızı*’nda Sevim, rakibi konumundaki köylü kızına yardım eder.

¹ Kemalettin Tuğcu, *Yetimler Güzeli*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.47

“Sevim, bu köylü kızın yetişmesi için çok çalıştı. Ona, elektrikli araçların nasıl kullanılacağını, nasıl ütü yapılacağını, çamaşır makinesini nasıl kullanacağını ayrı ayrı gösterdi.”¹

Kapıya geleni, boş çevirmemek, günümüzde istismar edilse de, toplumumuzda mühim bir yardımlaşma örneğidir. “Kapıma gelen bir garip çocuğu da boş çevirecek değilim.”²

Okuyan çocuklar birbirlerine yardım ederler. “Ahmet, bir iki saat, yukarıda kalıyor, ilkokulun son sınıfında olan bir kızın derslerini kavramasına yardım ediyordu. Ahmet’in yardımıyla, bu kızcağız hem hesap, hem tarih dersini düzeltmişti.”³

Dilenci Baba romanındaki şu satırlar, çocuğa, paylaşmanın güzelliğini kavratması bakımından mühimdir.

“Arabasının atlarını dinlendirirken, kendisi de çeşmenin başına oturdu. Arabada, bir bakraç içinde börek varmış, onu aldı. Bana da büyükçe bir parça verdi. Açtım, yedim. O yoluna gitti, ben de yoluma gittim.”⁴

Dilenci Baba romanında geçen, “Hemen her insan, başkalarına yardımı sever. Ama onların içinde yaşayan bu duyguyu bulup, kurcalamak lazım.”⁵ Ve “Dünyada iyilik yapmak kadar güzel bir şey var mı?”⁶cümleleri, yazarın insan hakkındaki düşüncesini ortaya koymaktadır. Kemalettin Tuğcu’ya göre insan, doğuştan iyidir ve yardım etmeyi sever.

¹ Kemalettin Tuğcu, *Cambazın Kızı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.47

² Kemalettin Tuğcu, *Şeytan Çocuk*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.22

³ Kemalettin Tuğcu, a.g.e., s.50

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Dilenci Baba*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.36

⁵ Kemalettin Tuğcu, *Dilenci Baba*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.41

⁶ Kemalettin Tuğcu, a.g.e., s.59

Köyde Unutulanlar romanındaki Fevzi Bey’in şu sözü, yardımlaşmanın, yardım eden açısından da, ne kadar önemli olduğunu ve kişiye mutluluk verdiğini vurgular.

“Biz de bu memleketin evlâtlarıyız. Ara sıra, sıkıntıda kalan vatandaşlarımıza, ufak tefek yardımlarda bulunursak yüreğimiz ferahlar.”¹

“Açsak açsın, toksak tok.” Sözü, samimiyeti ve canı gönülden kabullenmeyi ifade eden bir sözdür. *Küçük Erkek* romanında, Hürmüz Hanım, evlerinde kalacak olan Coşkun’u şu sözlerle teselli eder:

“Sıkılma oğlum, dedi. Bir selâmete çıkıncaya kadar burada kalırsın. Biz aç, sen de aç, biz tok sen de tok.”²

Benim Annem romanındaki, “Üniversiteye giriniz. Ben hiçbir karşılık beklemeden de size, tahsiliniz boyunca yardım ederim.”³ Sözü, hem eğitime verilen önemi hem de, yardımın karşılıksız yapıldığını ortaya koymaktadır.

3. 2. 2. ÇALIŞARAK KAZANMA

Kemalettin Tuğcu, romanlarında, çalışkan olmayı, çalışarak kazanmayı teşvik eder. Yazarın romanlarında çocuklar, hem okula gidip hem çalışırlar.

“Gülçin, Pazar günü için yemekleri, önceden hazırladı. Yalnız kızartmaları pazara bıraktı. Evi, bir tek toz parçası kalmayıncaya kadar temizledi. Bu arada imtihanlara da girip çıkıyordu. Artık, okul hayatının da sonuna gelmişti.”⁴

¹ Kemalettin Tuğcu, *Köyde Unutulanlar*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.45

² Kemalettin Tuğcu, *Küçük Erkek*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.15

³ Kemalettin Tuğcu, *Benim Annem*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.63

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Bir Garip Kızcağz*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.75

“Ben erkenden kalkıyor, kahvaltıyı hazırlıyor, gerekirse, çarşıdan Besime Teyze’nin istediklerini alıyor, sonra elini öpüp okula gidiyordum.”¹

Tembellik nedir bilmeyen roman kahramanları için çalışmak, mutluluk ve sağlık kaynağıdır.

“Yoruldukları halde sağlıkları daha bir düzgündü. Yiyip içiyorlardı. Kazanıyorlardı.”²

“Üç yıldan fazla süren ağır bir çalışma Engin’e yaramış olmalıydı ki, güçlü kuvvetli bir erkek durumuna gelmişti.”³

Yazar, romanlarında, insanların arı gibi çalıştıkları, çalışmaktan gurur ve mutluluk duydukları bir dünya kurar.

“Mahallede oturanların erkeklerinin çoğu fabrika işçisiydi. Hep tek katlı ve birbirine benzeyen evlerdeki kadınların gençleri, kapalı çarşıya gider, oradan iş alır, bohça veya bavullarla getirir, evde bunları yapar, sonra yine toptancılara veya konfeksiyonculara götürürlerdi.”⁴

Çocuk okurlarının, olumlu karakter özelliklerine sahip olmalarını isteyen yazar, hedef kitlesi olan çocuklara, emek vererek kazanmanın önemini kavratmaya çalışır. Çocukları çalışmaya, yüksek tahsile teşvik eder.

“...miras yoluyla veya bağış, ya da yardım yoluyla alınan para insanın kendi kazancı değildir. Senin bana en büyük yardımın, yüksek tahsilimi yapıncaya kadar bana bakmak olabilir. Ben bir fakülteden diploma alınca, nasıl olsa hayatımı kazanırım.”⁵

¹ Kemalettin Tuğcu, *Kız Evlât*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.35

² Kemalettin Tuğcu, *Küçük Erkek*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.66

³ Kemalettin Tuğcu, *Denizlerin Esiri*, İstanbul: Servet Basım Yayın, 1992, s.53

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Küçük Bey*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.8

⁵ Kemalettin Tuğcu, *Babasızlar*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.55

“İhtiyar adam, beş on tavuk almış, onların yumurtasını, bir de bahçeye ektiği naneleri, maydanozları kasabaya yollayıp sattırıyormuş; yine de kimseye el açmıyor.”¹

Bir zanaat sahibi olmanın altın bilezik sahibi olmaya benzetildiği *Altın Bilezik* romanında, Ali Usta Ahmet’e şunları söyler:

“Ben bu zanaati çok severim, Ahmet. Bak, birkaç kuruşum var. Kızım, torunlarım var. Fakat bir türlü bu hayatı bırakıp, onların yanına gidemiyorum. Bu zanaatin tadına doyum yoktur.”²

Çalışanın kazanacağı, çalışana Allah’ın da yardım edeceği vurgulanır. Bazı çocuklar, evlerinde yardımcıları olduğu halde, kendi işlerini kendileri yaparlar.

“Kendi elbise ve çamaşırlarımın ütüsünü kendim yapıyordum. Lala Bey, odasından çıkıp mutfığa gelince, sofrayı kurulmuş, salatayı yapılmış, yemek masasının süslenmiş olduğunu görüyordu.”³

Yazar, köyü anlattığı romanlarında, köylüleri çalışmaya, her şeyi devletten beklememeğe teşvik eder.

“Bütün masrafı biz üstümüze alacağız. Harman için köye dönen delikanlılar çok olur. Beş altı posta, işe başlasak, dağdan köye kadar bir ark, bir haftada açılır. Şu okula, şu köy meydanına birer çeşme yaparız. Her ev suya kavuşur, köy yeşillenir; kavaklar dikeriz, çınarlar yetiştiririz.”⁴

Çalışmak, hayatı devam ettiren bir aştır.

¹ Kemalettin Tuğcu, *Köyde Unutulanlar*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.24

² Kemalettin Tuğcu, *Altın Bilezik*, İstanbul: Nehir Yayınları, 1996, s.43

³ Kemalettin Tuğcu, *Babam ve Ben*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.40

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Dağdaki Yabancı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.16

“Ben eve kapandığım zaman ölürüm, dedi. Her sabah yeni bir gayretle işe gitmek beni yaşıyor.”¹

3. 2. 3. TUTUMLULUK

Kemalettin Tuğcu’nun roman kahramanları, hayatın zor şartlarında sabırla çalışarak, bir de tutumlu olarak refaha ererler. Yazar, romanlarında çocukları tutumlu olmaya özendirir.

Bekir’in Arabası romanında, “İnsan eline para geçmişken saklamasını, biriktirmesini bilmeli. Yarın artık, para gelmeyebilir.”² Diyen Bekir, “Şoförlükten kazandığı ve yemediği, israf etmediği bir iki milyonu ona katarak, şehirde bir apartmanın zemin katını...”³ alır.

Güzel Bir Gün romanında, Selim, yeni bir kalem alacak parası olmadığı için, eskiyen, tahtası ikiye ayrılmış kurşun kalemini birleştirip, üzerini tire ile sımsıkı sararak kullanmaya devam eder. Arkadaşı Adnan’ın babası, Selim’deki bu kalemi alır ve ona yenisini hediye eder. Yıllar sonra bu kalem, Selim’e bir akşam yemeğinde, eski günlerini hatırlatması için geri verilecektir. Selim, çalışarak, tutumlu olarak, sabrederek zorlukların üstesinden gelmiştir.

Romanlarda kız çocukları da tutumludur. *Bir Garip Kızcağz* romanında İnci, Cemal’e: “...sen askere gideceksin, sonra ileride elimizde para bulunması da gerekecek. Şimdiden biraz tutumlu davranalım.”⁴ Der.

“Köyde birkaç kişide saat vardı. O da bir saat almaya özeniyordu. Ama iyi bir saat için, dört yüz lira istemişler, Aliş parasız kalmamak için şimdilik, saat almayı bir yana bırakmıştı.”¹

¹ Kemalettin Tuğcu, *Babam ve Ben*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.32

² Kemalettin Tuğcu, *Bekir’in Arabası*, İstanbul: Servet Basım Yayın, 1992, 31

³ Kemalettin Tuğcu, a.g.e., s.22

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Bir Garip Kızcağz*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.71

Romanlarda, şükretmesini bilen tutumlu çocukların halleri, yemek seçen çocuklara mesaj mahiyetindedir.

“Erol, her akşam onun yemek kabını alarak bulaşık yıkamaya gidiyor, dönüşte lokantadaki artık yemekleri, bu kaba dolduruyor; üstelik temiz, artık ekmek dilimlerini de toplayıp getiriyordu.”²

Kemalettin Tuğcu, romanlarında çocukları para harcamaya teşvik etmez. Parayı biriktirmeğe, gelecek günlerde doğabilecek ihtiyaçlar için saklamaya özendirir. Para, yardıma ihtiyacı olanlar için harcanır fikri hâkimdir.

Tasarruf etmeyi öğreten yazarın, çocuk kahramanları, paranın kıymetini bilen, nasıl kazanıldığına vakıf olmuş, bu yüzden para kazanana saygı duyan çocuklardır.

“Köydeki gibi yamalı ceket ve pantolonla da gezmiyordum. Hele, kış bastırınca, kalın paltom ve kasketim, ayakkabılarımla zengin çocuklarına dönmüştüm. Yalnız, bana bol bol para vermiş olan babamın, bu parayı kazanmak için toprakla boğuştuğunu, güneşin harı altında bir meşe ağacı bedeni gibi katılaşp kavrulduğunu düşünüyordum.”³

Bu Çocuk Kimin romanındaki şu cümleler, mal mülk sahibi olmak isteyen insanın ne yapması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

“Babam Ahmet, yumuşak başlı, uyanık bir köylü idi. Askerliğini İstanbul’da yapmış, anamı da o sırada İstanbul’a aldırması, büyük bir eve hizmetçi olarak yerleştirmiş, dedemle ninem ölünceye kadar orada kalmışlar; biri bahçıvanlıktan, biri hizmetçilikten aldıkları aylığı öylece saklamışlar, köye paralı

¹ Kemalettin Tuğcu, *Yetim Ali*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.48

² Kemalettin Tuğcu, *Küçük Sersemi*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.47

³ Kemalettin Tuğcu, *Bu Çocuk Kimin?*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.25

paralı ve kucaklarında ben olduğum halde dönmüşler; tarla, hayvan alıp evi de onarmışlar, babam rençperken tarla sahibi Ahmet Efendi olmuş.”¹

Burada köylüyü, ülkenin kalkınmasında temel olarak görme fikri vardır. Yazar, Ahmet’le eşini İstanbul’da bırakmayıp köye gönderiyor. Yazar bu tavrıyla üretime katılmayı teşvik etmektedir. Bugün, büyük şehirlerde çalışıp, emekli olduktan sonra köyüne dönen ancak, tarım olsun hayvancılık olsun, imkânları varken, hiçbir şekilde üretime katılmayan insanlar vardır. Burada ayrıca, köyden kente göçün yoğun olarak yaşandığı yıllarda, Anadolu’dan gelenlerin hizmetçilik ya da bahçıvanlık gibi işlerde çalıştıklarını görüyoruz. Köşe dönmeyi değil de çalışarak kazanmayı ve çalışarak yükselmeyi öğreten yazarın, Ahmet’le eşini köye göndermesinin bir sebebi daha vardır. Ahmet, zengin bir ailenin çocuğu değildir. Rençper Ahmet’in yükselmesi, toplumda bir yer edinmesi için gereken şey de çalışıp para biriktirmesidir. Ahmet çalışmış, kazancını israf etmeyip para biriktirmiş, köyüne eşi ve çocuğuyla birlikte dönmüş, biriktirdiği parayla tarla almıştır. O artık Ahmet Efendi olmuştur. Yazar bu romanda ağalık sistemine de böylelikle değinir. Ağalığın olduğu köylerde, tarla sahibi olmak, büyük bir değer olarak karşımıza çıkar.

Ayağını yorganına göre uzatan, günümüzün tabiri ile kemer sıkkan insanların, bundan mutluluk duyması, gocunmaması, suçlayacak birilerini aramaması, hayata ve insanlara düşmanlığının bulunmaması millî birlik ve beraberlik açısından son derece önemlidir. Kemalettin Tuğcu, Çanakkale Savaşı ile ilgili anılarında, Çanakkale’nin bir kısmı cehennem gibi iken, bazı köylerde insanların günlük hayatlarına devam ettiklerini, sanki hiç savaş yokmuş gibi davrandıklarını ifade etmiştir. Şimdi olduğu gibi, o günlerde de, halkın nabzını yansıtıyorum diye moral bozan bir medya olsaydı, milletin moral olarak çöküşüyle savaşın baştan kaybedilmesine neden olunacaktı.

“...her istenilen şey alınmıyor, tatlı sık sık yapılmıyor, manavlarda satılan yiyecekler ancak ucuzladıktan sonra eve geliyordu. Bazen eniştem, elinde file ile Pazar yerlerini dolaşır, en çok akşama doğru, artık dayanamayacak ve

¹ Kemalettin Tuğcu, *Bu Çocuk Kimin?*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.6

çürüyecek, taşımaya değmeyecek olan yemişleri alır, onları sevinerek eve getirirdi.”¹

Yazar, tasarruf konusunda, parayı yastık altına atmayı değil, bankaya yatırmayı öne çıkarır. Şüphesiz ki bu ülke ekonomisi için de önemlidir.

“Annem, aldığı bütün parayı saklamıştı. Bankada altmış bin liramız olmuştu.”²

“Bu böyle iki yıl devam etti. Bankada yüz elli bin lira birikti. Yine her ay bu para artıyordu.”³

3. 2. 4. DİN

Dinî değerler, ibadet, Allah’la ilgili sözler, dualar, Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında önemli bir yer tutmaktadır.

Romanlarda, Allah inancı, zor durumda kalana Allah’ın yardım edeceği, yapılan iyiliğin Allah tarafından ödüllendirileceği gibi fikirler işlenmiştir.

“Siz bana el uzatmazsanız Allah uzatır.”⁴

Yazar, dinî bilgileri öğrenmek gerektiğini ifade eder.”Küçük Bey, kadın ve erkek arasındaki münasebetleri, aile geçimsizliklerini öğrenmekle kalmayacak elbette, dedi. Müslüman olduğuna göre, ibadeti de bilmeli.”⁵

¹ Kemalettin Tuğcu, *Küçük Hanım*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.11

² Kemalettin Tuğcu, *Köyde Unutulanlar*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.46

³ Kemalettin Tuğcu, *Süt Kardeşler*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.33

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Küçük Gazeteci*, İstanbul: Nehir Yayınları, 1996, s.41

⁵ Kemalettin Tuğcu, *Babam ve Ben*, İstanbul: Damla Yayınları, İst., 2002, s.25

Çevresini çok iyi gözlemleyen bir yazar olan Kemalettin Tuğcu, *Kuklacı* romanında, Recai Bey’e tabiatı temaşa ettirir ve onu güzellikten yola çıkararak gerçeğin bilgisine, Allah’a ulaştırır.

“Recai Bey, gökyüzünü, bulutları seyreder. Ulu bir çınar ağacına saatlerce bakar, düşünür... Akan dereleri, kırlardaki çiçekleri seyreder, bir kır çiçeğini koparmadan, rengini, biçimini uzun uzun inceler. Allah’ın büyük gücünü ve sanatını düşünür.”¹

Ölümün hayattaki en büyük gerçek olduğunu, hayatın ölümden sonra da devam ettiğini ifade eder. “Ama dünyanın işi böyledir. Doğduğumuz gün ölüme mahkûm olmuşuzdur. Bu dünyanın bir de ahreti var.”²

Allah’a iman etmek, şükretmek, zor durumdaki insanlar için moral kaynağı olmakta, aynı zamanda insana dayanma gücü vermektedir.

“Allah, herkesin kismetini veriyor. İnsan hiç, aç kalmıyor.”³ “Allah, herkesin kismetini verir. Kimseyi aç açıkta koymaz.”⁴

Çocuğa dinî bilgileri, dinî hayatı kavratmada yazarın romanları, önemlidir. Kemalettin Tuğcu, çocukların karşısına, “tabiat ana” gibi bir kavramla çıkmaz. İlahî düzeni kavratmaya çalışır.

3. 2. 5. SEVGİ

Kemalettin Tuğcu, romanlarında, insana, hayvana, tabiata karşı sevgi duymayı öğretir. Yazarın çocuk kahramanları, kendinden büyüklere saygı duyan, onlara hizmet etmekten zevk duyan çocuklardır.

¹ Kemalettin Tuğcu, *Kuklacı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.64-65

² Kemalettin Tuğcu, *Deniz Kızı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.57

³ Kemalettin Tuğcu, *Küçük Sersemi*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.25

⁴ Kemalettin Tuğcu, a.g.e., s.59

“Eğer yakışksız bir davranışım olursa, beni siz uyarınız, büyüğümünüz, her şeyi daha iyi görürsünüz.”¹

“Son günlerde ona, böyle koltukta otururken yemek yedirmeye başlamıştım. Daha rahat yutuyordu. Yemekten sonra, ağzını dikkatle siliyordum. Çoğu zaman, başını göğsüme çeker biraz sıkardım onu... Bunlar benim hayatımın önemsiz görünen, ama benim için değeri büyük olan anılarıydı.”²

Aile büyüklerinin hatırasına saygı duyulması gerektiğini, onların ölümden sonra da hatırlanacaklarını işler:

“Evimizde, aileden kalma birtakım resimler vardı. Bunların içinde Handan Hanım’ı göremedim. Yalnız, başı örtülü, güler yüzlü, gözlüklü ihtiyar bir kadının resmi vardı ki, babam bu resmi büyüttürmüş ve çerçeveleterek salonda bir yere asmıştı.”³

Yazar, romanlarında güçlü aile bağlarını ve baba evine duyulan sevgiyi işler:

“Baba evi bir vatandır kızım, yurtluktur. Baba evi kuşaktan kuşağa kalır. Onun her yeni sahibi, o evi yaşatmaya çalışır. Göçen damını onarır, duvarını, taşlarını yerine koyar, ocağını temizler, babasının oturduğu yere oturur, dedesinin çağından kalma orağı eline alıp bir zaman seyreder. Düşünür ki, kendi oğlu veya kızı da, bir gün bu evde, kendisinin yaşadığını düşünecek, ‘Benim de bir babam vardı, sağlığında şurada otururdu.’ diyecek.”⁴

“Babam, bazen sokaktan eve bakar:

Eee, derdi sen de ihtiyarladın artık. Sen dedemden kalma bir yuvasın. Babamı da barındırdın, bugüne kadar bizleri de. Şimdi, benden bu kadar, başınızın çaresine bakın, demek istiyorsun.”⁵

¹ Kemalettin Tuğcu, *Kız Evlât*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.28

² Kemalettin Tuğcu, *Küçük Hanım*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.66

³ Kemalettin Tuğcu, *Babam ve Ben*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.13

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Baba Evi*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.36-37

⁵ Kemalettin Tuğcu, *Tanrı Misafiri*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.9

Yazar, etrafına sevgi ile bakmayı, güzellikleri görebilmeyi işler: “Her tarafa sevgi ile bakardım. Sanki benim köşküm, benim havuzum, benim ağaçlarım; ağaçlardaki yemişler, havuzdaki kırmızı balıklar, hatta bir ağızdan ‘takarak, takarak, takarak ‘ diye bağırarak kurbağalar, benim kurbağalarım.”¹

İnsan, iyi de olsa, kötü de olsa insandır. İnsanca muameleye layıktır. Yazar, eserlerinde bu fikri işler:

“Ne kadar kötü olsa yine insandır.”²

Kemalettin Tuğcu, çocuklara, hayvanları sevmeyi, onlara merhamet etmeyi aşılar. Yazarın romanlarında, hayvan sevgisi sıkça işlenen bir konudur. Kemalettin Tuğcu’nun çocuk kahramanları, hayvanlara eziyet etmekten hoşlanan bazı çocuklara adeta ders verir.

“..o zavallı köpeklerin bir şeyler bulabilmek için çöp tenekelerini devirdiklerini, ama sopalarla, taşlarla kovalandıklarını gördüm. Cebimde bir tek ellilik yoktu ki, onlardan birine bir simit alayım da, yemesini seyredeyim.”³

“Ben çiftlikte hayvanlara kötü davranmayı yasaklamıştım, dedi. Böyle bir iş ettiğini görürsem, oğlum olsa çiftlikten çıkartırım. Bana böyle adamın lüzumu yok.”⁴

Kemalettin Tuğcu, *İhtiyar At*’ta bir ata, *Sütannem Nazlı*’da bir ineğe, *Yetim Ali*’de bir sıpaya duyulan sevgiyi anlatır. *Yılanlı Bağ*’da, Fadime, insanlara zararı dokunabilecek bir hayvan dahi olsa, yılanı karşı merhametlidir. “Fadime bir daş vurup öldürmeye kıyamaz. Yılanın da bir canı vardır. Onu da Allah yaratmıştır.”⁵

Hayvanların sevgiye, bir yere bağlanmaya ihtiyaçları olduğunu belirtir:

¹ Kemalettin Tuğcu, *Doğduğum Ev*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.7

² Kemalettin Tuğcu, *Güzel Bir Gün*, İstanbul: Nehir Yayınları, 1996, s.33

³ Kemalettin Tuğcu, *Sokak Köpeği*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.72

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Yetim Ali*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.35

⁵ Kemalettin Tuğcu, *Yılanlı Bağ*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.31

“Sokak köpekleri, bu zavallı yaratıklar, benimsedikleri mahallede sahipsiz, yersiz, kimsesiz yaşarlar. Ama onların da bir kapıya, kendilerini koruyacak insanlara ihtiyaçları vardır. Onların, eğer varsa, sahiplerine olan sevgileri gözlerinin içinde pırıl pırıl yanar.”¹

Yetim Ali romanı, hayatımızı kolaylaştıran hayvanlara, nasıl bakılması gerektiği konusunda güzel bir örnek teşkil eder.

“Mercanın simsiyah tüyleri vardı. Her gün tarandığı, fırçalandığı için pırıl pırıl yanıyordu. İnekle buzağı tımar edilirken, o da fırçalanıyor, sık sık ayak tırnakları yağlanıyordu. Nazlı, sabunlu bir bezle onun ağzının ve burnunun, en çok gözlerinin çevresini siliyordu.”²

Maymunlar Adası romanında, adadan ayrılırken, adanın yüksekçe bir yerine bir kaide dikilir ve üzerine şöyle yazılır:

“Denizci arkadaşlar, adanın tatlı suyundan, lezzetli yemişlerinden istifade ediniz. Fakat burada yaşayan canlı hayvanlara karşı silah kullanmayın. Onlara iyi muamele ediniz.”³

Yazar, vatan sevgisine de değinir:

“Senelerce, senelerce kapkara bir zindanda yaşamak, gün yüzü görmemek kolay mı? Memleketim, bizim masmavi semamız, pamuk pamuk bulutlarımız, çiçeklerimiz, ormanlarımız, yeşilliklerimiz gözlerimde tüterdi. Bazen, rüyamda kendimi memlekette görürdüm.”⁴

¹ Kemalettin Tuğcu, *Sokak Köpeği*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.80

² Kemalettin Tuğcu, *Yetim Ali*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.13

³ Kemalettin Tuğcu, *Maymunlar Adası*, İstanbul: İtimat Kitabevi, 1969, s.74

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Dilenci Baba*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.66

3. 2. 6. SABIR

Kemalettin Tuğcu'nun idealize ettiği çocuk kahramanlar ve onların hayatında önemli yeri olan kişiler, zor durumda hep birlikte sabrederler.

“Bir gün elbette, bir iş sahibi olacağım. O zaman rahat edersin. Ama şimdi, bir şeylere katlanmamız gerek.”¹

“Seher, talihsiz oğlunu dışarıda kucaklar, ona analığından ve şefkatinden başka verecek şey bulamaz, bazen pıtır pıtır yaş dökülürdü gözünden. İsyan edecek hale gelen Mehmet Ali, anasının çektiklerini görerek, dişlerini sıkar, sabretmenin gereğini duyardı.”²

Romanlarda, sabır bir aşamadır, sabrın sonu selamettir fikri işlenir. Sabredenler mutlaka ödüllendirilir.

“Deposundan benzini emen, hatta tekerlek lastiklerine çakı saplayanlar da oluyordu. Bir süre bu insanlarla uğraştıktan sonra, onları yola getirdi.”³

3. 2. 7. MİSAFİRPERVERLİK

Yazarın romanlarında geçen şu cümleler, misafire ne kadar önem verildiğini göstermektedir.

“Olduğu kadar çorba ortaya kondu. Misafir başköşeye oturtuldu.” “Misafir kışmetini de beraber getirir derler..”⁴

Misafire nelerin ikram edileceği, güzel bir şekilde anlatılır.

¹ Kemalettin Tuğcu, *Benim Annem*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.18

² Kemalettin Tuğcu, *Gece Kuşları*, İstanbul: Erdem Yayınları, 2003, s.8

³ Kemalettin Tuğcu, *Bekir'in Arabası*, İstanbul: Servet Basım Yayın, 1992, s.21

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Tanrı Misafiri*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.14-15

“Evin kilerinde kesme hamur, pastırma, sucuk, pestil, bulgur, fasulye, zeytinyağı daima bulunuyordu. Misafir gelirse onlara ayran, çocuklara dut kurusu, ya da cevizli sucuk ikram ediliyordu.”¹

“Yıldız, buzdolabından limonata veya ayran alıp, misafire veya misafirlere birer bardak veriyordu.”²

3. 2. 8. EĞİTİM

Kemalettin Tuğcu’nun kitaplarında eğitim önemli bir yere sahiptir. Okul, çocuk okuyucuya sevdinirir. Bu romanlarda, okula gidemeyen çocuklar okula hasrettir.

Yazar, çalışmak zorunda kaldığı için okula gidemeyen kahramanlarına, kendi kendilerini yetiştirme fırsatını verir. *Güzel Bir Gün* romanında Selim, çalışmak zorunda olduğu için okula gidemez. Arkadaşı Adnan da engelli olduğu için eve mahkûmdur. Bu iki çocuk birbirlerine destek olurlar. Beraberce öğrenip, çalışıp dışarıdan bitirme imtihanlarına girerek, diploma alırlar.

“Yavaş yavaş Türkiye haritasındaki ilçelere kadar ne varsa öğrenmişlerdi. Büyük adamların resimlerinden bir albüm yapıyor, kim olduklarını altına yazıyor, bir de şiir defteri meydana getiriyorlar, bunların üzerinde ortak çalışıyorlardı.” (*Güzel Bir Gün*, s.15-16)

Kitap ve kütüphane kavramları, karşımıza sıkça çıkar.

¹ Kemalettin Tuğcu, *Büyüklerin Günahı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.16

² Kemalettin Tuğcu, *Kuklacı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.26

“Artık ufak tefek paralar kazanmaya başlamıştır. Kitap alır, kendi düzeyinden daha yukarıda olan kitapları okur. Ansiklopedilere merakı vardır. Ayrıca gezi romanları okur.” (*Bekir’in Arabası*, s.32-33)

“Güllü ilkokul tahsilli idi ama Sadık Bey’in verdiği kitapları okumuş ve bilgisi genişlemişti.” (*Satılan Çocuk*, s.57)

“Babam bazı kitaplar almıştı. Onları Emine’ye okutuyordu. Yanlış bir şey okursa onu tekrarlatıyor, bu suretle onu yetiştirmeye çalışıyordu.” (*Benden Sonrakiler*, s.65-66)

“Yanıma biraz kitap almak isterim baba, orada daha rahat çalışabilirim.” (*Baba Evi*, s.39)

“Ayrı bir odam vardı. Ayrı kitaplığım vardı. Bazen okuldan dönerken büyük kütüphanelere uğruyor, ansiklopedi ve lügat niteliğinde olan kitaplardan alıyordum.” (*Kız Evlât*, s.47)

“Küçük Bey derslerine çok dikkat etmekle beraber roman ve şiir merakına da kapılıyordu. Sık sık kitapçılara uğruyor ve zamanın şairlerinin ve yazarlarının eserlerini alıyor, dersten artan vakitlerinde bunları okuyor, beğendiği şiirlerin altlarını çiziyordu.” (*Küçük Bey*, s.22)

“Tahir Kaptan birkaç dil bilirdi. Ayrıca kitap meraklısı bir adam olduğu için bir kütüphanecik tesis etmişti.” (*Maymunlar Adası*, s.19)

“Gebelik artık dışarıdan belli oluyordu. Şehirde çocuk bakımına ait, buldukları kitapları almışlardı.” (*Baba Evi*, s.68)

“Onun küçük, ama güzel, döşeli bir odası vardı. Bir tarafta karyolası, elbise dolabı, karşıda bir masa ve kitaplık. Pencereden denizi görüyordu. Ama çalışırken hep, perdeyi çekiyordu.” (*Şeytan Çocuk*, s.45)

“Benim odamda karyolam, elbise dolabım, kitaplığım, çalışma masam vardı. Bu masada ders çalıştığım gibi oymacılık, başka el işleri de yapardım.” (*Babasızlar*, s.9)

“Süleymaniye Kütüphanesi’ni gezmek ve öğretmenin tavsiye ettiği bir iki kitabı görmek için bir pazar günü Ferit’le buluşup yola koyulmuştuk.” (*Köyde Unutulanlar*, s.60)

Denizlerin Esiri ve *Maymunlar Adası* romanlarında okuyucu, günlük tutmaya özendirilir.

“Engin geçen günleri cep defterinin sayfalarına işaret ediyor, ne yaptıklarını yazıyordu.” (*Denizlerin Esiri*, s.26)

“Cebimdeki hatıra defterime her günkü işlerimizi ve düşüncelerimizi yazıyordum.” (*Maymunlar Adası*, s.67)

Yazarın çocuk kahramanları hem okula gidip hem de bir işte çalışırlar. Buna rağmen dersleri çok iyidir.

“Gece yarısına kadar hem işleri bitirdim, hem de dersleri hazırladım.” (*Küçük Erkek*, s.44)

“Ben öteden beri bir açlığı giderir, birisiyle mücadele eder gibi çalışırdım. Derslerdeki başarımla fazla zeki olduğumdan değil, bu çalışmamdan, âdeta dersleri yenmemden ileri geliyordu. Hiçbir gece bir dersi tamamen öğrendiğime kendi kendimi inandırmadan yatmazdım.” (*Babasızlar*, s.66)

“Çalış, sakın ders biriktirme, her işi gününde yapmalı. Dersler taş yığınınna benzer. Her günün dersi bir taştır. Onu alır götürürsün. Ama üşendin de geri bıraktın

mı üst üste yığılır. Bir de bakarsın günlerce taşısan bitmeyecek kadar yığılmış...”
(*Tanrı Misafiri*, s.25)

“Babam bu işin ustası değildi ama okumuş olduğu için bir şeyin nasıl yapılması gerektiğini biliyordu.” (*Güllü Bahçe*, s.21)

3. 2. 9. MÜZİK

Piyano çalmayı bilen yazarın romanlarında, piyano sıkça karşımıza çıkar.

“Büyük halam, iyi bir tahsil görmüş, kendisine lisan dersi, piyano dersi aldırılmış bir hanım.” (*Doğduğum Ev*, s.8)

“Küçük evde piyanodan başka bütün konfor vardı. Televizyon, radyo, buzdolabı, çamaşır makinesi, çeşitli halılar, mükemmel oda döşemeleri...”(*Süt Kardeşler*, s.51)

Küçük Hanım romanında Bilge, Hilda adındaki yabancı bir kadından, piyano dersleri aldığı için çok mutludur. *Bir Garip Kızcağz* romanında İnci’ye komşuları Binbaşı Adil Bey, ücretsiz müzik dersleri aldırır. Üstelik bir de piyano hediye eder. İnci de çok mutludur. Binbaşının bu iyiliğini hiç unutmaz.

Küçük Çalgıcı romanında Engin ve Derya Karaca, müzikte yetenekli iki kardeştir. Amcaları Cahit Bey, onları konservevare gönderir. Derya bir burs kazanarak, müzik eğitimi için Viyana’ya gider. İki kardeş de, müzikte iyi yerlere gelirler.

Süt kardeşler romanında Gülden, piyano dersleri alır. Bu sayede öz annesini bulur. Annesi Belma Hanım, geçimini sağlamak için piyano dersleri vermektedir. Bu romanda anne ile kızını müzik buluşturur.

Nemika Tuğcu'nun belirttiğine göre, yazarın çocukluğunda, Çengelköy'deki köşkte, kalabalık aile bireyleri bir araya gelip fasıl düzenlerlermiş. Bu fasıllarda Kemalettin Tuğcu, cümbüş çalarmış. Ayrıca yazar, mandolin de çalarmış.

3. 2. 10. YEMEK KÜLTÜRÜ

Kemalettin Tuğcu, yemek yemeğe düşkün, damak zevki gelişmiş bir yazardır. Romanlarında, onun bu özelliğini açıkça görmekteyiz. Bir yemeğin yapılışı, görünüşü, lezzeti ile ilgili tasvirleri iştah kabartacak cinstendir.

“...bir de sahana peynir doğramış, az yağ ile pişirmiş, sonra üstüne bolca su koymuşlardı. Yemek olmadığı zaman bu tükenmezi yaparlardı. Sıcak peynirli su çok ekmek yediriyordu. Çocuklar yemek olsa bile, bazen tükenmez isterlerdi, içine biraz domates doğranırdı.” (*İhtiyar At*, s.18)

“Öğleye nasıl olsa piyaz var. Üzüm de alırım. Bir iki yumurta pişir. Piyazın üstüne koyarız.” (*İhtiyar At*, s.24)

“Masanın üzerinde terbiyeli ve kuşbaşı etli düğün çorbası buram buram tütüyor ve mutfaktan kıvırcık pirzolası, kekik kokuları arasında cızırdıyordu.” (*İçler Acısı*, s.29)

“Anam bu işi iyi bilirdi. Yayıkta çektiği tereyağında, bayat ekmekleri de ufak ufak kızartırdı. Bir tabakla sofraya koyardı. Nar gibi kızarmış bu ekmek taneciklerini, istediğimiz kadar, çorbaya atar, kaşıklardık. Tarhana deyip de geçme. Anacığım onun içerisine koyun kavurması da atardı. Ama kemiksiz tarafından. Bakarsın kaşığına bir lokma da et gelir. Tadına doyamazdım.” (*Bekir'in Arabası*, s.46)

“Pastırmalı yumurtanın çoğunu bana koymuştu. Ekmeğim bittikçe, somundan kesip yanına koydu. Sonra kalktı, dolaptan bir tabak üzüm aldı, masaya getirdi.” (*Hacı Baba*, s.11)

“Orada köfte, piyaz, haşlanmış yumurta ve ekmek vardı.” (*Hacı Baba*, s.33)

“Fasulyenin dumanı çıkıyor, iştah açan bir koku ortalığa yayılıyordu... İhtiyar, iri yumruğunu soğanın üstüne vurarak ezdi. Kabuklarını ayırdı. Sulu sulu içini, tuza batırarak ağzına attı.” (*Küçük Serseri*, s.6)

Meyvelerden üzüm ve ceviz (konusu köyde geçen romanlarında, koz diye telaffuz edilir) sıkça karşımıza çıkmaktadır. Kemalettin Tuğcu, çocuklar için ilave bir öğünden bahseder. Bu öğün, akşam kahvaltısıdır.

3. 3. KEMALETTİN TUĞCU’NUN ROMANLARINDA şAHISLAR KADROSU

3. 3. 1. ÇOCUKLAR

3. 3. 1. 1. Erkek Çocuklar: Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında, idealize edilmiş bir erkek çocuk figürü bulunmaktadır. Bu idealize edilmiş erkek çocuk figürünün belirgin özellikleri vardır. Hayatı tek başına göğüsleme maharetine sahip olan bu erkek çocuklar, ne kadar zor şartlarda bulunursa bulunsunlar, azimle çalışarak ve sabrederek içinde bulundukları zor durumdan kurtulup, düzlüğe çıkarlar. Bu erkek çocukların hepsi, güzel ahlaklı olup, dürüstlükleri, çalışkanlıkları ile kendisini çevresine sevdiren çocuklardır. Bu çocuklar fakirliği mağrur bir şekilde üzerlerinde taşırlar. Aç kalsalar bile el açmayıp, başlarını öne eğip, durumlarına razı olurlar. Bu çocuklar, hem okuyup, hem çalışan zeki ve becerikli çocuklardır.

“Sekiz buçukta ders başlıyor ve saat dörtte çıkılıyordu. Faruk, en devamlı ve çalışkan öğrencilerden biriydi. Okuldan çıkınca, koşarak yazıhaneye gidiyordu.”¹

Hayatı erken yaşta omuzlayan bu çocuklar, oyunu değil çalışmayı düşünen çocuklardır. Erken olgunlaşmış olmalarının sebebi, babanın ölüm ya da başka bir sebeple aileden ayrılması, yahut da anne ve babanın birlikte ölümüdür.

Bu çocuklar, hayata erken atıldıkları için okula gitme fırsatı bulamamaları da, dışarıdan bitirme imtihanlarına girerek, ilkokul diploması alırlar. *Güzel Bir Gün* romanında, Selim annesi babası öldüğü için teyzesinin yanında kalmakta, ailenin geçimine yardımcı olmak için çalışmaktadır. Arkadaşı Adnan da, engelli olduğu için okula gidememektedir. Bu iki çocuk, birbirlerine destek olarak ders çalışırlar, dışarıdan bitirme imtihanlarına girerek, ilkokul diploması alırlar. Burada Kemalettin Tuğcu, okula gitme imkânı bulamamaları bile okuyun, kendi kendinizi yetiştirin şeklinde bir mesaj vermek istemiş olabilir. Yazarın kendisi de engelli olduğu için okula gidememiş ama kendi kendini yetiştirmiştir. Yazarın romanlarda, eğitime çok önem verdiğini görebiliriz.

Yazarın idealize ettiği erkek çocuklar, ailelerinin karşılayamadıkları ihtiyaçlarını kendileri karşılar, üstelik bu çocuklar ailelerinin ihtiyaçlarını da temin ederler. Şüphesiz ki her çocuk, arkadaşları ile oyunlar oynamak, eğlenmek ister. Fakat arabaların camlarını silen, mendil satan, bir tartının başında bekleyen, simit satan, ayakkabı boyayan, herhangi bir işe koşan çocukların da bir dünyası vardır. Kemalettin Tuğcu, bu açıdan toplumumuzun büyük bir gerçeğini dile getirmiştir. Devlet İstatistik Enstitüsü’nün, 1999 yılında yaptığı araştırmaya göre, Türkiye’de 6-14 yaş gurubu arasında çalışan çocuk sayısı 511 bindir. Bugün ülkemizde, yaklaşık 3 milyon 850 bin çocuğun çalıştığı tahmin edilmektedir.² Çalışan çocuğun dünyasında oyuna, eğlenceye ayrılacak zaman oldukça azdır. *Altın Bilezik* romanında Ahmet, çalışma azmi ile çevresindeki büyüklerine örnek olan bir çocuktur. Kazandığı para ile bir oyuncak, ya da bir bisiklet alma derdinde değildir. Parayı zor durumdaki

¹ Kemalettin Tuğcu, *Benim Annem*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.45

² Başak Şengül, “AB Yolunda Zorlu Başlık: Çocuk İşçiler”, www.cnnturk.com.tr, 27 Ocak 2005

ailesine yollar. Ailesi mutlu oldukça, rahatladıkça o, daha bir şevkle çalışmaktadır. İşte bu çocuklar için, aile ve aile saadeti her şeyden önce gelmektedir.

Bu çocuklar, içinde bulundukları duruma rahatça uyabilen, hiçbir zaman uyum sorunu çekmeyen çocuklardır. Anadolu'nun bir köyünden gelseler bile, İstanbul'a rahatça uyum sağlarlar.

Bu çocuklar, diğer çocuklardan hep bir adım öndedir. Aileleri fakir, imkânları kısıtlıdır, üstelik okuldan çıkınca işe giderler. Ama yine de, okulda bu çocuklar, arkadaşlarından daha başarılıdırlar.

“Apartmanda bir de okuma meselesi vardı. Ben, oraya girdik gireli hiçbir sene sınıfta kalmamış, bir okuma problemi çıkartmamıştım. Buna karşılık, yalnız bizim oturduğumuz apartmanda üç erkek öğrenci vardı ki, yaşları benim yaşımdan fazla olduğu halde, onuncu sınıfta bocalayıp duruyorlardı.”¹

Bu çocuklar iyilik yapmayı seven, kendilerine yapılan iyiliği de unutmayan vefakâr çocuklardır.

“Her şeyden önce çok dürüst ve zeki idi. Yaşından beklenemeyecek başarıları vardı. Bu yüzden kendisine iş teklif edenler olmuştu. Ama minnetle bağlı olduğu bir insandan, birkaç yüz lira aylık farkı için ayrılamazdı.”²

Bu çocuklar için para kazanmak önemlidir. Parayı israf etmezler, kazanılan para çoğunlukla bankada saklanır. Kendileri için para harcamayan bu çocuklar parayı iyilik yapmak, ihtiyacı olana yardım etmek için kullanırlar.

3. 3. 1. 2. Kız Çocuklar: Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında idealize edilmiş bir de kız tipi vardır. Bu kızlar, dik başlı, lafını esirgemeyen, hakkını sonuna kadar arayan, haksızlığa tahammülü olmayan, cesur ve zeki kızlardır. Tıpkı erkek

¹ Kemalettin Tuğcu, *Köyde Unutulanlar*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.63

² Kemalettin Tuğcu, *Şeytan Çocuk*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.70

çocuklar gibi kızlar da erken olgunlaşmış, hayatın zorluklarını erkenden üstlenmiş kızlardır. Şu sözler, *Küçük Hanım* romanındaki Bilge'nin sözleridir:

“Ben, yalıya geldim geleli, bir büyük adam hayatı yaşıyorum. Çocukça düşüncelerden uzak kaldım.”¹

Bu kızlar da hem çalışıp hem okurlar. Yetişkin gibi davranan, yetişkin gibi konuşan kızlardır. Hanımefendilikleri ile çevresindekileri kendilerine hayran bırakırlar. Güvenilir, dürüst, akıllı, becerikli kızlardır. Duyarlı çocuklardır. “İnsan tok olduğu, iyi giyindiği, cebinde para olduğu için bunlardan mahrum kalanların karşısında kendisini suçlu ve haksız sayıyor.”²

Kuklacı romanının Yıldız'ı, *Doğduğum Ev* romanının Deniz'i, *Sokak Köpeği* romanının Belma'sı, haklı olduğunu düşündüğü konularda ailesine bile karşı gelebilen kızlardır. Bu tutum eğitim açısından sakıncalıdır. Sözünü sakınmayan, başına buyruk bu kızlar, kız çocuklar için kötü bir model teşkil edebilir.

Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında kız erkek ilişkileri seviyeliidir. Yaşları küçük de olsalar, birbirlerine bey/hanım şeklinde hitap ettikleri de olur. Yazarın bakış açısına göre, küçük erkek çocuklar bey, kız çocukları ise hanımdır. Bu küçük hanımların okuyanları derslerinde başarılıdır.

Yazarın romanlarında düzeyli bir cinsellik kendini belli eder. Böyle romanlar çocuk edebiyatı değil de, ilk gençlik edebiyatı içerisinde değerlendirilmelidir.

Denizlerin Esiri romanında Engin, Sevim'e, “Ne yapayım, seni çok sevdim. Burada kendimizi Âdem ile Havva gibi sanıyorum.”(s.36) der.

“Hoşlanıyorum senden Güllü. Ne güzel bir kızsın.” (*Küçük Bey*, s.32)

¹ Kemalettin Tuğcu, *Küçük Hanım*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.48

² Kemalettin Tuğcu, *Kız Evlât*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.64-65

Babasızlar romanında, Murat, Gülçin’e, “Arkadaşlığımızın ömrümüzün boyunca sürecektir bir anlaşma içinde ikimizi de mutlu bir hayata götürmesi mümkündür.” (s.57) der.

Köyde Unutulanlar romanında Munise Hanım, oğluna, evlenme isteğini şöyle anlatır:

“Bir kadının bir erkekten iyi muamele görmeğe ihtiyacı vardır oğlum. Bu, Allah’ın insanlara verdiği bir duygudur. Ben ne böyle iyi bir muamele gördüm, ne de göreceğim. Benim içimde bir yara açıldı, zamanla kapandı, ama orası daima sızlar ve bana talihsizliği anlatır.” (s.67)

“Şivekâr Hanım, ne için konuşmuş olursa olsun, Nergis, Adil Bey’den hoşlanıyordu ve ilelebet bu aile içinde kalamazdı. Bu nedenle de işte, genç avukata gülücük yapıveriyordu.” (**Kahve Çekirdeği**, s.25)

“Bazen başları birbirine değecek kadar eğiliyorlardı. Ahmet, ilerisini hiç düşünmeden, sıcak bir duygunun kaynadığını seziyordu içinde. Bu süslü, taze ve körpe kız on dördüne basıyordu. Köylerde bu yaşa gelen kızları evlendirirlerdi.” (**Şeytan Çocuk**, s.63)

“Kahveye uğradım, oradan eve geldim. Zehra bacı beni beklemiş. Ben eve gelince, o çekilip kendi evine gidecekti. Delikanlı bir adamla evde yalnız kalamazdı.” (**Köylü Çocuk**, s.49)

“Beni yanına oturtmuştu. Kendimi bıraksam iki çenem birbirine vuracaktı. Öylesine titriyordum. Eli küçük ve bembeyazdı. Kâh başıma dokunuyor, kâh omzumda kalıyordu. Sesi o güne kadar duyduğum insan sesinin en nazlısıydı.” (**Bu Çocuk Kimin**, s.18)

“İnat etme Seher. Bu yaşta insan sınır tanımaz. Gençlik bu. Çocuk on altı yaşına basıyor. Başında kavak yelleri esiyor. Sonra kız hiç sakınmıyor. Geliyor, beraber çalışıyor, en tatlı sesiyle konuşuyor. Çocuk kalkar ümitlenir.” (*Gece Kuşları*, s.42)

3. 3. 2. YETİŞKİNLER

3. 3. 2. 1. Anne: Yazarın çizdiği anne karakterlerinin ortak özelliklerine baktığımızda, yazarın kendi annesini görebiliriz. Romanlardaki anne karakterleri, evlâtları için yaşayan, azimle çalışan, dedikoduya aldırmayan, zorluklara göğüs gerebilen güçlü, iradeli kadınlardır.

“Annem babamdan fazla okumuştur. Daha görgülü bir ailenin kızı idi.”¹

Yetimler Güzeli romanında, Müzeyyen Hanım, terbiyeli, prensip sahibi bir hanımdır. Yüksek rütbeli bir subayın torunu olup, babası da bir doktordur.

Bu tip kadınlar, dikiş dikerek ya da başka bir işte çalışarak ailelerini geçindirmektedirler. Dul olan bu kadınlar, karşılarına çıkan evlilik fırsatlarında da hemen evet diyememekte, bazen de evlâtlarının rahatını düşünerek reddedebilmektedirler. Üstelik bu kadınlar, dedikodu ile de uğraşmak zorunda kalırlar. Buna rağmen bu kadınlar dedikoduya aldırmayan, kendilerini savunabilen kadınlardır. İyiliksever, çevrelerine faydalı olan kadınlardır. Ağırbaşlı ve sabırlı olmaları sayesinde rahat günlere kavuşurlar.

Genç yaşta dul kalan, güzellikleri ve becerikli oluşları ile dikkat çeken bu kadınlar, çocuklarının hep yanında olup, sadece onlar için var olmaktadır.

¹ Kemalettin Tuğcu, *Tanrı Misafiri*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.61

3. 3. 2. 2. Baba: Baba, Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında fazla belirgin bir karakter değildir. Baba bir şekilde evden gider. Bir iş kazasında ya da bir trafik kazasında hayatını kaybeder. Veyahut da bir başka kadına gider. Babasını seven, babası ile iyi anlaşılan çocuğu anlatan roman ancak bir kaç tanedir.

3. 3. 2. 3. Dede/Büyükbaba: Yazarın romanlarında, aile bireyleri tarafından anlaşılmayan, varlıklı bir ihtiyar karakteri çokça işlenir. *Hacıbaba*, *Doğduğum Ev* ve *Kuklacı* romanlarında, evin büyükbabasına çalışıyor diye evlatları darılır.

Emekli olmuş, mal mülk sahibi bu kişiler, kendilerini bir şeylerle meşgul etmek isterler. *Kuklacı* romanında Recai Bey, hem kendisini avutur, hem de çocuklara oyuncaklar yapıp, bazısına bedava verip alabilene de az bir para karşılığında verir.

İyilik yapmayı seven, kendini çocuklara sevdiren bu ihtiyarlar, çocuklara da iyilik yapmaları konusunda nasihatlerde bulunurlar.

3. 3. 2. 4. Köyüne dönen, okumuş, aydın tipi: Daha önce köyünden ayrılmış bu tipler köyüne döner, köyde ev yapar, köylülere benzemez, şehirden sıkılıp gelse de köyde şehir hayatını, modern hayatını sürdürür. Bu kişi bir öğretmen, bir doktor ya da bir mühendistir. Köylüler genelde cahildir. Bu aydın kişi başlangıçta pek sevilmez. Sonradan yaptığı işlerle kendini kabul ettirir, köyde değişimi başlatır.

“Kenan Bey, Kumluca Köyü'nün üç sınıflık okulunu beş sınıfa çıkartmak için çok uğraştı, bunu da başardı. Köyde göze çarpacek kadar bir kalkınma vardı.” (*Bir Dağ Masalı*, s.35)

3. 3. 2. 5. Köylüler: Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında köylüler, çoğunlukla cahil, yeniliklere karşı tavrı alan, kendi başlarına bir iş başaramayan insanlardır. Büyük şehirden gelen bir öğretmen, bir doktor ya da bir mühendis, köyde

kalkınmayı başlatacak ancak bu şekilde, köylünün hayatında değişiklikler meydana gelecektir.

“Kasabanın pek yakınında olduğu halde, bu köyde doğup köyden hiç ayrılmadan yaşayan ve ölüp gidenler varmış. Yalnız erkekler, askerlikleri yüzünden başka kentleri görmüşlerdi.” (*Benden Sonrakiler*, s.66)

Köyün gençleri, büyük şehre göç etmişlerdir. “Zaten köyde ancak yaşlılar, çocuklar ve kadınlar vardı. Genç erkekler çekilip gitmişlerdi.” (*Baba Evi*, s.19)

Yazar, konusu hayalinde yarattığı köyde geçen romanlarında, köy ve köylülerle ilgili şöyle tespitlerde bulunur:

“O tatilde Ahmet on dört yaşına varmıştı. Kız da on iki. Köyde bu yaştaki kızlar başlarını örtüyor, erkek arkadaşlarla konuşmuyorlardı.” (*Toprak Adamları*, s.53)

“Kızlar, eğer zengin bir adam kızı değilse, daha on beşine varmadan kararır, derileri sertleşir, gençliklerinin baharı yüzlerine vurmadan kadınlaşırlar.” (*Bir Dağ Masalı*, s.5)

“Bu ihtiyar adam, yedi sekiz yaşında toprakla uğraşmaya başlamış, sıcaktan, güneşten ve yorgunluktan kan tere batmış, teri hep sırtında kurumuş, akşamları iki kaşık çorba içip olduğu yere devrilip yatmış, sabah olur olmaz tekrar tarlalara koşarak bıraktığı işe, kaldığı yerden başlamıştı.” (*Toprak Adamları*, s.34)

“Su çok kıt olduğu için temizlik yapılamazdı. Epeyce uzak olan çay kenarına gidip, orada hem çamaşırlarını yıkar, güneşe serip kurutur, hem de bakraçlarını, testilerini su ile doldururlardı.” (*Satılan Çocuk*, s.16)

Köylerdeki ad koyma geleneğine de değinir. *Güllü Bahçe* romanında, Selim’e, adı unutulmasın diye dedesinin adı verilmiştir. *Satılan Çocuk* romanında da, yeni doğan bebeklere, ölmesin diye Yaşar adını koyma geleneğinden bahsedilir.

“Anladığıma göre benden önce iki kardeşim olmuş, onlar ölmüşler. Bu yüzden bana Yaşar adını koymuşlar.” (*Satılan Çocuk*, s.8)

Köylerin geri kalmasının sebeplerini, *Dağdaki Yabancı* romanında, Demir Bey’in ağzından şöyle açıklar:

“Kendi gelenekleriyle, kendi görenekleriyle yalnız kalmışlar. Onları uyuracak ne okul var, ne de başlarında şöyle iyi okumuş, iyi yetiştirilmiş tam Müslüman bir hoca.” (*Dağdaki Yabancı*, s.66)

“Köyün gençleri kalkınmayı düşüneceklerine, büyük şehirlere gidip çalışıyorlar.” (*Dağdaki Yabancı*, s.20)

Yazarın hayalindeki köy ise şöyledir:

“Burçaklılar, çalışkan adamlardı. Birbirlerine yardım eder, giysilerini kendileri dokur, kırık araçlarını kendileri onarı, tuğlar harmanları yapıp, tuğla, kiremit pişirir, yaşlı kütüklerden tahta biçer, biricik nalbur dükkânında iğne iplikten çiviye, lamba şişesine, bebe emziğinden ilaçlara kadar her şeyi bulundururlardı.” (*Yetim Ali*, s.6)

3. 3. 2. 6. Kasabalılar: Köyle büyük şehir arasında sıkışıp kalan kasaba halkı da tıpkı köylüler gibidir.

“Havasından mı, suyundan mı nedir? Bu kasaba halkı tembel ve geri kafalıdır. Değişikliği hiç sevmezler. Başka şehirlerden atanan memurlar da ister istemez, buraya gelince gevşerler. Yeniliklere karşı antipatileri vardır. Dikkat et, bir çocuğunun ayağında hala köy tipi, şalvara benzer pantolon vardır. Boyunbağı bağlamazlar, bağlayanla alay ederler.” (*Satılan Çocuk*, s.27)

Kemalettin Tuğcu'nun romanlarına meslekler açısından baktığımızda, roman kahramanlarının başlıca şu mesleklerde bulunduğunu görmekteyiz:

Armatör, tesviyeci, nalbur, ırgat, aktar, öğretmen, polis, asker, mühendis, doktor, avukat, elektrikçi, şoför, arabacı, bakkal, demirci, odacı, marangoz, temizlikçi, terzi, dülger... gibi.

3. 4. KEMALETTİN TUĞCU'NUN ROMANLARINDA ZAMAN

Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında kronolojik bir zamandan söz edilmez. Olaylara yön veren kozmik zamandır. Okulların açılması ve kapanması belirleyici bir unsurdur.

“Eylülün sonlarına doğru okullar açıldı.”(*Yetimler Güzeli*, s.35)

”Sonbaharda köyde iş çok olurdu. Çocuklar da çalıştığı için okul biraz geç açılırdı.”(*Yetim Ali*, s.44)

“Mart ortalarında bir Pazar yeni evimizi görmeye gittik.”(*Sokak Köpeği*, s.40)

“Karlar başladığı, soğuklar arttığı zaman sırtına güzel bir palto alınmıştı.”(*Şeytan Çocuk*, s.45)

“Yaz geçti, sonbahar geldi ve okullar açıldı.” (*Cambazın Kızı*, s.59)

Askerlik, okulların açılması, kapanması kişilerin hayatında önemlidir. “Askerden dönen bazı gençler, başka şehirlerde iş bulmaya çalışırken Sadık öğretmene bazı şeyler soruyorlardı.”(*Köyden Gelen Kız*, s.44)

“O mayısta, ikinci sınıfa geçen yirmi çocuğun yirmisi de rahatlıkla her kitabı okuyacak kadar ilerlemişlerdi.”(*Köyden Gelen Kız*, s.45)

Maymunlar Adası romanında kronolojik bir zaman tespit edilebilir. Romanda zaman, İkinci Dünya Savaşı yıllarıdır. Derinceli Aziz'den 1941 yılından itibaren haber alınamaz. “1941 yılında da bir yabancı şirkete ait bir gemi ile Sidney’e gitti ve bir daha dönmedi.” (s.8) Adada geçen zaman ise 14 yıldır. Derinceli Aziz ve büyük oğlu, 1955’li yıllarda Türkiye’ye geri dönerler.

Dilenci Baba, romanında da kronolojik bir zaman tespit edilebilir. Romanın başkahramanı, Abdullah Hızır Efendi askerde iken Kore Savaşı’na katıldığına göre 1950’li yıllarda aşağı yukarı 20 yaşındadır. Memleketine 25 yıl sonra döndüğünde aşağı yukarı 45 yaşlarındadır. 1975’li yıllarda köyüne geri döner ve ondan sonra da İstanbul’a gider. İstanbul’daki olayların 1975-80’li yıllarda geçtiği söylenebilir.

3. 5. KEMALETTİN TUĞCU’NUN ROMANLARINDA MEKÂN

Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında aslî mekân, İstanbul’dur. Romanların bazılarında olaylar, yazarın hayalinde tasarladığı bir köyde geçer: Koruköy, Kavaklı, Germece, Gökpınar, Kozluca, Pınarköy, Kumluca, Ovacık, Burçak, Karapınar... gibi. Yazarın konusu, hem köyde, hem İstanbul’da geçen romanları da vardır.

Bu Çocuk Kimin romanı, Ovacık köyü ile İstanbul’un Şişli ve Çamlıca semtlerinde geçer. *Büyüklerin Günahı* romanı, Koz köyü ile İstanbul’un Nişantaşı semtinde geçer. *Köyde Unutulanlar* romanı, Kozluca köyü ile İstanbul’un Aksaray semtinde geçer. *Köyden Gelen Kız* romanı, Pınarköy ve İstanbul’un Nişantaşı semtinde geçer. *Köylü Çocuk* romanı da, Urgancı köyü ile İstanbul’un Şişli semtinde geçer.

İstanbul mekân olarak seçildiğinde, en çok Şişli ve Fatih olmak üzere; Aksaray, Sultanahmet, Beyoğlu, Nişantaşı, Beykoz, Çamlıca, Boğaziçi ve Üsküdar

semtleri karşımıza çıkmaktadır. **Küçük Bey** romanında Bağdat Caddesi ve Bostancı mekânları karşımıza çıkar. **Hacı Baba** romanında da, Mısırçarşısı, Unkapanı ve Yakacık'tan söz edilir. Olaylar bazen bir köşkte, bazen bir apartman dairesinde, bazen de bir gecekonduda geçer. Zümrüt Apartmanı, Kısmet Apartmanı, Sadak Apartmanı, Ekber Apartmanı... gibi.

Maymunlar Adası ve **Denizlerin Esiri** romanlarında olaylar, Pasifik'te, ıssız bir adada geçer. Köy hayatına ilgi duyan Kemalettin Tuğcu, konusu ıssız bir adada geçen romanlarında, bu adada yaşamak zorunda bıraktığı kahramanlarına, bir köy hayatı tesis ettirir.

Yazarın romanlarında yurt dışına da çıkılır. **Küçük Çalgıcı** romanında ana kahraman müzik eğitimi için Viyana'ya gider. **Köylü Çocuk** romanında baba karakteri, çalışmak için Almanya'ya gider. **Altın Bilezik** romanında, Demirci Ali Usta, bir iş dolayısıyla Amerika'ya gider. **Şeytan Çocuk** romanında iş için Avrupa'ya gidilir. Yine bu romanda Ahmet Savaş Bey'in, hastalığı nedeniyle, İsviçre'de bir senatoryumda kalmasından bahsedilir. **Güzel Bir Gün** romanında ana kahraman tedavi için Almanya'ya gider. **Dilenci Baba** romanında ana kahraman harp dolayısıyla Kore'ye gider. Bu romanda, Abdullah Hızır Efendi, 25 yıl Mançurya ve Hindistan'da kalır.

İhtiyar At romanında, İstanbul'un değişen çehresi gözler önüne serilir. Romanlarda mekân insanlar üzerinde birinci dereceden etkilidir. Kahramanların sosyal durumlarına göre mekân değişir. Yoksul bir aileyi gecekonduda ya da yıkılmaya yüz tutmuş eski bir evde, orta halli bir aileyi apartman dairesinde, zengin bir aileyi ise köşkte yahut yalıda görürüz. Yazarın romanlarında Osmanlı Devleti'nin son dönemlerindeki sosyal değişim sebebiyle, konak/köşk hayatından apartman hayatına geçişe şahit oluruz.

Yazarın romanlarında dar mekân olarak karşımıza ev çıkar. Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında, eve duyulan sevgi açıkça hissedilir. Ev baba ocağıdır. Yeni bir ev yapımı çocuklar için adeta bir şöendir.

“Cadde üstünde, kalorifer yanıyor, ikinci katta bir daire. İki oda bir salon, gömme banyo, bir hizmetçi odası var. Mutfak epeyce geniş. Musluğa elini attın mı su hazır. Hepsi tamam. Yerler marley döşeli.” (*Tanrı Misafiri*, s.44)

“Evin bahçesinde güller, yerli çiçekler vardı. Yoldan geçenler, renk renk açan çiçekleri görmek için başlarını çevirip bakarlardı. Kasabada öyle pek çiçek görülmezdi.” (*Satılan Çocuk*, s.14)

“Sizin eviniz var mı bilmem. Ama insanın kendi evi olması büyük, çok sevindirici bir şey. Babasının hazır evinde doğanlar bunu pek bilmezler, ama ev sonradan yapılırsa, insanın üzerinde çok iyi etki yapıyor.” (*Sokak Köpeği*, s.41)

3. 6. KEMALETTİN TUĞCU’NUN ROMANLARINDA DİL VE ÜSLÛP

Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında dil sadedir. Uzun cümleler ve uzun tasvirler yoktur. Romanlarda sanatlı, abartılı bir anlatım görülmez.

Anlatımında nadiren şive taklidine başvuran yazar, ancak şahısların mahallî özelliklerini belirtmek istediğinde, onların konuşmalarını şive özellikleriyle verir. Halk edebiyatından yeri geldikçe yararlanır. Mani, tekerleme, şarkı, masal, halk hikâyesi gibi türlere yer verir. Romanlarda, yöresel deyişlere, halk inanışlarına ve bilmecelere de rastlanır.

“...dervişin biri dermiş ki; mecnun vardı gitti, bu evi bana bıraktı, eh işte bir viran evdir, kalır divaneden divaneye.” (*Benden Sonrakiler*, s.83)

“Ölürsem yazıktır sana kanmadan,
Kollarım boynunda halkalanmadan...” (*Küçük Bey*, s.48)

“Kimi benim gibi sever gönülden,
Kimi senin gibi el olur gider...” (*Küçük Bey*, s.51)

“Hu... hu... hu kuşu
Viranlıktır yuvası,
Mamalar getir, babası.

Hu... hu... dervişler,
Hak murada ermişler,
Bin fırın ekmek yemişler,
Daha da var mı demişler.” (*Tanrı Misafiri*, s.8)

“Bir fakir, kimsesiz kızcağız varmış. Bir gün kırdaki papatyalı, nergisleri toplayıp bir ağacın altında otururken bir derviş gelmiş, kızın, papatya çiçeklerini bir yana, nergis çiçeklerini bir yana ayırdığını görmüş. ‘Kızım bunlar nedir?’ diye sormuş. Kızcağız: ‘Bunlar zerde (Safranla renk ve koku verilen bir çeşit şekerli pirinç peltesi.), bunlar pilav.’ demiş. Derviş yine sormuş: ‘Bunları kimin için hazırlıyorsun?’ Kızcağız kendi düğünü için hazırladığını söyleyince, derviş: ‘Yalansa da gerçek olsun.’ demiş. Derviş çekilip gitmiş, ama bu mübarek bir adammış. O fakir kızcağız çok zengin bir adamla evlenmiş, yığınlarla pilav, zerde yapılmış.” (*Bir Garip Kızcağız*, s.30-31)

“Hamile bir kadın kestane aşırmış, gören olmasın diye koynuna atmış. İki memesinin arasında kestanenin tıpkısı bir leke çıkmamış mı? Bunun gibi çok şeyler anlatırlar.” (*Kahve Çekirdeği*, s.15)

“Babası büklüm buba, anası yayvan garı, gızı güzellere güzel, oğlu meclislerde gezer...”

Büklüm buba, bağın kütüğü, yayvan garı, yaprak, güzellere güzel üzüm, meclislerde gezer de sıra...” (*Toprak Adamları*, s.35)

Kemalettin Tuğcu'nun romanları çocuksu değildir. Yazar, hayatın acı gerçekleri içine saklanmış çocukluğu vermeye çalışır.

“İşte benim ustam Terzi Ali Efendi, böylece bu dünyadan gitmişti... Kur'an okundu, ertesi gün Ali Usta'yı Yeni Cami'ye götürdüler, orada namaz kılındı ve mezarlığa kadar gittik, artık onu geri getirmedik.” (*Hacıbaba*, s.46)

“Ama neşem yolundaydı. Rüzgârın beni arkamdan itmesinden çok hoşlanıyordum.” (*Küçük Hanım*, s.45)

Yazar, romanlarında, zenginlik-fakirlik, tembellik-çalışkanlık, sağlık-hastalık, açlık-tokluk, anne babaya sahip olmak-yetimlik ya da öksüzlük gibi zıtlıklardan yararlanır.

“Hemen hepsi analı ve babalı olan bu çocukların karınları tok, sırtları pekti. Akşamüstleri, mevsimine göre dondurması, ya da kâğıt helvacısı oradan geçer, bir aralık durur, çocuklar da dairelerin pencerelerine seslenirlerdi.” (*Gece Kuşları*, s.9)

“Yan yana olan iki yalı arasında büyük bir başkalık vardı. Birisinde paradan yiyeceğe kadar her şey boldu. Ötekinde bir tek zeytinin bile hesabı yapılırdı. Bazen teyzem tabaklarımıza üçer, dörder zeytin koyardı.” (*Küçük Hanım*, s.14)

Yazar, romanlarında yeri geldikçe, insanların zamanla değişen yönlerini de ortaya koymaya çalışmıştır. Ancak bazen, bu değişimin sebepleri tam olarak izah edilmez.

“Beni çok sevdiğinden hiç şüphem olmayan babam, nasıl da böyle bir yabancı adam kesilmişti.” (*Büyüklerin Günahı*, s.26)

“Çalışkan, dinamik bir adam olan babam, şimdi gazetesini okurken başı arkasına yaslanıyor, gözlükleri gözlerinde, uyuyup kalıyordu.” (*Babam ve Ben*, s.68)

Kemalettin Tuğcu, romanlarında kahramanlarına, geçmişlerini unutturmaz, bu yüzden onları, sık sık geriye döndürüp, hatırlatmalarda bulunur.

“Dalgın dalgın giderken, Şişli’deki evlerinde eski yaşayışlarını düşünüyordu. Eve terziler gelir, annesi onu bayramdan on beş gün önce erkek terzisine götürür, elbise ısmarlardı. En pahalı elbiseleri o giyerdi. Kat kat gömlekler, ayakkabılar alınırdı.” (*Yuvadan Uzak*, s.49)

“Zaman zaman, İstanbul’da, Beyoğlu’ndaki apartman dairesinde aynaya bakarak giyinen babamı göz önüne getiriyorum. Süslenen, taranan, kokular sürünerek öyle evden çıkan veznedar Kenan Bey’le, bu, paçalarını sıvamış, çıplak ayakları çamur içinde, çalı fasulyesi ocaklarına su veren Ahmet Efendi arasında dağlar kadar fark vardı.” (*Güllü Bahçe*, s.38)

“Parmakları tuşların üzerinde çırpınır, uçuşurken onun gözleri bir tarafa dalar, eski yılları düşünürdü. Doktor olan babasının varlıklı zamanındaki, dayalı döşeli köşklerini, çiçekler içindeki bahçelerinde değişik değişik fışkırmalar yapan fıskiye, açık pencereden salonda dolan, bahçıvanın suladığı bahçeden gelen toprak kokusunu duyardı.” (*Yetimler Güzeli*, s.50)

“Yavaş yavaş havalar bozdu, sonbahar, arkasından kış geldi. Ben yalıda çok rahattım. Fatih’te, teyzemin evinde bir saç soba yanar, hepimiz onun çevresinde toplanır, kat kat giyinerek ısınmaya çalışırdık.” (*Küçük Hanım*, s.22-23)

İstanbul Türkçesi’ni romanlarında en güzel şekilde kullanan Kemalettin Tuğcu, bazen yerine “sırasında”, iyiden iyiye yerine “bütün bütün”, çoğunlukla kelimesi yerine “çokluk”, sürece yerine “kadar”, bir ara yerine “bir aralık” kelimesini kullanmıştır.

Anlatım akıcıdır, okuyucu zorlanmaz. Kelime oyunlarına, söz sanatlarına başvurmaz. Benzetmelerden yeri geldikçe yararlanır. Sade tasvirler anlatıma akıcılık kazandırmakta, okuyucunun hayal dünyasına katkıda bulunmaktadır.

“Eski ve çoğu harap olan yalılar yok değildir. Geçmiş zamanlardan kalma bu aile ocakları, birbirine yaslanıp uyur gibi kalmışlardır. Hemen hepsinin altlarında kayıkhaneleri vardır.” (*Deniz Kızı*, s.6)

“Gökyüzü bütün yıldızlarıyla adanın üstüne kapanmış gibiydi. Yıldızlar da iri elmaslar gibi parlıyorlardı.” (*Denizlerin Esiri*, s.55)

“Bismillah, dedi, kalktı ayağa; elinin teri ile cilalanmış olan sopasını alarak kapışmaya hazır bir pehlivan gibi kollar açık açık, bacakları yaylanarak bahçeden yola çıktı, oradan komşu bahçesine girdi.” (*Benden Sonrakiler*, s.33)

“İşte lise birdeyken, bahara çıktıkları ve ilkyaz mehtabının parladığı bir gece, bütün apartmanlar kapı pencere kapalıyken, caddenin lambasından, ay ışığından başka bir aydınlık görünmezken Mehmet Ali, caddeden yıkıla tıkıla geçmekte olan bir adam görmüştü. Bu adam, bir taraftan öbür tarafa yalpalanıyor, Boğaziçi’nde eskiden işleyen vapurlar gibi, karşı iskelelere uğrayarak geçen vapurları hatırlatıyordu.” (*Gece Kuşları*, s.56)

“Kahvecinin getirdiği çay halka halka dumanlar çıkartıyor, mis gibi kokuyordu.” (*Altın Bilezik*, s.7)

“Belindeki yün kuşağı çıkardı. İhtiyar adamın sanki bütün kuvveti bu kuşakta idi. Onu çıkarınca beli bükülmüş, üzerine bir gevşeklik gelmiş, titreye titreye yatmış ve inlemeye başlamıştı.” (*Altın Bilezik*, s.15)

“Yemek saatiydi, yoldan geçenler azalmıştı. Sesler ve günün gürültüsü de kesilmişti. Yalnız, uzaktan uzağa bir yoğurtçunun seslenmesi duyuluyordu.” (*Yuvadan Uzak*, s.12)

“Bir kış günü. İstanbul sokaklarını kar doldurmuş. Esen rüzgâr ortalığı birbirine katıyor. Sokaklar تنها.” (*Güzel Bir Gün*, s.108)

Yalnızlığın ıstırabını, insanın bir ayak sesine muhtaç olduğunu şu cümlelerle anlatır: “O akşam daireye dönünce ilk defa zile dokundum. İçeriden boğuk bir zil sesi geldi. Bekledim, bekledim, kapıya doğru ayak seslerinin yaklaşmasını bekledim. Gelen olmadı.” (*Küçük Erkek*, s.80)

“Elimi sürmedim, ama uyuyan çocuğa baktım. Çok uzak yerden gelmiş, çok büyük işler yapmış gibi uyuyordu.” (*Kız Evlât*, s.31)

“Şu sırada dar sokağa kar değil, öyle sanıyorum ki gam, kasavet ve yokluk yağıyor.” (*Kız Evlât*, s.64)

“Bana o dağ Köroğlu’nun kalesi gibi korkunç gelirdi.” (*Bir Dağ Masalı*, s.9)

“Araba ile, kaynağın bulunduğu yere kadar gittik. Ellerimizi yıkadık, avuçlarımızla bol bol o çam kokulu serin sudan içtik. Tatlı bir rüzgâr esiyordu.” (*Bir Dağ Masalı*, s.65)

“Geçtikleri yol tamamıyla çıplaktı. Güneş kasıp kavuruyordu toprağı. Rüzgâr hiç esmiyordu. Zaten dal yoktu ki kımıldasın.” (*Baba Evi*, s.9)

“İnsanlar bir avuç buğdaya benzerler, düştükleri toprağa göre verimli olurlar. Çorak yere düşen kavrulup kalır, sulak yere düşen boylanır çok başak bağlar.” (*Köyden Gelen Kız*, s.18)

“Büyük çınar ağacının tepe dalları rüzgârla hışırıyordu ama ağacın dibinde hava durgun ve sıcaktı. Çıplak toprakları yalayarak geçen rüzgâr, sanki fırının ağzından çıkıyordu.” (*Şeytan Çocuk*, s.15)

“Pınardan gelen buz gibi ve içimi güzel sudan kana kana içiyorlardı. Kuşlar taşıp dökülen suda yıkanıyorlardı.” (*Yılanlı Bağ*, s.17)

“Köyde akşamlar kasavetli oluyordu. Davar dönüyor, köyün sokaklarına yayılıyor, evini bilen büyük baş hayvanlar kapıların önünde geldiklerini bildirmek için böğürüyor, yorgun çoban son danayı da kovalayıp evine soktukten sonra gidiyor, karanlık yavaş yavaş köyün üstüne kapanıyor, köy insanıyla, hayvanıyla sanki kara bir örtünün altında kalıyordu.

Gayri ne bir ışık görülürdü, ne de köy alanında, ya da sokakların içinde bir gezinen...

Bir sönük ışık görülürse bilinirdi ki, orada ya bir hasta vardır, ya da yeni, dünyaya gelmiş bir bebe.” (*Yılanlı Bağ*, s.41)

“Doyurulmuş sulanmış olan hayvanların bazısı akşam sağılır. Bakraçların içi sütle dolar. Eğer hayvanın danası küçükse, daha emziriyorsa, kendini kısarak memelerindeki sütü bırakmak istemez, dönüp dönüp kendisini sağana bakar. Öte yanda küçük dana, yahut buzağı kendisini tutanın yanından kaçmaya, anasının yanına gitmeye uğraşır. İnekle danası birbirlerine seslenirler.” (*Bu Çocuk Kimin*, s.6)

“Motorla yalıların önünden yıldırım gibi geçer, rıhtımlarda oturanların üstünü başını ıslatırdı. Eeee, o tarihte baba fırını has ekmek çıkartıyordu. Millet okullarda dirsek çürütürken bu, denizde, motor fiyakaları yapardı.” (*Deniz Kızı*, s.45)

“Şimdi bu fakir çocuğa bir başka gözle bakıyordu. Onu arkasındaki o palto, ayağındaki kısa pantolon ve kar suyu ile ıslanmış olan ince baldırları ve soğuktan morarmış ayakları bir başka türlü görünüyordu.

Bu fakir ve yetim çocuk, şimdi masallardaki şehzadeler, prensler kadar şık ve onurluydu.” (*Yetimler Güzeli*, s.19)

“Yeni bir yaza çıkmışlardı. Havaaların çok tatlı olduğu bu mayıs ayında çocuklar, harıl harıl imtihan oluyor ve okuldan, bir arı kovanı boşalır gibi boşalıyor, muhakkak, yollarını uzatarak kuklacı dükkânının önünde toplanıyorlardı.” (*Kuklacı*, s.62)

“Eve geldim. Annem yok. Ona ayırdığım odaya baktım. Seccadesi duruyor. Ama tespihi, başörtüsü, ayakkabıları, atkısı, gözlüğü yok.” (*Babam ve Ben*, s.29)

“Merhum Efendi Baba, duvara saatin düzlüğünü belirten bir çizgi geçmiştir. Saat ancak bu çizgiye yanaştırılıp düzeltilirse dengesini bulur. Yaşar, bir sandalye alır, üzerine çıkar. Ağır saati düzeltir. Sarkaç başlar o, yıllarca süren bitip tükenmeyen sallanmasına.” (*Bekir’in Arabası*, s.30)

“Dragon, rotasını tutturmuş, sakın denizin yüzünde kayıp gidiyor, arkasında, ufuklara kadar yayılan bir duman çizgisi bırakıyordu. Bazı iri balıklar, ara sıra sırtlarını sudan çıkartarak gemiyi takip ediyorlardı.” (*Maymunlar Adası*, s.24)

3. 7. KEMALETTİN TUĞCU’NUN, ROMANLARINDA VERDİĞİ MESAJLAR

Kemalettin Tuğcu, romanlarında bireysel ve toplumsal mesajlar vermeyi de ihmal etmez. Bunlardan bir kısmını buraya alıyoruz.

“İnsan giyinmesine dikkat etmezse, itibarı olmaz.” (*İhtiyar At*, s.27)

“Piyangodan para değil, Allah’tan sağlık isteyiniz. Öyle havadan gelen paraya değil, kendi yetişip, çalışarak kazanacağınız paraya bel bağlayınız. O zaman her şey olur.” (*İhtiyar At*, s.32)

“Yılbaşından size ne? Frenklerin ne kadar eğlencesi varsa kaparsınız, çalışkanlığa, uygarlığa gelince hak getire.” (*İhtiyar At*, s.35)

“Bir ihtiyar ağaç çürür, yıkılır. Yerine onun tohumlarından bir yenisi çıkar.” (*Tanrı Misafiri*, s.42)

Çocuğun eğitimi ile ilgili verdiği şu mesaj önemlidir:

“...beni yaşıtı bir insan yerine koyuyor, bir şeyler soruyor, ya da anlatıyordu. Ben bir yıl içinde okuyup yazmayı çok iyi öğrenmişim.” (*Satılan Çocuk*, s.12)

“Beğenmediği bir davranışımı hemen söyler, hiç kızmaz, bana o işin nasıl iyi yapılacağını anlatırdı.” (*Satılan Çocuk*, s.42)

“Salim usta, bana epeyce iş öğretti. Onun oğlu yerindeydim. Beni çok severlerdi. Geceleri ders çalışırdım. Yorgun olduğuna bakmaz, Salim usta, kendisine bir şey sorarım diye beni beklerdi.” (*Şeytan Çocuk*, s.11)

“Babam, annemden daha çok düşküdü bana. Yaramazlık eder, onun kitaplarını yırtar, canını sıkardım fakat bir defa bile elini kaldırmazdı bana. Çok kızar, sinirlenirdi, ama ağzından kötü bir söz çıkmazdı. Beni kitaplarından, benim düşürüp kırdığım eşyasından daha çok severdi... Mektebe başladığım zaman, ne kadar yorgun olsa akşamları beni çalıştırır, hiç bıkmadan, usanmadan, kızmadan bana derslerimizi öğretir, beni heveslendirmek için elinden geleni yapardı.” (*Küçük Serseri*, s.12)

“Ben hiçbir zaman oğlumun bütün varlığına ve ruhuna sahip olmayı düşünmedim. Benim görevim, oğlumu yetiştirmek ve onu mutlu bir hayatta bırakmaktır. Zaten annelik bu değil midir?” (*Benim Annem*, s.56)

Kızların eğitim görmesinin önemine işaret eder:

“Annemin babası kendisine göre akıllı bir adammış. Dünyanın bin türlü hali var, dermiş. Annemin vardıği adam kötü çıkarsa, annem ayrıldığı zaman kimseye boyun eğmemeliymiş. Bunun için onu, çocuk hekimi olarak yetiştirmiş.” (*Büyüklerin Günahı*, s.18)

“Daha sonrası için Bilge’yi üniversiteye de yollamak istiyordu. Akrabası, yakınları olmayan bu kızın elinde, geçer bir sanatı, mesleği olursa hayatta yalnızlık duymaz ve diğer insanlara boyun eğmezdi.” (*Deniz Kızı*, s.39)

“Biz ne zenginiz, ne de böyle sayfiyelerde yaşayacak insan. Ama kimseye el açmıyoruz, kimseye karşı da boynumuz bükük değil. Kendi mahallemizde itibarımız yerinde. Suçumuz, ayıbımız yok. Eh her insan zengin olsa, zenginliğin kıymeti kalmaz.” (*Küçük Bey*, s41)

“İnsan gül bulamazsa, boynu bükük bir menekşe ile de yetinir.” (*Küçük Bey*, s.77)

“Başkasında kusur arayanların, kendilerinde kusur vardır da, elle gelen düşün bayram diye ayıplarını örtmeye çalışırlar.” (*Küçük Bey*, s.15)

“Bakarsın keyifleri için milyonlar harcar, ama sevap için on para vermezler.” (*Dilenci Baba*, s.56)

“Toprak, üstünde çalışan insanların emeğini boşa çıkartmıyordu.” (*Güllü Bahçe*, s.32)

“Her insanı Allah yaratır. Toplumun içinde tüccar da lâzım, odacı da lâzım. Fakirlik olmasa zenginlik olmaz, iyilik olmasa, fenalığın ne olduğunu kimse bilemez.” (*Süt Kardeşler*, s.37)

“Hiç olmazsa ortaokulu bitirmelisin. O zaman dünyayı daha iyi anlarsın. Yalnız senin değil, öteki çocukların, gençlerin de kalkıp, köyünü yüzüstü bırakıp, başka şehirlere gitmesini ben de istemiyorum. Herkes şehirli olursa, ekini kim yetiştirecek, ne yiyip içeceğiz? Ama köyde de eskisi gibi kalmamalı, işleri ilerletmeli.” (*Sütannem Nazlı*, s.70)

“Ankara’ya varacağım, Halim Dede. Nerede olursa bir öğretmenlik isteyeceğim. Bunca köy var memlekette. Ben köy çocuğuyum. Nerede olsa çalışırım.” (*Toprak Adamları*, s.39)

“İnsan zaman zaman nereden geldiğini düşünmeli. Buçak ne demek bilir misin Bilge? Liseyi bitirdin. Sana Avrupalı yazarları sorsam, bir bir eserleriyle sayarsın bana. Şöyle, elli yıl geriye doğru, kendimizden olan değerli yazarları, devlet adamlarını sorsam bilemezsin. Hatta kendi dedeni merak edip bana sormadın. Siz ana kız, yalnız gününüzü, çevrenizi yaşıyorsunuz.” (*Baba Evi*, s.28)

“Anlaşmak için mutlaka aynı dili konuşmaya lüzum yoktu. İnsanların davranışları birbirlerine çok şey anlatıyordu.” (*Küçük Hanım*, s.42)

“Ama biz, bazı ailelerde olduğu gibi bir züppeliğe doğru kayıp evlerinde yabancı dil konuşan insanlardan değildik. Bizim sosyete ile ilgimiz yoktu. Hele bayram ve kandil günleri, özellikle ramazanlarda tam bir sofuk kesiliyorduk. Said Efendi ile Beşir Efendi teravihe giderlerdi. Kandillerde Paşa’nın elini öperdik.” (*Küçük Hanım*, s.51)

“Çocuğun yanında kavga etmeyiniz, birbirinize ağır sözler söylemeyiniz. Çocuk bir ailenin aynasıdır. Çocuk, tertemiz duygularla doğar, çevresi onun karakteri üzerinde etkili olur... Birbirini yiyen bir ailenin içinde, çocuklar nasıl iyi bir insan olarak yetişebilirler?” (*Doğduğum Ev*, s.45)

“Doktor Bey oğlum. Ben hâlâ kitap karıştırırım. İnsan Tıbbiye’de okuduğu ile kalırsa hekimliği bir işe yaramaz. Okumak, yeni buluşları daima takip etmek lâzım.” (*Doğduğum Ev*, s.27)

“İnsan ne kadar zengin olursa olsun, nasıl yalnız, on parasız doğduysa yine on parasız gider, bu dünyadan. Dahası da var. Adamın üstünden bütün giysilerini alırlar. Bir beyaz beze sararlar. Hani bu adamın tarlaları, hani davarı, hani sandığındaki parası. Hepsini dünyaya bırakır. Dile gelip de söz edecek olsa:

“Dünyaya geldiğin zaman ne getirdin? diye sorarlar adama.” (*Yılanlı Bağ*, s.40)

“Her şeyi yapmaya kalkışan bir insan hiçbir şeyi tam olarak yapamaz.” (*Küçük Çalgıcı*, s.41)

“Sevim, analar, babalar, bir gün olur, ölüp giderler; dünya böyle kurulmuştur kızım.” (*Cambazın Kızı*, s.54)

“Benden sana baba nasihati. Sakın adam öldürme. Hak etsin, etmesin, öldürme sakın. İnsan fena oluyor sonradan. Düşün be. Aslan gibi adam. Daha kim bilir, kaç yıl yaşayacak. Para için, küfür için, bilmem ne için başkasının canına kıyılır mı? Keşke beşbin daha benden gitseydi de öldürmeseydim, amma iş işten geçti.” (*Küçük Serseri*, s.28)

“Memlekette bir işe yaramak, aynı zamanda rahat yaşamak için okumuş olman lâzım.” (*Benim Annem*, s.64)

“Cemiyet içinde yaşayan insanlar, muhakkak birbirlerine muhtaçtırlar. İnsanlara bir çöpçü, bir kundura boyacısı, bir ocak süpürücü bile gerekli.” (*Benim Annem*, s.32)

“Hayattan yılma. Kendi çalışmasıyla yetişen insanlar, daima mutludur. Ben çıraklık yaptım. Hem aileme baktım, hem de sonunda iyi kötü bir mağaza sahibi oldum.” (*Dağdaki Yabancı*, s.40)

“Çocuklar yemek konusunda arsız değillerdi. Anneleri ne koyarsa önlerine, onu yerlerdi.” (*Yetimler Güzeli*, s.32)

“Eskiden kalorifer yoktu. Şu on beş, yirmi senedir çıktı ortaya. Halılarımız yayar, kapılarımıza perdeler asardık. Çini sobalarımızda meşe odunları çıtır çıtır yanar, tatlı bir odun kokusu yayılırdı ortalığa. Ama, ne baş ağrısı çekerdik, ne de romatizma. İçi kürklü, üstünden tokalı terliklerimizi ayaklarımıza, yüzleri en iyi kumaştan kürklerimizi de arkamıza giyerdik. Böyle

tilki, zerduva, kakım, tay derileri yoktu görünürde. Şimdi öyle mi ya? İnsan bir, sokağa çıksa kendisini hayvanat bahçesinde sanıyor. Kar yağsa da, doya doya bir kürk giysek diye bakıyorlar.” (*Yetimler Güzeli*, s.44-45)

“Güllere dikkat et, onların dikenleri vardır. Hayvanlar yiyip de köklerini kurutmasın diye, dikenlerle silahlanmışlardır. Her yaratıkta, kendi soyunu üretme ve koruma için bir bilgiye rastlarız.” (*Sokak Köpeği*, s.18)

“Yoksul bir kişiye bakmak, her kişinin görevidir.” (*Yetim Ali*, s.28)

Acılarla yüzleşmek gerektiğini, insanların birbirlerine destek olarak zorlukların üstesinden gelebileceğini ifade eder:

“...insan acıdan kaçtığı kadar, o acı taze kalır... Kaderimiz dördümüzü bir araya getirdi. Birbirimizin duygularına saygı göstereceğiz. İnsan olarak birbirimizin yaşantısını da kolaylaştıracacağız.” (*Sokak Köpeği*, s.8)

İyi insanların karşısındaki insanları olumlu yönde değiştireceğini vurgular:

“Ama sen, bu kadar iyi ve açık kalpli bir insan olmasaydın annem de ben de değişirdik. Ama senin davranışların karşısında bir yanlışlık yapmaktan korkuyoruz.” (*Sokak Köpeği*, s.33)

“Ölenleri hayırla anmak, kötülüklerini unutmak lâzım.” (*Sokak Köpeği*, s.11)

“İnsan yalnız para ile bir üst düzeye çıkamaz. Terbiye, nezaket, iyi huylar gerek.” (*Yetimler Güzeli*, s.10)

“Bir kötülüğün ortaya çıkması için çalışmak, herkesin görevidir.” (*Gece Kuşları*, s.63)

“Kocaları çalışıp eve para getiren ve her masraflarını karşılayan kadınlar ne yapacak ya? Genel kültürleri mi var? Edebiyattan, politikadan mı konuşacaklar? Zaten insanların bir araya gelince yaptıkları konuşma dedikodudan öteye gidiyor mu? (*Gece Kuşları*, s. 72)

“Bize, bizden evvelkiler bu yapıları bırakmışlar, bu ağaçları, bu tarlaları bırakmışlar. Biz bizden sonrakilere ne bırakacağız?” (*Benden Sonrakiler*, s.91)

“Okulda öğrenilenler insana yetmezmiş. Asıl, hayat mektebi insana çok şey öğretirmiş.” (*Küçük Gazeteci*, s.72)

Bizim en kötü tarafımız çalışan bir kimseyi rahatımızı kaçırdığı için, yanımızdan uzaklaştırmaya girişmekti. Çünkü, çok çalışan az çalışanın bir bakıma düşmanıdır. Onun tembelliğini, beceriksizliğini ortaya koyar. Zekâsı, kabiliyetleriyle sivrilip ileriye çıkanları sevmeyiz. Ben bunu çok iyi bildiğim için, başarıları yanımdakilerin eseri olarak ortaya atardım.” (*Kuklacı*, s.78)

3. 8. KEMALETTİN TUĞCU’NUN ROMANLARININ, ÇOCUK VE İLK GENÇLİK DÖNEMİ OKURLARININ GELİŞİM SÜRECİNE KATKILARI

3. 8. 1. Dil Gelişimine Katkıları:

“Çocuk kitapları, okulöncesi dönmeden başlayarak dilsel becerilerin edinilmesi sürecinde çocuklara ‘zenginleştirilmiş bir dil çevresi’ yaratan önemli değişkenlerden biri olarak değerlendirilebilir.”¹

Sedat Sever, *Çocuk ve Edebiyat* isimli kitabında, 8-10 yaş gurubu çocuğunun genel dil özelliklerini şöyle belirtir:

¹ Sedat Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, Ankara: Kök Yayıncılık, 2003, s.28

“Bu dönemde çocuklar, duygu ve düşüncelerini 5-10 sözcükten oluşan tümcelerle anlatabilirler. Anlatımlarında benzetmelerden yararlanabilir, konuşma ve yazmalarını deyimlerle zenginleştirebilirler. Bu evrede, çocukların dili doğru kullanarak kendilerini etkili biçimde anlatmaları ile yaşlıları tarafından kabul edilmeleri, onaylanmaları arasında ilişki olduğu kabul edilmektedir.”¹

10-12 yaş gurubu ise, “...olumluluk ve olumsuzluk bildiren yan cümleleri de kullanarak anlamsal olarak daha girişik yargılar oluştururlar.”²

“Anlama becerisi, olayları gözleyerek, izleyerek, yaşayarak, dinleyerek ve okuyarak; anlatım becerisi ise yaşamın içersinde problemlerini çözerek, konuşarak ve yazarak gelişir. Evde, okulöncesi ve ilköğretimde değişik etkinliklerle bu beceriler sürekli geliştirilir. Bütün dersler olduğu gibi, Çocuk Edebiyatı da bunun önemli araçlarından biri...(dir)”³

Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında, deyimlerle ve atasözleriyle zenginleşmiş bir dil karşımıza çıkar. Yazar abartıya kaçmadan benzetmelerden de yararlanır.

“tavşan uykusu, başında kavak yelleri esmek, atı alan Üsküdar’ı geçti, bir kaşık suda boğmak, sermayeyi kediye yüklemek, su akar deli bakar, alet işler el övünür, yumuşak başlı atın tekmesi pek olur, yuvarlanıp gitmek, besle kargayı oysun gözünü, ekmek aslanın ağzında, bir eli yağda bir eli balda olmak, su testisi su yolunda kırılır, burnunun doğrultusuna gitmek, dış kapının mandalı, dirsek çürütmek, üstüne titremek, bir ayağı çukurda olmak, denize düşen yılanı sarılır, yerin dibine geçmek, dili tutulmak, keskin sirke küpüne zarar, içine kurt düşmek, ağzını bıçak açmamak, boğazına dizilmek, pabucu dama atılmak, boş gezenin boş kalfası, aç katığı neylesin uykusu gelen yastığı neylesin, boyundan büyük işlere kalkışmak, suya götürüp susuz getirmek, göz görmeyince gönül katlanır, kendi kendine gelin güvey olmak, ele avuca sığmamak, külahları değişmek, keyif senin köy Mehmet Ağanın, minareyi çalan kılıfını hazırlar, zıvanadan çıkmak, taşı gediğine koymak, kulak

¹ Sedat Sever, a.g.e., s.36

² Sedat Sever, a.g.e., s. 37

³ Hasan Güleriyüz, *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002, s.11

misafiri olmak, dolap çevirmek, ağzından baklayı çıkarmak, at binicisine göre kişner, havadan sudan söz etmek, ağaca çıksa pabucu yerde kalmaz, etliye sütlüye karışmamak, elle gelen düğün bayram, iki ateş arasında kalmak, kesenin ağzını açmak, gökten zembille inmek, armut dibine düşer, zengin zengini malından ana anayı halından bilir, arpacı kumrusu gibi düşünmek, akmasa da damlamak, ağız dalaşı, ocağına incir dikmek, on parmağında on marifet, adamın gözünden sürmeyi çekmek, tilki sığamadığı delikten geçmek için kuyruğuna bir de kabak bağlamış, bardağı taşıran son damla, varlığa darlık olmaz, burnundan solumak,... gibi pek çok deyim ve atasözü yazarın romanlarına zenginlik katmıştır.

“...çocuğun dili hızla gelişmektedir; bazen dili bir yetişkin gibi kullandığı görülür. Çocuk eski sözcük bilgisini zenginleştirir, sözcük dağarcığı 3000 kelimeye ulaşır.”¹

Yazarın romanlarında karşımıza çıkan; nazar(göz, bakış anlamında), müşkülât, irat, sual, lakırdı, havadis, mütemadiyen, serzeniş, müsterih, pürmelâl, muvaffak olmak, maiyet, cihet, müşfik, sefi, hariciye, teskin etmek, müteessir etmek, teveccüh, maarif, müfreze, kasavet, bîçare, sâbi, sübyan, zât, muntazam, letâfet, mahfuz, sulh, tevatür, nakden, mahsuben, muayyen, serkeşlik, tenkit etmek, levazım, istidat, nahiye müdürü, peyke, vilayet, suret, ihtar, ihtiyar heyeti, tahkikat, ihtisas, eyyam, ciğerpâre, hekim, yeis, aşinalık, esvap, harem, selâmlık, ecnebî, nedime, hâre, gedikli, şecere, takrir, tahakküm, mukavemet, kameriye, muhacir, mazbut, hicran, lahit, meskûn, tetkik, ihtiyat, mükrim, bilakis, şark, usare, mütecessis, mahluk, sirayet etmek, iptidai, tayyare, dimağ, bahusus, muktedir, müstantik, malumat, feza, metruk, ziya, iskarpin... gibi unutulmaya yüz tutmuş kelimelerin, çocuk kitapları aracılığıyla çocuklara yeniden kazandırılması hem çocuktaki dil gelişimine katkıda bulunacak hem de geçmişle arasında sağlam bağlar oluşturabilen nesillerin temeli atılacaktır.

¹ Haluk Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1994, s.117-118

3. 8. 2. Bilişsel Gelişime Katkıları:

“Bilişsel gelişim, çocuğun, zihinsel beceri ve yeteneklerinde süreç içerisinde oluşan değişiklik anlamında tanımlanabilir.”¹

Okuduğu kitaplar çocuğun ve ilk gençlik dönemi okurunun algı yeteneğini ve anlayışını artırıyorsa, bilişsel gelişime katkıda bulunuyor demektir.

İlköğretimin ortaları olan 8-10 yaş gurubunda okumaya ilgi yoğundur. Çocuğa bu dönemde,

“Okutulacak kitaplar, çocukların gözlemlene, karşılaştırma, sınıflandırma, uygulama ve eleştirme yapma gibi bilişsel boyutlu davranışlarını geliştirmeli; öte yandan şiir, öykü, roman gibi edebiyat ürünlerinin okunmasına yönelik bir alışkanlığı desteklemelidir.”²

Kemalettin Tuğcu, çocuklara okuma alışkanlığı kazandırarak onları kitaba yöneltmiştir. Yazarın romanlarında çocuk kahramanlar, yeteneklerinin farkına varmış ve bunu kullanabilen çocuklardır.

“Son çocukluk döneminin sonlarına doğru, çocukta problemleri kendi kişisel girişimleriyle çözme yeteneğinin yüksek düzeyde geliştiği görülür. Çocuğun bu yeteneği kendinde bulabilmesi, her şeyin en iyisini yapmak üzere kendisini zorlaması, yetişkin davranışlarıyla eş düzeyde olduğunu gösterir.”³

Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında, zoru başaran bir çocuk modeli vardır. “Bu sırada önce babam, arkasından annem öldü. Bana en küçük bir para bırakmadılar. Ama liseyi bitirmiştım. Canla başla çalışarak üniversiteye, tıp fakültesine girdim.”⁴

¹ Sedat Sever, a.g.e., s. 38

² Sedat Sever, a.g.e., s. 45

³ Haluk Yavuzer, a.g.e., s.118

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Dağdaki Yabancı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.41

Deniz Kızı romanında Bilge, balık tutarak ailesini geçindirir. *Küçük Gazeteci* romanında Ali, sokak sokak dolaşarak gazete satar. *Cambazın Kızı* romanında iki kardeş cambazlık yapar. *Köyden Gelen Kız* romanında Gülçiçek, okuyarak öğretmen olur, köyüne döner. *Şeytan Çocuk* romanında Ahmet, arayış içinde olduğundan köyünü terk eder, İstanbul’da hem çalışır hem de tahsil görür, 25 yaşında doktor olur. *Küçük Çalgıcı* romanında Derya ve Engin, çok ünlü iki müzisyen olurlar.

Kemalettin Tuğcu, romanlarında, çocuklara sevgi, saygı, merhamet, yardımlaşma, çalışkanlık, tutumluluk, sabır gibi iyi duyguları kazandırmaya çalışır. Hayatın zorluklarını kavratarak, güçlüklerle başa çıkmayı öğretir.

“Çocukların, olayları zamandizinsel biçimde sırlama becerileri gelişir. Akıl yürütmeyi, mantıksal kuralları, soyut sorunlara çözümler bulmayı öğrenirler. Soyut düşünme başlar, dikkati yoğunlaştırma yetenekleri ve bellek güçleri artar.

“Çocuklara, değişik türdeki edebiyat yapıtlarının yanında, tarihsel olguları anlamalarına katkı sağlayacak kitapları okumaları da salık verilmelidir.”¹

3. 8. 3. Kişilik Gelişimine Katkıları:

Sedat Sever, kişilik gelişimini, “...karşılaşılan sorunlara uygun çözümler üretebilme, duygularını uygun biçimde gösterme, toplumsal çevreye uyum sağlama gibi, kişinin geçirdiği bir değişim ve gelişim süreci...”² olarak tanımlar.

8-10 yaş gurubunda,

“Çocuklar, bir gruba uyum sağlamak, ait olmak ister; kendi yeteneklerine de önem verilmesini bekler. Arkadaşlarının kendileriyle ilgili

¹ Sedat Sever, a.g.e., s.46

² Sedat Sever, a.g.e., s.47

beğenileri önem kazanır. Olası tehlikelerden daha az korkarken, uzak ya da var olmayan tehlikelerden (cin, hayalet, cadı gibi...) daha çok korkmaya başlarlar.”¹

10-12 yaş grubu ve üstünde, “Çocuklar, bireysel beceri ve yeteneklerini yaşlıtlarıninkıyla gerçekçi biçimde karşılaştırabilir, iç denetimlerini sağlayabilir; hata ve başarılarından kendilerinin sorumlu olduğunu düşünürler.”²

Kemalettin Tuğcu, çocuk okuyucusuna ideal kazandırmaya çalışır. Yazarın çocuk kahramanları idealist çocuklardır.

“Ben kunduracılıkta kalmayacağım, dedi. Annemi el kapılarında çalışmaktan kurtaracağım. Liseyi bitirince, fakülteye gireceğim, doktor olacağım.”³

“Bilge, Ekrem Bey’le hiç ilgilenmiyordu. O, üniversiteye gidecek ve yalnızlık yıllarında kendisini avutacak ve geçimini sağlayacak bir meslek edinecekti.”⁴

“İnsan tuttuğu bir yolda başarılı olmakla kalır mı? Ben ilerlemek, yükselmek, alkışlanmak isterim. Daha doğrusu ben sanatıma doymalıyım.”⁵

Yazar, çocukları değişik uğraşlar edinmeye özendirir.

“Elim kalem tuttu tutalı, her gün başımdan geçenleri yazmaya başlamıştım. Annem bazen bunları okur ve benim davranışlarım kadar, duygularımı da öğrenir, bazen başını sallar, bazen yüzümü okşardı.

Fakat artık defterimi kimseye göstermeyecektim.”⁶

¹ Sedat Sever, a.g.e., s.53

² Sedat Sever, a.g.e., s.54

³ Kemalettin Tuğcu, *Köyde Unutulanlar*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.49

⁴ Kemalettin Tuğcu, *Deniz Kızı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.50

⁵ Kemalettin Tuğcu, *Küçük Çalgıcı*, İstanbul: Ünlü Yayınları, 1998, s.39

⁶ Kemalettin Tuğcu, *Babasızlar*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.54

“Bu dönemde çocuklara, karar verme, değerlendirme, eleştirme ve iç denetimi geliştirme gibi eğitimle kazandırılacak davranışların önemini sezdiren; yaşamın değişik güzelliklerini yansıtan yapıtlar da okutulmalıdır.”¹

Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında çocuk kahramanlar, kendi kararlarını kendileri verebilecek olgunlukta çocuklardır. Neyin iyi neyin kötü olduğunu bilirler. Hayatlarını bir düzene oturtmuş, iç denetimlerini sağlamış çocuklardır.

3. 8. 4. Toplumsal Gelişime Katkısı:

Çocuk, “Dilini öğrenip geliştirmesiyle çevresi ve arkadaşlarıyla ilişkilerini güçlendirir, yaşadığı topluma uyum için gerekli olan toplumsal becerileri edinir.”²

Kemalettin Tuğcu, romanlarında toplumsal ve kültürel değerlerimizi işlemiştir. Romanlarıyla okuyucusuna, toplumda kabul görenle görmeyeni, iyi ile kötüyü sezdirir.

8-10 yaş grubunda,

“Çocuklar yeni arkadaşlıklar kurmak, arkadaşları tarafından kabullenilmek ve değer verilmek ister. Çocuk, kurduğu arkadaşlıklarla, yaşama ilişkin yeni deneyimler kazanır. Kendi duygu ve düşüncelerinin gittikçe daha çok farkına varmaya, çevresindekilerin de düşüncelerini anlamaya başlar.”³

“...bu dönemdeki çocuklar, yaşatlarının başından geçen olayları okumak, onların yaşadığı serüvenlere ortak olmak ister.”⁴ Bu açıdan Kemalettin Tuğcu’nun romanları, çocuklar ve ilk gençlik dönemi okuyucuları tarafından ilgiyle okunabilmektedir.

¹ Sedat Sever, a.g.e., s. 54

² Sedat Sever, a.g.e., s. 54

³ Sedat Sever, a.g.e., s. 59

⁴ Sedat Sever, a.g.e., s. 60

10-12 yaş ve üstü çocukları, “Aileye eskisi kadar bağımlı değildir. Çevresindeki adaletsizliklere tepki göstermeye başlarlar. Cinsiyetleriyle ilgili roller belirginleşir.”¹ Bu dönemdeki çocuklar, Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında kendileriyle özdeşleştirebilecekleri karakterleri bulabileceklerdir.

Kemalettin Tuğcu’nun çocuk kahramanları hep bir rekabet içindedirler. Yaşıtlarından daha iyi çalışma, okul hayatında daha başarılı olma gayreti içerisindedirler. Bu çocuklar erken yaşta sorumluluk sahibi olmuş, hayatı göğüslemiş çocuklardır.

“Kendi evlerinde bazı sorumlulukları üstlenmeyi öğrenen çocuklar, sadece başarılı bir uyum göstermekle kalmamakta, aynı zamanda grubun lider rolüne seçilmiş bir üyesi de olabilmektedirler.”²

Bu dönemdeki çocuklar için “Seçilecek kitaplarda, çocukların hem bireysel ilgi ve beklentileri göz önünde bulundurulmalı hem de türsel bir çeşitlilik (roman, öykü, yaşamöyküsü, anı, şiir gibi...) oluşturulmalıdır.”³

Kemalettin Tuğcu’nun romanlarındaki çocuk kahramanlar, kolay sosyalleşen çocuklardır. Bu çocuklar çevreye rahatça uyum sağlarlar. Yardımlaşmayı sevdikleri için rahatça arkadaşlıklar kurarlar. Sadece yaşlılarıyla değil büyükleriyle de çok iyi anlaşırılar.

3. 9. KEMALETTİN TUĞCU ROMANLARININ HATALI YÖNLERİ

Kemalettin Tuğcu’nun romanlarındaki hataları, genel olarak 6 grupta inceleyebiliriz.

¹ Sedat Sever, a.g.e., s. 60

² Haluk Yavuzer, a.g.e., s.119

³ Sedat Sever, a.g.e., s. 60

3. 9. 1. Anlatım Bozuklukları: Yazarın romanlarındaki bazı cümleler, belirgin bir anlam ifade etmez. Özne yüklem uyumsuzluğundan, cümledeki öğelerin yanlış sıralanışından, deyimlerin yanlış kullanımından vs. kaynaklanan anlatım bozukluklarına şu örnekleri verebiliriz:

“...güneşli havalar görünmeye başlayınca tarlalardaki ekinler ince ince çıkmaya başladılar.” (*Benden Sonrakiler*, s.29)

Durumsamak diye bir kelime dilimizde yoktur.

“Bu fikir karşısında İnci de durumsuyor ve artık üçümüz bu sırrı çözmek için kafa patlatıyorduk.” (*Bir Garip Kızcağz*, s.41)

“Calibe, annesinin bu katı ve nankörce düşüncesi karşısında kaşlarını çatmış, ve onu yüzlemekten çekinmemişti.” (*Kuklacı*, s.40)

“Ama bir türlü iki ucunu bir araya getirip bir ev tutarak karısını alıp ayrı çıkamıyordu.” (*Kuklacı*, s.7)

“Sait Efendi, bir erkek ama çok güzel ev işlerini yapar...” (*Babam ve Ben*, s.6)

“Kendisinden ileriye geçen bu okul arkadaşının bir yıl sınıfta kalması yine birlikte okumalarını oluşturmuştu.” (*Yetimler Güzeli*, s.54)

“Nesibe Hanımın, Sadık öğretmenin ablası olan bir kızı, Feride onun da iki kızı vardı.” (*Köyden Gelen Kız*, s.10)

“O evde yaşayanlar, annemle babamdan başka, ailenin düzenini yıkmaya hepsi çalışıyor sanılırdı.” (*Doğduğum Ev*, s.9)

“Belki de çok yumuşak ve acımalı olduğum için beni saymıyor, ama saygıdan daha önemli bir içtenlikle seviyorlardı.” (*Küçük Hanım*, s.65)

“Burçaklı köylülere yapılan sürme teklifini kabul etmemişlerdi.” (*Baba Evi*, s.26)

“Ne kötü olsalar benim yurttaşım, hemşerimdir hepsi.” (*Baba Evi*, s.30)

“Ama öğrenmeye, yeniliklere büyük çekilişi vardı.” (*Baba Evi*, s.62)

“Ahmet nihayet köy çocuğu idi. Akıllılığına diyecek yoktu ama beş yaşından sonra çok iyi beslenmiş, bakılmış olduğu için serpilmiş, irilmiş, hayli de boylanmıştı.” (*Toprak Adamları*, s.35)

“Yaşar, artık oturdukları apartmanın komşularının beceriksizliklerine bu defa direnmeye başladı.” (*Bekir’in Arabası*, s.29)

“Arkadaşlığımızın ömrümüzün boyunca sürecektir bir anlaşma içinde ikimizi de mutlu bir hayata götürmesi mümkündür.” (*Babasızlar*, s.57)

“Hacıbaba bir akşamüstü geldi ama burnundan düşen bin parça...” (*Hacıbaba*, s.57)

“Hacıbaba besmele çekerek içeriye ayak attı.” (*Hacıbaba*, s.14)

“Akşam olunca müşteri azalıyor ve sigara ve ocağın kokusu biraz sınıyordu.” (*Hacıbaba*, s.30)

Yazar, ama ile amma kelimesini karıştırmıştır. “Biz, onun evine, piyasada bulunmayan malları akşam karanlığında taşıdığını biliyorduk. Ama edepsizin biriydi.” (*Tanrı Misafiri*, s.32)

“Babam bir iki defa kullandığı ve sakatlıklarını bildiği için çiftliğin motorlu araçlarını çok iyi onarıyor ve bakımlarını yapıyordu.” (*Güllü Bahçe*, s.71)

“...işçiler çardağın altındaki uzun masada tabak tabak kuru fasulye, bulgur lapası, domates salatası ve çanak çanak ayran yiyor ve içiyorlardı.” (*Güllü Bahçe*, s.39)

“Seni, beni tazyik etmek için bir araç olarak kullanacaktı.” (*Güllü Bahçe*, s.59)

“Senin işlek bir zekân, hayatı başka başka açılardan görmekte olduğunu Cevdet Bey de anlıyor.” (*Güllü Bahçe*, s.60)

“Annem babam çoktan ümitlerini benden kesmişlerdir.” (*Denizlerin Esiri*, s.51)

“Bir buçuk ay kadar denizlerde dolaşmış olan gemi halkı, şimdi hemen her kahvaltıda yumurta yiyorlardı.” (*Denizlerin Esiri*, s.81)

“Buz parçaları oldukları yerde erimeye başladılar.” (*Denizlerin Esiri*, s.85)

“Eylül ortalarında bir sabah, dükkâna kupkuru denecek kadar zayıf, ihtiyarlığı-gençliği belli olmayacak kadar sinirli ve garip tavırlı bir adam geldi.” (*Altın Bilezik*, s.50)

“Yalnız Şivekâr Hanım’la değil, Hanzâde Hanım’la bile arası açık değildir.” (*Kahve Çekirdeği*, s. 33)

“Burada bedenleri gayet muntazam ve dimdik çıkmış gayet kalın ağaçlar vardı.” (*Maymunlar Adası*, s.33)

“Hava kararınca diğer hayvanlar gibi biz de yatıyorduk.” (*Maymunlar Adası*, s.68)

3. 9. 2. Argo veya kötü sözler:

“Babamın bu işi çaktığını anlayan kâhya biraz bozulmuştu.” (*Benden Sonrakiler*, s.13)

“Bu oğlan adam evlâdına benziyor. Öyle kaşarlaşmış kötü bir velet değil.” (*Benim Annem*, s.8)

“Ben dünyada iki şeye fitil olurum.” (*Küçük Serseri*, s.28)

“Paranı al, bas git, dedi.” (*Küçük Serseri*, s.24)

“Senin moruk bahçeye ne yaptırıyor?” (*Doğduğum Ev*, s.24)

“Benim adım Can’dı. Ama Selma Hanım bana hep piç kurusu, diye seslenirdi.” (*Doğduğum Ev*, s.65)

“Yalnızdı ve yaptığı hovardalık fitil fitil burnundan gelmişti.” (*Güllü Bahçe*, s.40)

“Ama bazı fındıkçı görünen kızlar var. Bunlar Güllü’nün ahlâkını bozar...” (*Küçük Bey*, s.39)

“Ben seni kimseye yedirmem Güllü, dedi.” (*Küçük Bey*, s.37)

“Bazı komşular fitliyor.” (*Gece Kuşları*, s.55)

“Adamcağız paralı ama dangıl dungulmuş.” (*Gece Kuşları*, s.83)

“Benim gibi kokoza kim varır...” (*Küçük Gazeteci*, s.64)

“Bir iş yapalım derken top yoluna gideriz...” (*Küçük Gazeteci*, s.68)

“Gavzalak sen de, hâlâ koyduğum yerde otluyorsun.” (*Küçük Gazeteci*, s.70)

“Uzaktan dikiz ettim.” (*Küçük Gazeteci*, s.71)

“Kılıksız bir hırboydu. Sonra baktım çulu yenilemiş.” (*Küçük Gazeteci*, s.79)

“Senin yarık kaş yanındaki parça ile Galata’da bir binanın üst katında oturuyormuş.” (*Küçük Gazeteci*, s.92)

“Ben içerdeki kart herifi savayım.” (*Küçük Gazeteci*, s.104)

3. 9. 3. Olumsuz Mesajlar:

“Sen evin içinde öğretmenliği bırak. Evinin kadını, kocanın eşi olmaya çalış.” (*Benden Sonrakiler*, s.67)

“Senin çocuğun olmuyor. Kocan sana ihanet edecekse köşkün içinde etsin.” (*Kahve Çekirdeği*, s.6)

Köylü çocukların, kavrama gücü zayıftır gibi bir mana ortaya çıkar: “Sen akıllı bir çocuksun. Köylüyüm diyorsun ama her şeyi çabuk kavırıyorsun.” (*Hacıbaba*, s.16)

Kemalettin Tuğcu, bazı romanlarında, çocuğun davranışlarını kalıtımla izah eder; çocuğun yetişmesinde, bazı davranışları kazanmasında çevrenin etkisini yok

sayar: “Öyle bir adamın çocuğu dürüst ve yetenekli olamaz.” (*Bir Garip Kızcağız*, s.40)

“Eh, böyle babanın öyle kızı olur... Kurt yavrusundan kuzuluk beklenmez ya.” (*Bir Garip Kızcağız*, s.50)

“Ön teker nereye varırsa arka teker de oraya varır derler. Baba ne ki oğulları ne olacak?” (*Toprak Adamları*, s.25)

3. 9. 4. Abartılı Cümleler:

Yetimler Güzeli romanında, sınıfta bir öğrencinin, “Yetimler güzeli dersi en iyi anlatır.” demesiyle yaşanan şu durum abartılıdır:

“Öğretmen ağlamamak için kendisini çok güç tutmuştu. Bu çok sevimli, çok güzel kız, ince duygulara sahipti. O gün bütün sınıf üzülmüş, buna sebep olan çocuk ağlamıştı.” (*Yetimler Güzeli*, s.43)

Cambazın Kızı romanında, Şükran Hanım, sinsi, kötü niyetli biri olarak tanıtılır. Şükran Hanım’la Sevim birbirlerine düşmandırlar. Sevim’in tek bir hareketiyle yaşanan şu durum abartılıdır:

“Şükran Hanım, bir çılgılık kopardı. Ağlaya ağlaya Sevim’e sarıldı. Sevim de ağlıyordu.” (*Cambazın Kızı*, s.55)

“Kenan Bey, diktirdiği bağ çubuklarının seneye üzüm vereceklerini biliyordu.” (*Baba Evi*, s.63)

3. 9. 5. Ölüm Unsuru: Yazar, olaylara yön verirken ölüm unsurunu çok kullanmıştır. Üstelik yazar, bu ölümlere mantıklı sebepler bulmakta da zorlanmıştır.

“Ben kasabaya inmiştim. Bütün evi silip süpürmüş, sonra ahırları temizlemiş. Terli terli avluda oturmuş. Geldiğimde sancılanmıştı. Doktoru getirdim... Sonra yattı. Günden güne eridi.” (*Bu Çocuk Kimin*, s.46)

“Zavallı ablamı, bu eniştem olacak para canlısı Remzi, el kapılarında çalıştırmış, zora alışık olmayan ablam, gurbet elde ölüp gitmişti.” (*Köylü Çocuk*, s.7)

Yazar, bazı romanlarında ölümden bahsederek bir gerilim havası oluşturur.

“Yukarıda yanmış ağaçların altında iki kadın ölüsü de bulduk. Ağaçların harından üstündekiler yanmıştı bütün. Kemikleri görülürdü. Sonra köpeklerle rastladık. Kurşunla vurulmuşlar.” (*Bir Dağ Masalı*, s.48)

3. 9. 6. İçerisinde Mantık Hatası Bulunan Cümleler:

“Ben ağladıkça anacığım gelir, terli ve kirli memesini ağzıma tutar, emzirir, yine giderdi. Ben ağaç yapraklarıyla, gökteki bulutlara ‘Ag, gı, ag, guuu’ diye konuşurdum.” (*Baba Evi*, s.29) Bir çocuğun bunları hatırlaması mantıklı değildir.

Köylerde pek çok kişi, sebze meyve yetiştirir, hayvancılık yapar. İncelediğimiz romanların bazılarında, kahramanların, köyün sakinlerine süt, yumurta ve çeşitli sebzeleri satarak geçinmeleri mantıklı değildir.

“Emine işler çoğaldığı zaman yardıma geliyor, maydanozdan turpa, yeşil salata, ya da ıspanaktan enginara, biberden patlıcana ve kabağa kadar her şeyi isteyene tartıp verir ve parasını mutfak penceresinden içeriye uzatır.” (*Toprak Adamları*, s.75)

“Gonşular dir ki bana, bu danayı ne diye beslersin, dana iki yıl geçmeden anaçlaşıp yavru yapmaz, süt de virmez.” (*Köylü Çocuk*, s.21)

“Sen her şeyi ciddiye alıyorsun. Hâlbuki insanların şakalaşması gereklidir, tatlıya bağlamak, fazla kaçmamak şartıyla şaka da lüzumludur. Belki Pınar köyde sözle şaka yoktur ama böyle büyük şehirlerde birbirlerine sataşmalar, takılmalar çok olur. Sen Türkçe okuyorsun, bunun içinde şiir de var vecizeler de.” (*Köyden Gelen Kız*, s.22) Okuyucu şiir ve vecizenin şaka ile alakasını kuramayacaktır. Çünkü şiir ve vecizenin şaka ile alakası yoktur.

Yazarın bazı romanlarında, erkek kahramanlar sıkıntılı, heyecanlı anlarında hemen bir sigara yakarlar. Bu yazarın iyi bir gözlemci olduğunu gösterir. Ancak çocuk ve ilk gençlik dönemi okuyucusu için bu davranış özendirici olabilir.

“Babam elinden gazetesini yanına bıraktı. Uzanıp paketinden bir sigara aldı, yaktı. Biraz düşündü.” (*Babam ve Ben*, s.9)

“Salonda boydan boya bir iki defa gidip geldikten sonra karşıma oturdu. O, sigarasını yakarken ben de dinlemeye hazırlandım.” (*Bu Çocuk Kimin*, s.39)

Bunlara ilaveten, yazarın köylülerle ilgili peşin hükümleri hatalıdır. Köylüleri çoğunlukla, cahil, her yeniliğe karşı çıkan, kendi kendilerine hiçbir işi halledemeyen, uyuşuk insanlar olarak gösterir.

Romanlarda, kötüler tamamen kötüdür. *Dağdaki Yabancı* romanında, kötü bir insan olan Deli Zilha'nın köyde, kadınlar ve çocuklar tarafından taşlanıp hırpalanmasını, normal olarak gösterir. Kötülerin neden kötü olduğunu açıklamayan yazar, onları yargılamadan, cezalandırma yoluna gitmiştir.

Yazar, *Sütannem Nazlı* romanında, Kayapınar diye bahsettiği köyden romanın sonunda doğru, Kayadibi diye söz eder. *Büyüklerin Günahı* romanında, “Bu köy pek fakir değildi.” (s.10) dediği köyden, sonrasında şöyle bahseder: “...yalnız, yoksulluk yüzünden daha fazla gelişememişti.” (s.55)

BÖLÜM IV

4. 1. Bulgular ve Yorumlar

- Aşağı yukarı seksen yıllık edebî hayatına şiirle başlayan, ilk romanlarını büyükler için yazan, daha sonra çocuk romanlarına yönelen Kemalettin Tuğcu'nun, 300'ün üzerinde yayınlanmış çocuk ve ilk-gençlik romanı vardır.
- Yazar bu romanlarında sevgi, merhamet, yardımlaşma, emekle kazanma, sabretme, eğitim gibi temaları işlemiş, yeri geldikçe fakirliğin zorluklarına, köylerin durumuna, insanların eğitimsizliğine, iyilerle kötülerin çatışmasına, ailenin birey hayatındaki önemine, hüsrarla ya da mutlulukla neticelenen ikinci evliliklere de değinmiştir. Yazarın romanlarında, gayet anlaşılır bir kurgu vardır. İyi durumdaki bir çocuk kötü duruma düşer. Çalışır, sabreder, karşısına yardım eden birileri de çıkar. Yeniden iyi duruma gelir ve çevresine yararlı olur. İdealize ettiği erkek ve kız çocukları, yazarın hayalini kurduğu şeyleri gerçekleştirecek yeterliliğe ve yeteneklere sahiptirler.
- Ülkenin kalkınmasını, köylerin kalkınmasına bağlayan yazar, içme suyunu dahi devletten bekleyen, eğitime önem vermeyen köylere, değişime ve gelişime ön ayak olması için eğitilmiş kişiler yollar. *Dağdaki Yabancı*, *Köyden Gelen Kız*, *Yılanlı Bağ* isimli romanlarda, köylerinden ayrılmış olan çocuklar, bir meslek kazandıktan sonra, köyelerine yararlı olmak için, geri dönerler. *Kuyulu Bahçe* romanında, varlıklı bir mühendis olan Rüstem Bey ve kızı, köye cami, çeşme, misafir ve muhtar odası yaptırırlar. Köye su gelir, fidanlar dikilir, yeni evler yapılır, şehirde yaşayanlardan bazıları köye dönerler. *Baba Evi* romanında, mühendis Kenan Bey, şehir hayatından sıkıldığı için, köyüne geri döner. Köyde, babasının evini tamir ettirir, bu evin yanına bir de kendi zevklerine uygun yeni bir ev yaptırır. *Bir Dağ Masalı* romanında, Doktor Kenan Bey, köye su getirmiş, yaşadığı köyü kalkındırmaya çalışmıştır. *Satılan Çocuk* romanında da, hukuk fakültesini

bitirmiş, kültürlü bir insan olan Sadık Bey, kasabanın dışında, etrafı çiçeklerle çevrili evinde, imrenilecek bir hayat sürmektedir. Köyden kente göçün yoğun olarak yaşandığı yıllarda, böyle romanlar kaleme alarak köye geri dönmeye özendirmek, belki de yazarın planlı olarak yaptığı bir şeydir.

- Yazar romanlarında mekân olarak ya İstanbul'u ya da, hayalinde tasarladığı bir köyü seçmiştir. Bazı romanlarında olaylar, hem köyde hem de İstanbul'da geçer. Mekân İstanbul olduğunda, çoğunlukla Şişli ve Fatih semtlerinin dar mekân olarak karşımıza çıkması gayet normaldir. Çünkü Kemalettin Tuğcu'nun babasının Fatih'te evi vardır. Bir ara Çengelköy'den Fatih'e taşınırlar. Büyük bir yangında Fatih'teki evleri kül olur. 1987 yılında da Kemalettin Tuğcu, Şişli'de bir apartman dairesi satın alır ve bir müddet kızıyla birlikte burada oturur. Macera havası verdiği *Denizlerin Esiri* ve *Maymunlar Adası* isimli romanlarında ise mekân, Pasifik'te bir adadır.
- Yazarın hayatı ile romanları arasında sıkı bir bağ vardır. Sabırlı, çalışkan, terbiyeli, becerikli, yardımsever, merhametli bir insan olduğu için, romanlarındaki kişiler de bu özelliklere sahiptir. Varlıklı durumda iken, fakir düşmüş insanların hayatla mücadelelerini anlatan yazarın, kendisinin de başından benzer hadiseler geçmiştir. Yazarın keman ve piyano çalan, kültürlü, görgülü annesi pek çok romanda karşımıza çıkmaktadır. Damak zevki çok gelişmiş olan, yemek yemeği çok seven Kemalettin Tuğcu'nun bu özelliği eserlerine de yansımıştır. Bir yemeği, ya da yemeğin yapılışını okuyucunun iştahını kabartacak biçimde anlatan yazarın, et yemeklerine düşkün olduğunu romanlarından anlayabilmekteyiz. Hayvan sevgisini ve hayvanlara merhamet etmeyi işleyen yazarın Sonya isminde bir köpeği vardır ki, bu köpek ölünce yazar, çok sıkıntılı günler geçirmiştir. Çocukluğu Çengelköy'deki köşkte geçen Kemalettin Tuğcu'nun, bazı romanlarında konak, köşk hayatına ait unsurları bulmak mümkündür. Yazarın babası Galip Bey sert, mesafeli, ciddi bir askerdir. *Tanrı Misafiri* ve *Küçük Hanım* gibi romanlarda, aynı özelliklere sahip emekli paşalara rastlamaktayız. Yazarın babasına karşı duyduğu menfi hisler, eserlerine yansır. Romanlarda, baba ya

evi terk eder, ya da ölür. Babanın evi terk etmesi veya ölmesi, çocuğu büyük bir sorumluluk altında bırakır. Çocuk, artık evin reisidir. Hem çalışıp ailesinin geçimini temin edecek, hem de bir fırsatını bulup okuyacaktır. Hayatı küçük yaşta omuzlamak, çocuğun dünyasında önemli değişiklikler meydana getirecektir. Çocuktur, ama çocuksu değildir. Kahramanlar, yetişkinin bilgi ve deneyimlerine sahip, yetişkin gibi konuşan ve yetişkin gibi davranan çocuklardır.

- Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında, örf ve âdetlere aykırı bir tutum yoktur. Kız erkek arasındaki ilişkiler, düzeyli olarak işlenmiş, toplumun devamı için gerekli olan aile kurumuna özendirme yapılmıştır. Askerden gelen genç erkekler, sevdikleri kızla evlenmeyi planlarlar.

- Yazarın romanlarında dönemin sosyal hayatı da canlı bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Köşk, apartman, gecekondü üçgeni olaylara yön verir.

“Yazın, Çamlıca derler, ağaçlıklı, yazlık bir yerde otururlardı, kışın Şişli'ye inerlerdi.”¹

- A.Ferhan Oğuzkan, çocukların okuduğu hikâye ve romanları, temaları ve kişileri ele alış bakımından şöyle tasnif eder:

“a) Yakın çevreyle ilgili hikâye ve romanlar: Aile, sokak, mahalle ve okul hayatını anlatan ve kişileri daha çok çocuklar arasından seçilen hikâye ve romanlar...

b) Hayvan hikâye ve romanları

c) Mizahî hikâye ve romanlar

d) Serüven (macera) hikâye ve romanları

e) Duygusal hikâye ve romanlar: Bazı hikâye ve romanlar, çocukların iç dünyalarında, duygusal izlenimler uyandırma amacını güder. Bu tür eserlerde olaylar, kişilerin davranışları ve tüm insan ilişkileri çocuklarda sevgi, acıma, kızgınlık veya tiksime vb. duyguları uyandıracak biçimde işlenir; içli ve duygulu bir dil kullanılır.

¹ Kemalettin Tuğcu, *Bu Çocuk Kimin*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002, s.11

f) Tarihî hikâye ve romanlar

g) Gezi hikâye ve romanları”¹

- Kemalettin Tuğcu’nun çoğu romanı, duygusal roman olarak düşünülebilir. Bazı romanlarına macera havası vermiştir. Özellikle *Maymunlar Adası*, *Denizlerin Esiri* ve *Sütannem Nazlı* gibi romanlarını serüven (macera) romanları içerisinde düşünebiliriz. Kemalettin Tuğcu’nun romanları aslında konuları itibariyle, yakın çevreyle ilgili hikâye ve romanlar kategorisine sokulabilir. Konuların işleniş yönünden düşündüğümüzde ise, yazarın romanlarında duyguya yönelik unsurların ağır basması nedeniyle, duygusal hikâye ve romanlar kategorisinde değerlendirmek daha doğru olacaktır.
- Ferhan Oğuzkan, çocuk hikâye ve romanlarında bulunması gereken başlıca nitelikleri şu şekilde sıralamıştır:

“a. Çocukların ilgilerine, hayat tecrübelerine ve kavrayış güçlerine uygun konu.

b. Çocuk düşüncesine aykırı olmayan sade ve gerçekçi bir plan.

c. Mantıklı sonuçlarla biten hareketli olaylar.

ç. Somut, doğru, fakat dikkati dağıtmayan ayrıntılar.

d. Özellikleri iyi anlatan, gerçekliğe uygunluğu bakımından hiç kuşkuya yer vermeyen kişiler (şahıslar, kahramanlar).

f. Çocukların seviyesine uygun basit ruh çözümlemeleri.

g. Kabalığa kaçmamak ve yerinde olmak şartıyla güldürücü sahneler veya konuşmalar.

h. Küçük şeylere (ayrıntılara) karşı sürekli bir ilginin uyandırılmış olması

i. Her durumun heyecanlı yanlarının daima belirtilmesi.

j. Metinle ilgili güzel ve anlamlı resimler.”²

Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında bu niteliklerden çoğu bulunmaktadır.

¹ A. Ferhan Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2001, 7. basım, s.99-107

² A. Ferhan Oğuzkan, a.g.e., s.109

- Ahmet Mithat Efendi, tahkiyeli eserlerin yazılmasında, gözetilecek hususları şöyle sıralamıştır:

“1. Hikâye ahlâkî bir gaye gütmeli, sonunda kötüler cezalarını bulmalıdır.

2. Hikâyede tesadüflere mümkün olduğunca az, yer verilmelidir.

3. Sonu intihar ile bitmemelidir.

4. Hikâye millî ahlâktan ayrılmamalıdır.

5. Hikâyede karakterler kendi seviyelerine göre konuşturulmalıdır.

Konuşmalar tabîî olmalıdır.”¹

- Kemalettin Tuğcu’nun romanları, Ahmet Mithat’ın belirlediği bu hususlara tamamen uymaktadır. Kemalettin Tuğcu bazı yönleri ile Ahmet Mithat Efendi’ye benzemektedir.
- “Ahmet Mithat Efendi, son derece pratik zihniyetli bir yazardır. O, romancının yetişmesi için pek çok şey okuması ve pek çok yer görmesi, ancak bunlardan sonra yazması gerektiğini söyleyenlere de makul bir cevap verir. Bu tavsiyelerin gerçekçi olmadığını, çünkü insan ömrünün buna yetmeyeceğini söyleyerek şöyle der: Ya adamcağız bundan sonra mezarda mı yazacak?”²

4. 2. Sonuç ve Öneriler

- Kemalettin Tuğcu da, Ahmet Mithat gibi, çok okumadan yazma işine başlamış bir yazardır. Engelli olması nedeniyle 26 yaşına kadar evden pek çıkmayan yazarın, çok yer gezdiği ve gördüğü söylenemez. Ahmet Mithat Efendi’nin Beykoz’daki yalısından Babıâli’deki matbaasına her sabah vapurla

¹ Bilge Ercilasun, *Yeni Türk Edebiyatı Üzerine İncelemeler I*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1997, s.434

² Bilge Ercilasun, a.g.e., s.434

giderken, bir roman taslağını oluşturduğu söylenir. Kemalettin Tuğcu'nun da çabuk yazabilen bir yazarlık yönünün olduğu, çok sayıda eser ortaya koymasından anlaşılmaktadır. Daktilosunun başına oturunca, bir romanı bitirmektedir. Ahmet Mithat, edebiyatımızda roman okumayı öğreten, başlı başına bir ekol olmuştur. Kemalettin Tuğcu da, birkaç nesle okuma alışkanlığı kazandırmış bir yazardır. Tuğcu'yu, Ahmet Mithat ekolünün çocuk ve ilk gençlik sahasındaki devamı sayabiliriz.

- Kemalettin Tuğcu, edebiyat yapma gayesinde olmayan, yazdıklarının estetik yönü üzerinde çok fazla durmayan, içinden geldiği gibi yazan, ilhamını çevresinden alan, geniş çevrelere ve özellikle çocuklara hitap etmek isteyen bir yazardır. Bir sanatkârın en büyük gayesi, ortaya koyduğu eseri klasikler arasına sokmak, geleceğe taşımak olmasına rağmen, Kemalettin Tuğcu'nun böyle bir amacı olmamıştır. Başlangıçta yazar, yazdıklarıyla kendini teselli etmiş, sonrasında ise çocukları eğitme amacını gütmüştür.
- Popüler edebiyat, edebiyata bağlılık yaratır. Yüksek edebiyata geçişte bir basamaktır. Kemalettin Tuğcu'nun romanlarını popüler edebiyat adı altında değerlendirebiliriz. Çocuklara, okuma hevesi vermiş, onları okumaya alıştırmıştır.
- “Tenkit, edebiyatçılar için gerekli bir şeydir. Bu, bir ağacın budanmasına benzer. Budanınca daha derli toplu olur ve daha iyi, meyve verir. Edebiyatçılar da, eserlerinin tenkide uğramasına sevinirler veya sevinmeleri gerekir. Ama beni kimse tenkit etmedi.” diyen yazarın, eserlerinin estetik yönünün bulunmaması, yazdıkça eserlerinde edebî yönden bir yükselişin olmaması, tenkit edilmemesine bağlanabilir. Yazarın, romanlarının çok okunduğu yıllara rastlayan tenkitler de genelde olumsuz tenkitlerdir.
- Kemalettin Tuğcu'nun romanlarının, hangi yaş grubuna hitap ettiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Bazı romanları ilk gençlik dönemi okuyucusuna

seslenmekte, bazı romanları ise çocuk okuyucuya hitap etmektedir. Kemalettin Tuğcu'nun romanları, İlk Gençlik Dönemi Romanları, Klasik Dram Romanları, Serüven(Macera) Romanları şeklinde de tasnif edilebilir.

- Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında baskı ve resim kalitesinin iyi olmadığı ifade edilebilir. Kendilerinin ifade ettiğine göre yayıncılar, Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarından çok para kazanmışlardır. Ancak bu kitapları özenli bir şekilde basmadıkları görülmüştür. Kemalettin Tuğcu, yazdıklarını bir daha gözden geçirmeyen, düzeltme yapmayan bir yazardır. Yayınevlerinde basılmadan önce editör denetiminden geçse idi, resim ve baskı kalitesi daha iyi olsaydı; yazar, edebî çevrelerce yapıcı yönde eleştirilseydi, daha kaliteli metinler ortaya çıkabilirdi.
- Kemalettin Tuğcu, üzerine kara bir leke gibi yapışan duygu sömürüsü yapıyor, çocuğu karamsarlığa itiyor şeklindeki önyargılara rağmen, az da olsa hala okunan bir yazarımızdır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın, ilköğretim öğrencileri için hazırladığı, okunması gereken 100 Temel Eser listesinde, Kemalettin Tuğcu da, *Kuklacı* ve *Yer Altında Bir Şehir* isimli romanları ile yer almıştır. Kemalettin Tuğcu'nun dili yalın, üslubu sade, kurgusu sağlamdır. Romanlarının içinden en az 20 tanesi seçilip, editör denetiminden geçirilip, güzelce resimlendirilip, kaliteli bir şekilde yeniden basılabilir.
- Kemalettin Tuğcu'nun romanları, günümüzde de okunabilir. Yazarın akıcı bir anlatımı ve sağlam bir dili vardır. Bu yüzden romanları, Türkçe eğitiminde materyal olarak kullanılabilir.
- Öğretmenlerin, yazarın romanlarına önyargı ile yaklaşmaması gerekmektedir.
- Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında vicdan eğitimi önemli bir yere sahiptir. Çocuğa, çalışmayı, eğitimin önemini, güzel ahlâkı, büyüklere saygıyı,

düşkûnlere merhameti, yaratılana sevgiyi, dinî değerleri, sosyal kabulleri... öğreten Kemalettin Tuğcu'yu, günümüz çocukları da okumalıdır. Günümüzde çocukların duygu yönleri eksik kalmaktadır. Bilgisayar oyunları ile öldürmeyi öğrenen, bu oyunlarla savaş provaları yapan, televizyon ekranlarında vahşeti gördükçe duyguları âdeta dumura uğrayan çocukların, Kemalettin Tuğcu'ya ihtiyacı vardır.

KAYNAKÇA

A. YAZARIN İNCELENEN ROMANLARI (İnceleme Sırasına Göre)

- Kuklacı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Bir Garip Kızcağz*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Babam ve Ben*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Yetimler Güzeli*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Dilenci Baba*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Kuyulu Bahçe*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Annelerin Çilesi*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Yetim Ali*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Dağdaki Yabancı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Sokak Köpeği*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Deniz Kızı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Benim Annem*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Küçük Serseri*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Şeytan Çocuk*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Yılanlı Bağ*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Bu Çocuk Kimin?* , İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Cambazın Kızı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Toprak Adamları*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Köyde Unutulanlar*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Sütannem Nazlı*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Sütkardeşler*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Babasızlar*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Köyden Gelen Kız*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Kız Evlât*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Küçük Bey*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Baba Evi*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Küçük Hanım*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002

- Güllü Bahçe*, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
Tanrı Misafiri, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
Bir Dağ Masalı, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
Doğduğum Ev, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
Küçük Erkek, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
Satılan Çocuk, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
Büyüklerin Günahı, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
Hacıbaba, İstanbul: Damla Yayınları, 2002
Küçük Çalgıcı, İstanbul: Ünlü Yayınları, 1998
Köylü Çocuk, İstanbul: Ünlü Yayınları, 1998
İhtiyar At, Ankara: Kurtuluş Yayınları, 1992
Denizlerin Esiri, İstanbul: Servet Basım Yayın, 1992
Bekir'in Arabası, İstanbul: Servet Basım Yayın, 1992
Kahve Çekirdeği, İstanbul: Servet Basım Yayın, 1992
Maymunlar Adası, İstanbul: İtimat Kitabevi, 1969
Gece Kuşları, İstanbul: Erdem Yayınları, 2003
Eski Bir Masal, İstanbul: Erdem Yayınları, 1999
Sakat Çocuk, İstanbul: Erdem Yayınları, 2003
Dedemin Evi, İstanbul: Serhat Yayınları, 2000
Altın Bilezik, İstanbul: Nehir Yayınları, 1996
Küçük Gazeteci, İstanbul: Nehir Yayınları, 1996
Güzel Bir Gün, İstanbul: Nehir Yayınları, 1996
Yuvadan Uzak, İstanbul: Nehir Yayınları, 1996

B. YARARLANILAN KAYNAKLAR

- ALTINKAYNAK, Hikmet**, “Soruşturma 1”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1987*, yay. Mustafa Ruhi Şirin, İstanbul: Gökyüzü Yayınları., 1987
- ATEŞ, Kemal**, *Gülten Dayıoğlu’nun Çocuk Romanları*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1998
- BARBAROSOĞLU, Fatma Karabıyık**, “Çocukluğumuzun Sahici Dünyası: Kemalettin Tuğcu”, *Yeni Şafak*, 27 Ekim 1996
- CAN, Hamit**, “O Hep Çocuktu”, *Yeni Şafak Kültür*, 20 Ekim 1996
- CİVAROĞLU, Öner**, *Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Esin Yayınevi, 2000
- COŞKUN, Zeki**, “Hep Aynı Efsaneyi Yazdı”, *Radikal*, 20 Ekim 1996
- ÇAĞLAR, Yusuf**, “Tuğcu Aramızdan Sessizce Ayrıldı”, *Zaman*, 19 Ekim 1996
- ÇALAPALA, Rakım**, “Cumhuriyete Kanat Gerenler: Kemalettin Tuğcu”, *TRT* 2, 7 Mayıs 1995
- ÇOLAK, Ali**, “İyi Adam’ın Ardından”, *Zaman Kültür*, 26 Ekim 1996
- DAYIOĞLU, Gülten**, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, 5 Kasım 1996, Tüyp Konferans Salonu, saat: 14:15-16:00
- DEMİRAY, Kemal**, *Türkçe Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1973
- DOĞAN, Âbide**, *Cahit Uçuk*, İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1999
- ENGİNÜN, İnci**, *Bir Sığınak Olarak Kitap ve Edebiyat*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2001
- , -----, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, 5 Kasım 1996, Tüyp Konferans Salonu, saat: 14:15-16:00
- EKİN, Deniz**, “Merhamet Onun Ana Temasıydı”, *Tempo*, 30 Ekim 1996
- ERCİLASUN, Bilge**, *Yeni Türk Edebiyatı Üzerine İncelemeler 1*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1997
- ERDOĞAN, Fatih**, “Tuğcu, Gözyaşları ve Annelerim”, *Cumhuriyet Kitap*, 18 Kasım 1993, sayı:195

- GÜLERYÜZ, Hasan**, *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002
- GÜREL, Zeki**, *İkibine Doğru Çocuk Edebiyatımız*, Ankara: Zeki Gürel Çocuk Edebiyatı İhtisas Kütüphanesi, 2001
- İLERİ, Selim**, “Gençlik Kitapları”, *Cumhuriyet*, 11 Nisan 1995
- İMzasız**, *Cumhuriyet Kitap*, sayı 195
- İMzasız**, “Çocuk Edebiyatının Tükenmez Kalem”, *Aktüel*, sayı: 201
- İMzasız**, “Kemalettin Tuğcu İçin Ne Dediler”, *Çocuk Vakfı Duyurusu*
- İMzasız**, “Yazdıklarımın Hiçbir Karşılık Beklemedim”, *Tercüman Kültür Sanat*, 8 Ocak 1989t
- KARAKUŞ, Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi**, Ankara: Sistem Ofset Yayınları, 2000
- KARATAŞ, Turan**, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Perşembe Kitapları, 2001
- KORAMAN, Bedri**, “Cumhuriyete Kanat Gerneler: Kemalettin Tuğcu”, *TRT 2*, 7 Mayıs 1995
- KOZANOĞLU, Can**, “Fakir Çocuklardan Robotlar Dünyasına”, *Nokta*, 8 Ocak 1989
- NEYDİM, Necdet**, “Kemalettin Tuğcu Niye Çok Tartışılıyor, Karşı Çıkılıyor? Ama Bir O Kadar da Çok Okunuyor” *Dünya Kitap*, 6 Kasım 1998, sayı:85
- OĞUZKAN, A. Ferhan**, *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2001, 7. basım,
- ÖZBİLGİN, Erol**, “Kemalettin Tuğcu İçin”, *Cihannüma, Zaman*, Ekim 1996
- ÖZGENTÜRK, Nebil**, “Çocukların Kemalettin Dedesi”, *Star*, sayı:111, yıl:3, 28 Kasım 1993
- SEVER, Sedat**, *Çocuk ve Edebiyat*, Ankara: Kök Yayıncılık, 2003
- SİRMEN, Ali**, “Kemalettin Tuğcu”, *Milliyet*, 20 Ekim 1996
- ŞENGÜL, Başak**, “AB Yolunda Zorlu Başlık: Çocuk İşçiler”, www.cnnturk.com.tr, 27 Ocak 2005
- ŞİRİN, Mustafa Ruhi**, “1988’de Çocuk Edebiyatı”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı* 1989, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1989

- , -----, *Çocuğa Adanmış Konuşmalar*, İstanbul: İz Yayınları, 1998,
- , -----, *Çocukluğun Kozası*, İstanbul: İz Yayıncılık, 1998
- , -----, “Kemalettin Tuğcu ile Yazarlığı Üzerine”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı* 1989, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1989
- TAMER, Ülkü**, “Kıyamet Çiçekleri”, *Milliyet Pazar*, 17 Şubat 2002
- TUĞCU, Kemalettin**, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, Tüyap Konferans Salonu, 5 Kasım 1996
- TUĞCU, Nemika**, *Sırça Köşkün Masalcısı*, İstanbul: Can Yayınları., 2004
- , -----, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, Tüyap Konferans Salonu, 5 Kasım 1996, saat: 14:15-16:00
- TURAL, Sadık**, *Sorulara Cevaplarla*, Ankara: Ecdad Yayınları, Mart 1992
- UYGUR, Nermi**, *İnsan Açısından Edebiyat*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1985
- ÜNLÜ, Özcan**, *Türkiye Gazetesi Kültür Sanat*, 23 Ekim 1996
- YALÇIN, Alemdar – AYTAŞ, Gıyasettin**, *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2002
- YAVUZER, Haluk**, *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1994
- YAZICI, O. Olcay**, “Kemalettin Tuğcu’yla Çocuklar İçin Yazmak Üzerine”, *Çocuk Edebiyatı Yıllığı* 1987, yay. Mustafa Ruhi Şirin, İstanbul: Gökyüzü Yayınları, 1987
- YÜKSEL, Murat**, “Muhteva İtibariyle Çocuk Yayınları ile Okul Çağı Çocuklarının Psikososyal Gelişmeleri Arasındaki İlişkiler”, *Çocuk Yayınları Sempozyumu Bildiriler*, 11-15 Kasım 1981, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987
- YÜKSEL, Turan**, “İçindeki Çocuk İçin Yazan Adam: Kemalettin Tuğcu”, 5 Kasım 1996, Tüyap Konferans Salonu, saat: 14:15-16:00
- , -----, “Kemalettin Tuğcu”, *Cumhuriyet Kitap*, 18 Kasım 1993, sayı:195

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	: Şahin ŞİMŞEK
Sürekli Adresi	: Üstatlar Mah. Türkmenoğlu Cad. No: 29 Birlik Apt. Kat: 4 Daire: 18 Taşköprü / Kastamonu
Doğum Yeri ve Yılı	: Taşköprü, 1978
Yabancı Dili	: İngilizce
İlköğretim	: Atatürk İlköğretim Okulu, 1991
Ortaöğretim	: Taşköprü Lisesi, 1994
Lisans	: Gazi Üniversitesi, 2001
Yüksek Lisans	: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2005
Anabilim Dalı	: Türkçe Eğitimi
Bilim Dalı	: Türkçe Öğretmenliği
Yayımları	:
Çalışma Hayatı	: Halen, Taşköprü Muzafferettin Gazi İlköğretim Okulu'nda, Türkçe öğretmeni olarak çalışmaktadır.

